

ŽELEZNICE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ŽSR

Z 2

Predpis

**Bezpečnosť zamestnancov
v podmienkach
Železníc Slovenskej republiky**

ŽELEZNICE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ŽSR

Z 2

Predpis

Bezpečnosť zamestnancov v podmienkach Železníc Slovenskej republiky

Gestorský útvar Odbor 440 GR ŽSR	Číslo 00211/2013/O440	Označenie P-02-O440-2013
Účinnosť od 01.01.2014		
Schválil Ing. Štefan Hlinka generálny riaditeľ ŽSR	Dňa 17.07.2013	
Predmet Bezpečnosť a inšpekcia		

OBSAH

ZÁZNAM O ZMENÁCH	9
ROZSAH ZNALOSTÍ	10
A. ROZSAH ZNALOSTÍ URČENÝ PRE ZAMESTNANCOV ŽSR A PRE INÝCH ZAMESTNÁVATEĽOV VZHLADOM NA ROZSAH ICH PRACOVNEJ ČINNOSTI	10
B. ROZSAH ZNALOSTÍ URČENÝ PRE ZAMESTNANCOV INÝCH ZAMESTNÁVATEĽOV NEUVEDENÝCH V SKUPINE A	15
ZOZNAM POUŽITÝCH ZNAČIEK A SKRATIEK.....	17
ZOZNAM POUŽITÝCH POJMOV.....	18
1) Skupina: zamestnanci, pracovníci, právnické osoby, fyzické osoby	18
2) Skupina: pracoviská, pracovná činnosť	20
3) Skupina: predpisy, oboznamovanie, informovanie, školenie	23
4) Skupina: dopravné prostriedky	25
5) Skupina: ostatné	25
PRVÁ ČASŤ	27
ÚVODNÉ A ZÁKLADNÉ USTANOVENIA	27
I. Kapitola - Úvodné a zrušovacie ustanovenia	27
A. ÚVODNÉ USTANOVENIA	27
B. ZRUŠOVACIE USTANOVENIA	30
II. Kapitola - Povinnosti zamestnancov	31
A. Povinnosti všetkých zamestnancov	31
B. Povinnosti vedúcich zamestnancov	34
Všeobecné povinnosti vedúcich zamestnancov	34
Povinnosti vedúcich zamestnancov vo vzťahu k novoprijatým zamestnancom a k zamestnancom preradeným na inú prácu	36
Ďalšie povinnosti vedúcich zamestnancov	36
Povinnosti bezprostredne nadriadených zamestnancov	37
DRUHÁ ČASŤ	40
PRACOVNÉ PROSTREDIE	40
III. Kapitola – Pracovné podmienky	40
A. Pracovné prostredie	40
B. Pracovná pohoda	40
IV. Kapitola – Označenia na zaistenie BOZP, OOPP, náradie, nástroje	42
A. Označenia na zaistenie BOZP	42
B. Osobné ochranné pracovné prostriedky	43
C. Pracovné prostriedky – náradie a nástroje	43
TRETIA ČASŤ	45
KOMUNIKÁCIE	45
V. Kapitola - Používanie komunikácií	45
A. Požiadavky na komunikácie	45
B. Cesty	45
C. Chôdza v priestoroch so železničnou prevádzkou; jazda bicyklami, cestnými vozidlami a motorovými vozíkmi	45
Chôdza	45
Jazda na bicykloch	48
Používanie komunikácií na prevádzku cestných vozidiel a motorových vozíkov	49

ŽSR Z 2

D. Chôdza po železničných mostoch, v železničných tuneloch a miestach so zvýšeným nebezpečenstvom.....	50
ŠTVRTÁ ČASŤ	53
BEZPEČNOSŤ PRI MANIPULÁCII S BREMENAMI	53
VI. Kapitola - Manipulácia s bremenami	53
A. Všeobecné ustanovenia	53
Niektoré zásady pre ručnú manipuláciu s bremenami	55
Niektoré zásady pre manipuláciu s bremenami vykonávanú mechanizačnými prostriedkami	57
Zákazy	58
B. Nakladanie, preprava a vykladanie bremien	59
Nakladanie a vykladanie koľajníc, výhybkových častí a drobného koľajiva	60
Nakladanie drevených stíпов a káblových bubnov	61
Vykladanie štrku, zemín a podobného materiálu	61
C. Skladovanie bremien	62
D. Manipulácia s nebezpečnými látkami	63
PIATA ČASŤ	65
BEZPEČNOSŤ V PREVÁDZKOVOM PRIESTORE	65
VII. Kapitola - Prevádzkový priestor, ako priestor možného ohrozenia a priestor ohrozenia	65
A. Prevádzkový priestor – definície	65
Miesto odstúpenia	69
Predmet možnej kolízie	70
Miesto odloženia	70
Prevádzkovaná koľaj a prevádzka koľajových vozidiel	71
Vylúčenie pohybu každého koľajového vozidla	71
Koľaj vylúčená z prevádzky	71
B. Prevádzkový priestor – hlavné zásady	71
C. Priestor možného ohrozenia (PMO) – hlavné zásady	72
D. Priestor ohrozenia	73
E. Ďalšie zásady pohybu a práce v prevádzkovom priestore s dôrazom na PMO	74
VIII. Kapitola - Druhy pracovných činností vykonávaných v prevádzkovom priestore	78
IX. Kapitola – Zaistenie BOZP v prevádzkovom priestore.....	79
A. Podmienky pre výkon prevádzkovej činnosti v PMO	79
Dopravný zamestnanec	80
Bezpečnostný štítok	81
B. Zaistenie bezpečnosti osamelého zamestnanca	83
C. Zaistenie bezpečnosti ďalšiemu zamestnancovi (zabezpečovaný zamestnanec)	88
D. Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny	95
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny vedúcim pracovnej skupiny	95
Zabezpečenie pracoviska pracovnej skupiny výstražnými terčmi	102
Bezpečnostná hliadka	103
Povinnosti zamestnancov vykonávajúcich bezpečnostnú hliadku.....	107
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny pri výkone prevádzkovej činnosti na pracovnom mieste s vylúčeným pohybom každého koľajového vozidla.....	108
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny pri výkone pre-	

vádzkovej činnosti počas tmy.....	109
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny pri výkone pracovnej činnosti počas zníženej viditeľnosti	110
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny pri výkone prevádzkovej činnosti v PMO koľaje, nachádzajúcej sa medzi dvomi prevádzkovanými koľajami	110
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri prevádzkovej činnosti vykonávanej v PMO koľaje vylúčenej z prevádzky	110
X. Kapitola - Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri práci na zariadeniach odvetvia železničných tratí a stavieb	113
Povinnosti vedúceho prác na trati a v stanici	113
Povinnosti vedúceho prác pri výlukách väčšieho rozsahu na trati a v stanici	113
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny strážením strážnikom trate z dočasne zriadeného stanovišťa	114
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny systémom zabezpečenia automatického varovania	116
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovných činností v tuneli	116
Zákazy	119
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovných činností na mostoch.....	120
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri zemných a pri stavebných prácach	121
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone prác vo výške a nad voľnou hĺbkou	122
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri vŕtaní koľajnic a pri priváraní pozdĺžnych koľajnicových prepojk	122
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri meračských a pri geodetických prácach.....	122
Pojazdná rozchodka, merací vozík KRAB.....	123
Práca s defektoskopom	123
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri čistení skál	124
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri ničení buriny postrekmi	125
Zaistenie bezpečnosti kontrolórov (trate) – pochôdzkarov pri výkone kontrolnej činnosti	126
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri práci s traťovými strojmi, strojmi na zemnú a stavebnú prácu a s niektorou ďalšou mechanizáciou potrebnou pre výkon prevádzkovej činnosti	128
Všeobecné podmienky	128
Bezpečnostno-technické podmienky	129
Obsluha traťových strojov	129
Hlavné zásady pre prevádzku, dopravu a opravu strojov	131
Práce strojov na elektrifikovaných tratiach	131
Stroje pre zemné práce a stavebné stroje	132
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri prevádzkovaní ostatnej mechanizácie	134
XI. Kapitola - Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri práci na zariadeniach odvetvia OZT	135
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich činností na zabezpečovacej, oznamovacej a telekomunikačnej technike	135
A. Všeobecné ustanovenia	135

ŽSR Z 2

Povinnosti vedúceho prác	135
B. Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovných činností na zabezpečovacej technike	136
Návestidlá, návestné lávky a konzoly	136
Prestavníky, závorníky a výkoľajky	137
Drôtovody	137
Priecestné zabezpečovacie zariadenie, koľajové obvody.....	138
Koľajové brzdy	138
Oznamovacie, zabezpečovacie a telekomunikačné vedenie	139
Nadzemné vedenie	139
Káblové vedenie uložené v zemi	142
Oznamovacie a telekomunikačné zariadenia	144
XII. Kapitola – Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri práci s elektrickými inštaláciami a na zariadeniach odvetvia EE	145
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovných činností s elektrickými inštaláciami	145
XIII. Kapitola - Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone obslužnej činnosti v PMO	148
A. Všeobecné ustanovenia	148
B. Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri posunovacích prácach	148
Všeobecné zásady pre vykonávanie posunovacích prác	148
C. Spôsob výkonu činností súvisiacich s posunom	149
Používanie zarážok a sochorov	149
Spájanie a rozpájanie vozidiel	149
Vykonávanie posunu elektrickým navijakom (vrátkom)	150
Vykonávanie posunu cestnými vozidlami	150
Ručné vykonávanie posunu	151
Používanie ochrannej prilby pri posune	151
D. Zakázané činnosti a zakázané postupy a spôsoby výkonu posunu	152
E. Povinnosti zamestnancov vykonávajúcich niektoré špecifické činnosti	152
Povinnosti vlakvedúcich	153
Povinnosti sprievodcov (vlakvedúci vykonávajúci činnosť s povinnosťami sprievodcu)	153
Povinnosti staničných robotníkov (dopravných robotníkov) a zamestnancov riadiacich akumulátorový alebo motorový vozík	154
Povinnosti zamestnancov vykonávajúcich prepravnú a špedičnú činnosť	154
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri odpratávaní snehu	154
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri údržbe výhybiek	154
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov vykonávajúcich manuálne osvetľovanie návestidiel a návestných telies	155
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri upratovacích prácach	155
Zaistenie bezpečnosti dozorcov dopravne na diaľkovo ovládanej trati	156
F. Technická služba vozňová	156
Hlavné zásady pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri ich činnostiach v oblasti technickej služby vozňovej	156
G. Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich činností potrebných na zabezpečenie prevádzkyschopnosti a obsluhy koľajových vozidiel	157
Všeobecné ustanovenia	157
Hlavné zásady pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri údržbe a pri opravách koľajových vozidiel	159
Hlavné zásady pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovných činností potrebných na vykonanie obsluhy koľajových vozi-	

diel	159
Zákazy	160
XIV. Kapitola - Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone kontrolnej činnosti v PMO (čl. 159, písm. c))	161
XV. Kapitola - Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone neprevádzkovej činnosti v PMO (čl. 159, písm. d))	161
ŠIESTA ČASŤ	
ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ZAMESTNANCOV PRI VÝKONE OSTATNÝCH PRACOVNÝCH ČINNOSTÍ A NA PRACOVNÝCH CESTÁCH	163
XVI. Kapitola - Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ostatných pracovných činností	163
A. Ostatné pracovné činnosti	163
Spôsob zaistenia bezpečnosti zamestnancov	163
B. Bezpečnosť zamestnancov v kancelárskych priestoroch	163
Povinnosti zamestnancov v kancelárskych priestoroch	164
C. Bezpečnosť zamestnancov na pracovných cestách	164
XVII. Kapitola – Bezpečnosť zamestnancov iných zamestnávateľov, cestujúcich a ostatných osôb	165
A. Bezpečnosť zamestnancov iných zamestnávateľov	165
Písomná dohoda	165
Lekárske preventívne prehliadky	166
Školenie a poučovanie	166
Používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov	167
Zaistenie bezpečnosti zamestnancov iných zamestnávateľov	167
B. Bezpečnosť cestujúcich a ostatných osôb	168
SIEDMA ČASŤ	
ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA	169
Bezpečnostnotechnická služba	169
Poznámky	169
PREBERANÉ PRÁVNE DOKUMENTY	170
PREDPISY A NORMY, NA KTORÉ SA ODKAZUJE	173
Názvy vzťahujúcich sa STN	174

ROZSAH ZNALOSTÍ**A. ROZSAH ZNALOSTÍ URČENÝ PRE ZAMESTNANCOV ŽSR A PRE INÝCH ZAMESTNANCOV VZHLĎADOM NA ROZSAH ICH PRACOVNEJ ČINNOSTI.****B. ROZSAH ZNALOSTÍ URČENÝ PRE ZAMESTNANCOV INÝCH ZAMESTNÁVATEĽOV NEUVEDENÝCH V SKUPINE A.**

Každý zamestnanec ŽSR (zamestnanec každej profesie a každého postavenia včítane vedúcich zamestnancov na každom stupni riadenia), ako aj každý zamestnanec iného zamestnávateľa (každý jeho zamestnanec každej profesie a každého postavenia včítane vedúcich zamestnancov na každom stupni riadenia), ktorý v prevádzkovom priestore a v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR, ako aj v ostatnom priestore ŽSR vykonáva pracovnú činnosť, je povinný preukázateľne ovládať ustanovenia článkov tohto predpisu stanovené v tomto ROZSAHU ZNALOSTÍ pre jeho typovú pozíciu, resp. pre jeho pracovnú činnosť a to ešte pred tým než túto pracovnú činnosť začne vykonávať. Znalosti stanovených ustanovení článkov musia byť u každého zamestnanca preukázateľne overené. Predpísanú znalosť ustanovení článkov tohto predpisu zamestnanec nadobúda absolvovaním pravidelného, zrozumiteľného a preukázateľného oboznámenia sa s predmetným rozsahom znalostí, ktoré vykonáva PVZ ŽSR. Aby zamestnanec mohol uvedené oboznámenie v príslušnom inštitúte vzdelávania absolvovať, musí byť písomne na uvedenom inštitúte prihlásený v súlade s predpisom ŽSR Z 3. Za predmetné písomné prihlásenie zamestnanca zodpovedá jeho príslušný nadriadený zamestnanec. Tento musí zabezpečiť, aby v predmetnej prihláške bol uvedený:

- a) v prípade zamestnanca ŽSR o. i. aj konkrétny požadovaný rozsah znalostí, ktoré zamestnanec pri výkone svojej pracovnej činnosti musí mať (musí byť uvedený konkrétny druh požadovaného školenia, prípadne viacej druhov, ak je to pre výkon pracovnej činnosti zamestnanca potrebné),
- b) v prípade zamestnanca iného zamestnávateľa o. i. aj popis pracovnej činnosti dotyčného zamestnanca, ako aj údaje podľa čl. 456 tohto predpisu.

Príslušný inštitút vzdelávania požiadavku posúdi a v dohodnutom termíne vykoná požadované školenie zamestnanca s overením jeho znalostí. V prípade iného zamestnávateľa (podľa písm. b)) príslušný inštitút vzdelávania po posúdení požiadavky určí, po dohode s dotyčným zamestnávateľom, konkrétny druh školenia v súlade s popisom pracovnej činnosti, ktorú bude zamestnanec vykonávať.

Pre profesiu, typovú pozíciu, resp. pre pracovnú činnosť, pre ktorú nie je v tomto predpise uvedený rozsah znalostí, príslušný rozsah znalostí taktiež stanoví príslušný inštitút vzdelávania na základe písomnej požiadavky ako je vyššie uvedené.

A. ROZSAH ZNALOSTÍ URČENÝ PRE ZAMESTNANCOV ŽSR A PRE INÝCH ZAMESTNANCOV VZHLĎADOM NA ROZSAH ICH PRACOVNEJ ČINNOSTI.

Rozsah znalostí pre zamestnancov, ktorí do prevádzkového priestoru nevstupujú a pracovnú činnosť vykonávajú iba mimo prevádzkového priestoru alebo priestoru susediaceho s prevádzkovým priestorom ŽSR

A 1. Rozsah znalostí č. 1

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **BMA**.

Úplná znalosť článkov č.: 1-13; 15-21; 23-24; 30; 32 a), b), e), f); 33 a)-c), e), f), h)-j), l)-p), r); 35; 37-51; 53; 55-61; 63-68; 71-72; 74; 76; 83-86; 88-90; 91 a), b), d); 92-94; 95 e); 97; 122-126; 382; 387; 419-422; 439-461; 463;

Informatívna znalosť Zoznamu použitých pojmov, **článkov č.:** 14; 25-29; 33 d), g), k), q), s); 87; 464;

Tento rozsah znalostí sa uplatňuje, pokiaľ nie je pre konkrétnu pracovnú činnosť v ďalších častiach Rozsahu znalostí určený iný rozsah znalostí.

A 2. Rozsah znalostí č. 2

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **BMV**.

Tento rozsah znalostí je určený **nadriadeným zamestnancom** zamestnancov, pre ktorých je stanovený rozsah znalostí č. 1.

Úplná znalosť článkov č.: 1-13; 15-21; 23-30; 32 a), b), e), f); 33; 35; 37-51; 53; 55-61; 63-68; 71-72; 74; 76; 83-90; 91 a), b), d); 92-94; 95 e); 97; 122-126; 382; 387; 419-422; 439-461; 463;

Informatívna znalosť Zoznamu použitých pojmov, **článkov č.:** 14; 464;

Rozsah znalostí pre zamestnancov, ktorí cez prevádzkový priestor alebo priestor susediaci s prevádzkovým priestorom ŽSR iba prechádzajú a nevykonávajú tu žiadnu pracovnú činnosť

A 3. Rozsah znalostí č. 3

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **BPC**.

Úplná znalosť Zoznamu použitých pojmov, **článkov č.:** 1-13; 15-21; 23-24; 30; 32 a), b), e), f); 33 a)-c), e), f), h)-p), r); 35-51; 53; 55-61; 63-74; 76-81; 83-86; 88-90; 91 a), b), d); 92-94; 95 e); 97; 122-126; 128-130; 132; 136-138; 141; 144-147; 150-151; 153-154; 156; 159; 163; 167; 366; 382-383; 387; 419-422; 437; 439-463;

Informatívna znalosť článkov č.: 14; 25-29; 33 d), g), q), s); 87; 464;

Rozsah znalostí pre zamestnancov, ktorí pracovnú činnosť vykonávajú v prevádzkovom priestore alebo v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR

ŽSR Z 2

A 4. Rozsah znalostí č. 4

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **BPO**.

Tento rozsah znalostí je určený zamestnancom vykonávajúcim obslužnú činnosť na úseku dopravnej a prepravnej prevádzky s odbornou skúškou č. 3, 11, 12, 17, 18, SSP 17/1, SSP 17/2

Úplná znalosť Zoznamu použitých pojmov, **článkov č.:** 1-13; 15-24; 30; 32 a), b), e), f); 33; 35-51; 53; 55-61; 63-81; 83-86; 88-90; 91 a), b), d); 92-94; 95 e); 97; 122-126; 128-130; 132-147; 149-156; 159-160; 163; 167-168; 180 b); 195 b); 216 b); 353 g), h); 366; 382-383; 387-404; 406-407; 409-417; 419-425; 427-432; 433 g); 434 c), h); 437; 439-463;

Informatívna znalosť článkov č.: 14; 25-29; 87; 464;

A 5. Rozsah znalostí č. 5

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **BPD**.

Tento rozsah znalostí je určený dopravným zamestnancom na úseku dopravnej prevádzky s odbornou skúškou č. 13, 14, 15 a 19, ktorí sú oprávnení riadiť dopravu na železničnej dráhe vrátane činnosti osamelý zamestnanec, zabezpečujúci a zabezpečovaný zamestnanec, čistič výhybiiek, bezpečnostná hliadka.

Úplná znalosť Zoznamu použitých pojmov, **článkov č.:** 1-13; 15-24; 30; 32-33; 35-51; 53; 55-61; 63-81; 83-86; 88-94; 95 e); 97; 116; 122-126; 128-130; 132-147; 149-157; 159-163; 165-173; 175-211; 214-217; 218 d); 219; 221-228; 235; 246-249; 252-254; 266; 291; 294; 317; 325; 330; 341; 353 g), h); 366; 382-383; 387-404; 406-407; 409-425; 427-432; 433 g); 434 b)-e), h); 435 a)-c), e), g); 437; 439-463;

Informatívna znalosť článkov č.: 14; 25-29; 87; 318; 438; 464;

Rozsah znalostí č. 5 obsahuje aj rozsah znalostí potrebných pre činnosť bezprostredne nadriadeného zamestnanca a pre výkon posunovacích prác.

A 6. Rozsah znalostí č. 6

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **BPI**.

Tento rozsah znalostí je určený všetkým zamestnancom v prevádzke infraštruktúry vrátane činnosti osamelý zamestnanec, zabezpečujúci a zabezpečovaný zamestnanec a bezpečnostná hliadka. Neplatí ako samostatne, ale len v spojení s technologickými špecifikami a to minimálne s jedným z rozsahov znalostí označených ako A 10 až A 14.

Úplná znalosť Zoznamu použitých pojmov, **článkov č.:** 1-13; 15-24; 30; 32-33; 35-51; 53; 55-61; 63-86; 88-94; 95 e); 97; 121-126; 128-130; 132-134; 136-147; 149-

157; 159-163; 165-173; 175-211; 217; 221; 224; 291-294; 317; 338-344; 346; 382-383; 387; 414-423; 431; 434; 437; 439-463;

Informatívna znalosť článkov č.: 14; 25-29; 87; 318; 464;

A 7. Rozsah znalostí č. 7

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **BPR**.

Tento rozsah znalostí je určený pre rušňovodičov HKV a pre zamestnancov vykonávajúcich v prevádzkovom priestore alebo v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR opravu, údržbu, technickú prehliadku, čistenie koľajových vozidiel a ďalšie s tým súvisiace činnosti.

Úplná znalosť Zoznamu použitých pojmov, **článkov č.:** 1-13; 15-24; 30; 32-33; 35-51; 53; 55-61; 63-81; 83-86; 88-90; 91 a), b), d); 92-94; 95 e); 97; 122-126; 128-130; 132-147; 149-156; 159-160; 163; 167-168; 177 a), b), f); 228-229; 294; 353 g), h); 358; 366; 382-383; 387-389; 393-397; 403-404; 406; 419-422; 426-437; 439-463;

Informatívne znalosť článkov č.: 14; 25-29; 87; 464;

A 8. Rozsah znalostí č. 8

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **BPV**, neoprávňuje vykonávať činnosť „Vedúci pracovnej skupiny“, k tejto činnosti sa vyžaduje vykonanie technologickej skúšky T 5.

Tento rozsah znalostí je nadstavbový a je určený pre nasledovných zamestnancov:

- a) nadriadených zamestnancov, ktorí vykonávajú riadenie pracovných činností iba na jednom úseku prevádzky (odvetvia),
- b) vedúceho prác, ktorý organizuje a riadi práce iba na jednom úseku prevádzky (odvetvia),
- c) vedúceho stroja, vedúceho pracoviska stroja, vedúceho vozidla,
- d) vykonávajúcich kontrolnú činnosť iba na jednom úseku (odvetvia) prevádzky,
- e) vykonávajúcich koordináciu projektovej dokumentácie, ktorá sa týka iba jedného úseku prevádzky (odvetvia),
- f) vykonávajúcich koordináciu BOZP iba na jednom úseku prevádzky (odvetvia),
- g) zástupcu zamestnancov pre BOZP iba na jednom úseku prevádzky (odvetvia).

Úplná znalosť článkov č.: 24-29; 33; 36; 58; 82; 87; 213; 216; 228-229; 234-237; 243; 246; 249; 251-255; 257-264; 266-269; 272-275; 343-344; 346; 438;

Označenie spôsobilosti BPV v Osvedčení o spôsobilosti z BOZP je platné iba spolu s označením spôsobilosti BPD, BPI alebo BPR.

A 9. Rozsah znalostí č. 9

ŽSR Z 2

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **BPK**.

Tento rozsah znalostí je určený pre nasledovných zamestnancov:

- a) vedúcich zamestnancov, ktorí vykonávajú riadenie pracovných činností dvoch alebo viacerých úsekov (odvetví) prevádzky,
- b) vedúceho prác, ktorý organizuje a riadi práce dvoch alebo viacerých úsekov prevádzky,
- c) vykonávajúcich inšpekciu, kontrolu, vyšetrowanie, oboznamovanie a vzdelávanie v oblasti BOZP,
- d) vykonávajúcich koordináciu projektovej dokumentácie, ktorá sa týka dvoch alebo viacerých úsekov prevádzky,
- e) vykonávajúcich koordináciu BOZP na dvoch a viac úsekoch prevádzky.

Úplná znalosť Zoznamu použitých pojmov, **článkov č.:** 1-30; 32-33; 35-51; 53; 55-61; 63-108; 110-112; 114-126; 128-130; 132-147; 149-157; 159-163; 165-173; 175-244; 246-249; 251-255; 257-312; 314-404; 406-407; 409-464;

Rozsah znalostí pre zamestnancov vykonávajúcich činnosti v špecifických oblastiach pre školenia s overením označené ako BPD, BPI a BPR

A 10. Rozsah znalostí č. 10

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **T 1 TS**.

Tento rozsah znalostí zohľadňuje technologické špecifiká v oblasti tratí a stavieb. Označenie spôsobilosti T 1 TS v „Osvedčení o spôsobilosti z BOZP“ je platné iba spolu s označením spôsobilosti BPI.

Úplná znalosť článkov č.: 95; 96; 98-108; 110-112; 114-120; 276-290; 295-312; 314-316;

A 11. Rozsah znalostí č. 11

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **T 2 EE**.

Tento rozsah znalostí zohľadňuje technologické špecifiká v oblasti elektrotechniky a energetiky. Označenie spôsobilosti T 2 EE v Osvedčení o spôsobilosti z BOZP je platné iba spolu s označením spôsobilosti BPI.

Úplná znalosť článkov č.: 95; 98-108; 114-117; 276-290; 295; 298-299; 345-347; 357-361; 363-371; 378-381; 384-386;

A 12. Rozsah znalostí č. 12

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako **T 3 OZT**.

Tento rozsah znalostí zohľadňuje technologické špecifiká v oblasti oznamovacej, zabezpečovacej techniky a telekomunikácií. Označenie spôsobilosti T 3 OZT v Osvedčení o spôsobilosti z BOZP je platné iba spolu s označením spôsobilosti BPI.

Úplná znalosť článkov č.: 295-296; 345-381; 384-386;

A 13. Rozsah znalostí č. 13

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako T 4 VŽÚ.

Tento rozsah znalostí zohľadňuje technologické špecifiká v oblasti vozidiel železničnej údržby. Označenie spôsobilosti T 4 VŽÚ v Osvedčení o spôsobilosti z BOZP je platné iba spolu s označením spôsobilosti BPR.

Úplná znalosť článkov č.: 319-338;

A 14. Rozsah znalostí č. 14

pre školenie s overením znalostí, v predpise ŽSR Z 3 označené ako T 5 VPS.

Tento rozsah znalostí zohľadňuje technologické špecifiká pre vedúceho pracovnej skupiny. Označenie spôsobilosti T 5 VPS v Osvedčení o spôsobilosti z BOZP je platné iba spolu s označením spôsobilosti BPD alebo BPI.

Úplná znalosť článkov č.: 210-244; 246-249; 251-255; 257-275;

B. ROZSAH ZNALOSTÍ URČENÝ PRE ZAMESTNANCOV INÝCH ZAMESTNÁVATEĽOV NEUVEDENÝCH V SKUPINE A (pozri čl. 451).

Pre každého zamestnanca iného zamestnávateľa, ktorý organizuje alebo riadi alebo vykonáva pracovnú činnosť zhodnú s činnosťou zamestnanca ŽSR, platí ten istý rozsah znalostí, ktorý platí pre uvedeného zamestnanca ŽSR (podľa skupiny rozsahov znalostí **A.**) s nasledovným rozdielom:

- a) každý zamestnanec iného zamestnávateľa, ktorý organizuje alebo riadi alebo vykonáva pracovnú činnosť v prevádzkovom priestore alebo v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR, **musí ovládať** „Zoznam použitých pojmov“ **a ustanovenia článkov č.: 451-461,**
  - b) ustanovenia článkov č.:
6; 18 a), g), h), i), j); 20 a), d); 25; 27 a), f), g); 28; 32 a), b), c), d); 33 i), m), o); 35; 37; 40; 43-45; 47; 48; 53; 55-60; 63; 84; 88 a), b), c), d), f); 89 a), b), c); 92; 95 b), c), d), e), f), g); 97; 120-126; 443-450; majú všeobecný charakter a preto nemusia byť na ŽSR predmetom školenia zamestnancov iných zamestnávateľov a ani overovania ich znalostí, pokiaľ zmluva (v zmysle čl. 9 a čl. 452) neurčuje inak.
-

ŽSR Z 2

Pre zamestnancov ŽSR a pre zamestnancov iných zamestnávateľov, ktorí v prevádzkovom priestore alebo v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR majú vykonávať neprevádzkovú činnosť (ako je uvedené v čl.: 159 a 438), priradí rozsah znalostí PVZ ŽSR na základe predloženej „Písomnej dohody o zaistení BOZP“ a písomnej požiadavky v súlade s čl. 438.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZNAČIEK A SKRATIEK

BOZP	- bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
BTS	- bezpečnostnotechnická služba
EE	- Elektrotechnika a energetika
GVD	- Grafikon vlakovej dopravy
HKV	- hnacie koľajové vozidlo
MDPaT SR	- Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky, v súčasnosti MDVRR SR – Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MVTV	- Montážny vozeň trakčného vedenia
MZ SR	- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NV SR	- Nariadenie vlády Slovenskej republiky
OOPP	- osobné ochranné pracovné prostriedky
OR	- Oblastné riaditeľstvo
OZT	- Oznamovacia a zabezpečovacia technika
PMD	- Posun medzi dopravňami
PMO	- priestor možného ohrozenia
PVZ	- Poverené vzdelávacie zariadenie
PZ SR	- Policajný zbor Slovenskej republiky
PZZ	- Priecestné zabezpečovacie zariadenie
SMSÚ	- Stredisko miestnej správy a údržby
SR 1004(D)	- Predpis ŽSR Výluková činnosť Železníc Slovenskej republiky
STN	- Slovenská technická norma
SBÚ	- Slovenský banský úrad
SÚBP	- Slovenský úrad bezpečnosti práce
TV	- Trakčné vedenie
ÚVHR	- Útvar vedúceho hygienika rezortu MDVRR SR (rezortný úrad verejného zdravotníctva)
vn	- vysoké napätie
VOJ	- Vnútoraná organizačná jednotka
V rozkaz	- Všeobecný rozkaz
VSMP	- voľný schodný a manipulačný priestor
vvn	- veľmi vysoké napätie
Z 1	- Predpis ŽSR Pravidlá železničnej prevádzky
Z 3	- Predpis ŽSR Odborná spôsobilosť na ŽSR
Z 9	- Predpis ŽSR Povoľovanie vstupu do obvodu dráhy v správe ŽSR
ŽSR	- Železnice Slovenskej republiky
ŽST	- Železničná stanica
ŽTS	- Železničné trate a stavby

ZOZNAM POUŽITÝCH POJMOV

Pojmy sú rozdelené do nasledujúcich skupín:

- 1) zamestnanci, pracovníci, právnické osoby, fyzické osoby,
- 2) pracoviská,
- 3) predpisy, oboznamovanie, informovanie, školenie,
- 4) vozidlá,
- 5) ostatné.

V prípadoch, keď je definícia pojmu uvedená v inom predpise, je za pojmom uvedené aj číselné označenie príslušného predpisu.

Pojmy nie sú usporiadané v abecednom poradí, ale v poradí podľa ich významu z pohľadu BOZP.

1) Skupina: zamestnanci, pracovníci, právnické osoby, fyzické osoby

Zamestnanec je fyzická osoba, ktorá v pracovnoprávných vzťahoch, a ak to ustanovuje osobitný predpis, aj v obdobných pracovných vzťahoch vykonáva pre zamestnávateľa závislú prácu. Zamestnancom je aj žiak učilišťa, odborného učilišťa, strednej školy pri praktickom vyučovaní a študent vysokej školy pri praktickej výučbe. Pre účely tohto predpisu je používaný rovnocenný pojem pracovník.

Zamestnanec ŽSR je zamestnanec, ktorého zamestnávateľom je ŽSR.

Nadriadený zamestnanec je od zamestnanca každý funkčne vyššie postavený zamestnanec (bezprostredne nadriadený zamestnanec, priamy nadriadený zamestnanec, ale aj každý ďalší vedúci zamestnanec v zmysle Organizačného poriadku príslušnej VOJ).

Bezprostredne nadriadený zamestnanec je zamestnancovi funkčne alebo služobne (podľa služobného zaradenia) najbližší nadriadený zamestnanec, ako aj každý vedúci zamestnanec, ktorý dáva zamestnancovi priamo (bezprostredne) príkazy, rozkazy, pokyny, nariadenia, zákazy, usmernenia a i., okrem prípadu podľa čl. 200.

Priamy nadriadený zamestnanec je každý ďalší nadriadený zamestnanec, ktorému je zamestnanec pri svojej práci podriadený (okrem bezprostredne nadriadeného zamestnanca).

Podriadený zamestnanec je od nadriadeného zamestnanca každý funkčne nižšie postavený zamestnanec. Zamestnanec, ktorý je od iného zamestnanca nižšie postavený podľa služobného zaradenia, je **služobne podriadený zamestnanec**.

Vedúci zamestnanec je každý zamestnanec, na rôznom stupni riadenia, ktorý riadi, organizuje a kontroluje prácu jemu zverených zamestnancov a ktorý zabezpečuje plnenie úloh zamestnávateľa vrátane úloh v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v rozsahu, ktorý vyplýva z jeho typovej pozície v zmysle zákona o bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci **[A1]**.

Vedúci pracoviska zodpovedá za prevádzku (za činnosti vykonávané) na jemu zverenom (určenom) pracovisku, ako aj za stav tohto pracoviska.

Vedúci prác (vedúci práce) poveruje zamestnanca (zamestnancov) výkonom práce (prác) v prevádzkovom priestore, v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom

alebo v ostatnom priestore, je zodpovedný za vykonanie prác a bezpečnosť zamestnancov pri vykonávaných prácach. Výkon týchto prác organizuje a kontroluje a za ich bezpečné, včasné a kvalitné vykonanie je zodpovedný. Vedúci prác výkonom týchto prác poveruje:

- a) osamelého zamestnanca,
- b) zabezpečeného zamestnanca, ktorý je chránený zabezpečujúcim zamestnancom,
- c) vedúceho pracovnej skupiny v prípadoch, kedy je na výkon práce potrebných viac zamestnancov. Vedúci pracovnej skupiny vtedy výkon prác priamo riadi.

Ak ide o výkon prác v čase prípravy výluky a v čase konania výluky, vtedy je vedúcim prác vedúci zamestnanec vo význame, v akom je uvedený v predpise ŽSR SR 1004 (D).

Vedúci prác môže vykonávať aj typovú pozíciu vedúceho pracovnej skupiny (pri výkone prác menšieho rozsahu, ak ide o práce vykonávané na jednom pracovnom mieste, v krátkom úseku a o práce rovnakého druhu akými sú napr.: práca na priecestnom zabezpečovacom zariadení, práca na oprave výhybky a pod.) V takom prípade sa na neho vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon typovej pozície vedúceho pracovnej skupiny. Keď vykonávajú pracovnú činnosť (menšieho rozsahu) mimo **PMO** len dvaja zamestnanci, vtedy vedúcim práce je jeden z nich. Ak takú pracovnú činnosť vykonáva viac zamestnancov, títo musia byť vedení vedúcim pracovnej skupiny alebo vedúcim práce. Pojem „vedúci práce“ je v niektorých súvisiacich bezpečnostných predpisoch (napr.: STN 34 3100, 34 3109 a i.) definovaný odchyľne od tejto definície. V týchto prípadoch a výhradne vo vzťahu k predmetným činnostiam podľa týchto predpisov platí definícia uvedená v týchto predpisoch. Vo vzťahu k zabezpečeniu bezpečnosti zamestnancov podľa tohto predpisu zároveň platí táto definícia.

Dopravný zamestnanec sa pre účely tohto predpisu rozumie zamestnanec prevádzkovateľa dráhy oprávnený riadiť železničnú dopravu v určenom obvode železničnej dráhy, resp. v obvode, v ktorom tento zamestnanec zodpovedá za voľný a bezpečný pohyb koľajových vozidiel (v dopravni je to obvod jeho zodpovednosti za voľnosť vlakovej cesty v zmysle predpisu ŽSR Z 1, na trati je to medzistaničný úsek, na ktorom riadi dopravu, alebo na ktorý má povolenku pre príslušný smer alebo príslušnú traťovú koľaj). Ďalšími dopravnými zamestnancami sú výhybkár, dozorca dopravne na diaľkovo ovládanej trati, príp. zamestnanec poverený výkonom dopravnej služby, ktorý zároveň spĺňa všetky podmienky v zmysle predpisu ŽSR Z 3.

Osamelý zamestnanec je pre účely tohto predpisu považovaný za osamelého zamestnanca vtedy, ak prevádzkovú činnosť v **PMO** vykonáva len sám.

Zabezpečený zamestnanec (zabezpečený zamestnanec) je zamestnanec, ktorému je určený ďalší zamestnanec na zaistenie jeho bezpečnosti (zabezpečovanie), ak vykonáva prevádzkovú činnosť v **PMO**.

Zabezpečujúci zamestnanec je zamestnanec, ktorý zabezpečuje zabezpečeného (zabezpečeného) zamestnanca pri výkone prevádzkovej činnosti v **PMO**.

Pracovná skupina je skupina zamestnancov, ak prevádzkovú činnosť v **PMO** vykonáva viacej zamestnancov (najmenej dvaja) pod vedením im určeným vedúcim pracovnej skupiny.

Vedúci pracovnej skupiny je zamestnanec určený vedúcim prác na vedenie pracovnej skupiny.

ŽSR Z 2

Vlakvedúci je odborne spôsobilý zamestnanec, ktorý riadi sprevádzajúci personál vlaku a je oprávnený riadiť posun.

Sprevodca je odborne spôsobilý zamestnanec určený na sprevádzanie koľajového vozidla (koľajových vozidiel).

Vlakový personál je obsadenie vlaku osobami určenými na vedenie (rušňovodič) a sprevádzanie vlaku (sprevádzajúci personál); ak ho tvoria viaceré osoby, musí byť určená osoba, ktorá ostatné osoby riadi.

Sprevádzajúci personál sú osoby určené na sprevádzanie vlaku (vlakvedúci, sprevodca, manipulant, vlakový vozmajster a pod.).

Vedúci posunu je zamestnanec, ktorý je oprávnený riadiť posun.

Posunovacia čata je skupina zamestnancov vykonávajúcich posun.

Oprávnený zamestnanec je odborne spôsobilý zamestnanec oprávnený na výkon (zabezpečenie, revíziu, kontrolu a pod.) predmetnej činnosti.

Oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe je výpravca vlakov. Doprava na trati s diaľkovo obsluhovaným zabezpečovacím zariadením je riadená z jedného miesta výpravcom diaľkovo ovládanej trate (ďalej výpravca DOT); na trati so zjednoteným riadením dopravy dispečerom, ktorý v zmysle predpisu ŽSR Z 1 plní povinnosti uložené výpravcovi.

Bezpečnostný technik, autorizovaný bezpečnostný technik sú zamestnanci, ktorí plnia na ŽSR úlohy pri zaisťovaní BOZP.

Bezpečnostnotechnická služba je služba, ktorá v osobe jedného alebo viacerých autorizovaných bezpečnostných technikov a v nimi riadenej spolupráci s bezpečnostnými technikmi plní na ŽSR úlohy pri zaisťovaní BOZP.

Železničný podnik je podnikateľský subjekt, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie dopravných služieb s cieľom zabezpečiť železničnú prepravu tovaru a osôb, pričom zabezpečuje aj ťažnú silu, alebo len ťažnú silu.

Právnické osoby, fyzické osoby, ktoré vykonávajú dohodnutú činnosť pre ŽSR na základe zmluvných vzťahov sú napr. zhotovitelia stavieb a iných diel, ktorí v priestoroch ŽSR vykonávajú dohodnutú činnosť (prostredníctvom svojich zamestnancov alebo aj subdodávateľských subjektov) na základe zmluvných vzťahov. Zmluvný vzťah musí byť platný už pred začatím dohodnutých činností.

Stavebník je fyzická osoba alebo právnická osoba, z ktorej podnetu sa uskutočňuje stavba.

2) Skupina: pracoviská, pracovná činnosť

Pracovisko je zamestnávateľom určené miesto na výkon práce.

Pracovisko so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku úrazu je pracovisko, na ktorom je možné pracovnú činnosť bezpečne vykonávať len so zvýšenou ostražitosťou a opatrnosťou zamestnancov a pri dodržaní stanovených podmienok zaistenia BOZP.

Pracovné podmienky tvorí súhrn fyzikálnych, chemických, biologických a organizačných faktorov pracovného prostredia a faktorov vyplývajúcich z výkonu pracovných činností. Ak vplyvy uvedených faktorov pôsobia na zamestnanca pozitívne, vtedy sú jeho pracovné podmienky dobré.

Pracovný prostriedok je taký prostriedok, ktorý je určený na použitie pri práci z dôvodu jej praktickejšieho výkonu (z dôvodu uľahčenia a skvalitnenia práce). Pracovný prostriedok poskytnutý zamestnancovi na výkon práce má byť pre tento výkon vhodný a bezpečný.

Pracovná činnosť (v texte predpisu uvádzaná aj ako „práca“) je súhrn činností, ktoré zamestnanec alebo viacerí zamestnancov musí vykonať v pracovnom čase pri plnení pracovných úloh na konkrétnom pracovisku, vymedzených pracovnými postupmi a technológiou, ako aj súhrn činností, ktoré s výkonom práce v pracovnom čase súvisia a bez ktorých nie je možné pracovné úlohy splniť.

Bremeno je pre účely tohto predpisu každá hmota (napr.: rôznych stavebných a iných materiálov, továrenských výrobkov, rôznych tovarov, náradie a nástroje, nerasty a i.), s ktorou možno či už bez úpravy alebo po úprave manipulovať ručne alebo za pomoci mechanizačného zariadenia.

Železničná prevádzka je súhrn procesov železničnej dopravy a prepravy, ktorými sa uskutočňuje bezprostredné premiestňovanie dopravného prostriedku a prepravovaného objektu.

Prevádzková činnosť je pracovná činnosť vykonávaná pre potreby dopravnej cesty na zabezpečenie jej prevádzkyschopnosti, modernizácie a pod.

Obslužná činnosť je pracovná činnosť vykonávaná pre potreby dopravnej prevádzky, vykonávaná v (na) koľajovom vozidle alebo v priestore pri koľajovom vozidle, v ktorom je potrebné túto činnosť vykonať.

Kontrolná činnosť je pracovná činnosť, ktorej obsahom je len výkon kontroly vzťahujúci sa na prevádzkovú činnosť, obslužnú činnosť a neprevádzkovú činnosť.

Neprevádzková činnosť je pracovná činnosť, ktorú je potrebné vykonať, ale nie pre potreby dopravnej cesty, ani pre potreby dopravnej prevádzky.

Prevádzkovateľ dráhy je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá prevádzkuje železničnú dráhu ako jej vlastníka alebo na základe zmluvy s jej vlastníkom.

Dopravná je miesto na železničnej dráhe určené na riadenie dopravy. Tieto sa delia na dopravne:

- a) s koľajovým rozvetvením – stanice, výhybne a odbočky,
- b) bez koľajového rozvetvenia – hlásnice, hradlá a oddielové návěstidlá s automatickou činnosťou.

Zhlavie je rozvetvenie staničných koľají pomocou výhybiek.

Medzistaničný úsek je šíra trať bez ohľadu na to, či je rozdelená na traťové oddiely.

Koľajisko je skupina výhybkami rozvetvených koľají (rôzneho použitia ale aj výhybky) nachádzajúce sa v spoločnom železničnom telese, v dĺžke medzi prvou a poslednou výhybkou, prípadne medzi prvou výhybkou a zarážadlami (ak ide o slepé koľaje). Jeho šírka je ohraničená vonkajšou stranou **priečodného prierezu** krajných koľají tohto rozvetvenia, ústiacich spravidla do traťových, prípadne do iných koľají (vlečkových a pod.) z oboch strán, alebo len z jednej strany, ak sú všetky

ŽSR Z 2

koľaje slepé. Koľaj nachádzajúca sa medzi vchodovým návěstidlom (lichobežníkovou tabuľkou) a krajnou výhybkou pre účely tohto predpisu považujeme za súčasť koľajiska.

Koľaj je každý pár koľajnicových pásov v celej ich dĺžke, pripevnených predpísaným spôsobom, určená ako dopravná cesta na pohyb koľajového vozidla (koľajových vozidiel), v šírke jej priechodného prierezu (priechodný prierez predmetnej koľaje), ktorý sa nachádza v prevádzkovom priestore. Koľajou je aj časť výhybky, ktorou koľaj prechádza. Koľajou je tiež koľaj, ktorá spája dve susedné koľajiská miestneho významu (napr. železničnú stanicu s rušňovým depom a pod.) v dĺžke a v šírke.

Trať je súbor stavebno-technických zariadení dopravnej cesty určenej na pohyb koľajového vozidla a ohraničená:

a) v dĺžke:

- aa) vchodovými návěstidlami (napr. trať medzi dvomi železničnými stanicami),
- ab) vchodovým návěstidlom a lichobežníkovou tabuľkou (trať medzi železničnou stanicou a dopravňou na trati so zjednodušeným riadením vlakovkej dopravy; aj trať medzi dvomi lichobežníkovými tabuľkami),
- ac) na dvojkkoľajných tratiach bez vchodového návěstidla pri nesprávnej koľaji je to miesto na úrovni vchodového návěstidla správnej koľaje.

b) v šírke:

- ba) šírkou jej priechodného prierezu.

Prevádzkový priestor pre účely tohto predpisu je priestor, v ktorom sa nachádza jedna koľaj alebo viac koľají, po ktorých je vykonávaný pohyb koľajových vozidiel (bližšie rieši čl. 128).

Prevádzkovaná koľaj je pre účely tohto predpisu považovaná každá koľaj, nachádzajúca sa v **prevádzkovom priestore**, na ktorej je vykonávaná prevádzka koľajových vozidiel.

Koľaj vylúčená z prevádzky nie je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovanú koľaj napr. z dôvodu odstránenia jej nezjazdnosti, výkonu stavebných či údržbových prác a pod. aj keď je na nej vykonávaný pohyb koľajových vozidiel (napr. pohyb a činnosť traťových strojov a pod.).

Susedná koľaj je vždy koľaj osovo vzdialená menej ako 6 m, ktorá priamo bezprostredne susedí či už s koľajou, ak ide o koľaj, alebo s miestom, kde sa zamestnanec nachádza, ak ide o zamestnanca.

Prevádzka koľajových vozidiel je každý vykonávaný pohyb koľajového vozidla po koľaji, či už je vykonávaný v súlade s GVD alebo mimoriadne, či ide o súpravu koľajových vozidiel (vlak, posunujúci diel) alebo samotné koľajové vozidlo.

Priechodný prierez je presne vymedzený voľný priestor, v ktorom je po koľaji vykonávaný pohyb koľajového vozidla, a je vymedzený tak, aby pohyb tohto vozidla bol bezpečný a aby okolím predmetnej koľaje (napr.: hornina, flóra, stavby, zariadenia, a i.) nebol nijako rušený.

Voľný schodný a manipulačný priestor je priestor, ktorý musí byť zachovaný pozdĺž koľají a medzi stavbami, pevnými zariadeniami alebo trvalými skládkami a priechodným prierezom priľahlej koľaje s prijateľnou mierou rizika pre pohyb zamestnancov prevádzkujúcich železničnú dráhu a dopravu na železničnej dráhe a na manipuláciu s materiálom.

Obvod železničnej dráhy je 3 m od vonkajšieho okraja telesa železničnej dráhy a stavieb, konštrukcií a pevných zariadení, ktoré sú jej súčasťou.

Ochranné pásmo železničnej dráhy je priestor po oboch stranách obvodu dráhy vymedzený zvislými plochami vedenými v určenej vzdialenosti od hranice obvodu dráhy, zriaďuje sa na ochranu dráhy, jej prevádzky a dopravy na nej. Hranica ochranného pásma železničnej dráhy je 60 m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 m od vonkajšej hranice obvodu dráhy.

Priestor možného ohrozenia je pre účely tohto predpisu priestor vzťahujúci sa na prevádzkovanú koľaj v čase pohybu koľajového vozidla: 6 m široký (3+3 m od osi koľaje) pri normálnom rozchode koľaje a rýchlosti koľajového vozidla vyššej ako 120 km/h v dĺžke ohraničený dĺžkou uvedenej koľaje, ktorá vedie jeho stredom tak, že jej os je totožná s pozdĺžnou osou tohto priestoru. V texte tohto predpisu je uvádzaný aj v skratke **PMO**. Ostatné vzdialenosti a rozchody koľají sú detailnejšie riešené v čl. 128 tabuľke č. 1.

Priestor ohrozenia je v zásade priechodný prierez v čase, keď sa k nemu približuje alebo v ňom prechádza koľajové vozidlo, lebo vtedy je život človeka reálne ohrozený.

Miesto odstúpenia je pre účely tohto predpisu miesto nachádzajúce sa mimo **PMO** ale aj v **PMO**, na ktorom je možné zamestnancovi bezpečne prečkať chod (pohyb) koľajového vozidla a z tohto miesta zároveň pohybujúce sa koľajové vozidlo bezpečne a pozorne sledovať a zariadiť sa podľa danej situácie, aby nijako nebol týmto koľajovým vozidlom ohrozený.

Miesto odloženia je miesto nachádzajúce sa mimo **priestoru ohrozenia**, na ktoré musí zamestnanec (musia zamestnanci) včas odložiť (umiestniť) každý predmet novej kolízie pred približujúcim sa koľajovým vozidlom tak, aby zostal vždy zachovaný voľný a bezpečný **priechodný prierez** predmetnej koľaje, a podľa možnosti aj príslušný **voľný schodný a manipulačný priestor**.

Vylúčenie pohybu každého koľajového vozidla je pre účely tohto predpisu považovaný stav koľaje v ohraničenom čase a v priestore, počas ktorého nie je a ani nebude pohyb žiadneho koľajového vozidla zaručené na tejto koľaji, ale ani na koľaji s touto koľajou susediacou (na koľajach s touto koľajou susediacich, ak sa tam táto, resp. tieto koľaje nachádzajú) vykonaný a keď záruka uvedeného stavu je potvrdená písomne alebo telefonicky poradovým číslom v svojich zápisoch príslušným zamestnancom a dopravným zamestnancom.

Zarážadlo je konštrukcia (drevená, murovaná oceľová a pod.) na konci slepej koľaje, ktorá zabraňuje pohybu koľajového vozidla za koniec slepej koľaje.

Ostatný pracovný priestor je každý ďalší pracovný priestor mimo prevádzkového priestoru a priestoru susediaceho s prevádzkovým priestorom.

Priestor ŽSR je v zmysle tohto predpisu prevádzkový priestor, priestor susediaci s prevádzkovým priestorom a ostatný priestor.

Upratovacie práce sú práce ako: upratovanie, čistenie, dávanie vecí do poriadku, odkladanie na určené miesto, odpratávanie a pod.

3) Skupina: predpisy, oboznamovanie, informovanie, školenie

ŽSR Z 2

Bezpečnostný predpis je každý všeobecne záväzný právny a ostatný predpis na zaistenie BOZP. Je ním každý predpis zo sústavy predpisov určujúcich požiadavky bezpečného pracovného procesu, ktorý obsahuje záväzné ustanovenia (zákazy, príkazy, pokyny, limity, parametre, kritériá, postupy), majúce za cieľ zaistenie bezpečnosti práce.

Bezpečnostným predpisom je napr. predpis ustanovujúci základné požiadavky bezpečnosti práce, bezpečnostné požiadavky technických zariadení, predpis o zaobchádzaní s horľavinami, výbušninami, jedmi a látkami zdraviu škodlivými, predpis ustanovujúci podmienky práce tehotných žien, mladistvých a pod. Do skupiny bezpečnostných predpisov patria jednak právne predpisy, ale aj predpisy interné - vydané ŽSR, ktoré určujú pracovné postupy, zásady bezpečného správania sa zamestnancov na pracoviskách a v prevádzkach patriacich do pôsobnosti ŽSR a ktorými sa konkrétnejšie rozvádzajú ustanovenia všeobecne záväzné so zreteľom na technológiu, druh prevádzky, zariadenie a stroje a ostatné podmienky. Bezpečnostným predpisom rozumieme bezpečnostný predpis aktuálny.

Súvisiaci bezpečnostný predpis je každý ďalší bezpečnostný predpis, ktorého ustanovenia sú pre vykonávanú pracovnú činnosť záväzné.

Prevádzkový predpis je predpis vzťahujúci sa na železničnú prevádzku v podmienkach ŽSR, resp. každý predpis, podľa ktorého sa prevádzka na ŽSR vykonáva.

Miestny predpis je predpis s pôsobnosťou vzťahujúcou sa len na určité pracovisko (na určité miesto) alebo na určitý okruh pracovísk. K miestnym predpisom patrí napr. prevádzkový poriadok ŽST, prevádzkový poriadok pracoviska, dopravný poriadok pracoviska a pod.

Záznamník BOZP je upravený záznamník (zošit alebo iný zápisník, resp. služobná knižka kontrolóra (trate) – pochôdzkara a majstra, vopred očíslovaný so záznamom pre poradové číslo dohody a opečiatkovaný služobnou pečiatkou príslušného pracoviska), ktorý je určený na písomné zaznamenávanie údajov a textov potrebných na zdokumentovanie vykonaných opatrení na zaistenie bezpečnosti zamestnancov vyžadované ustanoveniami tohto predpisu. Záznamník BOZP zakladá pre svojich podriadených zamestnancov a vedie ich evidenciu príslušný vedúci zamestnanec (spravidla vedúci pracoviska) a z jeho príkazu aj ďalší príslušní zamestnanci, u ktorých je v zmysle tohto predpisu požadované vykonávať písomné záznamy do tohto záznamníka.

Školenie s overením z BOZP je základné alebo opakované školenie o bezpečnosti pri práci vyplývajúce zo všeobecne platnej legislatívy a interných predpisov v stanovenom rozsahu.

Zrozumiteľné a preukázateľné oboznámenie je oboznámenie podané zamestnancovi zrozumiteľným spôsobom (primerane jeho inteligencii, kvalifikácii, odborným skúsenostiam, a pod.), ktorého vykonanie je možné kedykoľvek dokladovať (kto, kedy, koho skolil, ako aj obsah a rozsah školenia – z akých predpisov a pod.).

Dokumentácia telefónnych (rádiotelefónnych) hovorov automatickým záznamníkom hovorov je zaznamenávanie obsahu telefonického rozhovoru a rozhovoru uskutočňovaného rádiovým zariadením príslušným technickým zariadením (bez písomného zaznamenávania hovorov) použiteľným ako dôkazový materiál do 24 hodín od naplnenia maximálnej kapacity pamäťového média. **[A6]**

Štátnou legislatívou rozumieme tvorbu a vydávanie právnych predpisov štátnymi orgánmi.

Telekomunikačné zariadenie je technické zariadenie na vysielanie, prenos, smerovanie, príjem, prepojenie alebo spracovanie informácií, obrazu, zvuku, signálov alebo dát prostredníctvom vedení alebo prostredníctvom elektromagnetických vln, ako aj súvisiace technické zariadenia.

Priamo telefonicky je hlásenie, ktoré sa môže vykonať telekomunikačným zariadením, ale bez sprostredkovateľa.

4) Skupina: dopravné prostriedky

Dopravný prostriedok je prostriedok určený na prepravu osôb, vecí a i., či už s vlastným pohonom alebo bez vlastného pohonu (motorový aj bezmotorový).

Koľajové vozidlo (koľajové vozidlá) je vozidlo s pohonom alebo bez neho určené na pohyb po dráhe, prepravu osôb, zvierat a vecí, na vykonávanie činností súvisiacich s výstavbou a údržbou dráhy alebo s prevádzkovaním dráhy, vedený pri svojom pohybe po dráhe.

Hnacie vozidlo je koľajové vozidlo schopné vyvíjať ťažnú a brzdiacu silu na vlastný pohyb a brzdenie, alebo aj iných koľajových vozidiel, alebo určené aj na prepravu osôb a vecí.

Traťový stroj je vozidlo (koľajové alebo nekoľajové) skonštruované na údržbu, opravu a rekonštrukciu dráhy, kontrolu stavu dráhy alebo na odstraňovanie následkov nehôd a mimoriadnych udalostí (ak je traťový stroj vybavený vlastným pohonom, ide o traťový stroj s vlastným pohonom).

5) Skupina: ostatné

Predmet možnej kolízie je každý pracovný prostriedok, ako aj každý predmet a každá vec, ktorú zamestnanec (zamestnanci) má (majú) v **prevádzkovom priestore** na používanie pri výkone pracovnej činnosti, ako aj všetko, čo by mohlo spôsobiť ohrozenie bezpečnosti osoby (osôb) alebo prevádzky (ohrozenie chodom koľajového vozidla) v prípade, keby takýto predmet (vec) zasahoval do **priečodného prierezu koľaje**, alebo keby tento predmet (vec) zostal ponechaný v **priečodnom priereze koľaje** v čase, keď po tejto koľaji prechádza koľajové vozidlo.

Nebezpečná udalosť (v zmysle Zákona NR SR č. 124/2006 Z. z. o BOZP v znení neskorších predpisov) je udalosť, pri ktorej bola ohrozená bezpečnosť alebo zdravie zamestnanca, ale nedošlo k poškodeniu jeho zdravia.

Prijateľné riziko je riziko, ktoré sa znížilo na úroveň, ktorú organizácia považuje za prijateľnú na splnenie jej právnych záväzkov a jej vlastnej politiky BOZP.

Tma je prírodný jav, denne sa opakujúci, v časovom úseku od začiatku súmraku do ukončenia rozodnenia a každý stav prostredia, v ktorom je nedostatok svetla (prírodného alebo umelého). Ak je **počas tmy** zároveň aj **znižovaná viditeľnosť**, vtedy je

ŽSR Z 2

nutné v prvom rade vykonať opatrenia a postupovať tak, ako je to vyžadované v prípadoch, kedy je **znížená viditeľnosť**.

Znížená viditeľnosť je viditeľnosť, pri ktorej nie sú najmenej na vzdialenosť 100 m zreteľne viditeľné predmety a osoby v čase od súmraku do svitania, za hmly, sneženia, silného dažďa a v uzavretých neosvetlených priestoroch.

Za **obmedzený rozhľad** je považovaný rozhľad po koľaji (po trati) obmedzený jej okolím, ako napr.: stromami, svahmi, stavbami a inými prekážkami rozhľadu, a to predovšetkým vtedy, keď sa táto koľaj (trať) nachádza v oblúku, v záreze, v oblasti lomu sklonu, keď vyúsťuje z tunela a pod. tak, že približujúce sa koľajové vozidlo alebo jeho svetelné označenie (počas tmy) nie je možné zreteľne vidieť na vzdialenosť väčšiu ako:

- a) 300 m, pri traťovej rýchlosti do 60 km/h,
- b) 500 m, pri traťovej rýchlosti od 61 km/h do 100 km/h,
- c) 800 m, pri traťovej rýchlosti nad 101 km/h do 160 km/h,
- d) 1 000 m, pri traťovej rýchlosti od 161 km/h do 200 km/h.

PRVÁ ČASŤ

ÚVODNÉ A ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

I. Kapitola

Úvodné a zrušovacie ustanovenia

A. ÚVODNÉ USTANOVENIA

1. Generálne riaditeľstvo Železníc Slovenskej republiky v súlade s § 6 Zákona NR SR č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **[A1]** (ďalej len Zákona NR SR č. 124/2006 Z. z.) a aj zmenou legislatívy najmä Zákona č. 513/2009 Z. z. a Zákona č. 514/2009 Z. z. vydáva novelizovaný predpis „*Bezpečnosť zamestnancov v podmienkach Železníc Slovenskej republiky*“ s označením „Z 2“.

2. V predpise ŽSR Z 2 „*Bezpečnosť zamestnancov v podmienkach Železníc Slovenskej republiky*“ sú stanovené zásady a povinnosti zamestnancov pre bezpečný výkon pracovnej činnosti v prevádzkovom priestore, v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR a v ostatnom priestore, v ktorom je vykonávaná železničná prevádzka, a pre ktorý nie sú zásady BOZP stanovené žiadnym iným predpisom, prípadne smernicou.

Pre účely tohto predpisu rozlišujeme tri hlavné druhy pracovných priestorov v podmienkach ŽSR:

a) **prevádzkový priestor** (pozri čl. 128),

b) **priestor susediaci s prevádzkovým priestorom** je priestor mimo prevádzkového priestoru, ktorý ale zasahuje (sa nachádza) do (v) obvodu (-e) železničnej dráhy alebo do ochranného pásma železničnej dráhy (v prípadoch, ak vlastníkom priestorov v tomto ochrannom pásme je ŽSR) **[A3]**.

Pre pohyb a pracovnú činnosť zamestnancov v priestoroch uvedených v odsekoch a) a b) tohto článku sa musí vykonať zrozumiteľné preukázateľné oboznámenie z predpisov o BOZP v PVZ na ŽSR.

c) **ostatný priestor**, ktorým je každý ďalší pracovný priestor mimo prevádzkového priestoru a priestoru susediaceho s prevádzkovým priestorom. Je to priestor mimo obvodu železničnej dráhy alebo ochranného pásma železničnej infraštruktúry, ale patriaci pod správu ŽSR. Pre pohyb a pracovnú činnosť osôb v tomto priestore platia právne predpisy a ostatné predpisy na zaistenie BOZP **[A1, A2]**.

Školenie **[A1, A2]** pre zamestnanca, ktorý bude vykonávať činnosti v ostatnom priestore ŽSR, zabezpečí kmeňový zamestnávateľ zamestnanca. Rozsah školenia, overenie, menovitý zoznam s podpismi zamestnancov, u ktorých bolo školenie realizované, musí byť uložený u vedúceho (ním určeného zamestnanca) toho pracoviska, v priestoroch ktorého sa bude činnosť vykonávať.

Prevádzkový priestor, v ktorom je vykonávaná železničná prevádzka, sa nachádza nielen na ŽSR, ale aj u iných prevádzkovateľov železničných dráh. Ak zamestnanec ŽSR má vykonávať pracovnú činnosť v prevádzkovom priestore iného prevádzkovateľa železničnej dráhy, a ten nemá určené iné podmienky, tak pre neho platia ustanovenia tohto predpisu aj v týchto priestoroch.

3. Základné a všeobecné podmienky BOZP sú riešené všeobecne záväznými právnymi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci -

ŽSR Z 2

ďalej len bezpečnostné predpisy, ako napr.: povinnosti zamestnávateľa a povinnosti zamestnancov, zásady bezpečného správania sa zamestnancov, podmienky všeobecných činností, požiadavky pre bezpečnú činnosť strojov, technických zariadení, určených technických zariadení, požiadavky na bezpečnú manipuláciu s jedmi a inými látkami škodlivými zdraviu, na prácu na elektrickom zariadení a v jeho blízkosti, ďalej minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky: na pracovisko, na osvetlenie pri práci, na stavenisko, pre používanie pracovných prostriedkov, pre používanie OOPP, pre prácu so zobrazovacími jednotkami, pre ručnú manipuláciu s bremenami a iné.

4. Tento predpis nemôže pamätať na všetky nebezpečenstvá a ohrozenia pri práci, preto zamestnanci musia poznať a dodržiavať nielen ustanovenia tohto predpisu, ale aj ustanovenia ďalších súvisiacich právnych a ostatných bezpečnostných predpisov na zaistenie BOZP, s ktorými boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení a ktorých znalosť je potrebná pre výkon ich pracovných činností.

Povinnosti zamestnávateľa a zamestnancov vyplývajúce zo Zákona NR SR č. 124/2006 Z. z., ako aj z príslušných nariadení vlády Slovenskej republiky sú pre aplikáciu v podmienkach ŽSR spracované a vydané osobitne vo forme interných pokynov. S týmito pokynmi musia byť zamestnanci preukázateľne oboznámení a ich znalosti preukázateľne overené v zmysle Zákona NR SR č. 124/2006 Z. z. najmenej raz za dva roky. Zabezpečenie uvedeného je povinnosťou príslušných vedúcich zamestnancov.

Dodržaním ustanovení tohto predpisu nie sú dotknuté povinnosti zamestnávateľov týkajúce sa zisťovania nebezpečenstiev a ohrození, posúdenia rizika a vypracovania písomného dokumentu o posúdení rizika pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami.

5. Pre pracovnú činnosť, pre ktorú nie je zaistenie BOZP riešené týmto alebo iným bezpečnostným predpisom a ide o pracovnú činnosť, pri ktorej môže dôjsť k ohrozeniu bezpečnosti alebo zdravia osôb, musia príslušní vedúci zamestnanci zabezpečiť vypracovanie bezpečného pracovného postupu. S obsahom takéhoto bezpečného pracovného postupu, príp. s návodom na obsluhu musia byť zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení zamestnanci, ktorí budú predmetnú činnosť vykonávať.

Ak je zvlášť obtiažne z dôvodov napr.: neprimeraná časová náročnosť, neúnosné finančné náklady, náročná dostupnosť pracoviska, ako aj z ďalších dokázateľne opodstatnených dôvodov plniť ustanovenia tohto predpisu týkajúce sa zaistenia BOZP zamestnancov, je povolené zabezpečiť zaistenie BOZP pre zamestnancov osobitným spôsobom, ktorý však musí byť podrobne písomne vypracovaný vo forme bezpečného pracovného postupu. Musia byť splnené nasledovné podmienky:

- a) spôsob zaistenia BOZP zamestnanca, ktorý predmetný pracovný postup stanovuje, nesmie byť na nižšej úrovni bezpečnosti ako spôsob zaistenia BOZP zamestnanca, ktorý pre predmetnú pracovnú činnosť ukladá vo svojich ustanoveniach tento predpis,
- b) spôsob zaistenia bezpečnosti zamestnanca, ktorý predmetný pracovný postup stanovuje, nesmie spôsobiť žiadne ohrozenie bezpečnosti ani zdravia ďalšej osobe,
- c) s predmetným bezpečným pracovným postupom musí byť každý zamestnanec:
  - ca) ktorý má pracovnú činnosť podľa toho pracovného postupu vykonávať,
  - cb) ktorý sa bude na predmetnej pracovnej činnosti podieľať (napr. riadenie do-pravy, príprava, kontrola a i.),

preukázateľne oboznámený a jeho znalosti tohto postupu musia byť preukázateľne overené v zmysle Zákona NR SR č. 124/2006 Z. z. Za vykonanie tejto povinnosti zodpovedá riaditeľ tej vnútornej organizačnej jednotky (ďalej len VOJ) a zhotoviteľ, ktorému dotknutý zamestnanec personálne patrí,

- d) každý zamestnanec, ktorého bezpečnosť alebo zdravie by mohlo byť predmetnou pracovnou činnosťou negatívne ovplyvnené, musí byť poučený o nebezpečenstvách a rizikách vyplývajúcich z predmetného pracovného postupu,
- e) pracovnú činnosť podľa predmetného pracovného postupu smie vykonávať iba zamestnanec, ktorý pre túto činnosť spĺňa všetky príslušné podmienky v zmysle predpisov ŽSR: Z 2 a Z 3 v súlade s príslušným stanoveným rozsahom znalostí,
- f) v predmetnom pracovnom postupe nesmú byť zmenené pojmy, miery ani vzdialenosti stanovené v predpise ŽSR Z 2,
- g) ustanovenia bezpečnostných predpisov nadradených tomuto predpisu (zákony, nariadenia vlády, vyhlášky a i.) musia byť dodržané, nesmú byť zmenené,
- h) dodržiavanie predmetných pracovných postupov zamestnancami musí byť kontrolované príslušnými vedúcimi zamestnancami. Intervaly kontrol určí spracovateľ v predmetnom pracovnom postupe.

Vypracovanie predmetného pracovného postupu v priestoroch ŽSR zabezpečí tá VOJ alebo zhotoviteľ, ktorej zamestnanec bude predmetnú pracovnú činnosť vykonávať, v spolupráci s VOJ, na ktorej pracovisku bude predmetná činnosť vykonávaná.

Pracovný postup, vypracovaný ako je vyššie uvedené, musia preukázateľne schváliť (písomne, tzn. aj s pečiatkou a vlastnoručným podpisom) riaditelia príslušných VOJ, ktorých sa to dotýka, a v prípade externého dodávateľa aj zhotoviteľ, stavebný dozor a koordinátor(-i) BOZP.

6. Každé zariadenie smie byť prevádzkované len v súlade s ustanoveniami príslušnej technickej dokumentácie, minimálne v rozsahu návodu na jeho obsluhu. Za správnosť, úplnosť a bezproblémovú dostupnosť takejto dokumentácie zodpovedá prevádzkovateľ predmetného zariadenia.

7. Prípady, keď je zvlášť náročné plniť ustanovenia tohto predpisu (časová tieseň pri záchranných prácach v súvislosti s nehodami a mimoriadnymi udalosťami, haváriami a i.), musia byť vždy riešené vylúčením zdroja nebezpečenstva vhodným spôsobom tak, aby bolo vylúčené, prípadne na najmenšiu mieru znížené ohrozenie bezpečnosti osôb ako aj bezpečnosti železničnej prevádzky.

8. Tento predpis je záväzný pre zamestnancov ŽSR v stanovenom rozsahu znalostí.

9. V priestore ŽSR je dovolené vykonávať pracovnú činnosť aj zamestnancom železničného podniku a ich zákazníkmi (prepravcom), právnickým osobám a ich zamestnancom, fyzickým osobám, ktoré vykonávajú dohodnutú činnosť na základe zmluvných vzťahov, prípadne zamestnancom subdodávateľských subjektov uvedených osôb. Zmluvný vzťah musí byť platný už pred začatím výkonu dohodnutých činností.

Zmluvy týkajúce sa vykonávania činnosti osobami mimo ŽSR musia obsahovať ustanovenia o záväznosti predpisu alebo jeho ustanovení pre tieto osoby.

ŽSR Z 2

Zaistovanie BOZP na pracovisku, na ktorom plnia úlohy zamestnanci viacerých zamestnávateľov (spoločné pracovisko), je stanovené zákonom **[A1]**. Hlavné zásady pre podmienky ŽSR sú uvedené v čl. 452 – 460.

Bez súhlasu ŽSR nemôžu vstupovať osoby, ktoré nespĺňajú vyššie uvedené podmienky tohto článku, na železničnú dráhu a v obvode železničnej dráhy na miesta, ktoré nie sú prístupné verejnosti. Pozri čl. 459.

Bez súhlasu ŽSR možno vstupovať do obvodu železničnej dráhy len:

- a) na prechod železničnej dráhy v mieste úrovňového križovania železničnej dráhy s cestnou komunikáciou,
- b) na osobné nástupištia, na prístupové cesty k nim a na miesta určené na pohyb cestujúcich,
- c) na nakladacie rampy a na prístupové cesty k nim a na iné miesta určené na nakládku, prekládku a vykládku tovaru,
- d) po verejne prístupných účelových komunikáciách v obvode železničnej dráhy zriadených prevádzkovateľom železničnej dráhy.

10. Legislatíva v oblasti zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci má pri výklade a aplikácii nadradenosť pred internými riadiacimi aktmi ŽSR.

11. Niektoré pojmy použité v texte predpisu na miestach, ktorých obsahom je zaistenie bezpečnosti zamestnancov **v prevádzkovom priestore** a majú zvýrazniť možné riziko, nebezpečenstvo alebo ohrozenie zamestnancov, vyplývajúce z pohybu koľajových vozidiel, ako aj upozorniť zamestnancov na potrebu náležitej opatrnosti, sú písané **tučným písmom**. Tučným písmom sú písané aj niektoré pojmy, ktoré majú zvýrazňovať stav bezpečia.

Vzory textov, hlásení písané kurzívou nie sú záväzné, ale text musí vystihovať skutočnosť, resp. musí zreteľne vyjadrovať jej konkrétnu podobu. Časový a každý iný požadovaný údaj musí byť použiteľný ako písomný doklad o konkrétnej dohode zainteresovaných strán. V prípade archivácie hovorov automatickým záznamníkom hovorov nie je potrebná ich písomná dokumentácia.

12. Názvy súvisiacich bezpečnostných predpisov, na ktoré sa v texte predpis odvoláva číselným označením, sú uvedené v Preberaných právnych dokumentoch a v Predpisoch a normách, na ktoré sa odkazuje na konci predpisu.

13. Zmeny ustanovení tohto predpisu musia byť pred ich zverejnením prerokované s príslušným gestorským útvarom a musia byť schválené generálnym riaditeľom Železníc Slovenskej republiky.

B. ZRUŠOVACIE USTANOVENIA

14. Dňom nadobudnutia účinnosti tohto predpisu sa ruší:

- a) predpis ŽSR Bz 1 „Bezpečnosť zamestnancov v podmienkach Železníc Slovenskej republiky“, č. 915/2007-O440, ktorý nadobudol účinnosť dňa 09.12.2007,
- b) Nariadenie generálneho riaditeľa č. 14/2008, č. 654/2008/O 440, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 02.07.2008,
- c) Nariadenie generálneho riaditeľa č. 35/2009, č. 31995/2009/O 440, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 01.12.2009,

- d) Metodický pokyn námestníka generálneho riaditeľa pre prevádzku k zaisteniu BOZP pri výkone kontrolnej a prevádzkovej činnosti kontrolórov (trate) - pochôdzkarov vo vybraných ŽST, č. 10149/2012/O 440-45, ktorý nadobudol účinnosť dňa 01.01.2013.

15. Držiteľ výtlačku predpisu je zodpovedný za včasné a správne vykonanie vydaných zmien a vykonanie záznamu o zmenách.

II. Kapitola

Povinnosti zamestnancov

A. POVINNOSTI VŠETKÝCH ZAMESTNANCOV

16. Práva a povinnosti zamestnancov v oblasti BOZP sú stanovené zákonmi **[A1, A2]**. Okrem týchto povinností, z dôvodu zaistenia bezpečnosti zamestnancov v podmienkach ŽSR, je každý zamestnanec povinný dodržiavať aj ďalšie povinnosti, zásady a pracovné postupy uvedené v tomto predpise v stanovenom rozsahu.

17. Každý zamestnanec musí vyhovovať podmienkam predpísanej zdravotnej, psychickej a odbornej spôsobilosti, ako aj spôsobilosti v oblasti BOZP v zmysle ustanovení príslušných predpisov **[A1, B2]**, **[A9, A10]**, **[A25]**, **[A34]** pre pracovnú činnosť, ktorú bude vykonávať v podmienkach ŽSR.

Preto je povinný včas a v stanovenom rozsahu absolvovať:

- a) lekársku preventívnu prehliadku,
- b) psychologické vyšetrenie,
- c) školenie s overením z BOZP,
- d) teoretickú prípravu a výcvik,
- e) odbornú skúšku,
- f) overovanie odbornej spôsobilosti v zmysle predpisu ŽSR Z 3.

18. Zamestnanci sú vo vzťahu k výkonu svojej pracovnej činnosti povinní:

- a) dodržiavať ustanovenia bezpečnostných a prevádzkových predpisov, pokyny na zaistenie BOZP, zásady bezpečnej práce, zásady ochrany zdravia pri práci, ako aj zásady bezpečného správania sa na pracovisku a určené pracovné postupy, s ktorými boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení,
- b) dodržiavať príkazy bezprostredne nadriadených zamestnancov a priamych nadriadených zamestnancov, ako aj príkazy zamestnancov železničnej prevádzky súvisiace s BOZP a s bezpečnosťou železničnej prevádzky,
- c) nastúpiť k výkonu pracovnej činnosti (do pracovnej zmeny) včas, odpočinutí a neovplyvnení alkoholom, ani inými návykovými, omamnými, či psychotropnými látkami,
- d) podrobiť sa vyšetreniu, ktoré vykonáva zamestnávateľ alebo príslušný orgán štátnej správy, aby zistil, či zamestnanec nie je pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok,
- e) používať verejné prístupové cesty a prístupové cesty určené pre jednotlivé pracoviská a zdržiavať sa len na určených pracoviskách,
- f) dodržiavať zákaz vstupu do priestoru, zdržiavať sa v priestore a vykonávať činnosti ustanovené osobitnými predpismi tak, aby nemohli bezprostredne ohroziť ich život alebo zdravie,

ŽSR Z 2

- g) náležite používať bezpečnostné a ochranné zariadenia, nevyradňovať ich z prevádzky a svojvoľne ich nemeniť vzhľadom na ich typovú pozíciu a vykonávanú pracovnú činnosť,
- h) používať určeným spôsobom pridelené OOPP, ktoré musia byť v používateľnom a funkčnom stave. V prípadoch, keď zamestnanec nemá pridelenú pracovnú resp. bezpečnostnú obuv, musí mať obutú inú vhodnú obuv (v prevádzkovom priestore minimálne uzavretá špička a päta), ktorá mu umožní bezpečný pohyb pri vykonávanej pracovnej činnosti,
- i) vykonávať pracovnú činnosť, obsluhovať a používať pracovné prostriedky, materiály, nebezpečné látky a ostatné prostriedky v súlade:
  - ia) s určenými pracovnými postupmi, s ktorými boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení,
  - ib) s návodom na ich používanie, s ktorým boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení,
  - ic) s poznatkami, ktoré sú súčasťou vedomosti a zručnosti v rámci získanej odbornej spôsobilosti, alebo oprávnenia na činnosť,
- j) obsluhovať pracovné prostriedky a vykonávať pracovnú činnosť s vyšším rizikom, ktorú ustanovujú osobitné predpisy, len ak má na ich obsluhu a vykonávanie platné osvedčenie alebo preukaz a ak je príslušným vedúcim zamestnancom poverený na túto obsluhu alebo vykonávanie pracovnej činnosti,
- k) udržiavať pracovisko v takom stave, aby nebola ohrozená ich bezpečnosť a zdravie, ako aj bezpečnosť a zdravie ostatných zamestnancov, resp. ostatných osôb,
- l) vytvárať bezpečné pracovné podmienky, zaisťovať BOZP v rámci svojej služobnej právomoci a svojho pracovného zaradenia,
- m) oznamovať bez zbytočného odkladu svojmu bezprostredne nadriadenému zamestnancovi (prípadne priamemu nadriadenému zamestnancovi) pracovný úraz, smrť osoby v priestoroch ŽSR, vznik nebezpečnej udalosti ako aj každú poruchu a nedostatok, najmä ak je zrejmé nebezpečenstvo bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia osôb alebo bezpečnosti prevádzky a podľa svojich možností zúčastňovať sa na ich odstraňovaní,
- n) zúčastňovať sa na oboznamovaní a inom vzdelávaní zabezpečovanom zamestnávateľom v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a podrobiť sa overovaniu znalosti,
- o) oboznámiť sa so stavom pracoviska pred začatím pracovnej činnosti,
- p) mať pri sebe pri výkone práce preukaz totožnosti a „Osvedčenie o spôsobilosti z BOZP“ podľa predpisu ŽSR Z 3,
- q) hovory a zápisy týkajúce sa zaisťovania bezpečnosti viesť a dokumentovať v slovenskom jazyku.

19. Zamestnanci smú vstupovať len do tých priestorov a objektov, do ktorých majú platné oprávnenie na vstup (napr.: koľajisko, transformačná stanica, telefónna ústredňa, opravárenská dielňa a i.).

20. Chvíľková nepozornosť, nedostatočná opatrnosť či riskovanie môže za určitých okolností ohroziť zdravie alebo život zamestnancov. Preto je zamestnancom zakázané:

- a) vykonávať pracovnú činnosť, obsluhovať a používať pracovné prostriedky, materiály, nebezpečné látky a ostatné prostriedky v rozpore s:
  - aa) určenými pracovnými postupmi, s ktorými boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení,

- ab) návodom na ich používanie, s ktorým boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení,
- ac) poznatkami, ktoré sú súčasťou vedomosti a zručnosti v rámci získanej odbornej spôsobilosti,
- b) vykonávať pracovnú činnosť, ak pre jej výkon nemajú potrebnú vedomosť (nesplňajú stanovenú spôsobilosť) a nepoznajú zásady BOZP stanovené pre výkon takejto činnosti príslušným bezpečnostným predpisom,
- c) požívať alkoholické nápoje, ako aj iné omamné alebo psychotropné látky v pracovnom čase, na pracoviskách organizácie ŽSR aj mimo pracovného času,
- d) odstraňovať alebo poškodzovať ochranné zariadenia na strojoch a strojových zariadeniach na pracoviskách (kryty, zábradlia, signalizačné zariadenia a i.),
- e) fajčiť, ako aj používať otvorený oheň na miestach alebo v priestoroch, kde sa nachádzajú ľahko zápalné, horľavé a výbušné látky, ako aj pri uzavieracích otvoroch sudov a nádob, ale aj všade tam, kde je fajčenie zakázané,
- f) svojvoľne sa vzdialiť z obvodu pracoviska bez súhlasu zamestnanca, ktorý je oprávnený takýto súhlas dať (napr. bezprostredne nadriadený zamestnanec, priamy nadriadený zamestnanec a i.),
- g) pokračovať v práci po jej prerušení bez súhlasu zamestnanca, ktorý dal na prerušenie práce pokyn.

21. Je zakázané svojvoľne zasahovať do elektrického zariadenia (napr. vykonávať neodborné opravy poistiek a pod.), poškodzovať jeho kryty, tabuľky, ako aj izoláciu elektrického vedenia, vešať a ukladať na elektrické zariadenia (napr. rozvádzače a i.) akékoľvek predmety. Pred rozvádzačom musí byť dodržaný voľný priestor (minimálne 80 cm) a k rozvádzaču musí byť voľný prístup. Je zakázané ponechávať otvorené dvierka od skriniek hlavných vypínačov, ako aj od ostatných skriniek elektrického rozvodu bez dozoru.

22. Na stožiare elektrického vedenia, ako aj vo vnútri ich priehradovej konštrukcie je zakázané zavesovať alebo inak odkladať, či uschovávať predmety alebo materiál (okrem určených predmetov používaných predpísaným spôsobom zamestnancami elektrotechniky a energetiky na zabezpečenie prevádzky).

23. Je zakázané približovať sa a dotýkať sa pretrhnutých a poškodených vodičov elektrického vedenia (holých vodičov alebo poškodených káblových vodičov) a iných poškodených elektrických zariadení (v okolí miesta, kde leží tento vodič, alebo je poškodené elektrické zariadenie môže vzniknúť na zemi až do vzdialenosti 20 m oblasť životu nebezpečného krokového napätia).

V prípade zistenia vyššie uvedených poškodení a pretrhnutí vodiča je zamestnanec, ktorý tento stav zistí, povinný vykonať primerané opatrenia na zamedzenie nebezpečenstva po dobu trvania poruchy (napr. ohradením nebezpečného miesta, stálym dozorom a pod.). Tento zamestnanec je povinný zabezpečiť urýchlené upovedomenie o predmetnej poruche napr.: elektrodispečera, príslušné pracovisko rozvodu elektrického prúdu, výpravcu železničnej stanice, prípadne najbližšie Operačné oddelenie - pracoviska PZ SR a pod.

24. V situácii, keď dôjde ku zraneniu osoby, zamestnanec, ktorý je svedkom takejto udalosti, alebo sa o nej dozvie, je povinný bezodkladne zabezpečiť pre postihnutú osobu poskytnutie prvej pomoci a prípad čo najskôr (ihneď), ak je toho schopný, oznámiť svojmu bezprostredne nadriadenému (prípadne priamemu nadriadenému) zamestnancovi, resp. nadriadenému zamestnancovi postihnutého zamestnanca. Popis spôsobu vyšetrovania, registrácie a evidencie pracovných úrazov je uvedený

ŽSR Z 2

v samostatne vydanjej smernici **[B3]**. Podobne postupuje v prípade vlastného zranenia.

B. POVINNOSTI VEDÚCICH ZAMESTNANCOV

Všeobecné povinnosti vedúcich zamestnancov

25. Povinnosti zamestnávateľa v oblasti zaistenia BOZP sú stanovené zákonmi **[A1, A2]** a ich plnenie sú povinní zabezpečovať vedúci zamestnanci na všetkých stupňoch riadenia v rozsahu úloh vyplývajúcich z ich typových pozícií a tieto úlohy sú rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou ich pracovných povinností. Z uvedeného vyplýva povinnosť vedúcich zamestnancov podrobne poznať a dodržiavať ustanovenia predmetných zákonov.

26. Vedúci zamestnanci, v rozsahu svojich typových pozícií, zodpovedajú za bezpečný výkon práce im podriadených zamestnancov. Okrem dodržiavania základných povinností (uvedených v predchádzajúcich ustanoveniach) sú povinní zabezpečiť, aby im podriadení zamestnanci:

- a) spĺňali podmienky predpísanej zdravotnej spôsobilosti, psychickej spôsobilosti a odbornej spôsobilosti v zmysle príslušných predpisov **[A1, A3-A8]** pre pracovnú činnosť, ktorú budú vykonávať,
- b) boli pravidelne, zrozumiteľne a preukázateľne najmenej raz za dva roky:
  - ba) oboznamovaní s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov **[A8]**, o miestnych podmienkach pracoviska a o rizikách, ktoré môžu zamestnancov v súvislosti s pracovnou činnosťou ohroziť, ako aj s opatreniami na ich vylúčenie (poučenie a overenie znalosti pre zamestnancov ŽSR sa zaznamená do Výkazu o vzdelávaní zamestnanca a Záznamníka BOZP vedeného na príslušnom pracovisku s podpisom zamestnanca), so zásadami bezpečného výkonu pracovných činností, so zásadami ochrany zdravia pri práci, so zásadami bezpečného správania sa na pracovisku, s bezpečnými pracovnými postupmi, s vyskytujúcimi sa a predvídateľnými nebezpečenstvami, ich účinkami na ich zdravie, s opatreniami na ich vylúčenie, ako aj s návodmi na obsluhu, resp. na používanie strojov a zariadení, pracovných prostriedkov, náradia, OOPP a pod., s ktorými budú vykonávať pracovnú činnosť (ešte pred začiatkom tejto pracovnej činnosti),
  - bb) a vždy oboznamovaní podľa predchádzajúceho odseku pri prijatí do zamestnania, preložení na iné pracovisko, zaradení alebo preradení na inú prácu, zavedení novej technológie, nového pracovného postupu alebo nového pracovného prostriedku.
- c) v lehotách stanovených príslušnými predpismi **[A1, A9, A10, A25, A34, B1]** absolvovali lekárske preventívne prehliadky a psychologické vyšetrenie, aby boli zaradení pre zodpovedajúci výkon pracovnej činnosti až podľa výsledkov týchto prehliadok,
- d) v lehotách stanovených príslušnými predpismi **[A1, A3, A6, A8, A18, B2]** absolvovali povinné školenie, resp. oboznámenie predpísané pre výkon ich pracovných činností; účasť podriadených zamestnancov na takomto školení sú povinní kontrolovať,
- e) ktorí stratili spôsobilosť zaisťovať bezpečnosť sebe alebo ďalšej osobe v podmienkach ŽSR, nepokračovali v pracovnej činnosti, pri ktorej došlo

k uvedenej strate, pokiaľ nebudú splnené podmienky stanovené predpisom ŽSR Z 3,

- f) boli na pracovisku vybavení predpísanými OOPP, umývacími a čistiacimi prostriedkami a tieto používali v zmysle ustanovení príslušného predpisu **[A11, B5]**,
- g) nadobudli znalosť ustanovení článkov tohto predpisu v rozsahu a spôsobom ako je to uvedené v Rozsahu znalostí, ktorú potrebujú pre výkon svojej pracovnej činnosti, a to ešte pred tým než túto pracovnú činnosť začnú vykonávať.

27. Vedúci zamestnanci, v rozsahu svojich typových pozícií, sú ďalej povinní zabezpečiť:

- a) pre zamestnancov také podmienky v rámci pracovného prostredia, v ktorých môžu zamestnanci dosiahnuť čo najlepšie výsledky, a to s primeranou námahou (námaha nevyhnutne potrebná pre výkon ich pracovnej činnosti) a s vylúčením poškodenia ich zdravia,
- b) primeranú dostupnosť príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[A12]**, **[A19]**, **[B6]**, ako aj prípadných zmien do týchto predpisov zamestnancom, ktorí musia ustanovenia týchto predpisov na výkon svojich pracovných činností ovládať a dodržiavať,
- c) bezpečný stav prístupových ciest na pracovisko,
- d) aby sa na pracoviskách, najmä v **PMO** a na cestných komunikáciách, nenachádzali žiadne prekážky (nežiaduce predmety, zvyšky prepravovaných substrátov, rôzne druhy nezabezpečených či neoznačených výkopov a i.), ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť zamestnancov,
- e) aby pracoviská so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku úrazov boli na vhodnom mieste označené predpísaným spôsobom **[A23]** a aby vedením zamestnancov na týchto pracoviskách boli poverovaní len skúsení zamestnanci,
- f) pracovné zaradenie tehotných žien a mladistvých v súlade s príslušným právnym predpisom **[A14]**, **[A15]** a so zreteľom na osobitné úpravy ich pracovných podmienok,
- g) zavádzanie vhodných opatrení, keď sú potrebné na zaistenie BOZP,
- h) bezodkladné zisťovanie a odstraňovanie príčin vzniku nebezpečných udalostí, pracovných úrazov a chorôb z povolania, ako aj iného poškodenia zdravia; pri ich vzniku zabezpečiť postup v súlade s ustanoveniami príslušných predpisov **[A1]**, **[A9]**, **[B3]**,
- i) včasnú realizáciu zákazov, uložených opatrení a nariadení vydaných orgánmi štátnej správy (napr. Inšpektorát práce, Úrad verejného zdravotníctva a i.),
- j) založenie a vedenie Záznamníka BOZP na pracoviskách a u zamestnancov, u ktorých je v zmysle tohto predpisu požadované vykonávať písomné záznamy do tohto záznamníka.

28. Vedúci zamestnanci, v rozsahu svojich typových pozícií, sú tiež povinní vytvárať systém starostlivosti o BOZP a túto starostlivosť organizovať a zaisťovať (v zmysle vlastného plánu kontrolnej činnosti):

- a) previerkami pracovísk a zariadení,
- b) výkonom kontroly na dodržiavanie ustanovení bezpečnostných predpisov zamestnancami,
- c) výkonom kontroly správnej funkčnosti a správneho používania OOPP zamestnancami (zabezpečiť tiež vykonávanie údržby týchto prostriedkov a ich čistenie) a zabezpečovať odstraňovanie takto zistených nedostatkov.

ŽSR Z 2

29. Ak má zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť, pre ktorú nie je pracovný postup (zásady BOZP pre bezpečný výkon tejto pracovnej činnosti) uvedený v tomto predpise a v ďalších súvisiacich normách a predpisoch, je vedúci zamestnanec, ktorý touto pracovnou činnosťou zamestnanca poveruje, zodpovedný za zabezpečenie náležitého a preukázateľného poučenia.

Ak je pre výkon pracovnej činnosti požadovaná aj znalosť ustanovení ďalšieho bezpečnostného predpisu alebo súvisiacich noriem, je vedúci zamestnanec, ktorý touto pracovnou činnosťou zamestnanca poveruje, zodpovedný za zabezpečenie náležitého a preukázateľného poučenia ešte pred tým, než zamestnanec túto pracovnú činnosť začne vykonávať.

Povinnosti vedúcich zamestnancov vo vzťahu k novoprijatým zamestnancom a k zamestnancom preradeným na inú prácu

30. Vedúci zamestnanci, v rozsahu svojich typových pozícií, sú povinní venovať osobitnú starostlivosť a pozornosť novoprijatým zamestnancom a zamestnancom preradeným na inú prácu a v tejto súvislosti sú povinní zabezpečiť, aby:

- a) každý novoprijatý zamestnanec, žiak alebo študent, pred zaradením na výcvik, bol v stanovenom rozsahu zrozumiteľne a preukázateľne oboznámený, tak ako to je uvedené v čl. 26, písm. b) tohto predpisu,
- b) novoprijatí zamestnanci a zamestnanci preradení na inú prácu boli dostatočne oboznámení s ich pracoviskom a aby boli náležite a preukázateľne poučení o miestnych podmienkach bezpečnosti práce na tomto pracovisku, ako aj o prístupových cestách na pracovisko,
- c) v prevádzke každý novoprijatý (preradený, zastupujúci) zamestnanec, žiak aj študent vo výcviku, resp. v zácviku bol označený nad lakťom ľavej ruky žltou služobnou páskou a aby pred jeho zaradením na výkon činnosti v rámci pracoviska v obvode dráhy mal platnú odbornú spôsobilosť minimálne poučenej osoby **[A34]**,
- d) novoprijatí zamestnanci boli pridelení na výcvik (zácvik) len svedomitým a skúseným zamestnancom; vedúci zamestnanci sú povinní sledovať zrozumiteľne zaškoľenie týchto zamestnancov, ukončenie ich výcviku a dbať, aby boli títo zamestnanci pridelení na samostatný výkon až po vykonaní predpísaných skúšok v zmysle predpisu ŽSR Z 3; v priebehu prvých dvoch mesiacov ich samostatného výkonu musia vedúci zamestnanci venovať týmto zamestnancom zvýšenú pozornosť, upozorňovať ich na chyby, ktorých sa dopúšťajú, a z poznatkov z ich činnosti vyvodzovať patričné dôsledky (napr. bezprostredne nadriadený zamestnanec uvedené poznatky oznámi svojmu nadriadenému zamestnancovi – napr. výpravca oznámi prednostovi železničnej stanice a pod.),
- e) bol zamestnanec, ktorý má vykonávať pracovnú činnosť ako osamelý zamestnanec podľa možnosti ponechaný minimálne jeden mesiac na pracovisku, kde sa zaučoval.

31. Neobsadené.

Ďalšie povinnosti vedúcich zamestnancov

32. Vedúci zamestnanci, v rozsahu svojich typových pozícií, sú povinní postarať sa, aby:

- a) každé stabilné pracovisko bolo zásobované pitnou vodou buď z rozvodnej siete alebo vodou balenou do spotrebiteľského balenia **[A20]**,
- b) trvalé útulky pre zamestnancov, ktorí pracujú prevažne vonku, boli vybavené zariadením na vykurovanie a osvetľovanie,
- c) vonkajšie osvetlenie železničných priestranstiev, ako aj osvetlenie pracovísk priemyslového charakteru zodpovedalo príslušným normám **[A17]**,
- d) zariadenie, náradie, pomôcky, zásielky a ostatný materiál zamestnanci používali a ukladali vždy na určené miesto odloženia,
- e) činnosťou zamestnancov a stavom pracoviska nebola ohrozená bezpečnosť osôb, ako aj bezpečnosť prevádzky,
- f) v priechodoch objektov a stavieb, na priecestiach, železničných a cestných priechodoch, komunikáciách a všade tam, kde zamestnanci prenášajú (prevážajú) bremená alebo inak s týmito manipulujú, neboli vytvárané prekážky,
- g) zamestnanci vstupovali do **PMO** a vykonávali tam pracovnú činnosť iba pri splnení bezpečnostných podmienok stanovených týmto predpisom a to len na nevyhnutný čas.

Povinnosti bezprostredne nadriadených zamestnancov

33. Bezprostredne nadriadený zamestnanec je, okrem dodržiavania všeobecných a ďalších povinností, ešte povinný:

- a) pri priamom riadení (keď je fyzicky prítomný) oboznámiť sa so stavom pracoviska pred začatím pracovnej činnosti (osobne pracovisko poprezerieť), informovať podriadených zamestnancov o technologickom a pracovnom postupe jednotlivých prác len v prípadoch, ak zamestnanec nebol preukázateľne poučený s bezpečným alebo technologickým pracovným postupom, a upozorniť ich na povinnosť dodržiavať zásady BOZP a bezpečných pracovných a technologických postupov. Ak tieto podmienky nie sú splnené, musí sa vykonať preukázateľné poučovanie z BOZP denne.
- b) pri riadení manipulácie s bremenami **[A18]** vždy informovať podriadených zamestnancov o technologickom a pracovnom postupe jednotlivých prác a vyzvať ich na dodržiavanie zásad BOZP,
- c) pri odlúčených pracoviskách spracovať plán kontrolnej činnosti BOZP,
- d) pri riadení dopravy na železničnej dráhe (dopravný zamestnanec) osobne alebo priamo telefonicky, preukázateľne zápisom v Telefónnom zápisníku (dispečer technickým zariadením a pod poradovým číslom zápisu) upozorniť zamestnancov vykonávajúcich posun na všetky mimoriadnosti v obvode, kde sa má posun vykonávať,
- e) preukázateľne (zápisom v „Záznamníku BOZP“) oboznámiť podriadených zamestnancov so zistenými mimoriadnosťami a nedostatkami, ako aj s vyskytnutými sa prekážkami na pracovisku (napr. následok: vykonávanej rekonštrukcie zariadení, stavebnej činnosti a pod.), ktoré môžu ohroziť ich bezpečnosť, a upozorňovať ich na mimoriadnosti, ako napr. postup práce odlišný od technologických postupov, s ktorými boli zamestnanci oboznámení a i.,
- f) pohovorom so zamestnancami zisťovať, či títo nastupujú do práce odpočinutí a v triezvom stave; pri podozrení z požitia alkoholických nápojov alebo omamných či psychotropných látok, neodkladne zabezpečiť zistenie, či zamestnanec nie je pod vplyvom takejto látky, ako aj vykonať opatrenie v prípade, ak je výsledok zistenia pozitívny,

ŽSR Z 2

- g) zabezpečiť, aby rušňovodiči počas služby neboli pod vplyvom látky, ktorá by mohla ovplyvniť ich koncentráciu, pozornosť alebo správanie,
- h) vyzývať podriadených zamestnancov ku zvýšenej ostražitosti vzhľadom na vzniknutú situáciu, akou je napr.: výrazné zhoršenie počasia a s ním súvisiaca **znížená viditeľnosť** (napr.: snehová fujavica, hmla, hustý dážď a pod.), prerušenie prác vo výškach v zmysle Vyhlášky MPSVR SR č. 147/2013 Z. z., alebo príchod na miesto, z ktorého je **obmedzený rozhľad** a i.,
- i) od podriadených zamestnancov vyžadovať dodržiavanie ustanovení bezpečnostných predpisov, pracovnú disciplínu, toto kontrolovať a zabezpečovať odstraňovanie zistených nedostatkov a z týchto nedostatkov vyvodzovať primerané závery,
- j) odovzdať so súhlasom vedúceho zamestnanca dozor nad jemu zverenými zamestnancami zamestnancovi so zodpovedajúcou kvalifikáciou a zdravotnou spôsobilosťou vtedy, keď sa musí vzdialiť z pracoviska, a vykonať zápis o tomto odovzdaní v Záznamníku BOZP, s podpisom obidvoch,
- k) zabezpečiť, aby zamestnanci nezotrvali v miestach, kde nie je dodržaný VSMP, pokiaľ nie sú vykonané dostatočné bezpečnostné opatrenia (napr.: vylúčenie pohybu každého koľajového vozidla, výluka koľaje a i.),
- l) kontrolovať zamestnancov, či v priestoroch ŽSR používajú určené prístupové cesty; dbať na bezpečný stav prístupových ciest na pracovisko v rozsahu svojich typových pozícií,
- m) kontrolovať, či zamestnanci pri výkone činností používajú predpísané OOPP (ich správne používanie, dobrý a použiteľný stav a výkon ich pravidelnej údržby), vyžadovať ich správne používanie a zabezpečovať ich potrebnú údržbu **[A11]**, **[A15]**,
- n) zamestnancom určiť bezpečné miesto odpočinku cez pracovnú prestávku a nepripustiť, aby zamestnanci opúšťali určené pracovisko alebo miesto odpočinku bez povolenia, a vždy určiť smer cesty tam aj späť,
- o) nedovoliť, aby tehotné ženy a mladiství zamestnanci vykonávali práce, ktoré majú zakázané (podľa platného "Zoznamu prác a pracovísk zakázaných tehotným ženám a mladistvým zamestnancom ") a aby sa zdržiavali na pracoviskách pre nich zakázaných **[A14]**, **[A15]**,
- p) po ukončení práce zabezpečiť uvedenie pracoviska do takého stavu, aby nebola ohrozená bezpečnosť osôb; ak je to potrebné (napr. nedokončené výkopové práce), je povinný pracovisko zabezpečiť v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[A18]**, **[A19]** tak, aby nemohlo dôjsť k úrazu (ohradiť, zadebniť, označiť a pod.), a za **tmy** vždy a pri **zníženej viditeľnosti** aj cez deň ich osvetliť,
- q) vedúcemu pracoviska a dopravnému zamestnancovi riadiacemu dopravu na železničnej dráhe oznámiť prekážku (stavenisko) vo voľnom schodnom a manipulačnom priestore v obvode ŽST a na širšej trati (písomne v „Záznamníku BOZP“ vedúceho pracoviska, v prípade dopravného zamestnanca v „Telefónnom zápisníku“ a pod.); oznámiť v akom stave je pracovisko po skončení práce odovzdávané a keď je to potrebné, akým spôsobom bolo zabezpečené proti ohrozeniu bezpečnosti osôb, ale aj prevádzky (ak je vedúci pracoviska prítomný, takýto zápis podpíše). Pre zamestnanca riadiaceho dopravu na železničnej dráhe vyplýva povinnosť toto uvádzať v záznamoch odovzdávky dopravnej služby a vyrozumiť o tom zamestnancov posunu.
- r) pri vzniku pracovného úrazu zabezpečiť jeho bezodkladné (ihneď) ohlásenie vedúcemu pracoviska, kde k úrazu došlo (resp. vedúcemu zmeny, napr. majstrovi, výpravcovi a pod.); osobne sa zúčastniť vyšetrovania prípadu a spísania záznamu o tomto úraze (popis spôsobu a formy evidencie, registrácie a vyšetrovania pracovného úrazu rieši samostatne vydaná smernica **[B3]**),

s) pri náhlom vysypaní alebo vypadnutí nákladu z dopravného prostriedku zabezpečiť jeho urýchlené odstránenie; ak tak nie je možné urobiť, treba bezodkladne upovedomiť o tejto skutočnosti svojho nadriadeného zamestnanca, a pokiaľ nebude takáto prekážka odstránená, zabezpečiť vykonanie opatrenia na vylúčenie vzniku úrazu, ale aj vzniku ohrozenia prevádzky (bezpečnostné označenie - ohrazenie, počas **tmy** a počas **zníženej viditeľnosti** osvetlenie a pod.). Ak k uvedenej udalosti dôjde v blízkosti koľaje a vypadnutý, či vysypaný náklad zasahuje do **priechodného prierezu** koľaje, prednostne zabezpečiť zastavenie blížiaceho sa koľajového vozidla, ktorého chod je touto prekážkou ohrozený, a ihneď zabezpečiť krytie predmetného miesta v zmysle predpisu ŽSR Z 1. Potom následne neodkladne o tejto skutočnosti vyrozumieť príslušného oprávneného zamestnanca riadiaceho dopravu na železničnej dráhe, resp. príslušného dopravného zamestnanca a riadiť sa jeho pokynmi.

34. Neobsadené.

DRUHÁ ČASŤ
PRACOVNÉ PROSTREDIE

III. Kapitola
Pracovné podmienky

A. PRACOVNÉ PROSTREDIE

35. Vedúci zamestnanci sú povinní zabezpečiť bezpečné a zdravotne neškodné pracovné prostredie a to najmä v oblasti:

- a) vhodných pracovných priestorov **[A20]** spĺňajúcich požiadavky na:
  - aa) denné a umelé osvetlenie,
  - ab) priame a nepriame vetranie,
  - ac) teplotu a prúdenie vzduchu,
  - ad) zásobovanie pitnou vodou,
  - ae) vybavenie zariadením na osobnú hygienu (umyváreň, toaleta, sprcha, šatňa), oddych, ochranu pred nepriaznivými poveternostnými vplyvmi na vonkajších pracoviskách (prístrešky),
  - af) vybavenie prostriedkami prvej pomoci,
  - ag) vybavenie miestnosti na údržbu OOPP,
  - ah) vybavenie miestnosti na upratovanie,
- b) ochrany zdravia pred negatívnymi faktormi práce a pracovného prostredia **[A9]**:
  - ba) fyzikálnymi faktormi (hluk, vibrácie, záťaž teplom a chladom, elektromagnetické žiarenie)
  - bb) chemickými faktormi (prach, aromatické uhľovodíky, CO a i.).

36. V podmienkach železničnej prevádzky musia vedúci zamestnanci v súlade s ustanoveniami príslušných prevádzkových a bezpečnostných predpisov, napr. **[A1]**, **[A17]**, **[A20]**, **[A22-A24]** zabezpečiť, aby v koľajisku:

- a) koľaje a priestory pozdĺž nich (minimálne **voľný schodný a manipulačný priestor**) a medzi nimi boli čisté, bez prekážok, odvodnené a v ŽST **počas tmy a počas zníženej viditeľnosti** osvetlené,
- b) stojany na zarážky, debny s náradím, ako aj ďalšie prekážky nachádzajúce sa medzi koľajami boli umiestnené v mieste, kde je najširší priestor medzi koľajami, a aby boli označené bezpečnostným označením **[A23]**,
- c) klzké miesta boli posypané posypovým materiálom proti pošmyknutiu,
- d) pracoviská boli udržiavané v poriadku a v čistote.

37. Zamestnanci sú povinní, v rámci svojich možností, udržiavať pracovné prostredie v čistote a v poriadku.

B. PRACOVNÁ POHODA

38. Za pracovnú pohodu možno, vo vzťahu k zamestnancom, považovať taký stav pracovísk, pracovného prostredia a pracovných podmienok, ktorý vytvára podmienky primerané ich fyzickej a psychickej kondícii na to, aby mohli dosiahnuť čo najlepšie výsledky a to s čo najmenšou námahou, ale s vylúčením poškodenia ich zdravia.

Je preto povinnosťou každého vedúceho zamestnanca, aby v rozsahu svojich právomocí a kompetencií primeranú pracovnú pohodu podriadeným zamestnancom zabezpečil, a to jednak plnením požiadaviek na pracovné prostredie uložených príslušnými predpismi, napr. **[A1]**, **[A9]**, **[A17]**, **[A19-A21]** a jednak vyžadovaním patričnej disciplíny bezpečného stavu pracovného prostredia a pracovných podmienok od týchto zamestnancov.

39. Pre dosiahnutie primeranej pracovnej pohody zamestnanca je potrebný aj jeho dobrý fyzický a psychický stav, ktorý mu umožňuje sústredene a kvalitne vykonávať pracovnú činnosť a zároveň zamestnanca udržiava v stave náležitej bdelosti pred prípadným nebezpečenstvom, ktoré môže zamestnanca v pracovnom procese ohroziť, a vytvára tak predpoklady k tomu, že sa zamestnanec pred týmto nebezpečenstvom primerane ochráni.

Je preto povinnosťou každého zamestnanca, aby oznámil svojmu bezprostredne nadriadenému zamestnancovi (prípadne priamemu nadriadenému zamestnancovi) stav, keď sa cíti príliš unavený, preťažený alebo v takom citovom rozpoložení, pri ktorom sa nemôže sústrediť na pracovnú činnosť, ktorú vykonáva alebo má vykonávať. Dotyčný nadriadený zamestnanec musí v takom prípade vykonať opatrenia, ktorými predíde stavu ohrozenia bezpečnosti tohto zamestnanca, ako aj stavu ohrozenia bezpečnosti iných osôb, resp. prevádzky, ktorý by správaním sa takéhoto zamestnanca mohol nastať. Tento nadriadený zamestnanec aj sám musí sledovať, či podriadený zamestnanec nie je príliš unavený, preťažený (pod vplyvom dlhodobejšieho pôsobenia záťažovej situácie), či neprežíva emocionálne napätie alebo stres takého charakteru, ktorý by mohol vyústiť do predmetného stavu.

40. Ak je príslušným predpisom, či normou, napr. **[A13]**, **[A21-A22]**, **[B7]** nariadený odpočinok alebo bezpečnostná prestávka počas pracovnej doby (počas pracovnej činnosti ako napr. vedenie vozidla, práca so zobrazovacou jednotkou, osobným počítačom a pod.), príslušný nadriadený zamestnanec musí zabezpečiť dodržanie tohto nariadenia zo strany podriadeného zamestnanca.

41. Je povinnosťou každého vedúceho zamestnanca, aby podriadených zamestnancov viedol k utváraniu a k udržiavaniu dobrých medziľudských vzťahov na pracovisku, k nevytváraniu stresových situácií, aby vzniknuté nezhody a problémy v týchto vzťahoch bezodkladne riešil zmiernením napätia medzi zamestnancami a snažil sa situáciu, v rámci svojich možností, upokojiť a tak napomáhať zamestnancom vytvárať ich dobrú psychickú pohodu.

42. Každý zamestnanec je povinný, v rámci svojich možností, vytvárať si a udržiavať na pracovisku dobré medziľudské vzťahy so svojimi spoluzamestnancami a spoluvytvárať si dobrú psychickú a fyzickú pohodu.

43. Aby bola pracovná pohoda zamestnancov primeraná ich pracovnému zaťaženiu a čo najmenej narušovaná negatívnymi účinkami pracovného procesu, vedúci zamestnanci, v súlade s ich štatutárnymi povinnosťami, sa musia snažiť o dosiahnutie takého stavu pracovných podmienok, pri ktorom by pôsobenie škodlivých účinkov na zamestnancov bolo minimálne.

44. Príslušné predpisy, napr. **[A7]**, **[A9]**, **[A16]**, **[A20, A21]** rozlišujú tzv. faktory práce a pracovného prostredia (ďalej len „faktory“), ktoré pri pôsobení na zamestnancov svojou povahou, resp. za istých okolností (prekročenie prípustnej hranice ich škodli-

ŽSR Z 2

vosti) narúšajú zamestnancom ich pracovnú pohodu a stávajú sa pre týchto zamestnancov nebezpečnými a ich zdraviu škodlivými.

45. K ochrane proti negatívnemu pôsobeniu faktorov musí príslušný vedúci zamestnanec zvoliť postup, pri ktorom je najprv príslušným odborným meraním zabezpečené zistenie škodlivého pôsobenia faktorov a potom musia byť vykonané účinné opatrenia (technické, organizačné) na odstránenie, resp. zníženie škodlivého pôsobenia. Tam, kde takéto opatrenia nie je možné vykonať, musia byť zamestnancom vystaveným uvedeným účinkom poskytnuté príslušné OOPP.

46. Ak úroveň faktorov práce a pracovného prostredia presahuje stanovené limity podľa príslušných predpisov, napr. **[A7]**, **[A9]**, práce zaraďuje ÚVHR **[A9]** do kategórie rizikových prác a zamestnanec ju môže vykonávať len za dôsledného dodržiavania stanovených podmienok.

Za zabezpečenie uvedeného zodpovedá vedúci zamestnanec, ktorý je zodpovedný za prevádzku dotknutého pracoviska.

IV. Kapitola

Označenia na zaistenie BOZP, OOPP, náradie, nástroje

A. OZNAČENIA NA ZAISTENIE BOZP

47. Pre dosiahnutie primeranej pracovnej pohody zamestnancov je najdôležitejšie zaistenie ich osobnej bezpečnosti - účinná a dostatočná ochrana proti úrazom a iným poškodeniam ich zdravia. Jednou z osvedčených protiúrazových prevencií je bezpečnostné a zdravotné označenie, ktorým je označovaný nebezpečný stav pracovísk, priestorov, stavieb, strojov, dopravných prostriedkov, technických zariadení a takých miest a zariadení, kde je zvýšené úrazové riziko a ktorý stav nemožno zmeniť technickým opatrením a kde ani iným spôsobom nemožno nebezpečenstvo a riziko odstrániť.

48. Bezpečnostné a zdravotné označenie je určené príslušnými bezpečnostnými predpismi, napr. **[A23]**, **[B8]**, **[B36]** a v súlade s nimi sa vykonáva:

- a) bezpečnostnými farbami,
- b) bezpečnostnými značkami,
- c) označením prekážok, nebezpečných miest a komunikácií,
- d) svetelným označením,
- e) akustickými signálmi,
- f) slovnou komunikáciou,
- g) ručnými signálmi.

49. Za včasné a správne vykonanie bezpečnostného označenia nebezpečného stavu pracovísk a miest so zvýšeným rizikom vzniku úrazu alebo iného poškodenia zdravia, v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov, napr. **[A23]**, **[B8]**, **[B36]**, zodpovedá zamestnanec, ktorý je za stav dotknutého pracovného prostredia a za prevádzku v ňom zodpovedný v rozsahu povinností vyplývajúcich mu z jeho typovej pozície.

- 50.** Zamestnanci sú povinní predmetné bezpečnostné označenie rešpektovať a riaďiť sa jeho významom.
- 51.** Bezpečnostné označenie nenahradzuje technické opatrenie (kryty, zábradlie a pod.) uložené bezpečnostnými predpismi, ako ani technické opatrenie nariadené orgánmi inšpekcie práce.
- 52.** Neobsadené.

B. OSOBNÉ OCHRANNÉ PRACOVNÉ PROSTRIEDKY

- 53.** OOPP je každý prostriedok, ktorý zamestnanec pri práci nosí, drží alebo inak používa vrátane jeho doplnkov a príslušenstva, ak je určený na ochranu bezpečnosti a zdravia zamestnanca **[A11, B4]**.
- 54.** Neobsadené.
- 55.** Vedúci zamestnanec, ktorý zodpovedá za zabezpečenie prídelených OOPP podriadeným zamestnancom, zodpovedá aj za patričné zrozumiteľné oboznámenie sa týchto zamestnancov s nebezpečenstvami, pred ktorými ich používanie OOPP má chrániť, ako aj za ich súčasné primerané poučenie o správnom používaní pridelených OOPP (je žiaduce, aby na pracoviskách boli zamestnancom voľne k dispozícii zrozumiteľné návody na používanie OOPP a zoznam k ich poskytovaniu), a ak je to potrebné, resp. výrobcom OOPP nariadené, zodpovedá aj za vykonanie praktického školenia.
- 56.** Každý zamestnanec je povinný pridelené OOPP používať len na určené účely v rámci plnenia pracovných úloh, len pri výkone pracovnej činnosti pre zamestnávateľa, a to iba určeným spôsobom (v súlade s pokynmi na ich používanie) a po celý čas trvania nebezpečenstva.
- 57.** Ak pri používaní OOPP vznikne stav, ktorý znemožní jeho používanie (napr.: dôjde k jeho poškodeniu, nemá potrebné funkčné - ochranné vlastnosti, nedostatočne umožňuje vykonávať pracovné úkony), zamestnanec je povinný túto skutočnosť oznámiť svojmu priamemu nadriadenému zamestnancovi, ktorý je povinný zabezpečiť riešenie vzniknutej situácie.
- 58.** Príslušný nadriadený zamestnanec je povinný zabezpečiť, aby OOPP bol zamestnancovi prístupný vždy v prípade potreby, a taktiež zabezpečiť zamestnancovi z jeho pracovného miesta ľahkú a bezpečnú dostupnosť OOPP určených na mimoriadne situácie (najmä na ochranu dýchacích ciest).
- 59.** Vedúci zamestnanec zodpovedný za bezpečnosť zamestnancov a prevádzky na ním riadenom pracovisku je povinný, v súlade s ustanoveniami príslušných predpisov, zabezpečiť poskytnutie príslušných OOPP zodpovedajúcich ohrozeniu aj ďalším osobám, ktoré s jeho vedomím vstupujú a zdržiavajú sa na pracovisku a ktoré sú vystavené vplyvu nebezpečných alebo škodlivých faktorov pracovného prostredia (ako napr. osoba vykonávajúca kontrolu, návšteva, reportér, novinár a pod.).

C. PRACOVNÉ PROSTRIEDKY - NÁRADIE A NÁSTROJE

ŽSR Z 2

60. Požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri používaní pracovných prostriedkov – náradia a nástrojov sú stanovené príslušnými bezpečnostnými predpismi **[A19]**, **[A24]**. Pracovné prostriedky – náradie, nástroje smú používať len tí zamestnanci, ktorí sú preukázateľne oboznámení v príslušnom rozsahu a ktorí zároveň spĺňajú k používaniu pracovných prostriedkov – náradia, nástrojov týmito predpismi stanovené podmienky. Za splnenie týchto podmienok zodpovedá vedúci zamestnanec, z ktorého príkazu bude služobne podriadený zamestnanec používať pracovný prostriedok – náradie, nástroj.

61. V súvislosti so zaobchádzaním s pracovným prostriedkom – náradím, nástrojom (jeho používanie pri výkone pracovnej činnosti, ako aj každá manipulácia s ním) je zamestnanec povinný:

- a) pracovný prostriedok – náradie, nástroj používať tak, aby neohrozil bezpečnosť svoju, bezpečnosť ďalších osôb a ani bezpečnosť prevádzky,
- b) ak zistí poškodenie (každé), či nejaký iný nedostatok (napr. porucha a pod.) pracovného prostriedku – náradia, nástroja, prestať ihneď s týmto pracovať a toto poškodenie ihneď oznámiť svojmu bezprostredne nadriadenému zamestnancovi a ďalej sa riadiť jeho pokynmi,
- c) po ukončení použitia pracovného prostriedku – náradia, nástroja stav tohto skontrolovať a každé zistené poškodenie alebo iný nedostatok oznámiť svojmu bezprostredne nadriadenému zamestnancovi a ďalej sa riadiť jeho pokynmi.

62. Neobsadené

TRETIA ČASŤ KOMUNIKÁCIE

V. Kapitola

Používanie komunikácií

A. POŽIADAVKY NA KOMUNIKÁCIE

63. Požiadavky na pozemné komunikácie (pre chodcov i pre vozidlá), nachádzajúce sa na pracoviskách a medzi nimi (na ich technický stav, údržbu, prevádzku na nich a i.), sú uvedené v príslušných všeobecne záväzných právnych predpisoch, napr. **[A19]**, **[B9]** a interných predpisoch ŽSR, napr. **[B10]**.

B. CESTY

64. Okrem splnenia požiadaviek stanovených predpismi, ako je uvedené v čl. 63, cesty v priestoroch ŽSR musia spĺňať ešte nasledovné požiadavky:

- a) prístupové cesty, cesty nachádzajúce sa na pracoviskách (priestranstvo pre nakládku a vykládku železničných vozňov, rampy, sklady, dielne, montážne priestranstvá a i.) a medzi nimi musia byť vždy voľné, stále udržiavané v dobrom a bezpečnom stave, **za tmy** a počas **zníženej viditeľnosti** osvetlené a označené, napr. **[A17]**, **[A23]**,
- b) klzké miesta (prístupové cesty, cesty nachádzajúce sa na pracoviskách a medzi nimi) musia byť posypané vhodným posypovým materiálom proti pošmyknutiu (pieskom a pod.),
- c) východy z budov nachádzajúce sa **v PMO**, ktoré smerujú do koľaje (ku koľaji), musia byť zabezpečené ochranným priečnym zábradlím s bezpečnostným náterom, napr. **[A19]**, **[A23]**,
- d) únikové východy a únikové cesty musia byť zreteľne označené, napr. **[A19]**, **[A23]**, vždy voľné, prístupné a ich popis musí byť uvedený v miestnom prevádzkovom predpise.

Za zabezpečenie uvedeného zodpovedá príslušný vedúci dotknutého pracoviska (pracoviska, pod ktorého správu a údržbu predmetné cesty, resp. východy patria).

C. CHÔDZA V PRIESTOROCH SO ŽELEZNIČNOU PREVÁDZKOU; JAZDA BICYKLAMI, CESTNÝMI VOZIDLAMI A MOTOROVÝMI VOZÍKMI

Chôdza

65. Z dôvodu zachovania bezpečnosti musia zamestnanci venovať náležitú pozornosť aj chôdzi. Preto sú zamestnanci pri chôdzi povinní dodržiavať, okrem iných zásad, aj nasledovné zásady:

- a) nezapodievať sa žiadnou inou činnosťou; napr. nečítať žiadne písomnosti, nepoužívať mobilné telefóny, nezoradovať, ani nespojovať žiaden materiál, ani iné predmety a pod., takéto činnosti smú vykonávať len na mieste odstúpenia,
- b) zvláštnu pozornosť venovať chôdzi v zime na zľadovatenom teréne alebo námraze (napr. keď je zľadovatený povrch alebo námraza na schodoch, podvaloch,

ŽSR Z 2

- priechodoch cez koľaje a pod.), chôdzi po štrkovom lôžku, v priestoroch medzi koľajami a pri prechádzaní koľají,
- c) pri chôdzi po schodoch (či už smerom hore alebo dole) pridržovať sa zábradlia, resp. iného, na tento účel prispôsobeného, držadla.

66. Vo všetkých priestoroch ŽSR (vonkajších aj vnútorných) sú zamestnanci povinní pri ceste do a zo zamestnania, ako aj v priebehu pracovnej doby používať len cesty (včítane vchodov a východov) na tento účel určené (ďalej len prístupové cesty) a uvedené v miestnom predpise, s ktorým boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení.

67. Prístupové cesty určuje vedúci pracoviska. Prístupové cesty musia byť určené v spolupráci s vedúcim každého ďalšieho pracoviska, cez ktoré majú byť tieto prístupové cesty určené. Dotyčný vedúci pracoviska, ktorý prístupové cesty určí, zodpovedá aj za zapracovanie ich popisov do miestneho predpisu (napr. do Prevádzkového poriadku ŽST, čl. 5, podľa predpisu ŽSR SR 1022 (D)), ako aj za preukázateľné oboznámenie sa s týmito cestami jemu podriadených zamestnancov a zamestnancom a osôb uvedených v ďalšej časti tohto článku raz za jeden rok (pred príchodom zimného obdobia) a vždy:

- a) keď dochádza (keď došlo) ku zmene smeru prístupovej cesty (napr.: jej presmerovanie, obchádzka a pod.),
- b) keď dochádza (keď došlo) ku zmene priechodnosti alebo kvality prístupovej cesty (napr.: jej zúženie, zníženie jej priechodnosti, vzniknuté mimoriadnosti ako vyskytnuté prekážky ohrozujúce bezpečnosť osôb – výkopy, výtlky, a pod.),
- c) keď dochádza (keď došlo) ku zmene miesta pracoviska.

Oboznámenie zamestnancov s prístupovými cestami na pracovisko sa zaznamená do Záznamníka BOZP vedeného na príslušnom pracovisku.

Vykonanie predmetného poučenia vedúci zamestnanec zabezpečuje podriadeným zamestnancom, ako aj:

- d) novoprijatým zamestnancom,
- e) zamestnancom preradeným na inú prácu (ak ide o iné pracovisko s inou prístupovou cestou),
- f) zamestnancom, ktorí na pracovisko nastupujú prvý raz (napr.: preložení alebo zastupujúci zamestnanci a pod.),
- g) žiakom a učňom (v rámci odbornej praxe, výcviku či zácviku a pod.),
- h) každej osobe, ktorá sa s jeho súhlasom zdržiava na takomto pracovisku a toto pracovisko sa nachádza vo verejne neprístupnej časti obvodu železničnej dráhy.

Uvedené povinnosti má vedúci zamestnanec aj vo vzťahu k zamestnancom a k osobám uvedeným v čl. 9, pokiaľ tieto povinnosti nie sú zmluvne riešené inak.

Ak ide o dočasné pracovisko, popis prístupových ciest dotyčný vedúci pracoviska (podľa prvého odseku tohto článku) do miestneho predpisu neuvádza, ale tento popis uvedie do svojho Záznamníka BOZP spolu so zápisom o preukázateľnom oboznámení sa s týmito cestami vyššie uvedených zamestnancov (osôb).

68. Pri používaní ciest a iných komunikácií v priestoroch ŽSR musia zamestnanci dodržiavať pravidlá cestnej premávky **[A25]**, ako aj príslušné ustanovenia miestnych predpisov platných pre používanie ciest a iných komunikácií na konkrétnych pracoviskách a v konkrétnych priestoroch, pričom sú povinní mať na zreteli a dodržiavať najmä hlavné zásady chôdze ako:

- a) používať predovšetkým chodník. Po chodníku sa chodí vpravo. Tam, kde chodník nie je, alebo kde je neschodný, chodí sa po ľavej krajnici; tam, kde nie je krajnica, alebo kde je krajnica neschodná, chodí sa čo najbližšie pri ľavom okraji vozovky,
- b) mimo priechodu pre chodcov sa smie cez vozovku prechádzať len kolmo na jej os. Zamestnanci smú prechádzať cez vozovku mimo priechodu pre chodcov, len ak s ohľadom na vzdialenosť a rýchlosť jazdy prichádzajúcich vozidiel nedonútia ich vodičov na zmenu smeru alebo rýchlosti jazdy,
- c) pred vstupom na vozovku sa zamestnanec musí presvedčiť, či tak môže urobiť bez nebezpečenstva, a len čo vstúpi na vozovku, nesmie sa tam bezdôvodne zdržiavať ani zastavovať. To platí na priechode pre chodcov i mimo neho,
- d) kanály a šachty (prehliadkové, montážne, opravárenské, odvodňovacie a iné), ako aj prípadné prekážky, zábradlie a iné zábrany nepreskakovať a neprekračovať, ale ich obchádzať,
- e) nevystupovať na navíšené kopy materiálu, substrátu, ani snehu.

69. Chôdza a zotrvanie v prevádzkovom priestore je dovolená len zamestnancom, ak túto chôdzu vykonávajú po prístupovej ceste, a zamestnancom, ktorí **v prevádzkovom priestore** vykonávajú pracovnú činnosť v rámci plnenia služobných povinností a táto chôdza je pre výkon tejto činnosti potrebná.

Povinnosťou zamestnancov železničných podnikov je postarať sa o bezpečnosť cestujúcich a zamestnancov záchranárskych zložiek v prípadoch, keď vlak zastaví mimo miest určených na nástup a výstup cestujúcich, napr. pri nehodách a iných mimoriadnostiach, a to počas celej chôdze od miesta zastavenia vlaku až po príchod na určené miesto mimo obvodu dráhy.

Zamestnanci pri chôdzi a zotrvaní **v prevádzkovom priestore** sú povinní:

- a) pri nevyhnutnej chôdzi v koľaji byť obzvlášť ostražití a pozorní, venovať zvýšenú pozornosť možným prekážkam a možnému nebezpečenstvu (najmä či sa po koľaji z ktoréhokoľvek smeru nepribližuje koľajové vozidlo, pričom sledovať aj susednú koľaj), neustále si uvedomovať možné osobné ohrozenie a koľaj sledovať z oboch strán; v situácii, keď sa z ktoréhokoľvek smeru približuje koľajové vozidlo, odstúpiť **na miesto odstúpenia** a toto vozidlo očakávať a sledovať; vtedy je zakázané vstupovať do susednej koľaje a zdržiavať sa v nej, alebo používať susednú koľaj na pokračovanie v chôdzi,
- b) v prípade, že sa z ktoréhokoľvek smeru približuje koľajové vozidlo po susednej prevádzkovej koľaji, opustiť predmetnú koľaj a odstúpiť **na miesto odstúpenia**,
- c) koľaj prechádzať kolmo, ak potrebujú cez túto prejsť, a len po priechode alebo priecestí na tento účel zriadenom; ak sa tam priechod cez koľaj nenachádza alebo sa nachádza v takej vzdialenosti, že jeho dosiahnutie by si vyžiadalo viacej času a námahy ako prechod cez koľaj najkratším smerom, vtedy môžu koľaj so zvýšenou opatrnosťou a pozornosťou prechádzať kolmo najkratším smerom,
- d) pri nevyhnutnej chôdzi na:
  - da) jednokoľajnej trati ísť vo VSMP vedľa koľaje zo strany, kde je VSMP bezpečnejší,
  - db) dvojkoloľajnej trati ísť podľa možnosti vo VSMP na strane proti predpokladanému smeru chodu koľajového vozidla,
  - dc) viackoľajnej trati ísť vo VSMP na vonkajšej strane koľaje podľa možnosti proti smeru chodu koľajového vozidla;
 pri každom z uvedených prípadov je potrebné si uvedomovať aj možnosť priblíženia sa koľajového vozidla aj z nepredpokladaného smeru a podľa tejto možnosti sa aj zariadiť,

ŽSR Z 2

e) počas tmy, počas zníženej viditeľnosti, ako aj na mieste s obmedzeným rozhľadom zvýšiť pozornosť a ostražitosť; počas tmy a počas zníženej viditeľnosti mať pri sebe rozsvietený ručný lampáš s bielym svetlom.

70. Počas tmy, počas zníženej viditeľnosti a na mieste s obmedzeným rozhľadom je chôdza v prevádzkovom priestore dovolená iba zamestnancom, ktorých pobyt a chôdza v prevádzkovom priestore sú pre riadny a bezpečný chod prevádzky nevyhnutné (napr.: pracovná činnosť vlakového personálu, traťových zamestnancov pri odpratávaní snehu, odstraňovanie poruchy a pod.). Ostatným zamestnancom je v predmetnom priestore dovolená iba chôdza potrebná na bezpečné opustenie **PMO** v prípadoch, keď ku takej situácii došlo náhle (napr.: zhoršené poveternostné podmienky). V takých prípadoch však zamestnanci musia byť zvlášť ostražití a opatrní a **PMO** musia hneď, ako je to možné, opustiť.

71. Zamestnanci, ktorí v prevádzkovom priestore nepracujú, a zamestnanci, ktorých pracovná činnosť nevyžaduje vstup do tohto priestoru, sú povinní používať pre chôdzu v priestoroch ŽSR len cesty verejne prístupné, resp. príslušné prístupové cesty nachádzajúce sa mimo **PMO**.

Jazda na bicykloch

72. V priestoroch ŽSR môžu zamestnanci pre jazdu na bicykli používať len komunikácie vyhradené pre bicykle alebo pre cestné vozidlá, pričom sú zamestnanci povinní:

- používať len bicykle v technicky vyhovujúcom stave a počas jazdy za zníženej viditeľnosti používať predpísané osvetlenie v zmysle § 22 **[A39]**,
- dodržiavať pravidlá cestnej premávky **[A25]**, ako aj ustanovenia miestnych predpisov platných pre používanie ciest a iných komunikácií,
- bicykle odkladať len na miesta k tomu účelu určené.

73. Jazda na bicykli v prevádzkovom priestore je vo všeobecnosti zakázaná. Vedúci príslušnej vnútornej organizačnej jednotky ŽSR môže v odôvodnených prípadoch (tam, kde je to pre výkon služby potrebné) dovoliť do úvahy prichádzajúcim zamestnancom používanie bicyklov v prevádzkovom priestore za nasledovných podmienok:

- na komunikácii, ktorá bude na jazdu používaná, sa nesmú nachádzať žiadne predmety a prekážky (stĺpy, stožiare, výstupy nad okolitý terén a pod.),
- komunikácia nesmie križovať žiadnu koľaj bez priecestia umožňujúceho prechod cez koľaj a musí byť najmenej 1,5 m široká (pri nepriaznivom počasí musí dotýčny zamestnanec bicykel cez priecestie umožňujúci prechod cez koľaj previesť ručne - idúc vedľa neho),
- komunikácia nesmie susediť priamo so zrázom, ak tento nie je od nej bezpečne ohradený primeraným oplotením (zábradlie),
- komunikácia nesmie obojstranne susediť s koľajami (smie susediť maximálne s jednou koľajou),
- počas tmy a počas zníženej viditeľnosti musí byť komunikácia osvetlená v zmysle ustanovení bezpečnostných predpisov **[A17]**,
- pri chode koľajového vozidla po koľaji susediacej s predmetnou komunikáciou (nachádzajúcou sa v **PMO**) musí zamestnanec s bicyklom zastaviť a vzdialiť sa na miesto odstúpenia,

- g) výnimka povolená vedúcim príslušnej vnútornej organizačnej jednotky ŽSR musí byť zapracovaná do miestneho predpisu (napr. do Prevádzkového poriadku ŽST, čl. 5 a prílohy č. 37, podľa predpisu ŽSR SR 1022 (D)).

Používanie komunikácií na prevádzku cestných vozidiel a motorových vozíkov

74. V priestoroch ŽSR je pre jazdu cestných vozidiel a motorových vozíkov dovoľené používať len komunikácie vyhradené pre cestné vozidlá a motorové vozíky určené miestnym predpisom za podmienok uvedených v predpise ŽSR Z 9 **[B42]** len s platným „Povolením pre vjazd cestných vozidiel do obvodu dráhy v správe ŽSR“, za podmienky, že vodiči týchto vozidiel budú dodržiavať, okrem iného, ustanovenia príslušných predpisov platných pre technický stav týchto vozidiel, pre ich prevádzkovanie a pre ich vedenie, napr. **[A25-A27]**, **[B11]**, ako aj ustanovenia miestnych predpisov platných pre používanie komunikácií a iných ciest na konkrétnych pracoviskách a v konkrétnych priestoroch, pričom sú okrem iného povinní cestné vozidlá a motorové vozíky:

- a) používať len v stave technicky požadovanom príslušnými predpismi,
- b) parkovať len na parkoviskách určených miestnym predpisom,
- c) pri ich opustení tieto zabezpečiť proti zneužitiu nepovolanou osobou.

Pri jazde a činnostiach mimo pozemných komunikácií sa vodič musí správať disciplinovane a ohľaduplne, prispôbiť svoje správanie stavu a povahe terénu, poveternostným podmienkam a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať.

Vodič ďalej:

- d) nesmie zastavovať a stáť na mieste, kde vozidlo prekáža z hľadiska bezpečnosti železničnej prevádzky, bezpečnosti práce a technických zariadení alebo je ohrozené prácou vykonávanou v jeho blízkosti, povahou terénu alebo vedením vysokého alebo veľmi vysokého napätia,
- e) musí v prípadoch, ak to vyžadujú okolnosti, najmä nedostatočný rozhľad, zaistiť bezpečný pohyb vozidla, predovšetkým cúvanie a otáčanie pomocou spôsobilej a náležite poučenej osoby; ak túto osobu stratí z dohľadu, je povinný ihneď zastaviť,
- f) musí počas takéhoto pohybu, predovšetkým cúvania v prípade, ak nemá dostatočný spätný výhľad z vozidla a cúvanie nie je zabezpečené pomocou spôsobilej a náležite poučenej osoby, používať zvukový výstražný signál,
- g) musí pred opustením vozidla vykonať také opatrenia, aby vozidlo nemohlo ohroziť bezpečnosť osôb a technických zariadení,
- h) môže tlačiť vozidlo motorickou silou len pomocou ťažnej tyče, ktorá je na vozidlách zaistená,
- i) musí pri vlečení vozidla dodržiavať ustanovenia osobitných predpisov,
- j) smie vchádzať k pieskovým jamám, lomom, skládkam, staveniskám a podobným miestam len vtedy, ak je povrch terénu k nim dostatočne široký, pevný a zjazdový,
- k) pri prevádzkovej činnosti v obvode dráhy v správe ŽSR sa vodič cestného vozidla alebo špeciálneho mechanizmu počas prevádzky tohto vozidla alebo mechanizmu a po ukončení práce s ním riadi pokynmi zodpovedného zamestnanca ŽSR, prípadne vedúceho prác s prihliadnutím na miestne pomery a potreby výlukových prác.

75. Jazda a manipulácia s cestnými motorovými vozidlami v **PMO** je zakázaná. V koľajisku, v koľaji, či na trati smie jazdiť cestné vozidlo určené napr. na záchranárske práce, na odstraňovanie následkov nehôd a mimoriadnych udalostí, na prepravu materiálu potrebného pre opravu a údržbu stavieb, zariadení, na opravu koľajových

ŽSR Z 2

vozidiel a pod., len pri splnení podmienok stanovených miestnym predpisom, resp. príslušným vedúcim zamestnancom oprávneným vydať súhlas na takúto jazdu.

76. Jazda súkromnými cestnými vozidlami je v priestoroch ŽSR zakázaná okrem jazdy potrebnej na dochádzku do a zo zamestnania, ale len na vyhradené parkoviská na základe udeleného súhlasu a v súlade s ustanoveniami uvedenými v predpise ŽSR Z 9 **[B42]**.

Prevádzka a údržba služobných cestných motorových vozidiel musí byť vykonávaná v súlade s interným predpisom ŽSR **[B40]**.

D. CHÔDZA PO ŽELEZNIČNÝCH MOSTOCH, V ŽELEZNIČNÝCH TUNELOCH A NA MIESTACH SO ZVÝŠENÝM NEBEZPEČENSTVOM

77. Chôdza po železničných mostoch, v železničných tuneloch a na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom (ako sú neprehľadné zárezy, protihlukové steny, miesta, kde nie je dodržaný voľný schodný a manipulačný priestor, pevné stavby a zariadenia, miesta, kde zamestnanci nemajú možnosť okamžite ustúpiť do bezpečnej vzdialenosti od idúcich koľajových vozidiel a pod., ďalej len „miesta so zvýšeným nebezpečenstvom“) je dovolená len zamestnancom, ktorí tu vykonávajú pracovnú činnosť, a táto chôdza je pre výkon tejto činnosti potrebná. Chôdza cez miesta so zvýšeným nebezpečenstvom sa však môže uskutočniť len vtedy, keď nie je očakávaný chod koľajového vozidla (toto zamestnanec zistí dopytom u príslušného dopravného zamestnanca), alebo keď má zamestnanec istotu, že pred príchodom koľajového vozidla bezpečne dosiahne bezpečnostný výstupok na moste, na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom má možnosť ustúpiť do bezpečnej vzdialenosti alebo dosiahne bezpečnostný výklenok v tuneli, v ktorom bezpečne prečká prechod koľajového vozidla. Ak sa v tuneli nenachádzajú bezpečnostné výklenky, tak chôdza sa môže uskutočniť len podľa podmienok stanovených v pravidlách užívania tunela.

V priestore medzi dvomi bezpečnostnými výstupkami v tuneloch, medzi dvomi bezpečnostnými výstupkami na mostoch a medzi dvomi únikovými cestami (dverami) pri protihlukových stenách je pri chode koľajového vozidla bezpečnosť zamestnancov ohrozená a preto je tam zakázané sa zdržiavať.

Pri nedodržaní vyššie uvedených podmienok je chôdza po železničných mostoch, v železničných tuneloch a na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom zakázaná!

78. Každý zamestnanec ešte pred tým, než sám vchádza do tunela, na most a na miesta so zvýšeným nebezpečenstvom, musí byť s týmto tunelom, mostom a miestami so zvýšeným nebezpečenstvom preukázateľne oboznámený, čo znamená, že musí poznať:

- a) jeho dĺžku, tvar a polohu bezpečnostných výstupkov (na moste, na ktorom sa bezpečnostné výstupky nachádzajú), výklenkov (v tuneli), únikové cesty (dvere pri protihlukových stenách),
- b) miesta, kde nie je dodržaný voľný schodný a manipulačný priestor, pevné stavby a zariadenia, miesta, kde zamestnanci nemajú možnosť okamžite ustúpiť do bezpečnej vzdialenosti od idúcich koľajových vozidiel,
- c) stav železničného zvršku (najmä v tuneli, či ide o drevené alebo betónové podvaly, aký je stav koľajového lôžka, na moste, v akom stave je povrch podlahy, zábradlia a i.),
- d) ako aj prípadné mimoriadnosti, ktoré môžu mať vplyv na jeho bezpečnosť, ak sa tam nachádzajú.

Za predmetné oboznámenie zodpovedá príslušný nadriadený zamestnanec, ktorý zamestnanca predmetnou chôdzou a následnou činnosťou poveruje.

Podmienky stanovené v tomto článku neplatia pre zamestnanca vykonávajúceho len obslužnú činnosť, ako napr. rušňovodiča koľajového vozidla, alebo zamestnanca vykonávajúceho v tuneli činnosti potrebné na zaistenie uviaznutého vlaku, príp. dosiahnutie spojenia.

79. Pri chôdzi a počas pobytu **za tmy a za zníženej viditeľnosti** na moste, na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom (v neosvetlenom tuneli musí mať vždy ručný lampáš s bielym svetlom svietiacim do strán) musí mať každý zamestnanec pri sebe rozsvietený ručný lampáš s bielym svetlom. Ak je zamestnanec len jeden, musí mať pri sebe okrem uvedeného lampáša aj funkčnú vreckovú lampu (baterku).

V novovybudovaných tuneloch (so zabudovaným osvetlením) pri chôdzi a počas pobytu v tuneli sa zamestnanci musia riadiť ustanoveniami pravidiel užívania tunela.

80. Keď sa zamestnanec nachádza v tuneli, na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom alebo na moste a po koľaji sa k nemu približuje koľajové vozidlo, musí okamžite z koľaje odísť do bezpečnostného výklenku (v tuneli), dodržať podmienky stanovené v pravidlách užívania tunela, ustúpiť do bezpečnej vzdialenosti od idúcich koľajových vozidiel (na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom) alebo do bezpečnostného výstupku (na moste) a tam bezpečne prečkať prechod koľajového vozidla.

Keď koľajové vozidlo zastihne zamestnanca na moste mimo bezpečnostného výstupku, na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom bez možnosti ustúpiť do bezpečnej vzdialenosti alebo v tuneli mimo bezpečnostného výklenku, musí tento zamestnanec vyčkať prechod koľajového vozidla ležiačky na zemi vždy hlavou proti smeru prichádzajúceho koľajového vozidla. Ak sa nachádza na moste, tak musí ležať na podlahe mosta, tesne pri jeho zábradlí. Ak sa nachádza v tuneli, tak musí ležať tesne pri stene tunela. Ak sa nachádza na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom, tak musí ležať čo najďalej od koľaje podľa možností.

V novovybudovaných tuneloch bez výklenkov pri chôdzi v tuneli sa zamestnanci musia riadiť ustanoveniami pravidiel užívania tunela.

81. Vchody do tunelových bezpečnostných výklenkov, ako aj do mostných bezpečnostných výstupkov musia byť vždy voľné.

Tunelové bezpečnostné výklenky, ako aj mostné bezpečnostné výstupky musia byť vždy v stave, ktorý umožní zamestnancom bezpečné prečkanie prechodu koľajového vozidla.

Bezpečnostno-technické podmienky bezpečnostných výklenkov v tuneloch sú stanovené v právnych a ostatných predpisoch **[B32]**. V zmysle týchto predpisov musia byť tunelové bezpečnostné výklenky na hrane natreté bielym náterom v šírke 20 cm a smer dostupnosti najbližšieho bezpečnostného výklenku musí byť vyznačený bielym zostupným pruhom v šírke 20 cm na bočných stenách tunela s vrcholom v strede medzi dvomi susednými bezpečnostnými výklenkami a so zostupom ku každému z nich.

Zaistenie bezpečnosti prevádzky a bezpečného pohybu zamestnancov na mostoch je stanovené interným predpisom ŽSR **[B12]**.

82. Za bezpečný stav tunelových výklenkov, vchodu do nich, ako aj za správne označenie ich hrán a smeru ich dostupnosti zodpovedá správca tunela. Za bezpečný stav mostných bezpečnostných výstupkov a vchodu do nich zodpovedá správca

ŽSR Z 2

mostu. Za bezpečný stav okolia v miestach so zvýšeným nebezpečenstvom zodpovedá správca tohto úseku.

ŠTVRTÁ ČASŤ

BEZPEČNOSŤ PRI MANIPULÁCII S BREMENAMI

VI. Kapitola

Manipulácia s bremenami

A. VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

83. Manipuláciou s bremenom sa rozumieme najmä dvíhanie, nakladanie, premiestňovanie (nesenie, vezenie, tlačenie, ťahanie a iné), vykladanie, ukladanie, podopieranie, skladovanie bremena alebo iné pohybovanie s bremenom.

Ručná manipulácia s bremenom sa vykonáva prednostne s použitím pracovných pomôcok, ktorými sú sochory, lyžiny, mostiky, vrátky, navijaky a iné pracovné prostriedky. Tieto pracovné prostriedky musia byť vhodne dimenzované a v dobrom stave, zakotvené proti skĺznutiu alebo preklopeniu.

84. Zásady pre manipuláciu s bremenami (napr.: v základných požiadavkách na zaistenie BOZP a technických zariadení, pri stavebnej činnosti, pri ručnej manipulácii a iné), ako aj požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci s nimi sú stanovené príslušnými bezpečnostnými predpismi, napr. **[A1]**, **[A18, A19]**, **[A28, A29]**.

Minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky pre ručnú manipuláciu s bremenami sú stanovené príslušným bezpečnostným predpisom **[A28]**.

85. Zamestnanec smie vykonávať ručnú manipuláciu (akékoľvek premiestňovanie alebo nesenie bremena vrátane ľudí a zvierat jedným zamestnancom alebo viacerými zamestnancami, jeho dvíhanie, podopieranie, ukladanie, tlačenie, ťahanie alebo iné pohybovanie, ktoré z dôvodu vlastností bremena alebo nepriaznivých ergonomických faktorov predstavujú riziko poškodenia zdravia, najmä chrbtice zamestnancov) len s takým bremenom, ktorého hmotnosť nie je väčšia ako je stanovené príslušným bezpečnostným predpisom **[A28]**. Ak je hmotnosť bremena väčšia ako je uvedeným predpisom stanovené, pre účely tohto predpisu je také bremeno považované za ťažké bremeno (napr. koľajnice, výhybkové časti, podvaly, stĺpy, debny, sudy a i.).

Pod maximálnou celozmenovou hmotnosťou bremena sa rozumie celková (úhrnná) hmotnosť zmanipulovaných bremien za zmenu, ktorá sa nesmie za žiadnych podmienok prekročiť. Bremená s hmotnosťou 30 – 50 kg u mužov možno zdvíhať nepretržite počas 1 hodiny. Prestávky medzi časovými úsekmi na zdvíhanie bremien nesmú byť kratšie ako 30 minút.

Smerné hmotnostné hodnoty oboma rukami zdvíhaných a prenášaných bremien, maximálna hmotnosť bremena a maximálna celozmenová hmotnosť za zmenu pre mužov a ženy rôznych vekových kategórií v základnej polohe postojacky a pri priaznivých a nepriaznivých podmienkach v trvaní maximálne 1 hodinu za zmenu uvádza nasledujúca tabuľka:

Vek	Podmienky	Maximálna hmotnosť bremena		Maximálna celozmenová hmotnosť (kg)	
		Muži	Ženy	Muži	Ženy
18 – 29 r.	priaznivé	50 kg	15 kg	10 000	6 500
	nepriaznivé	40 kg	10 kg	8 000	5 500

ŽSR Z 2

30 – 39 r.	priaznivé nepriaznivé	45 kg 40 kg	15 kg 10 kg	7 500 7 200	6 500 5 500
40 – 49 r.	priaznivé nepriaznivé	40 kg 35 kg	15 kg 10 kg	6 500 6 000	6 000 5 500
50 – 62 r.	priaznivé nepriaznivé	35 kg 30 kg	10 kg 5 kg	5 500 5 000	5 000 4 000

Za nepriaznivé podmienky sa považujú napr. zhoršené úchopové možnosti, manipulácia s bremenami v úrovniach podlaha – plece, plece – nad plece, nerovná, naklonená šmykľavá podlaha, vyšší podiel statických prvkov – držanie bremena, fyziologicky neprijateľná pracovná poloha, veľká vzdialenosť medzi ťažiskom tela a ťažiskom bremena, vnútené pritláčanie bremena k bruchu, prenášanie bremien s rizikom prevrhnutia a vystreknutia, nárazové zaťaženie v priebehu zmeny, nedostatočná fyzická zdatnosť zamestnancov a podobne.

86. V súlade s ustanoveniami bezpečnostných predpisov, napr. **[A18, A19], [A28, A29]** je vedúci zamestnanec povinný zabezpečiť jemu zvereným zamestnancom, ktorí majú vykonávať manipuláciu s bremenami, ešte pred začiatkom tejto manipulácie vykonanie primeraného zaškolenia, oboznámenia sa s pracovným postupom a použitím osobných ochranných pracovných prostriedkov a mechanizačných prostriedkov podľa druhu a spôsobu manipulácie, so zdravotnými rizikami, ktorým môžu byť pri nesprávnej manipulácii vystavení vzhľadom na povahu bremien, mechanizačných prostriedkov, prepravných pomôcok, ako aj vzhľadom na povahu priestoru, v ktorom budú zamestnanci s bremenami manipulovať (napr.: nakládka bremien na dopravné prostriedky a vykládka z nich, manipulácia so špeciálnymi bremenami, ako aj s bremenami na trati a pod.). Zamestnávateľ, ktorý nevylúčil ručnú manipuláciu s bremenami, je povinný zabezpečiť, aby táto manipulácia bola pre zamestnancov čo najbezpečnejšia a s najmenším rizikom poškodenia zdravia.

87. Vedúci zamestnanec poverený organizovaním a riadením manipulácie s bremenami je povinný:

- a) zabezpečiť vykonanie opatrení, ktoré zamedzia vstupu nepovolaným osobám na pracovisko, na ktorom je vykonávaná manipulácia s bremenami,
- b) súhlas na vykonanie manipulácie s bremenami dať až vtedy, keď sú splnené všetky podmienky bezpečnej práce stanovené bezpečnostnými predpismi, napr. **[A1], [A18, A19], [A28, A29]**.

88. Zamestnanci, ktorí organizujú, riadia a vykonávajú manipuláciu s bremenami, sú povinní okrem iného dodržiavať najmä nasledovné všeobecné zásady:

- a) manipulácie vykonávať v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov, napr. **[A1], [A18, A19], [A28, A29]**, pričom dbať na bezpečnosť svoju, svojich spolupracovníkov, ako aj na bezpečnosť osôb, ktoré sa v blízkosti manipulácie nachádzajú,
- b) pri manipuláciách, pri ktorých je to určené napr. **[A11]**, používať predpísané OOPP,
- c) venovať zvýšenú opatrnosť pri ostrých hranách a hrotoch bremien, dopravných a mechanizačných prostriedkov, či nakladacích a vykladacích pomôcok, ako aj pri klincoch vyčnievajúcich z dosák, pri rozštiepených doskách, pri drôtoch a podobných možných zdrojoch úrazu,

- d) neprekročiť maximálnu hmotnosť bremena stanovenú príslušným bezpečnostným predpisom na osobu **[A28]** (pri ručnej manipulácii) a neprekročiť stanovenú nosnosť mechanizačného, či dopravného prostriedku,
- e) s vysokými a s dlhými bremenami manipulovať tak, aby nedošlo k ich nebezpečnému priblíženiu alebo dotyku s časťami trakčného vedenia pod napätím, k ich nedovolenému prieniku do priestoru ohrozenia a k inému možnému ohrozeniu bezpečnosti osôb (vysoké alebo dlhé sú tie predmety, ktoré svojou dĺžkou alebo výškou sťažujú vlastnú manipuláciu a môžu vytvoriť ohrozenie bezpečnosti osôb či prevádzky),
- f) bremená okrúhlych a oblých tvarov (ako napr.: rúry, kmeňové drevo, stĺpy a pod.) vrstviť na seba len do bezpečnej výšky, zabezpečiť ich proti zosuvu, pádu, rozvaleniu, prevrhnutiu a pod.; tieto neodoberať zo spodnej vrstvy, aby nedošlo ku zrúteniu skládky,
- g) bremená používané napr. pri stavbe, oprave alebo údržbe akéhokoľvek druhu, ako aj pri iných činnostiach odkladať tak, aby neohrozovali bezpečnosť osôb a bezpečnosť prevádzky,
- h) dbať na dodržiavanie čistoty a poriadku v skladiskách, v úložných priestoroch, na rampách, na manipulačných priestranstvách, ako aj všade tam, kde je vykonávaná manipulácia s bremenami.

Niektoré zásady pre ručnú manipuláciu s bremenami

89. Pri ručnej manipulácii s bremenom sú zamestnanci povinní dodržať okrem iných aj nasledovné zásady:

- a) použiť také pracovné postupy, ktorých dodržanie zamedzí vzniku úrazov, ku ktorým by mohlo dôjsť najmä:
  - aa) prirazením bremena, alebo jeho vyšmyknutím z rúk,
  - ab) zranením rúk či iných častí tela o povrch bremena,
  - ac) pošmyknutím - zakopnutím pri chybnom alebo nevhodnom povrchu komunikácií,
  - ad) zosunutím bremena v dôsledku jeho chybného upevnenia,
  - ae) narazením alebo pádom bremena pri zdvíhaní, prenášaní, spúšťaní,
  - af) nárazom zamestnanca na dopravný prostriedok, na bremená a pod.,
- b) neprekročiť maximálnu hmotnosť bremena smerných hmotnostných hodnôt stanovenú na osobu príslušným bezpečnostným predpisom **[A28]** a čl. 85,
- c) bremená ako napr. debny, vrecia a pod. pri ručnej manipulácii dvíhať z podrepu, nie z predklonu, dlhé pružné predmety a tvarované železo nehádzať na zem alebo na podlahu, aby nedošlo k ich vymršteniu alebo k odrazu,
- d) so zvýšenou opatrnosťou dbať na svoju osobnú bezpečnosť, ako aj na bezpečnosť ostatných spolupracovníkov (aj ďalších prítomných osôb), najmä pri otáčaní sa s bremenom, pri vstupe s ním do miestnosti, do zúžených priestorov a pod.

90. Manipuláciu s ťažkými bremenami je potrebné zásadne vykonávať mechanizačnými prostriedkami (napr. zdvíhacími zariadeniami a pod.). Vo výnimočných prípadoch takúto manipuláciu možno, pri zvýšenej opatrnosti, vykonávať ručne zamestnancami pracovnej skupiny vedenej jej vedúcim, ktorá má primeraný počet zamestnancov, za podmienky, že stanovená smerná hmotnostná hodnota manipulovaného bremena na každého jedného zamestnanca bude dodržaná **[A28]** a že predmetná manipulácia je aj organizačne dostatočne zaistená (aj v súlade s čl. 5), aby bolo vylúčené ohrozenie bezpečnosti osôb, alebo bolo znížené riziko poškodenia zdravia vyplývajúce z ručnej manipulácie s bremenami a bezpečnosti prevádzky. Ak má ta-

ŽSR Z 2

káto pracovná skupina manipuláciu s bremenom vykonávať **v prevádzkovom priestore**, platia pre ňu aj príslušné ustanovenia platné pre výkon pracovnej činnosti **v prevádzkovom priestore**.

Keď nie sú dodržané tieto podmienky, ako aj vtedy, keď ide o bremená nevhodných rozmerov alebo tvarov, vtedy musí byť manipulácia s takými bremenami vykonávaná mechanizačným prostriedkom (prostriedkami).

91. Pri manipulácii s ťažkými bremenami sú zamestnanci povinní okrem iného dodržiavať nasledovné zásady:

- a) k manipulácii s ťažkými bremenami musia byť zamestnanci zoradení podľa výšky,
- b) ťažké bremená smie dvíhať, prenášať a ukladať iba taký počet zamestnancov, pri ktorom nedôjde k prekročeniu limitu hmotnosti na jednotlivca **[A28]**, a tieto manipulácie smú vykonávať len určení zamestnanci súčasne, na vopred dohodnutý, jednoznačný a hlasitý povel vedúceho pracovnej skupiny, pričom pri prenášaní bremena musia ísť všetci rovnakým krokom,
- c) dlhé a ťažké bremená prenášať cez prevádzkovanú koľaj len so súhlasom príslušného dopravného zamestnanca pri dodržaní podmienok s ním dohodnutých,
- d) dlhé drevo prenášať v pracovnej skupine alebo vo dvojiciach na zhodných ramenách a takéto bremeno z týchto ramien skladať iba na povel vedúceho pracovnej skupiny alebo na povel zadného zamestnanca, ak je tento k vydávaniu predmetného povelu vedúcim pracovnej skupiny určený,
- e) ťažké bremená ako napr.: podvaly, mostnice a pod. prenášať v kliešťach na to určených alebo na sochoroch v párnom zoradení,
- f) ručne posúvať a prenášať koľajnice a časti výhybiek na tento účel určenými kliešťami (v párnom zoradení) a sochormi; sochory použiť na prenášanie len v prípadoch, keď dĺžka koľajníc nepresahuje 4 m,
- g) ak majú byť pri manipulácii s bremenami použité mostíky, smú byť použité len také, ktoré sú dostatočne pevné, ktoré majú ryhovaný protišmykový povrch, a musia byť bezpečne umiestnené a dobre zaistené proti ich zošmyknutiu alebo proti ich inému nežiaducemu pohybu,
- h) ťažké bremená neprenášať cez rôzne prekážky a neupravené pracoviská,
- i) drevené stĺpy, podvaly, betónové pätky a pod. pri ukladaní na seba (aj pri nakládke na dopravné prostriedky) podkladať drevenými podložkami,
- j) stĺpy ukladať na pevný podklad a z oboch strán zabezpečiť proti zosunutiu,
- k) ťažké a dlhé predmety pri ukladaní na podlahu podložiť vhodnými podložkami proti sklznutiu,
- l) tyčový materiál ukladať do stabilných stromčekových regálov,
- m) káblové bubny uskladňovať len na rovine,
- n) neklásť káble z káblových bubnov odvaľovaním týchto bubnov,
- o) pri uskladňovaní sudov, debien, nárazníkov, káblových bubnov a podobných bremien, ktoré sa prepravujú aj váľaním, dbať na zvýšenú opatrnosť,
- p) drevený sochor používaný pri manipulácii s bremenami musí byť zhotovený len zo zdravého samorastlého dreva.

92. Pri balení bremena musí byť zaistený taký jeho tvar a povrch, ako aj pevnosť obalu a označenie miest na uchopenie, ktorý poskytne možnosť bezpečnej manipulácie s týmto bremenom.

93. Zamestnancom, ktorí sa nepodieľajú na manipulácii s bremenami, je zakázané vstupovať na pracovisko, na ktorom je predmetná manipulácia vykonávaná, a zdržiavať sa tam.

Niektoré zásady pre manipuláciu s bremenami, vykonávanú mechanizačnými prostriedkami

94. Manipuláciu s bremenami pomocou mechanizačných prostriedkov môžu vykonávať iba zamestnanci oprávnení na túto činnosť v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov, napr. **[A18, A19]** (preškolení a preskúšaní z obsluhy predmetných mechanizačných prostriedkov a z príslušných bezpečnostných predpisov) a s platným osvedčením.

Zamestnanci poverení viazaním a zavesovaním bremien musia spĺňať podmienky stanovené príslušným bezpečnostným predpisom, napr. **[A18, A19]** (napr. musia mať kvalifikáciu viazača a i.).

95. Zamestnanci pri vykonávaní manipulácie s bremenami pomocou mechanizačných prostriedkov a v jej súvislosti sú povinní, okrem iného, dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) v rámci svojich povinností sa starať o vyhovujúci prevádzkový stav zverených mechanizačných a dopravných prostriedkov, nakladacích, vykladacích a ostatných pomôcok určených na manipuláciu s bremenami, aby pri manipulácii s bremenami nedošlo k ohrozeniu bezpečnosti osôb alebo prevádzky,
- b) mechanizačné a dopravné prostriedky používať podľa návodu výrobcu v súlade s príslušnými bezpečnostnými predpismi, napr. **[B14, B16]** a miestnymi predpismi,
- c) na viazanie breмена musia byť použité iba predpísané, nepoškodené a po preskúšaní označené, bezpečné viazacie prostriedky (pred uviazaním breмена tieto musí viazač prekontrolovať),
- d) pred zdvihom breмена a pred ďalšou manipuláciou s ním bremeno upevniť a zabezpečiť tak, aby nemohlo dôjsť k jeho pádu, prípadne k pádu jeho časti,
- e) nikto sa nesmie zdržiavať pod visiacim a pod dopravovaným bremenom, ani v jeho blízkosti; k bremenu sa možno priblížiť až po jeho ustálení na mieste, kde bude osadené alebo zložené,
- f) je zakázané na zavesené bremeno vstupovať alebo ukladať naň, do neho pracovné náradie a materiál, alebo iné predmety,
- g) pri vyťahovaní a spúšťaní bremien musia zamestnanci odstúpiť na miesto, kde nebude ohrozená ich bezpečnosť pri prípadnom pretrhnutí lana, reťaze alebo pri podobných nebezpečných stavoch,
- h) pri odoberaní dielcov zo skládky alebo dopravného prostriedku sa zostávajúce dielce musia vždy zabezpečiť proti preklopeniu alebo zosunutiu,
- i) pred uviazaním musí dielce i závesné oká (háky, skrutky a pod.) prehliadnúť viazač. Viazacie prostriedky sa musia v zime očistiť od snehu a námrazy. Je zakázané zdvíhať zasypané, upevnené, primrznuté alebo prilepené bremená vytrhovaním a odtrhovaním, pokiaľ nemožno zistiť bezpečne silu k tomu potrebnú alebo ak zariadenie nie je vybavené preťažovacou poistkou,
- j) bremeno sa nesmie uväzovať alebo zavesovať na miestach, z ktorých by sa mohlo vyšmyknúť, alebo kde by sa mohol vzájomne poškodiť viazací alebo závesný prostriedok a bremeno. Ostré hrany breмена, ktoré by mohli poškodiť viazací prostriedok, sa musia vhodným spôsobom chrániť,
- k) pred vlastným zdvihom breмена sa musí preveriť bezpečnosť zavesenia breмена jeho naddvihnutím a skontrolovať spôsob zavesenia breмена a závesných prostriedkov. Až po tejto kontrole môže byť daný pokyn na zdvíhanie,
- l) zamestnanec, ktorý upevnil bremeno, riadi jeho zdvih až do úrovne miesta, kde bude uložené. Ďalší pokyn na pohyb breмена nad úroveň osadenia a na osadenie breмена dáva určený zamestnanec montážnej čaty,

ŽSR Z 2

- m) ak dopravu bremena, jeho celú dráhu z miesta uviazania na miesto osadenia alebo uloženia nemôže sledovať zamestnanec, ktorý bremeno uviazal, musí sa medzi ním, žeriavnikom a zamestnancom, ktorý bude bremeno osadzovať alebo ukladať, určiť spôsob dorozumenia sa,
- n) určený zamestnanec montážnej čaty sa musí vždy presvedčiť o správnom osadení bremena,
- o) ak pri doprave bremena na miesto montáže nemožno dosiahnuť jeho plynulý pohyb, bremeno sa musí viesť pomocnými lanami,
- p) pomocnými lanami sa môžu bremená viesť len z bezpečného a pevného miesta. Laná sa musia upevniť spôsobom vylučujúcim ohrozenie zamestnanca pri ich odopínaní. Pomocné lano sa nesmie omotať, alebo inak upevniť na častiach tela zamestnanca,
- q) pri zdvíhaní dielcov pomocou čapov sa závesné laná musia rozoprieť rozperou, aby pri zdvihu časť dielca (hlava stípa) voľne prešla medzi lanami závesu. Čap musí byť stále vo vodorovnej polohe a zabezpečený proti vypadnutiu.

96. S automobilovým žeriavom umiestneným na podlahe železničných vozňov zabezpečeným proti pohybu a preklopeniu možno pracovať na vonkajšej koľaji dvojkoľajnej trate v oblúkoch s prevýšením koľaje len cez vhodné vlakové prestávky na susednej koľaji alebo za jej vylúčenia z prevádzky.

Zákazy

97. Pri manipulácii s bremenami je zakázané:

- a) vstupovať a zdržiavať sa pod dopravovaným (zaveseným, uchyteným a pod.) bremenom a v jeho blízkosti,
- b) vkladať ruky pod bremená, ktoré nie sú zabezpečené proti neočakávanému dopadnutiu na zem,
- c) zhadzovať bremená z výšky na zem (na podlahu a pod.), ako aj odoberať bremená zo spodnej vrstvy,
- d) ukladať bremená do výšky vyššej ako dovoľuje príslušný predpis, napr. **[A18, A19]**,
- e) ukladať bremená bez náležitého zabezpečenia proti pádu, či rozvaleniu (najmä oválneho tvaru, napr. rúry, stĺpy, guľatina a pod.),
- f) zabezpečovať bremená ľudskou silou proti pádu alebo proti rozvaleniu,
- g) používať poškodené alebo chybné pomôcky určené na manipuláciu s bremenami,
- h) vstupovať do nebezpečnej blízkosti priestoru, v ktorom je v činnosti mechanizačný prostriedok, resp. jeho pohyblivá časť, ako napr.:
  - ha) medzi bočnicu dopravného prostriedku a zavesené bremeno,
  - hb) v dopravnom prostriedku k lanu mechanickej lopaty, k drapáku žeriava, k lyžici nakladača a pod.,
- i) siahať rukami, náradím alebo rôznymi pomôckami na pohybujúce sa časti mechanizačných prostriedkov za účelom vykonania ich opravy, úpravy bremena a pod.,
- j) v súvislosti s používaním sochora je zakázané:
  - ja) používať poškodený železný sochor (s ostrými hranami a s otrepmi) a popraskaný, nalomený alebo naštiepený drevený sochor,
  - jb) stúpať, či zavesovať sa a pod. na sochor z dôvodu dosiahnutia potrebného momentu sily,
  - jc) podkladať pod sochor kamene alebo podobný krehký a labilný materiál alebo predmet (sochor je dovolené podkladať len k tomu účelu určenými podložkami).

B. NAKLADANIE, PREPRAVA A VYKLADANIE BREMIEN

98. Nakladanie bremien na dopravné prostriedky, ako aj ich vykladanie z dopravných prostriedkov (ďalej len nakladacia manipulácia) vykonáva pracovná skupina vedená jej vedúcim okrem prípadov nakladania a vykladania ľahkých a drobných bremien napr. na traťové stroje (alebo na ich príviesné vozíky) a pod. Ložná manipulácia musí byť vykonávaná v súlade s príslušnými predpismi **[B15]**.

99. Náklad svojimi rozmermi a hmotnosťou musí zodpovedať možnostiam ložného priestoru dopravného prostriedku a jeho nosnosti, aby bola vždy zachovaná bezpečnosť pri preprave.

100. Pri vykonávaní nakladacej manipulácie sú zamestnanci povinní dodržiavať nasledovné zásady:

- a) ešte pred začatím nakladacej manipulácie dopravné prostriedky, do ktorých bude tovar nakladaný, zabezpečiť proti nežiaducemu pohybu (brzdami, zarážkami, podložkami, prípadne podkladným klinom) a vykonať kontrolu týchto dopravných prostriedkov zameranú najmä na stav ich podláh, stien a striech, či tieto nie sú poškodené, či z nich nevyčnievajú ostré predmety (klince a pod.),
- b) k otváranej časti dopravného prostriedku (napr.: bočnice a čelnice nákladného automobilu a i.) sa postaviť z dosahu možného ohrozenia,
- c) dvere najmä naložených dopravných prostriedkov otvárať so zvýšenou opatrnosťou, s očakávaním ich náhodného vymrštenia sa,
- d) otvorené dvere dopravného prostriedku zabezpečiť proti samovoľnému uzavretiu na tento účel zhotovenými podperami,
- e) z vyložených dopravných prostriedkov odstrániť upevňovací materiál (drôty, klíny, klince a pod.),
- f) pre nakladanie dlhého bremena (koľajnice, stĺpy a pod.) na súpravu príviesných vozíkov traťových strojov tieto vozíky vzájomne spojiť príslušným predpisom určenou pevnou spojkou.

101. Aby bola preprava bremien dopravnými prostriedkami čo najbezpečnejšia, musia byť bremená v dopravných prostriedkoch správne a rovnomerne uložené po celej ich ložnej ploche, pričom tieto bremená musia byť bezpečne zaistené proti nedovolenému pohybu (zosunutie, pád, vypadnutie a pod.), náklad nesmie brániť otvoreniu dverí a nesmie sa o dvere ani opierať, aby pri otvorení dverí nedošlo k vypadnutiu nákladu a tým k ohrozeniu bezpečnosti osôb alebo k ohrozeniu bezpečnosti prevádzky.

102. Dopravnými prostriedkami (včítane koľajovými vozidlami, ako napr. traťovými strojmi a ich príviesnými vozíkmi a i.) smú byť prepravované osoby len vtedy, ak je takáto preprava príslušným predpisom **[B16]** dovolená, a to len pri splnení podmienok stanovených týmto predpisom.

103. Je zakázané vykonávať ložnú manipuláciu na pohybujúcich sa dopravných prostriedkoch okrem ložných operácií prostredníctvom dopravných prostriedkov na to určených (napr. vykladanie kameniva samospádom z výsypaných železničných vozňov, nakladanie zeminy do železničných vozňov pri čistení koľajového lôžka strojovou čističkou, nakladanie a skladanie koľajnicových pásov pomocou súpravy SDK pre rozvoz dlhých koľajnicových pásov).

ŽSR Z 2

Uvedené ložné operácie sú výkonmi pracovnej činnosti a preto musia byť vykonávané v zmysle stanovených technologických postupov pre tieto činnosti a pri dodržaní stanovených bezpečnostných opatrení.

104. Ak má byť bremeno prepravované ručným vozíkom po stúpajúcom povrchu (napr.: mostík, nájazd na rampu a pod.), vozík musí byť ťahaný, pri jazde dole po klesajúcom povrchu musí byť vozík zadržovaný.

105. Prevážanie bremena cestným žeriavom je dovolené len vtedy, ak je žeriav pre tento účel konštruovaný a ak výrobca stanovil pre prevážanie bremien podmienky v návode na obsluhu, ktoré musia byť dodržané.

106. Pred začatím vykladacích prác zo železničného vozňa je vedúci pracovnej skupiny, ktorá bude vykladanie bremien vykonávať, povinný ešte pred uvoľnením a odložením klaníc a reťazí (na otvorených nízkostenných vozňoch), resp. po otvorení dverí (na zakrytých vozňoch a na otvorených vysokostenných vozňoch) vykonať také opatrenia, aby nedošlo k zosunutiu bremena a ani k inému ohrozeniu bezpečnosti zamestnancov.

107. Zamestnanci vykonávajúci ložnú manipuláciu majú okrem iného zakázané:

- a) používať kamene, tehly a podobný materiál na zaistenie otvorených dverí dopravného prostriedku,
- b) vyhŕňať voľne uložený sypaný substrát z dopravného prostriedku pri súčasnom schádzaní po jeho šikmých plochách (najmä uhlie, kameň a pod.),
- c) ponechávať vypadaný (vysypaný) substrát pod dopravným prostriedkom, okrem štrku a podobného substrátu potrebného na opravu (údržbu) železničného zvršku, regulovane vysypaného z výsypaných železničných vozňov do koľaje.

108. Mechanizmy, ktoré majú byť použité na vykonávanie nakladacej manipulácie na koľajach s trakčným vedením pod napätím alebo v jeho blízkosti, musia byť v predpísanej bezpečnej vzdialenosti alebo vodivo spojené s koľajnicou vedúcou trakčný prúd podľa príslušného platného bezpečnostného predpisu **[B17]**.

109. Neobsadené.

Nakladanie a vykladanie koľajníc, výhybkových častí a drobného koľajiva

110. Nakladanie alebo vykladanie koľajníc dlhších ako 4 m, ako aj častí výhybiek musí byť vykonávané prednostne mechanizačným prostriedkom (mechanizačnými prostriedkami). V prípade vyhovujúcej prevádzkovej situácie a v zmysle schváleného technologického postupu nemusia byť ani koľajnice dlhšie ako 4 m nakladané a vykladané mechanizačným prostriedkom.

111. Pri nakladaní alebo vykladaní koľajníc a častí výhybiek sú zamestnanci, ktorí túto manipuláciu vykonávajú, ako aj tí, čo ju riadia, povinní dodržiavať najmä nasledovné zásady:

- a) pred skladaním alebo nakladaním koľajníc alebo častí výhybiek na traťový stroj alebo na jeho prívesný vozík klanice a bočné steny vozíka uložiť tak, aby neohrozili bezpečnosť zamestnancov,

- b) koľajnice a časti výhybiek naložené na traťovom stroji alebo na jeho prívesnom vozíku bezpečne zaistiť proti ich pozdĺžnemu a bočnému posunutiu,
- c) nemanipulovať na nákladnej ploche dopravného prostriedku s ďalšou koľajnicou alebo časťou výhybky, pokiaľ nie je predchádzajúca koľajnica alebo časť výhybky uložená,
- d) zvrškový materiál ukladať tak, aby sa aj pri náhodných otrasoch vylúčilo jeho zosunutie.

112. Koľajnice a časti výhybiek možno do železničného vozňa nakladať alebo z neho vykladať pomocou jedného alebo dvoch automobilových žeriavov po ich predchádzajúcom zaistení výklopnými oporami proti ich nežiaducemu pohybu, resp. proti ich preklopeniu. V takom prípade je potrebné pre uchopenie bremena použiť na tento účel upravenú rozperu so samosvornými kliešťami a úchytné ocelové lano.

113. Neobsadené.

Nakladanie drevených stĺpov a káblových bubnov

114. Ak majú byť drevené stĺpy prepravené traťovým strojom (na jeho prívesnom vozíku) alebo cestným motorovým vozidlom, musia byť na jeho prepravnej ploche rovnomerne rozložené, vzájomne spojené tesárskymi skobami (kramľami). Celý náklad naložený na traťovom stroji (na jeho prívesnom vozíku) musí byť zabezpečený reťazami. Stĺpy musia byť naložené tak, aby počas chodu prívesného vozíka traťového stroja v oblúku nedošlo k ich zošmyknutiu a k vypadnutiu z vozíka, resp. aby nedošlo k prevráteniu vozíka. Zaistenie prepravovaného tovaru a označenie na cestnom motorovom vozidle počas prepravy sa musí vykonať v súlade s pravidlami cestnej premávky **[A25, A26]**.

115. Uloženie káblových bubnov musí byť vykonávané tak, aby smer ich váľania bol priečny na smer chodu dopravného prostriedku. Na dopravnom prostriedku musia byť káblové bubny zabezpečené klinmi pribitými z oboch strán do podlahy. Je zakázané káblové bubny zhadzovať z dopravných prostriedkov.

Doprava a manipulácia s káblovým bubnom, ktorého maximálna hmotnosť prevyšuje smernú hmotnostnú hodnotu oboma rukami zdvíhaných a prenášaných bremien **[A28]**, je dovolená len mechanizačným prostriedkom.

Vykladanie štrku, zemín a podobného materiálu

116. Pri vykladaní štrku, štrkopiesku a pod. zo železničných vozňov je dovolené otvárať dvere smerom k susednej koľaji len vtedy, ak je táto susedná koľaj vylúčená z prevádzky, alebo ak je osová vzdialenosť oboch koľají najmenej 4 750 mm a ak je zaručené, že otvorené dvere do **priechodného prierezu** susednej koľaje nezasiahnu, a toto povolil v danom čase dopravný zamestnanec.

117. Pri ručnej vykládke štrku, zeminy a pod. z nízkostenných vozňov nesmie stáť zamestnanec na vykladanom materiáli bližšie než 1m od čela vozňa, ani priamo pri okraji jeho bočnej steny.

118. Vstup do ložného priestoru výsypných vozňov je zásadne zakázaný. V nevyhnutných prípadoch (rozrušovanie zamrznutého nákladu a pod.) je do tohto priestoru vstup dovolený len za nasledovných podmienok:

ŽSR Z 2

- a) zamestnanca vstupujúceho do tohto priestoru musí strážiť druhý zamestnanec,
- b) zamestnanec vstupujúci do tohto priestoru musí byť po celý čas až do jeho opustenia zabezpečený prostriedkami osobného zabezpečenia v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov, napr. **[A18, A19], [B18]**,
- c) od okamihu výstupu zamestnanca na konštrukciu vozňa až do okamihu, kedy pobyť v ložnom priestore vozňa zamestnanec ukončí a konštrukciu vozňa opustí, je zakázané manipulovať s pákami výsypaného zariadenia vozňa a s vozňom vykonávať akýkoľvek pohyb,
- d) na koľaji pod trolejovým vedením je výstup na vrchnú časť konštrukcie a na náklad stojaceho výsypaného vozňa dovolený len pri napäťovej výluke predmetnej koľaje.

119. Sypký (sypaný) materiál z výsypaných vozňov smú samospádom vykladať len zamestnanci osobitne pre tento účel preukázateľne zaškolení a zacvičení.

120. Sypký materiál sa môže voľne ukladať mechanizovaným spôsobom do akejkoľvek výšky, ak sa bude odoberať mechanizovaným spôsobom. Pri odoberaní materiálu sa musí zamedziť vytváraniu previsov. Ak sa vytvorí stena, musí sa odoberanie upraviť tak, aby výška steny nepresiahla 9/10 dovoleného dosahu nakladacieho stroja.

121. Pri ručnom ukladaní sa môžu sypké materiály navíšiť len do výšky 2 m. Pri ručnom odbere alebo odbere mechanickou lopatou z hromád vyšších ako 2 m musí sa miesto odberu upraviť tak, aby nevznikali previsy a výška steny nepresiahla 1,5 m.

C. SKLADOVANIE BREMIEN

122. Zásady pre skladovanie bremien (materiálov, predmetov, nebezpečných látok, sypkých hmôt a pod.) sú uvedené v príslušných bezpečnostných predpisoch, napr. **[A18, A19], [B19]**. V zmysle týchto predpisov, pri ukladaní a skladovaní bremien, musia byť okrem iných zásad dodržané aj nasledovné všeobecné zásady:

- a) sklady svojim vyhotovením, vybavením a usporiadaním musia zodpovedať druhu skladovaných bremien,
- b) regály musia byť trvalo označené štítkami s uvedením najväčšej nosnosti bunky a s počtom buniek v stĺpci,
- c) šírka uličiek medzi regálmi a stohmi musí zodpovedať spôsobu ukladania materiálu a musí mať najmenej 0,8 m,
- d) šírka manipulačnej uličky na prejazd dopravných vozíkov s bremenami (jednosmerná alebo obojsmerná) musí zodpovedať požiadavkám stanoveným v príslušnej norme **[B19]**,
- e) bremená musia byť uskladnené tak, aby pri ich odoberaní alebo dlhšom skladovaní nemohlo dôjsť k ich zosunutiu a aby nevyvíjali tlak na priečky, podpery, murovo, ani na iné časti budov, ak tieto nie sú na to prispôsobené,
- f) stohy, hranice a stohové hromady zakladať iba na pevnej, únosnej, rovnej a nešmykľavej vodorovnej podlahe a do nich ukladať iba rovnaké predmety nemenného tvaru,
- g) predmety, ktorých tvar sa mení (vrecia, žochy, vaky, balíky a pod.), ukladať do stohových hromád iba vtedy, ak boli vytvorené dostatočne šikmé alebo stupňovité steny,
- h) stohy a hranice musia byť stabilné; ak hrozí nebezpečenstvo, že sa zosunú alebo zrútna, musia byť bezpečne zaistené alebo rozobrané,

- i) na stohové hromady vystupovať iba vtedy, ak sú ich okraje dostatočne pevné a zaistené; na výstupy používať bezpečné prostriedky (rebríky, drevené prenosné schody alebo výstupy a pod.),
- j) odoberať predmety zo stohovej hromady iba z bezpečného stanovišťa zhora, stupňovito alebo aspoň s dodržaním dostatočného bočného sklonu hromady,
- k) povrch miesta na skládku musí byť upravený so zreteľom na charakter skladovacieho materiálu,
- l) na ohradenie hromád uhlia, koksu alebo brikiet nepoužívať železné alebo drevené ohrady,
- m) podkladom skládky nesmie byť železitá škvara alebo tehlová drvína,
- n) vkladanie vetracích rúrok a prieduchov do hromád je zakázané.

D. MANIPULÁCIA S NEBEZPEČNÝMI LÁTKAMI

123. Nebezpečnou látkou je každá látka, ako aj každá zmes látok, ktorá na základe chemických, fyzikálnych alebo toxických vlastností, či už jednotlivo alebo v kombinácii vytvára nebezpečenstvo (napr. látka: výbušná, podporujúca horenie, ľahko zápalná, horľavá, jedovatá, žieravá, dráždivá a i.), ktoré môže spôsobiť ohrozenie zdravia alebo života.

124. Pre zaistenie bezpečnosti osôb pri manipulácii s nebezpečnými látkami platia príslušné bezpečnostné predpisy, napr. **[A11]**, **[A19]**, **[A30-A32]**.

Nádrže a prevádzkové zariadenia obsahujúce nebezpečné látky, pri ktorých sa môže vplyvom účinkov statickej elektriny ohroziť stabilita ich obsahu, musia byť uzemnené. Zariadenie, jeho súčasti a priestory obsahujúce nebezpečné látky musia byť označené bezpečnostným označením.

Pracovisko s výskytom nebezpečných látok musí byť vybavené určeným množstvom asanačných prostriedkov.

Zamestnancov, ktorí prichádzajú do styku s nebezpečnými látkami, musí organizácia v potrebnom rozsahu oboznámiť s účinkami týchto látok, so spôsobmi, ako s nimi zaobchádzať, s ochrannými opatreniami, so zásadami prvej pomoci, s potrebnými asanačnými postupmi pri likvidácii porúch a havárií.

125. Každý vedúci pracoviska, na ktorom:

- a) je skladovaná nebezpečná látka,
- b) je vykonávaná manipulácia s nebezpečnou látkou,

je povinný zabezpečiť vypracovanie podrobných technologických postupov pre skladovanie nebezpečných látok a pre manipuláciu s nimi v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov, napr. **[A11]**, **[A19]**, **[A30-A32]**, **[A38]**.

V predmetných technologických postupoch musia byť uvedené najmä:

- c) kvalifikačné a odborné požiadavky na zamestnancov pre manipuláciu s nebezpečnými látkami,
- d) vlastnosti a účinky predmetných nebezpečných látok,
- e) podrobné postupy zaobchádzania s týmito látkami,
- f) ochranné opatrenia a zásady prvej pomoci,
- g) potrebné asanačné postupy,
- h) postupy pri likvidácii porúch a havárií, a i.

Príslušní vedúci zamestnanci sú povinní zabezpečiť preukázateľné oboznámenie sa s takýmito pracovnými postupmi všetkých do úvahy prichádzajúcich za-

ŽSR Z 2

mestnancov (všetkých zamestnancov prichádzajúcich do styku s nebezpečnými látkami).

126. Manipuláciu s nebezpečnými látkami smú vykonávať iba zamestnanci, ktorí spĺňajú kvalifikačné a ostatné podmienky v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov, napr. **[A11]**, **[A19]**, **[A30-A32]**, s ktorými musia byť zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení a oboznamovaní v intervaloch, ako je v týchto bezpečnostných predpisoch uvedené.

127. Neobsadené.

PIATA ČASŤ
BEZPEČNOSŤ
V PREVÁDZKOVOM PRIESTORE

VII. Kapitola

**Prevádzkový priestor,
ako priestor možného ohrozenia a priestor ohrozenia**

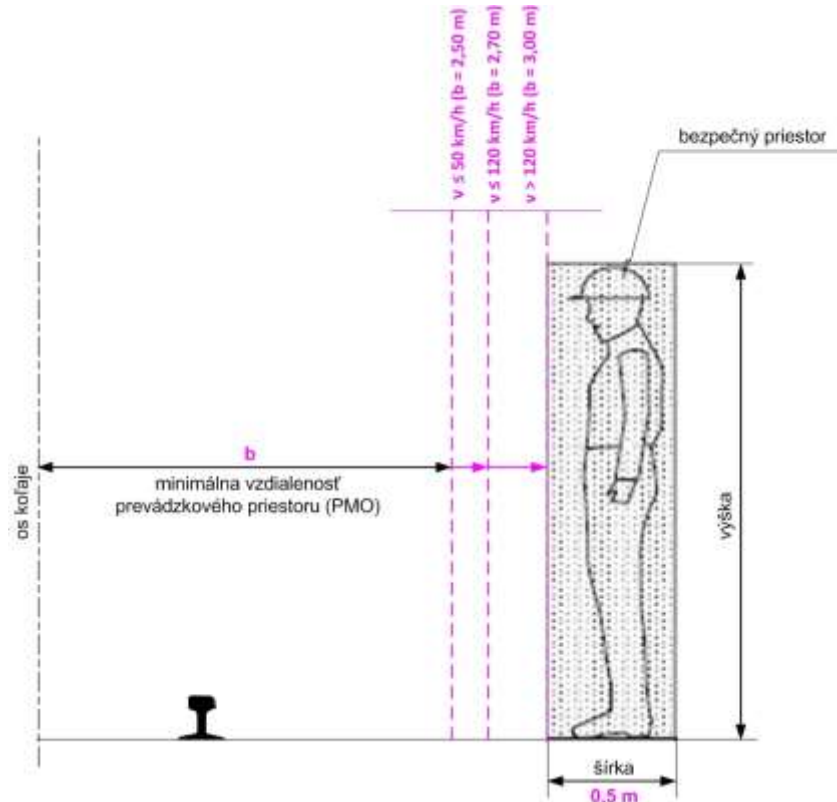
A. PREVÁDZKOVÝ PRIESTOR – DEFINÍCIE

128. Prevádzkový priestor je zároveň **PMO** v čase pohybu koľajového vozidla, a to:

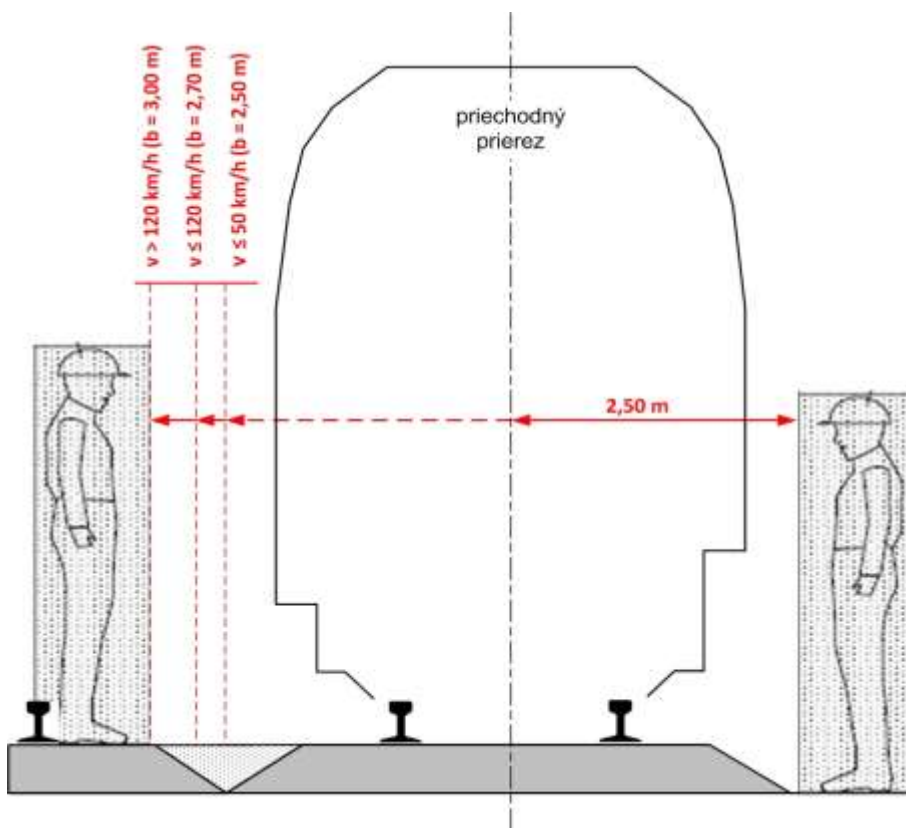
- a) **koľajisko** v dĺžke tak, ako je popísané v zozname použitých pojmov, v šírke ohraničené pomyselnými zvislými plochami vedenými vo vzdialenosti v závislosti od rýchlosti koľajového vozidla uvedenými v Tabuľke č. 1 od osi jeho krajných koľají a to smerom von od koľajiska,
- b) **koľaj** v dĺžke tak, ako je popísaná v zozname použitých pojmov, v šírke ohraničená pomyselnými zvislými plochami vedenými vo vzdialenosti v závislosti od rýchlosti koľajového vozidla uvedenými v Tabuľke č. 1 od osi tejto koľaje z oboch strán, ak ide o koľaj samotnú,
- c) **trať** v dĺžke, tak ako je popísaná v zozname použitých pojmov, v šírke ohraničená pomyselnými zvislými plochami vedenými vo vzdialenosti v závislosti od rýchlosti koľajového vozidla uvedenými v Tabuľke č. 1 od osi traťovej koľaje z oboch strán, ak ide o trať jednoložnú,
- d) **trať** v dĺžke tak, ako je popísaná v zozname použitých pojmov, v šírke ohraničená pomyselnými zvislými plochami vedenými vo vzdialenosti v závislosti od rýchlosti koľajového vozidla uvedenými v Tabuľke č. 1 od osi krajných traťových koľají a to smerom von od týchto koľají, ak ide o trať viackoľajnú.

Tab. č. 1 Minimálne vzdialenosti prevádzkového priestoru (b) v závislosti od rýchlosti koľajového vozidla (v) a rozchodu koľaje.

v (km/h)	≤ 50	≤ 120	> 120
b (m) normálneho rozchodu 1 435 mm	2,50	2,70	3,00
b (m) širokého rozchodu 1 520 mm	3,00		X
b (m) úzkeho rozchodu 1 000 mm	2,10		X
b (m) úzkeho rozchodu 760 mm	2,00	X	X

Obr. č. 1 Schematické znázornenie miesta odstúpenia zamestnanca pri normálnom rozchode koľaje.

Obr. č. 2 Schematické znázornenie miesta odstúpenia zamestnanca pri normálnom rozchode koľaje otvoreného a zapusteného koľajového lôžka.

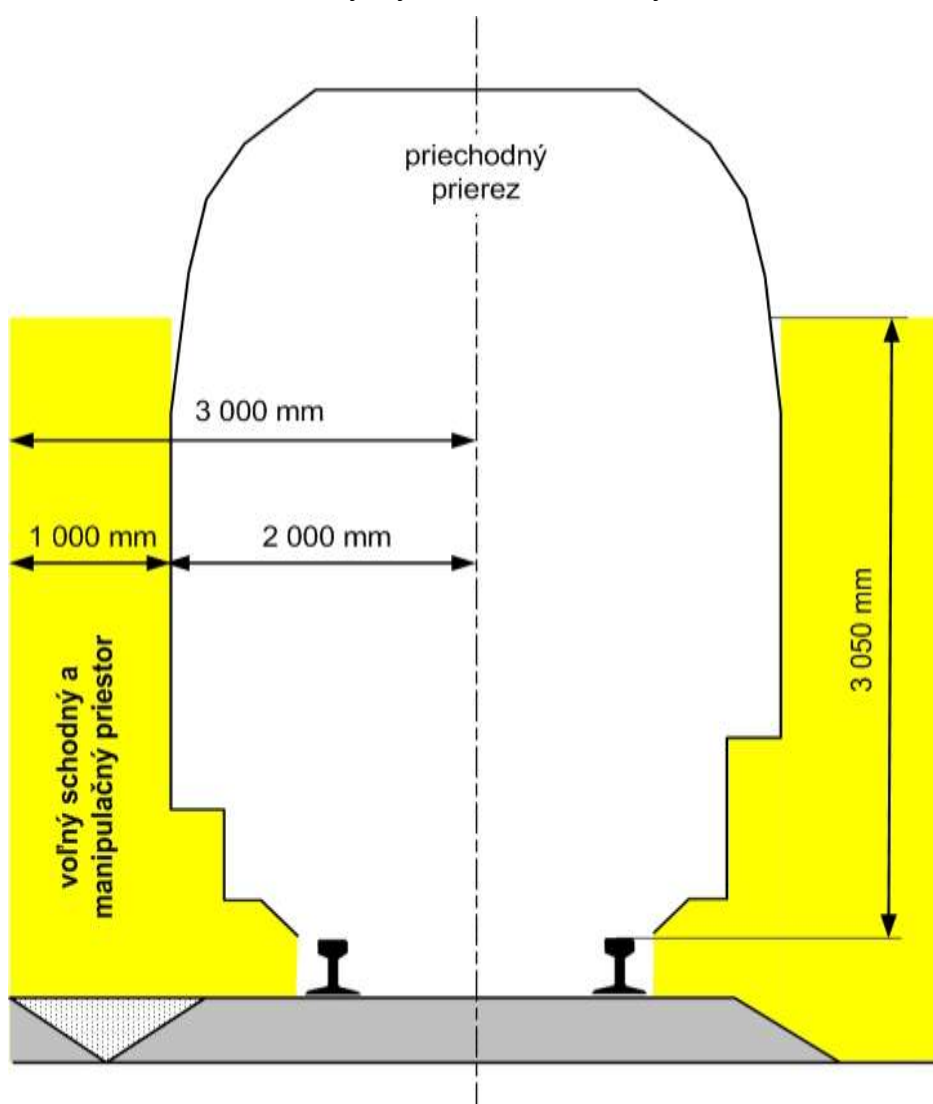
129. Podrobný popis **priechných prierezov** pre **koľaje** jednotlivých rozchodov je uvedený v [B45], [B46], [B47] a v Prílohe č. 3 [A5].

130. Keď však stavba, zariadenie, skládka alebo ďalšia nomenovaná prekážka **zasahuje do voľného schodného a manipulačného priestoru**, nesmie do tohto priestoru vstúpiť žiadny zamestnanec pred približujúcim sa koľajovým vozidlom.

Voľný schodný a manipulačný priestor je v závislosti od rozchodu koľaje určený šírkou meranou od zvislice prechádzajúcej stredom koľaje a výškou meranou nad temenom hlavy koľajnice (**Obr. č. 3**).

Voľný schodný a manipulačný priestor je na koľajach:

- normálneho rozchodu 1 435 mm do výšky 3 050 mm a šírky 3 000 mm,
- širokého rozchodu 1 520 mm do výšky 3 200 mm a šírky 3 100 mm,
- úzkého rozchodu 1 000 mm do výšky 3 300 mm a šírky 2 200 mm,
- úzkého rozchodu 760 mm do výšky 2 800 mm a šírky 2 300 mm.

Obr. č. 3 Príklad voľného schodného a manipulačného priestoru otvoreného a zapusteného koľajového lôžka pri normálnom rozchode koľaje.

131. Neobsadené.

ŽSR Z 2

132. V čase, keď sa v **priechodnom priereze** pohybuje koľajové vozidlo - **priestor ohrozenia** -, z hľadiska bezpečnosti osôb ani ku tomuto priestoru patriaci **PMO** (z jednej aj z druhej strany) nie je úplne bezpečný. Aj v PMO do rôznej vzdialenosti od **priestoru ohrozenia** môže aj za bežnej prevádzky pohybom koľajového vozidla dôjsť k ohrozeniu bezpečnosti osôb. Príčinou je najmä rôzne silný a do strán, či k samotnému koľajovému vozidlu smerujúci tlak vzduchu spôsobený jeho pohybom, vírenie prachu, rôzne mimoriadnosti a i. a to najmä v bezprostrednej blízkosti pri hranici **priestoru ohrozenia** a teda aj v samotnom **voľnom schodnom a manipulačnom priestore**.

133. V dopravni majú zamestnanci zakázané bezdôvodne vstupovať do priestoru a zdržovať sa v priestore medzi hlavnou staničnou koľajou a jej susednou koľajou. Ručné návesti pre posun, ktorý je vykonávaný na koľaji susediacej s hlavnou staničnou koľajou, musia byť prednostne dávané z priestoru za vzdialenejšou stranou tejto susednej koľaje (z priestoru za odvrátenou stranou posunujúcich vozidiel, nie zo strany, ktorá priamo susedí s hlavnou staničnou koľajou), a všetci zamestnanci posunovacej (vlakovej) čaty sa musia nachádzať v priestore na tejto vzdialenejšej strane.

Keď je potrebné, aby ručné návesti pri posune vykonávanom s koľajovými vozidlami na koľaji susediacej s hlavnou staničnou koľajou boli dávané v priestore medzi týmito koľajovými vozidlami a hlavnou staničnou koľajou, vtedy, ak sa bude po hlavnej staničnej koľaji približovať koľajové vozidlo, musí byť takýto posun včas zastavený a zamestnanci posunovacej čaty (sprevádzajúceho personálu) musia prejsť na druhú stranu posunujúceho dielu tak, ako je to uvedené v predchádzajúcom odseku (do priestoru za posunujúci diel - za koľaj susediacu s hlavnou staničnou koľajou).

134. Keď sa na koľaji susediacej s hlavnou staničnou koľajou nachádzajú koľajové vozidlá, vtedy musia zamestnanci príslušné **obslužné činnosti** súvisiace s týmito vozidlami vykonávať zo vzdialenejšej strany od hlavnej staničnej koľaje, nie zo strany, ktorá s hlavnou staničnou koľajou susedí (napr. činnosť tranzitéra, činnosť vozňového zámočníka – vozmajstra, činnosť sprevádzajúceho personálu pri skúške brzdy a pod.). Ak musia byť takéto obslužné činnosti vykonávané v priestore medzi hlavnou staničnou koľajou a koľajou s ňou susediacou (napr. pre nedostatočný prevádzkový priestor na vzdialenejšej strane od hlavnej staničnej koľaje, prekážky v priestore VSMP – stavby, zariadenia koľaje, skládky materiálu, výkopy a pod.), a keď má byť po hlavnej staničnej koľaji uskutočnený pohyb koľajových vozidiel (vlakov, resp. posunu), v takom prípade musia zamestnanci, ktorí chcú takú činnosť vykonávať, prejsť na druhú stranu uvedených vozidiel (do priestoru za predmetné vozidlá) - až za koľaj susediacu s hlavnou staničnou koľajou.

135. Z vyššie uvedených dôvodov je príslušný oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe (výpravca, dispečer) povinný včas pred približujúcim sa koľajovým vozidlom po hlavnej staničnej koľaji oznámiť (napr. staničným rozhlasom, osobne a pod.) chod (pohyb) tohto koľajového vozidla zamestnancom nachádzajúcim sa v koľajisku, v priestoroch pri predmetnej koľaji. V prípade, keď je vykonávaný posun s koľajovými vozidlami na mieste a spôsobom uvedenom v čl. 133, musí tento oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe prikázať vedúcemu posunu zastaviť predmetný posun a chod (pohyb) koľajového vozidla smie dovoliť až vtedy, keď bude tento posun zastavený. Vedúci posunu je povinný prikázať na zastavenie

posunu splniť, posun zastaviť a o bezpečnosť zamestnancov posunovacej čaty (sprevádzajúceho personálu) sa postarať v súlade s čl. 133.

Miesto odstúpenia

136. Ak koľajové vozidlo práve v **PMO** prechádza, alebo sa k nemu približuje (v ňom pohybuje), a to či vo dne alebo **počas tmy**, alebo **počas zníženej viditeľnosti**, alebo na mieste s **obmedzeným rozhľadom**, zamestnanec musí vždy včas odstúpiť na **miesto odstúpenia**, ak sa na **mieste odstúpenia** práve nenachádza, a tu prečkať prechod (pohyb) koľajového vozidla. Zamestnanec musí vlak (koľajové vozidlo) očakávať, stáť bokom k prichádzajúcemu vlaku (koľajovému vozidlu), oblečenie musí mať zapnuté, nesmie sa pohybovať, musí prerušiť pracovnú činnosť, musí pozorne sledovať pohyb koľajového vozidla a miesto odstúpenia (**Obr. č. 1 a č. 2**) je povinný si zvoliť pri normálnom rozchode koľaje, (podľa Tab. č. 1 aj pri ostatných rozchodoch koľají) za nasledovných podmienok:

- a) **Pred prechodom (pohybom) koľajového vozidla, ktorého rýchlosť nie je vyššia ako 50 km/h** (vrátane 50 km/h), **si musí miesto odstúpenia** zvoliť vo vzdialenosti minimálne **2,5 m** od osi koľaje. Zamestnanec sa musí nachádzať celým povrchom svojho tela (pre stojaceho človeka je to priestor v šírke 0,5 m) za uvedenou vzdialenosťou. Ak však taká možnosť nie je, vtedy si musí vybrať čo najbezpečnejšie miesto podľa danej situácie a s ohľadom na okolnosti, v ktorých sa tento zamestnanec nachádza. Vždy si musí vybrať miesto nachádzajúce sa v bezpečnej vzdialenosti od **priestoru ohrozenia** (od **priechodného prierezu**, v ktorom sa koľajové vozidlo pohybuje), ktorou je vzdialenosť, kde ho nemôže pohybujúce sa koľajové vozidlo nijako ohroziť. Ak sa budú súčasne pohybovať po obidvoch koľajach koľajové vozidlá, nesmie sa miesto odstúpenia nachádzať medzi týmito dvoma koľajami.

Pre zamestnancov vykonávajúcich len **obslužnú činnosť** je týmto miestom v prípade, keď sa koľajové vozidlo pohybuje najviac rýchlosťou 5 km/h (čomu zhruba zodpovedá normálna chôdza zdravého človeka priemerného veku), aj miesto v príslušnom **voľnom schodnom a manipulačnom priestore**, avšak vždy na mieste najvzdialenejšom od predmetného **priestoru ohrozenia** tak, aby bol zamestnanec od prechádzajúceho vozidla vzdialený vždy minimálne 0,5 m (okrem prípadu, keď stavba, zariadenie, skládka alebo ďalšia nemenovaná prekážka do **voľného schodného a manipulačného priestoru** zasahujú, vtedy nesmie vôbec do takéhoto priestoru vstúpiť žiaden zamestnanec – pozri čl.: 130).

- b) **Pred prechodom (pohybom) koľajového vozidla, ktorého rýchlosť je od 51 km/h do 120 km/h** (vrátane 120 km/h), **si musí miesto odstúpenia** zvoliť vo vzdialenosti minimálne **2,7 m** od osi koľaje. Zamestnanec sa musí nachádzať celým povrchom svojho tela (pre stojaceho človeka je to priestor v šírke 0,5 m) za uvedenou vzdialenosťou. Ak však taká možnosť nie je, vtedy si musí vybrať čo najbezpečnejšie miesto podľa danej situácie a s ohľadom na okolnosti, v ktorých sa tento zamestnanec nachádza. Vždy si musí vybrať miesto nachádzajúce sa čo najďalej od pohybujúceho sa koľajového vozidla – od **priestoru ohrozenia**. **Miesto odstúpenia** sa nikdy nesmie nachádzať a zamestnanec nikdy nesmie prechod (pohyb) koľajového vozidla očakávať a ani nijako ináč sa nesmie zdržovať na mieste medzi koľajou, po ktorej sa blíži (resp. po ktorej bude prechádzať, pohybovať sa) koľajové vozidlo, a koľajou priamo s touto koľajou susediacou. Ak sa

ŽSR Z 2

budú súčasne pohybovať po obidvoch koľajach koľajové vozidlá, nesmie sa miesto odstúpenia nachádzať medzi týmito dvoma koľajami.

- c) **Pred prechodom (pohybom) koľajového vozidla, ktorého rýchlosť je vyššia ako 121 km/h, si musí miesto odstúpenia** zvoliť vo vzdialenosti minimálne 3 m od osi koľaje. Zamestnanec sa musí nachádzať celým povrchom svojho tela (pre stojaceho človeka je to priestor v šírke 0,5 m) za uvedenou vzdialenosťou. Vždy si musí vybrať miesto nachádzajúce sa čo najďalej od pohybujúceho sa koľajového vozidla – od **priestoru ohrozenia**. **Miesto odstúpenia** sa nikdy nesmie nachádzať a zamestnanec nikdy nesmie prechod (pohyb) koľajového vozidla očakávať a ani nijako ináč sa nesmie zdržovať na mieste medzi koľajou, po ktorej sa blíži (resp. po ktorej bude prechádzať, pohybovať sa) koľajové vozidlo, a koľajou priamo s touto koľajou susediacou. Ak sa budú súčasne pohybovať po obidvoch koľajach koľajové vozidlá, nesmie sa miesto odstúpenia nachádzať medzi týmito dvoma koľajami.

Pozn.: pri určovaní miesta odstúpenia na ostatných rozchodoch koľají musia byť dodržané vzdialenosti uvedené v Tab. č. 1.

137. Miesto odstúpenia musí zamestnanec zvoliť vždy tak, aby na toto miesto mohol bezpečne a urýchlene pred približujúcim sa koľajovým vozidlom odstúpiť. Nikdy nesmie zostať na mieste, ktoré sa nachádza v bezprostrednej blízkosti **priestoru ohrozenia** a ani do tejto blízkosti nikdy nesmie vstupovať (okrem prípadov podľa čl. 150). Vždy, keď zamestnanec odstúpi na **miesto odstúpenia**, musí na tomto mieste prechod (pohyb) koľajového vozidla prečkať a zároveň z tohto miesta pohybujúce sa koľajové vozidlo, pred ktorým odstúpil, pozorne sledovať a zariadiť sa podľa danej situácie, aby nebol týmto koľajovým vozidlom ohrozený.

Zamestnanec pri voľbe miesta odstúpenia musí použiť aj svoje doterajšie poznatky a skúsenosti, aby sa o svoju bezpečnosť, ako aj o bezpečnosť osoby alebo osôb, ktoré sú zamestnancovi zverené a za bezpečnosť ktorých zodpovedá, postaral tak, aby tieto neboli pohybom koľajového vozidla ohrozené a aby týmto pohybom nebol ohrozený ani on. Vždy musí zostať ich bezpečnosť, ako aj jeho bezpečnosť zachovaná.

138. Ak je zamestnanec v situácii, že si sám, pre náročnosť voľby (napr.: pred začatím jeho pracovnej činnosti z dôvodu stavu terénu, usporiadania stavieb, zariadení, výskytu rôznych prekážok v predmetnom **PMO**), nedokáže zvoliť **miesto odstúpenia**, nesmie začať pracovať, ale túto skutočnosť musí čo najskôr oznámiť nadriadenému zamestnancovi, ktorý tohto zamestnanca do **PMO** vyslal (vedúcemu práce), a tento musí rozhodnúť o ďalšom postupe. Potom sa zamestnanec zariadi podľa rozhodnutia dotyčného nadriadeného zamestnanca (vedúceho práce).

Predmet možnej kolízie

139. Predmetom možnej kolízie je napr.: pracovná pomôcka, náradie, nástroj, bremeno, mechanizačný prostriedok, ako aj jeho časť, motorové aj nemotorové vozidlo či stroj, ako aj ich časti, a i.

Miesto odloženia

140. Predmet možnej kolízie nesmie nikoho a nič ohroziť. Chod (pohyb) koľajového vozidla vedľa **miesta odloženia**, na ktorom je **predmet možnej kolízie** odložený, musí byť bezpečný.

Prevádzkovaná koľaj a prevádzka koľajových vozidiel

141. Koľaj je za prevádzkovanú pre účely tohto predpisu považovaná dovtedy, dokiaľ nie je z prevádzky vylúčená (výluka koľaje) alebo dokiaľ nie je na nej prevádzka koľajových vozidiel pozastavená alebo zrušená.

Vylúčenie pohybu každého koľajového vozidla

142. Vylúčenie pohybu každého koľajového vozidla sa môže vzťahovať buď na koľaj v jej celej dĺžke alebo len na jej určitú časť v dohodnutom čase. Stav takejto koľaje je v texte tohto predpisu pomenovaný ako stav, **v ktorom je vylúčený pohyb každého koľajového vozidla.**

Koľaj vylúčená z prevádzky

143. Koľaj vylúčená z prevádzky (napr. z dôvodu odstránenia jej nezjazdnosti, výkonu stavebných či údržbových prác a pod.) nie je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovanú koľaj, aj keď je na nej vykonávaný pohyb koľajových vozidiel (napr. pohyb a činnosť traťových strojov a pod.). Priestor možného ohrozenia takejto koľaje je pomenovaný ako **PMO vylúčenej koľaje**. Pre vstup zamestnancov do uvedeného **PMO vylúčenej koľaje**, ako aj pre ich chôdzu a pobyt v tomto priestore platia ustanovenia, ktoré platia pre vstup zamestnancov do **PMO nevylúčenej koľaje**, ako aj pre ich chôdzu a pobyt v **PMO** s doplnením (výnimkou) ustanovení uvedených v čl. 254.

Bezpečnosť zamestnancov pri výkone ich pracovných činností v **PMO vylúčenej koľaje** musí byť zaisťovaná aj v súlade s ustanoveniami bezpečnostných predpisov na vylúčenej koľaji **[A6, B37]**.

B. PREVÁDZKOVÝ PRIESTOR – HLAVNÉ ZÁSADY

144. Vstup **do prevádzkového priestoru**, pohyb a výkon pracovnej činnosti **v prevádzkovom priestore** je dovolený len zamestnancom, ktorí spĺňajú k tomu podmienky stanovené týmto predpisom (podľa rozsahu znalostí na začiatku predpisu, prípadne vydanom osobitne). Zamestnanec, ktorý je oprávnený vstúpiť do **prevádzkového priestoru**, smie tak urobiť iba vtedy, keď je tento vstup potrebný z dôvodu plnenia jeho pracovných povinností.

145. Na ochranu svojej bezpečnosti je každý zamestnanec pri svojom vstupe do **prevádzkového priestoru**, ako aj počas celého svojho pobytu **v prevádzkovom priestore** povinný:

ŽSR Z 2

- a) mať na sebe oblečený výstražný odev s vysokou viditeľnosťou s retroreflexnými pásmi, minimálne vrchný diel odevu - blúza, vesta, halena, tričko vyhovujúci požiadavkám BOZP. Uvedená podmienka nemusí byť dodržaná pre sprevádzajúci personál vlakov osobnej dopravy počas výpravy vlaku na miestach určených pre nástup a výstup cestujúcich.
- V prípadoch, keď nedochádza k ohrozeniu bezpečnosti osôb a zamestnanec sa počas celej pracovnej doby vôbec nepriblíži ani ku hranici voľného schodného a manipulačného priestoru koľaje (napr.: výpravca, upratovačka a i., ak sa nachádzajú iba na zastrešenom nástupišti alebo na nástupišti bez prechádzania cez koľaje a pod.), nemusia mať oblečený výstražný odev.
- b) **počas tmy a počas zníženej viditeľnosti** mať pri sebe rozsvietený ručný lampáš s bielym svetlom, pokiaľ z hodnotenia rizík nevyplýva použitie iného druhu lampáša napr. lampáš svietiaci do strán (vzhľadom na výkon pracovnej činnosti postačuje uvedený lampáš len u zabezpečujúceho zamestnanca alebo u vedúceho pracovnej skupiny).

C. Priestor možného ohrozenia (PMO) - HLAVNÉ ZÁSADY

146. Každý zamestnanec prv než vstúpi do **PMO** je povinný:

- a) vopred sa pohľadom presvedčiť, či sa v tomto priestore nepribližuje koľajové vozidlo z jednej alebo z druhej strany,
- b) pohľadom nájsť **miesto odstúpenia**, v ktorom bude môcť bezpečne prečkať prechod (pohyb) koľajového vozidla, ak chce v **prevádzkovom priestore** zamestnanec zotrvať (v prípade zabezpečeného zamestnanca **miesto odstúpenia** hľadá a určuje zabezpečujúci zamestnanec a v prípade zamestnancov pracovnej skupiny **miesto odstúpenia** určí vedúci pracovnej skupiny).

147. Pred vstupom do **PMO** a pri vstupe do **PMO** musí byť zamestnanec náležite pozorný a ostražitý, musí si uvedomovať nebezpečenstvo možného ohrozenia a pozorne sa rozhliadať okolo seba na všetky strany, najmä či sa z niektorej strany nepribližuje koľajové vozidlo.

Zvlášť opatrne si musí zamestnanec počínať pri plnení tohto ustanovenia **počas tmy, počas zníženej viditeľnosti**, ako aj na mieste **s obmedzeným rozhľadom**.

148. Neobsadené.

149. Do **priechodného prierezu** koľaje smie zamestnanec s **predmetom možnej kolízie** zasahovať a v **priechodnom priereze** koľaje s **predmetom možnej kolízie** pracovať len vtedy, keď je tento **priechodný prierez** voľný a bezpečný (to je vtedy, keď v ňom neprechádza (nepohybuje) alebo sa k nemu nepribližuje žiadne koľajové vozidlo) a keď na to dostane súhlas od:

- a) príslušného dopravného zamestnanca (v prípade práce osamelého zamestnanca),
- b) príslušného zabezpečujúceho zamestnanca (v prípade práce zabezpečeného zamestnanca),
- c) príslušného vedúceho pracovnej skupiny (v prípade práce zamestnancov pracovnej skupiny).

D. PRIESTOR OHROZENIA

150. Do priestoru ohrozenia je každému zamestnancovi vstup zakázaný okrem prípadov, keď ide o vstup do priestoru ohrozenia za účelom odvrátenia hroziaceho nebezpečenstva, ohrozenia života osoby (osôb) alebo zaistenia bezpečnosti prevádzky! Napr.: záchrana spadnutého zamestnanca, odstránenie prekážky a pod. Vtedy tak smie zamestnanec urobiť, ale vždy len na čas nevyhnutného zákroku a len za podmienky, že približujúce sa koľajové vozidlo je ešte dostatočne na tento vstup vzdialené a dotýčný zamestnanec nijako neohrozí bezpečnosť ani svoju ani bezpečnosť nikoho iného. Ak by v takejto situácii zamestnanec mohol ohroziť bezpečnosť svoju alebo bezpečnosť inej osoby (iných osôb) alebo bezpečnosť prevádzky, nesmie zamestnanec **do priestoru ohrozenia** vstúpiť, ale musí dávať návesť „Stoj, zastavte všetkými prostriedkami“.

151. Keď sa zamestnanec nachádza v **PMO** v čase, keď sa v tomto priestore približuje alebo prechádza koľajové vozidlo, vtedy sa **priechodný prierez** predmetného priestoru stáva **priestorom ohrozenia**. Zamestnanec je v takom prípade povinný **priestor ohrozenia** ihneď opustiť a vzdialiť sa na **miesto odstúpenia** a tu prečkať prechod (pohyb) koľajového vozidla.

Zamestnanec je povinný ihneď odísť na **miesto odstúpenia** aj v prípade, keď sa koľajové vozidlo približuje po susednej koľaji (koľaj priamo susediaca s koľajou, v ktorej sa on nachádza).

Na viackoľajnej trati a na súbežnej trati musí zamestnanec z **priestoru ohrozenia** ihneď odísť na **miesto odstúpenia** nasledovne:

- a) **na dvojkľajnej trati a na súbežnej trati s celkom dvomi koľajami:** odíde na **miesto odstúpenia** nachádzajúce sa bokom od koľaje, na ktorej sa nachádza,
- b) **na súbežnej trati s celkom tromi koľajami:** odíde na **miesto odstúpenia** nachádzajúce sa bokom od krajnej koľaje (z týchto troch koľají); keď sa pracovné miesto nachádza v oblúku a zamestnanec sa nachádza na prostrednej koľaji, pokiaľ je to možné, odstúpi na **miesto odstúpenia** za vonkajšiu stranu oblúka krajnej koľaje,
- c) **na súbežnej trati so štyrmi a viac koľajami:** odíde na **miesto odstúpenia** nachádzajúce sa bokom od krajnej koľaje (z týchto štyroch a viac koľají), podľa možnosti na také miesto, ku ktorému by zamestnanec prechádzal cez minimálny počet koľají (v prípade, ak ide o štyri koľaje, prechádzal by cez koľaj jednu).

Spôsoby opustenia **priestoru ohrozenia** (odídenia na **miesto odstúpenia**), uvedené v tomto článku, platia pre každého zamestnanca nachádzajúceho sa v **PMO** teda aj pre: osamelého zamestnanca, zabezpečujúceho zamestnanca, zabezpečeného zamestnanca, vedúceho pracovnej skupiny a pre zamestnancov pracovnej skupiny.

V zmysle tohto ustanovenia sa musí postarať:

- d) o svoju bezpečnosť okrem iných zamestnancov aj osamelý zamestnanec, zabezpečujúci zamestnanec a vedúci pracovnej skupiny,
- e) o bezpečnosť zabezpečeného zamestnanca zabezpečujúci zamestnanec, na čo musí v tomto zmysle zabezpečovaného zamestnanca upozorniť,
- f) o bezpečnosť zamestnancov pracovnej skupiny vedúci pracovnej skupiny, o čom musí zamestnancov pracovnej skupiny v uvedenom zmysle poučiť.

152. Je zakázané do **priestoru ohrozenia** zasahovať **predmetom možnej kolízie!**

ŽSR Z 2

Zamestnanec je povinný pred približujúcim sa koľajovým vozidlom, ale aj pred začiatkom pracovnej prestávky, ako aj vždy pred opustením pracovného miesta, včas odložiť (odstrániť) z **priechodného prierezu** na **miesto odloženia** každý **predmet možnej kolízie**, ktorý mal a ktorý má v **PMO** na používanie.

Za vykonanie uvedených opatrení zodpovedá ten zamestnanec, ktorý s **predmetom možnej kolízie** pracoval, resp. ktorý **predmet možnej kolízie** riadil (napr. osamelý zamestnanec, zamestnanec pracovnej skupiny, rušňovodič, vodič automobilu, strojník a pod.), ako aj príslušný nadriadený zamestnanec (vedúci pracovnej skupiny a pod. v rozsahu svojich povinností a svojej zodpovednosti).

E. ĎALŠIE ZÁSADY POHYBU A PRÁCE V PREVÁDZKOVOM PRIESTORE S DÔRAZOM NA PMO

153. Ustanovenia pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovnej činnosti **v prevádzkovom priestore**, uvedené v tomto predpise, platia pre každú pracovnú činnosť, ktorú zamestnanec **v prevádzkovom priestore** vykonáva, a platia pre túto činnosť prednostne. To znamená, že zamestnanec pri pohybe a práci **v prevádzkovom priestore** musí mať najprv zaistenú bezpečnosť prostredia, v ktorom má pracovnú činnosť vykonávať, a až následne sa musí chrániť pred nebezpečenstvom, ktoré by ho mohlo vlastnou pracovnou činnosťou ohroziť (napr. čistič výhybiek musí byť najprv ochránený pred ohrozením pohybujúcim sa koľajovým vozidlom, až potom pred zranením, ktoré by si mohol spôsobiť škrabkou pri čistení výhybky).

154. Podmienky pohybu a práce v prevádzkovom priestore sú obzvlášť náročné na zachovanie bezpečnosti osôb. Preto je zamestnancom v prevádzkovom priestore zakázané:

- a) prechádzať cez koľaje a výhybky pred idúcim koľajovým vozidlom a tesne za ním; predbiehať koľajové vozidlo, tesne pred ním vstupovať do **priechodného prierezu**, ako aj zdržiavať sa v tomto priestore,
- b) koľaje a výhybky prechádzať na inom mieste ako po určených priechodoch okrem prípadov podľa čl. 69, písm. c),
- c) prechádzať v medzere medzi koľajovými vozidlami, ak nemôže byť dodržaná vzdialenosť prechádzajúceho zamestnanca od nárazníkov koľajových vozidiel ohraničujúcich túto medzeru minimálne 5 m a keď nie je istota, že koľajové vozidlá nebudú uvedené do pohybu, ako aj podliezať koľajové vozidlo a prechádzať koľaj za stojacim koľajovým vozidlom vo vzdialenosti menšej ako 5 m,
- d) stúpať a sadieť na narážacie a spojovacie ústrojenstvo koľajového vozidla,
- e) odovzdávať čokoľvek (písomné rozkazy, sprievodné listy a pod.) osobne zamestnancovi (aj inej osobe) na pohybujúcom sa koľajovom vozidle, ako aj čokoľvek od zamestnanca (aj inej osoby) z pohybujúceho sa koľajového vozidla preberať,
- f) odovzdávať čokoľvek (písomné rozkazy, sprievodné listy a pod.) osobne z pohybujúceho sa koľajového vozidla zamestnancovi (aj inej osobe) nachádzajúcej sa mimo tohto vozidla, ako aj preberať na pohybujúcom sa koľajovom vozidle čokoľvek od zamestnanca (aj inej osoby) nachádzajúcej sa mimo tohto vozidla,
- g) čistiť a opravovať pohybujúce sa koľajové vozidlo, popisovať ho a polepiť nálepkami, ako aj upravovať náklad na pohybujúcom sa koľajovom vozidle, ale aj na stojacom koľajovom vozidle, pokiaľ toto nie je zabezpečené proti samovoľnému pohybu,

- h) naskakovať na koľajové vozidlo a zoskakovať z koľajového vozidla, keď je toto vozidlo v pohybe, okrem prípadov potreby odvrátenie hroziaceho nebezpečenstva (vtedy je dovolené, ale len za podmienky, že rýchlosť tohto vozidla a ostatné okolnosti umožnia bezpečné naskočenie na pohybujúce sa koľajové vozidlo, resp. bezpečné vyskočenie z pohybujúceho sa koľajového vozidla, pričom rýchlosť vozidla nesmie byť vyššia ako rýchlosť bežnej chôdze v koľajisku),
- i) vystupovať na koľajové vozidlo, stáť na ňom, ako aj zostupovať z neho (na stúpačku, schodíky, brzdovú plošinu), pokiaľ nie je možnosť stáť bezpečne na stúpačke (schodíkoch, brzdovej plošine) obidvomi nohami a pevne sa držať držadla vozidla,
- j) stáť na stúpačke pohybujúceho sa koľajového vozidla inej osobe ako zamestnancovi vykonávajúcemu posun s týmto vozidlom,
- k) vychyľovať sa z pohybujúceho sa koľajového vozidla do priestoru ohrozujúceho bezpečnosť a otvárať dvere pohybujúceho sa koľajového vozidla,
- l) vstupovať do tesného a zúženého priestoru (napr.: medzi koľaj a stavbu, medzi koľaj a zariadenie, medzi koľaj a skládku a pod., ak táto stavba, zariadenie alebo skládka zasahujú do **voľného schodného a manipulačného priestoru**), ako aj všade tam, kde je nebezpečenstvo označené bezpečnostným označením, napr. **[A23]**, ako aj do priestoru, v ktorom je rôznym spôsobom ohrozená bezpečnosť (napr.: miesto, kde sú po obidvoch stranách koľají strmé svahy výkopov, priekopy, ako aj na mostoch, v tuneloch a pod.), a zdržiavať sa v uvedených priestoroch, pokiaľ nie je dostatočne zaistená bezpečnosť,
- m) stúpať a sadať na koľajnicu, výhybku a na závažie prestavovacej tyče výhybky; dotýkať sa, stáť alebo sadať na elektrické zariadenia, ako aj na zariadenia označovacej a zabezpečovacej techniky (transformátory, trakčné podpery, prestavníky, záporníky a iné) a klásť na ne akékoľvek predmety, ako aj stúpať a sadať na ktorékoľvek iné zariadenie a ktorúkoľvek inú súčasť železničnej infraštruktúry,
- n) stúpať a sadať na obvodové steny železničných nákladných vozňov, sadať na stúpačky a schodíky vozidiel, zavesovať sa na pohybujúce sa koľajové vozidlá ako aj vstupovať na akékoľvek miesta koľajových vozidiel okrem miest určených pre posunovačov a sprievodcov na ich sprevádzanie,
- o) pred začatím chodu koľajového vozidla a počas jeho chodu ponechávať otvorené dvere (u vozidiel prepravujúcich osoby a služobných vozidiel ide o dvere vchodové/východové),
- p) jazdiť na cestnom dopravnom prostriedku (bicykel, motocykel a pod.) **v prevádzkovom priestore** (v odôvodnených prípadoch je možné cestný dopravný prostriedok použiť, ale iba v súlade s ustanoveniami v časti Jazda na bicykloch),
- q) prechádzať s motorovými a s ručnými vozíkmi cez priecestia a cez priechody pred blížiacim sa koľajovým vozidlom, jazdiť a manipulovať s motorovým a s ručným vozíkom v **priechodnom priereze**, ako aj ponechávať vozíky na takýchto miestach (s motorovými a s ručnými vozíkmi treba zaobchádzať aj ako s **predmetmi novej kolízie**),
- r) vstupovať s otvoreným ohňom do krytých železničných vozňov, v ktorých sú prepravované ľahko zápalné a nebezpečné látky (podľa príslušnej nálepky),
- s) fajčiť a zdržiavať sa s otvoreným ohňom pri nádržkových a iných vozňoch, sudoch a nádobách, v ktorých sú prepravované, ako aj v ktorých boli prepravované výbušné a ľahko zápalné látky,
- t) zdržiavať sa v blízkosti vozňov naložených rádioaktívnymi látkami (podľa nálepky) vo vzdialenosti menšej ako 2 m,

ŽSR Z 2

- u) mať obutú obuv s vysokým podpätkom, voľne nasúvaciu obuv, ako sú sandále, dreváky a pod., obuv s otvorenou špicou a pätou, ako aj obuv s mäkkou podrážkou, napr. športovú obuv a pod.,
- v) mať zakryté uši spôsobom, pri ktorom je znížená počuteľnosť do miery obmedzujúcej ostrážitosť zamestnanca, okrem prípadov používania predpísaných tlmičov hluku (napr. **[A11]**, **[A33]**, **[B4]**). V tomto prípade musia byť pri ich používaní dodržané osobitne stanovené podmienky,
- w) počas pohybu traťového stroja zdržiavať sa na plošinách, hydraulických častiach stroja (stát alebo sedieť), alebo iných zakázaných miestach,
- x) na elektrifikovanej trati:
  - xa) vystupovať na koľajové vozidlo (na jeho vyvýšenú časť ako napr.: rebrík, vyvýšená plošina a i.), ak by sa týmto výstupom mohol zamestnanec dostať do nebezpečnej blízkosti trolejového vedenia,
  - xb) vystupovať na strechu koľajového vozidla na jeho kapotu, na vrchnú časť nádržkového vozňa, na náklad naložený na vozidle a pod. z akéhokoľvek dôvodu (oprava strechy vozidla, zatvorenie poklopu na nej, úprava plachty a pod.), pokiaľ je trakčné vedenie pod napätím a pokiaľ nie je zaistená bezpečnosť,
  - xc) v blízkosti trakčného vedenia pod napätím manipulovať s akýmkoľvek predmetom (rôzna výzdoba, používanie: napr. rebríka, šablóny, meracej tyče, antény, zástavy a pod.), ak nie je zaručené dodržanie neprekročenia hranice bezpečnej vzdialenosti medzi týmto predmetom a časťou trakčného vedenia pod napätím, ktorá je 2 m (u zamestnancov spĺňajúcich podmienky podľa príslušných predpisov napr. **[B17]** je táto vzdialenosť 1,5 m),
  - xd) striekanie vodou tam, kde nie je vylúčené nebezpečenstvo postreku časti trakčného vedenia pod napätím (nástupište možno postrekovať len z vozidiel na takéto postrek zariadených); výnimkou je čistenie izolátorov vodou, ktoré možno vykonávať len za podmienok určených v internom predpise ŽSR (miestnom predpise), schválených príslušným útvarom ŽSR oprávneným vykonávať predmetné schvaľovania.

155. Každý zamestnanec, ktorý vykonáva pracovnú činnosť **v prevádzkovom priestore**, v ktorom sú elektrifikované koľaje (elektrifikovaná trať, koľajisko železničnej stanice, ako aj každej inej dopravne), ako aj každý zamestnanec, ktorý pri výkone pracovnej činnosti prichádza do prevádzkového priestoru, v ktorom sú elektrifikované koľaje (elektrifikovaná koľaj), musí mať platnú odbornú spôsobilosť minimálne poučenej osoby. Tento zamestnanec sa nesmie priblížiť (telom alebo predmetom) k častiam trakčného vedenia pod napätím na vzdialenosť kratšiu ako 1,5 m. Pre priblíženie sa do kratšej vzdialenosti ako 1,5 m od častí trakčného vedenia pod napätím musia byť splnené požiadavky uvedené v príslušných bezpečnostných predpisoch napr. **[A34]**.

156. Zamestnanci, ktorí sa pohybujú a vykonávajú činnosť **v prevádzkovom priestore**, sú povinní, pre zaistenie svojej bezpečnosti ako aj bezpečnosti osôb, ktoré sa v uvedenom priestore nachádzajú, dodržiavať okrem príslušných ustanovení tohto predpisu aj nasledovné zásady:

- a) mať obutú pracovnú resp. bezpečnostnú obuv (zodpovedajúcu vykonávanej činnosti a pohybu v prevádzkovom priestore); obuv musí byť uzavretá, musí mať nízky opäťok a pri činnostiach a pohybe prevažne na nerovnom teréne (štrkové lôžko, výkopy a pod.), ako aj pri prácach s bremenami a s ťažkým kopacím náradím, musí obuv dostatočne fixovať členky a chrániť chodidlá nôh (členková obuv, obuv s oceľovou špicou a pod.),

- b) vstupovať do **PMO** susednej koľaje, keď koľajové vozidlo zastaví na širšej dvojkolajnej alebo viackolajnej trati resp. na súbehu tratí (ak je nevyhnutné z prevádzkového dôvodu do tohto priestoru vstúpiť, napr.: z dôvodu zistenia poruchy, zistenia bezpečnosti vlaku a pod.) v súlade s ustanovením čl.: 146, 147, pričom sa v tomto priestore smú zdržať len taký čas, ktorý je nevyhnutný na uvedenie vecí do bezpečného stavu - pritom musia stále pozorovať trať z oboch strán,
- c) na koľajové vozidlo nastupovať len keď nie je toto vozidlo v pohybe pri dodržaní nasledovného postupu:
- ca) pevne sa chytiť obidvomi rukami držiadiel (určených pre tento účel),
  - cb) nastupovať po nepoškodených schodíkoch (stúpačkách) na vozidlo,
  - cc) nastupovanie prispôbiť terénu, z ktorého sa toto uskutočňuje,
  - cd) počas nastupovania sledovať schodíky a pohyb rúk a nôh,
  - ce) prípadné návestné, či pracovné pomôcky vložiť na vozidlo ešte pred začatím nastupovania;
- výnimka z tohto ustanovenia je dovolená len v situácii podľa čl. 154, písm. h),
- d) z koľajového vozidla zostupovať len keď nie je toto vozidlo v pohybe; pred zostupovaním z koľajového vozidla prehliaďnúť terén na zostúpenie a zostupovanie prispôbiť stavu tohto terénu (v prípade potreby vybrať na zostup iné miesto); pri vlastnom zostupovaní dodržať postup:
- da) najprv sa pevne chytiť obidvomi rukami držiadiel (určených pre tento účel),
  - db) a potom držiac sa zostupovať po nepoškodených schodíkoch (stúpačkách) z vozidla,
  - dc) zostupovanie prispôbiť terénu, na ktorý sa toto uskutočňuje,
  - dd) počas zostupovania sledovať schodíky a pohyb rúk a nôh,
  - de) prípadné návestné, či pracovné pomôcky zložiť z vozidla až po zostúpení z neho,
- výnimka z tohto ustanovenia je dovolená len v situácii podľa čl. 154, písm. h),
- e) keď dôjde počas chodu koľajového vozidla k uvoľneniu povrazu (drôtu), ktorým je náklad upevnený, plachty chrániacej náklad, alebo keď dôjde k uvoľneniu nákladu na koľajovom vozidle, prípadne k odtrhnutiu strechy koľajového vozidla a pod., koľajové vozidlo musí byť ihneď zastavené; v takomto prípade je zamestnanec, ktorý uvedený nedostatok zistil, povinný postupovať podľa príslušného ustanovenia predpisu ŽSR Z 1 (musí urobiť opatrenia, aby bolo predmetné koľajové vozidlo čo najskôr zastavené); odstraňovanie takýchto a podobných nedostatkov musí byť vykonávané so zachovaním bezpečnosti osôb a bezpečnosti prevádzky,
- f) pri použití dáždника (dáždnik majú dovolené používať **v prevádzkovom priestore** zamestnanci, ktorí vykonávajú pri koľajových vozidlách prepravnú činnosť, napr.: spisovanie, polepenie vozňov a pod. za daždivého počasia alebo sneženia, a zamestnanci, ktorí vykonávajú počas kontrolnej činnosti záznamy - zapisujú do záznamníkov merania namerané hodnoty pri meraní koľají a výhybiek) dáždnik zatvoriť a podržať pri sebe vo zvislej polohe, ak sa po susednej koľaji pohybuje koľajové vozidlo,
- g) všade tam, kde je to možné, používať na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia osôb okrem iného aj staničný rozhlas, resp. rádiové spojenie, poprípade mobilný telefón (na udeľovanie pokynov, na varovanie pred pohybujúcimi sa koľajovými vozidlami a na potrebné informácie), vždy však v súlade s príslušným ustanovením miestneho predpisu,
- h) rádiostanicu, resp. mobilný telefón používať len za okolností, pri ktorých je vylúčené ohrozenie vlastnej bezpečnosti, ako aj bezpečnosti iných osôb.

157. Ubytovacie, dielenské a podobné koľajové vozidlá je na elektrifikovaných tratiach dovolené odstaviť zásadne na koľaje bez trakčného vedenia. Keď musia byť

ŽSR Z 2

tieto vozidlá odstavené na koľaje s trakčným vedením pod napätím, príslušný vedúci zamestnanec (ktorý odstavenie týchto vozidiel požaduje) musí zabezpečiť preukázateľné oboznámenie sa s touto situáciou všetkým dotknutým osobám (ktoré tieto vozidlá obývajú alebo v nich pracujú), ako aj ich poučenie o vykonaných opatreniach na zaistenie ich bezpečnosti, resp. o zásadách BOZP, ktoré musia dotyčné osoby dodržiavať. Tohto vedúceho zamestnanca o skutočnosti, že vozne budú odstavené na koľaj s trakčným vedením pod napätím, preukázateľne upovedomí príslušný oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe, z ktorého príkazu bude predmetné odstavenie vozidiel uskutočnené (zápis vykoná napr. do Telefónneho zápisníka, do Záznamníka BOZP a pod.).

Používať anténu rôzneho druhu (vysielaciu, prijímaciu, televíznu a pod.) počas pohybu takýchto vozidiel, ako aj v čase ich odstavenia na koľaj s trakčným vedením pod napätím je zakázané (okrem antény špeciálnej pre použitie na elektrifikovaných tratiach).

158. Neobsadené.

VIII. Kapitola

Druhy pracovných činností vykonávaných v prevádzkovom priestore

159. Pre účely tohto predpisu rozoznávame štyri druhy pracovných činností, ktoré sú vykonávané **v prevádzkovom priestore**:

- a) prevádzková činnosť,
- b) obslužná činnosť,
- c) kontrolná činnosť,
- d) neprevádzková činnosť.

Pri prevádzkovej činnosti ide o pracovnú činnosť (napr. stavebné, údržbárske, opravárenské, rekonštrukčné, modernizačné, meračské a i. práce, ktoré je z dôvodu zabezpečenia chodu prevádzky potrebné vykonať) vykonávanú na železničnom zvršku, spodku a na ostatných železničných stavbách a zariadeniach **v prevádzkovom priestore** (takou činnosťou je napr. aj výmena podvalu, výkop jamy pre osadenie pätky stožiaru, ale aj čistenie a mazanie výhybky a i.), alebo by sa pracovnou činnosťou priblížilo, resp. by zasahovalo do VSMP (PMO). Pracovnú činnosť traťového stroja a s touto činnosťou súvisiace činnosti treba považovať za **činnosti prevádzkové**. Pracovná činnosť vykonávaná v prevádzkovom priestore ŽSR pre potreby dopravnej cesty je pracovnou činnosťou prevádzkovou, pričom je jedno, či túto činnosť vykonávajú zamestnanci železničnej infraštruktúry, či zamestnanci zhotoviteľa stavby, príp. ďalší zamestnanci právnických osôb, či fyzické osoby oprávnené na podnikanie, ktoré nie sú zamestnávateľmi a i. Všetci títo zamestnanci musia byť dostatočne ochránení od nebezpečenstva vyplývajúceho z pohybu koľajového vozidla, ktoré ich môže ohroziť.

Pri obslužnej činnosti je to napr.: pracovná činnosť člena vlakového personálu, zamestnanca vykonávajúceho posun, rušňovodiča koľajového vozidla, vozňového zámočníka, komerčného zamestnanca, zamestnanca v doprave (napr. výpravca, výhybkár, a i.) pri príprave vlakovej cesty, či cesty pre posun, obsluha zariadení na-

chádzajúcich sa mimo priechodného prierezu koľaje napr. obsluha pomocných stavidiel pri posune, obsluha výhybiek, priecestných zabezpečovacích zariadení, pevných trakčných zariadení, zariadení pre napájanie zabezpečovacích zariadení a i. Obsluha stroja v dopravnej prevádzke je činnosťou obslužnou.

Pri kontrolnej činnosti ide len o kontrolnú činnosť rôzneho zamerania, ktorá je **v prevádzkovom priestore** vykonávaná. Za kontrolnú činnosť je považovaná len vizuálna kontrolná činnosť (nie manuálna; napr. meranie rozchodu je činnosťou manuálnou aj keby išlo len o kontrolné meranie) a iba samotná kontrolná činnosť. Ak zamestnanec okrem vlastnej kontroly vykonáva napr. priťahovanie koľajnicovej spojky alebo pri vykonávaní kontroly funkčnosti výhybky natiera jej klzné stoličky olejom, vtedy nevykonáva kontrolnú činnosť, ale vykonáva činnosť prevádzkovú.

Pri neprevádzkovej činnosti ide o pracovnú činnosť vykonávanú nie v záujme ŽSR, ale na základe potreby právnických osôb alebo fyzických osôb (mimo ŽSR) ako napr.: zhotovovanie križovania energetického alebo oznamovacieho vedenia, vodovodu, plynovodu alebo iného nadzemného či podzemného vedenia, stavba nadjazdu, podjazdu a pod. pre potreby napr.: obce, firmy a pod.

160. V **prevádzkovom priestore** je osobná bezpečnosť zamestnancov vykonávajúcich tu pracovnú činnosť (každú, či už prevádzkovú, obslužnú alebo neprevádzkovú) vystavená možnému ohrozeniu vyplývajúcejmu z charakteru prevádzky. Preto tu smie byť táto vykonávaná len vtedy, keď sú splnené príslušné podmienky dostatočného zaistenia bezpečnosti všetkých zúčastnených osôb. Zamestnanec, ktorý vykonáva kontrolnú činnosť v prevádzkovom priestore, sa o svoju bezpečnosť musí postarať sám, pri dodržaní predpísaných bezpečnostných opatrení (miesto odstúpenia, miesto odloženia a pod.).

IX. Kapitola

Zaistenie BOZP v prevádzkovom priestore

A. PODMIENKY PRE VÝKON PREVÁDZKOVEJ ČINNOSTI V **PMO**

161. Ak má byť prevádzková činnosť vykonávaná v **PMO**, tak musí byť prednostne vykonávaná **v PMO vylúčenej koľaje** alebo na pracovisku v stave, **v ktorom je vylúčený pohyb každého koľajového vozidla**. Výnimkou sú naliehavé a neodkladné prípady pre zabezpečenie chodu prevádzky a činnosti, ako aj predpísané a vopred naplánované činnosti akými sú napr.: neodkladná oprava a údržba železničných stavieb a zariadení, diagnostika a pod. V takýchto prípadoch smie byť prevádzková činnosť v **PMO** vykonávaná aj počas prevádzky, ale vždy len pri splnení všetkých príslušných podmienok stanovených pre výkon takejto činnosti.

Pri zostavovaní plánov pre prevádzkovú činnosť je potrebné zohľadniť podmienky BOZP najmä tak, aby bola zabezpečená realizácia výkonu tejto prevádzkovej činnosti v prvom rade počas výluky predmetnej koľaje, ale v zmysle technologického a pracovného postupu, alebo v čase, v ktorom je na predmetnej koľaji **vylúčený pohyb každého koľajového vozidla**.

ŽSR Z 2

162. Prevádzkovú činnosť v **PMO** smú podľa potreby vychádzajúcej zo zložitosti takejto činnosti, z jej rozsahu a z obtiažnosti, z techniky, ktorá bude pri nej použitá, a v neposlednom rade aj z rozsahu prevádzky vykonávať:

- a) len jeden zamestnanec sám (osamelý zamestnanec),
- b) jeden zamestnanec zabezpečovaný druhým zamestnancom (zabezpečený a zabezpečujúci zamestnanec),
- c) pracovná skupina pod vedením jej vedúceho (vedúci a najmenej dvaja zamestnanci).

Na niektorých miestach textu tohto predpisu je činnosť osamelého zamestnanca, zabezpečovaného zamestnanca, zabezpečujúceho zamestnanca, zamestnanca pracovnej skupiny a vedúceho pracovnej skupiny uvádzaná aj ako pracovná činnosť. V každom takom prípade vždy ide len o činnosť prevádzkovú, pretože len títo zamestnanci smú v podmienkach ŽSR vykonávať prevádzkovú činnosť.

163. Osamelým zamestnancom nie je zamestnanec, ktorý pozná príslušné ustanovenia tohto predpisu a/alebo:

- a) vykonáva v **PMO** len kontrolnú činnosť,
- b) vykonáva v **PMO** len obslužnú činnosť,
- c) v **PMO** nevykonáva žiadnu pracovnú činnosť, ale len v **PMO** prechádza a nie je zaneprázdnený pri chôdzi alebo pobyte v **PMO** takou činnosťou, pri ktorej by sa o svoju bezpečnosť nemohol dostatočne postarať sám.

164. Neobsadené.

165. Osamelý zamestnanec, zabezpečujúci zamestnanec, vedúci pracovnej skupiny a dopravný zamestnanec môžu použiť všetky dostupné technické zariadenia pre vzájomnú komunikáciu na zaistenie svojej bezpečnosti s výnimkou uvedenou v čl. 234 posledného odseku.

166. Bezpečnosť zamestnancov vykonávajúcich prevádzkovú činnosť v **PMO** musí byť zaistená primerane k rozsahu železničnej prevádzky, pričom ťažisko zodpovednosti zostáva ako na samotných zamestnancoch, zabezpečujúcom zamestnancovi, tak aj na vedúcom pracovnej skupiny. Preto musia byť uvedení zamestnanci náležite pozorní a ostražití a spolu s príslušnými dopravnými zamestnancami sú povinní pre zaistenie bezpečnosti svojej a svojich spolupracovníkov vykonať primerané opatrenia uvedené v ďalších článkoch tohto predpisu.

167. V prípadoch potreby odvrátenie hroziaceho nebezpečenstva, ohrozenia života osoby (osôb) alebo zaistenia bezpečnosti prevádzky (nebezpečenstvo zrážky alebo vykoľajenia koľajového vozidla, nebezpečenstvo zrazenia osoby koľajovým vozidlom a i.), keď už nie je dostatok času na iné riešenie (napr. riešenie v zmysle čl. 150), **sú títo zamestnanci povinní dávať návesť „Stoj, zastavte všetkými prostriedkami“** spôsobom ako je to uvedené v predpise ŽSR Z 1.

Dopravný zamestnanec

168. Keď je dopravným zamestnancom iný zamestnanec ako oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe (napr. výhybkár a pod.), tento nesmie zaškoľovanie BOZP a prácu dopravného zamestnanca začať a vykonávať bez súhlasu (súhlas zdokumentujú obidvaja v Telefónnom zápisníku) príslušného (jemu služobne nadriadeného) oprávneného zamestnanca riadiaceho dopravu na železničnej dráhe (napr.

výpravcu), ktorého musí o plánovaných prácach a zaistovaní BOZP podrobne informovať.

Ak dopravný zamestnanec spozoruje, zistí iným spôsobom, alebo sa dozvie, že v prevádzkovom priestore, v obvode jeho pôsobnosti sa nachádza, resp. vykonáva pracovnú činnosť podozrivá osoba (osoby) (napr. bez výstražného odevu) bez jeho súhlasu, neodkladne túto (tieto) vyzve, ak je to možné, na okamžité opustenie prevádzkového priestoru.

Ak to nie je možné, dopravný zamestnanec zapíše túto skutočnosť do Telefónneho zápisníka aj s časovým údajom a nahlási neodkladne svojmu bezprostredne nadriadenému zamestnancovi, ktorý je povinný podniknúť kroky na zamedzenie vzniku úrazu, resp. nehody (napr. vyzve príslušného iného zamestnávateľa, ktorý zamestnancov na výkon práve poslal, aby neodkladne zabezpečil výkon práce týchto zamestnancov v súlade s príslušnými ustanoveniami). Ak sa nedosiahne náprava, výpravca (dispečer) zastaví pohyb všetkých vozidiel smerom k predmetnému miestu a prípad oznámi na najbližšie Operačné oddelenie, pracovisko PZ SR a požiada o dosiahnutie bezpečného stavu a i.

Vo všetkých prípadoch, kedy je predpisom ŽSR Z 2 stanovené písomne zaznamenávať obsah telefonického rozhovoru a rozhovoru uskutočňovaného rádiovým zariadením, nie je potrebné obsah takéhoto hovoru písomne zaznamenávať vtedy, ak je predmetný hovor zaznamenaný automatickým záznamníkom hovorov.

Bezpečnostný štítok

169. Bezpečnostný štítok svojím vzhľadom upozorňuje dopravného zamestnanca na jeho povinnosť zaistiť bezpečnosť jeho držiteľovi. Bezpečnostný štítok je zhotovený z ľahkého a nekrčivého materiálu (tvrdý papier, umelá hmota a pod.) o rozmeroch 80 X 120 mm. Na prednej strane je výrazne oranžovej farby, po obvode olemovaný 10 mm širokým pásikom tmavočervenej farby. V strede oranžovej plochy sa nachádza výrazný nápis: "POZOR! PRACUJEM V KOLAJI!", "POZOR! PRACUJEME V KOLAJI!" alebo "POZOR! PRACUJEM/E V KOLAJI!" zhotovený z písmen čiernej farby o veľkosti 10 mm. Na jeho rube sa nachádza tabuľka pre vpisovanie údajov o jeho držiteľoch. Bezpečnostný štítok je označený evidenčným číslom. Pozri tiež čl. 173. Ak obsahuje tento štítok tu uvedené údaje, nazýva sa „Bezpečnostný štítok“.

170. Bezpečnostný štítok vydá zamestnancovi ten vedúci zamestnanec, ktorý zamestnanca poveruje výkonom pracovnej činnosti **v PMO**. Bezpečnostný štítok musí byť zamestnancovi vydaný na meno. Bezpečnostný štítok smie byť vydaný len zamestnancom, ktorí spĺňajú podmienky stanovené týmto predpisom, ako aj predpisom ŽSR Z 3. V tabuľke na rube štítka smie byť uvedených až päť mien držiteľov bezpečnostného štítka. Do tabuľky sa vpisuje:

- a) meno a priezvisko zamestnanca (držiteľa bezpečnostného štítka) a názov jeho pracoviska,
- b) dátum vydania štítka, pracovisko, typová pozícia a vlastnoručný podpis vedúceho zamestnanca, ktorý bezpečnostný štítok vydáva (týmto svojim podpisom potvrdzuje, že držiteľ bezpečnostného štítka spĺňa všetky podmienky stanovené pre výkon jeho pracovnej činnosti **v PMO**).

V prípadoch hlásenia sa z trate pre potreby a upozornenie dopravného zamestnanca bezpečnostný štítok môže vydať aj prednosta príslušnej železničnej stanice, resp.

ŽSR Z 2

nadriadený zamestnanec dopravného zamestnanca bez uvedenia mien držiteľov, čo nahrádza odtlačok pečiatky ŽST.

Uvedený vedúci zamestnanec bezpečnostný štítok s nápisom: "POZOR! PRACUJEM V KOLAJI!" vydá pre osamelého zamestnanca a s nápisom: "POZOR! PRACUJEME V KOLAJI!" vydá pre zabezpečujúceho zamestnanca a pre vedúceho pracovnej skupiny. Skôr, než mu vydá bezpečnostný štítok, tohto zrozumiteľne poučí. Túto skutočnosť zapíše do Záznamníka BOZP a dá podpísať dotyčnému zamestnancovi. Záznamník BOZP pre evidenciu pohybu bezpečnostného štítka si k tomu účelu upraví (uvedie tu dátum vydania bezpečnostného štítka, meno, priezvisko a čitateľný podpis jeho držiteľa, ako aj to o aký spôsob výkonu pracovnej činnosti ide. Či ide o prácu: osamelého zamestnanca, zabezpečovaného zamestnanca alebo o prácu pracovnej skupiny).

Bezpečnostný štítok pre zamestnancov ŽSR dodá príslušný útvar zásobovania na základe písomnej objednávky príslušných vedúcich zamestnancov.

V prípade prác vykonávaných externým zhotoviteľom bezpečnostný štítok zabezpečí zhotoviteľ.

171. Keď má dopravný zamestnanec pri preberaní bezpečnostného štítka pochybnosti o jeho platnosti, tento štítok neprevzme. Povinnosť používania bezpečnostného štítka sa vzťahuje len na prevádzkovú činnosť vykonávanú osamelým zamestnancom, zabezpečujúcim zamestnancom a vedúcim pracovnej skupiny v **PMO v dopravni alebo na šírej trati.**

Po prevzatí bezpečnostného štítka alebo hlásenia z trate je povinnosťou dopravného zamestnanca vyzušívať vždy uvedených zamestnancov vykonávajúcich prevádzkovú činnosť pre oba smery chodu koľajových vozidiel o pohybe koľajových vozidiel.

172. Ak požaduje od dopravného zamestnanca zaistenie bezpečnosti a chce odovzdať bezpečnostný štítok viacej zamestnancov, dopravný zamestnanec sám uváži a rozhodne, vzhľadom na prevádzkovú situáciu a dôležitosť práce, ktoré majú byť vykonané, koľkým a ktorým zamestnancom zaistí bezpečnosť (prevzme bezpečnostný štítok), ak postup v uvedených prípadoch nie je riešený v miestnom predpise. Minimálne 3 bezpečnostné štítky musí prevziať dopravný zamestnanec od zamestnancov vykonávajúcich prevádzkovú činnosť pre jemu zverený úsek. Vždy však v rámci možností musí umožniť vykonanie požadovaných prác, ak mu v tom nebránia dôležitejšie prevádzkové okolnosti, čo znamená, že nesmie odmietnuť zaistenie bezpečnosti zamestnanca a prevzatie bezpečnostného štítka, ak k tomu nemá závažný dôvod. Dôvod neprevzatia bezpečnostného štítka so svojim podpisom uvedie do Záznamníka BOZP zamestnanca, ktorý o to požiadala.

Ak nie je technicky možná vzájomná komunikácia medzi dopravným zamestnancom a zamestnancom vykonávajúcim prevádzkovú činnosť, nesmie požadovať zamestnanec vykonávajúci prevádzkovú činnosť prevzatie bezpečnostného štítka dopravným zamestnancom, ale musí si svoju bezpečnosť, bezpečnosť zabezpečovaného zamestnanca alebo vedúceho pracovnej skupiny zabezpečiť predpísaným spôsobom. Pozri čl. 191.

173. Pri použití elektronického bezpečnostného štítka (tzv. štítok upozornenia, varovný štítok) nie sú dotknuté ustanovenia tohto predpisu. Dopravný zamestnanec elektronickým bezpečnostným štítkom nahrádza bezpečnostný štítok.

Elektronický bezpečnostný štítok smie byť použitý len v súlade s príslušnou dokumentáciou (napr.: technologický postup jeho použitia uvedený v miestnom predpise a pod.).

174. Neobsadené.

B. ZAISTENIE BEZPEČNOSTI OSAMELÉHO ZAMESTNANCA

175. Zaistenie bezpečnosti osamelého zamestnanca pri výkone jeho pracovnej činnosti v **PMO** nachádzajúcom sa v **dopravni alebo na trati** je dovolené vykonávať len spôsobom, pri ktorom je osamelý zamestnanec včas upozorňovaný dopravným zamestnancom, v obvode ktorého vykonáva pracovnú činnosť, na pohyb každého koľajového vozidla, ktoré by mohlo ohroziť jeho bezpečnosť. Po tomto upozornení sa osamelý zamestnanec sám v potrebnom rozsahu stará o svoju bezpečnosť.

176. Pracovnú činnosť v **PMO** ako osamelý zamestnanec smie vykonávať iba osoba, ktorá spĺňa nasledovné podmienky:

- a) musí vyhovovať požiadavkám podľa čl. 17 tohto predpisu a predpisu ŽSR Z 3,
- b) musí byť držiteľom bezpečnostného štítka vydaného na jej meno,
- c) musí byť zrozumiteľne a preukázateľne oboznámená s povinnosťami osamelého zamestnanca v zmysle tohto predpisu, ako aj s ďalšími jeho ustanoveniami podľa predpísaného rozsahu znalostí pre výkon jej typovej pozície a jej znalosť predmetných povinností a ustanovení musí byť preukázateľne overená,
- d) musí byť oboznámená s ustanoveniami miestneho predpisu pracoviska, s traťovými pomermi a miestami so zvýšeným nebezpečenstvom, v ktorom bude pracovnú činnosť vykonávať, a nedodržanie ktorých môže negatívne ovplyvniť jej bezpečnosť.

177. Osamelý zamestnanec je povinný:

- a) počas trvania svojho pobytu v **PMO** byť zvlášť opatrný a ostražitý a pozorne sledovať prípadný pohyb koľajových vozidiel vo svojej blízkosti a to aj po koľajach, ktoré priamo susedia s koľajou, v ktorej sa on nachádza (ďalej len susedné koľaje – susedná koľaj),
- b) pred pohybujúcim sa koľajovým vozidlom včas opustiť **priestor ohrozenia** - ustúpiť na **miesto odstúpenia** a tu prechod predmetného vozidla bezpečne prečkať,
- c) dodržiavať pokyny dopravného zamestnanca, v ktorého obvode vykonáva pracovnú činnosť, najmä ak mu dopravný zamestnanec nariadi prerušiť prácu z dôvodu chodu (pohybu) koľajového vozidla k jeho pracovnému miestu, vtedy musí dohodnutým spôsobom dopravnému zamestnancovi oznámiť, že vyzumeniu porozumel, že pracovné miesto včas opustí a z pracoviska musí ihneď odísť na **miesto odstúpenia**,
- d) dodržiavať aj ostatné pokyny dopravného zamestnanca súvisiace s jeho bezpečnosťou a s bezpečnosťou a plynulosťou železničnej prevádzky,
- e) po každom prerušení práce na pokyn dopravného zamestnanca smie na svoje pracovné miesto vstúpiť a v práci pokračovať až vtedy, keď mu dá k tomu dopravný zamestnanec súhlas,
- f) vždy pred opustením pracoviska odstrániť všetky **predmety novej kolízie**, nachádzajúce sa v **priechodnom priereze** koľaje, jeho pracovného miesta, na **miesto odloženia**,
- g) okrem príslušných ustanovení tohto predpisu dodržiavať aj príslušné ustanovenia miestneho predpisu dotknutej prevádzky,

ŽSR Z 2

h) mať pri sebe funkčné hodinky (iné technické zariadenie) správne merajúce čas, ktorý si porovná s dopravným zamestnancom a v prípade zistenia rozdielu si čas nastaví podľa času, ktorý ukazujú hodinky dopravného zamestnanca.

178. Osamelý zamestnanec smie v **PMO** vykonávať pracovnú činnosť len vtedy, keď to vyžaduje potreba vyplývajúca z nevyhnutných prevádzkových dôvodov.

Nevyhnutným prevádzkovým dôvodom je napr.: zistenie príčiny poruchy, neodkladné odstránenie poruchy, neodkladná údržba a pod.; so sebou si preto smie zobrať len nevyhnutné jednoduché náradie, ktoré ho nesmie nijako obmedzovať v pohybe.

Ak nie sú splnené všetky uvedené podmienky pre bezpečnú prácu osamelého zamestnanca, osamelý zamestnanec nesmie v **PMO** pracovať a ani sa v tomto priestore zdržovať!

179. Osamelý zamestnanec je povinný vopred, skôr ako sa odoberie na pracovné miesto v **dopravni alebo na trati**, oznámiť dopravnému zamestnancovi, v obvode ktorého bude pracovať, miesto, druh a čas trvania zamýšľanej pracovnej činnosti.

Keď s dopravným zamestnancom dohodne čas, v ktorom zamýšľa prácu vykonať, musí dopravnému zamestnancovi odovzdať svoj bezpečnostný štítok (okrem prípadu podľa čl.: 183) a o predmetnej dohode urobí dopravný zamestnanec do svojho Telefónneho zápisníka zápis s udaním vymedzeného času, miesta a druhu práce, odovzdania bezpečnostného štítka a dohodnutého spôsobu vyrozumienia z dôvodu zaistenia bezpečnosti dotyčného osamelého zamestnanca napríklad takto:

a) platí pre zamestnancov v infraštruktúre a pre dopravného zamestnanca v prípade, keď nie je zúčastnený na príprave vlakovej cesty, alebo vykonáva túto činnosť počas vlakovej dopravy, resp. posunu:

"V čase od 10:00 h do 12:00 h bude osamelým zamestnancom vykonávané čistenie a mazanie výhybiek č. 14 - 20. Bezpečnostný štítok odovzdaný. Dorozumenie potrebné na zaistenie BOZP bude vykonané rádiostanicou."

Keď je zápis spísaný, vlastnoručne ho podpíšu obaja zamestnanci.

b) platí len pre dopravného zamestnanca, ktorý je zúčastnený na príprave vlakovej cesty a bude vykonávať túto činnosť vo vlakovej prestávke:

Pred vykonaním samotnej prehliadky výhybiek (čistenia, prípadne mazania výhybiek) výhybkár (signalista) telefonicky informuje výpravcu, ktorý ho oboznámi s dopravnou situáciou i dĺžkou vlakovej prestávky. Následne výhybkár (signalista) ohlásí výpravcovi a do svojich Telefónnych zápisníkov vykonajú obidvaja zápis tohto znenia:

"V čase od ..... do ..... bude(m) vykonávať prehliadku (čistenie, mazanie) výhybiek č. .... /priezvisko výhybkára (výpravcu)"

Po návrate výhybkára (signalistu) na stanovište (stavadlo) ten oznámi túto skutočnosť výpravcovi a obidvaja vykonajú o tom zápis do svojich Telefónnych zápisníkov tohto znenia:

"O ..... h prehliadka (čistenie, mazanie) výhybiek č..... ukončená (é), výhybky sú v poriadku (prípadne zistené poruchy) /priezvisko výhybkára (výpravcu)"

180. Dopravný zamestnanec je povinný

a) pri preberaní bezpečnostného štítka od osamelého zamestnanca:

- aa) tohto upozorniť na všetky mimoriadnosti a zvláštnosti svojho obvodu, ktoré majú a ktoré môžu mať vplyv na jeho bezpečnosť (napr. chod koľajového vozidla po susednej koľaji, výluky koľají a pod.),
  - ab) umiestniť bezpečnostný štítok na miesto, na ktorom dobre štítok uvidí až do ukončenia práce osamelého zamestnanca,
- b) po prevzatí bezpečnostného štítka od osamelého zamestnanca:
- ba) dohodnutým spôsobom a včas vyrozumieť osamelého zamestnanca o pohybe každého koľajového vozidla k jeho pracovnému miestu a cez jeho pracovné miesto, ako aj do jeho bezprostrednej blízkosti a o každej mimoriadnosti, ktorá má a môže mať vplyv na bezpečnosť osamelého zamestnanca; v prípade vyrozumienia staničným rozhlasom napr. takto:
„Hlásenie pre osamelého zamestnanca. Uvoľnite ihneď Vaše pracovné miesto v koľaji č. 2, pri výhybke č. 14, lebo po koľaji číslo 2 bude prechádzať vlak!“ (resp. aj v zmysle čl. 189).
  - bb) Pohyb koľajového vozidla k pracovnému miestu (cez pracovné miesto) osamelého zamestnanca dovoliť až vtedy, keď dostane od tohto osamelého zamestnanca dohodnutým spôsobom oznámenie, že vyrozumieniu porozumel a pracovné miesto včas opustí. Predpísaný spôsob hlásenia s časovým údajom spätného oznámenia dopravný zamestnanec zapíše do svojho Telefónneho zápisníka napr. takto:
"Prerušenie práce potvrdené osamelým zamestnancom telefonicky o 11:10 h" a napíše meno osamelého zamestnanca (resp. zápis rozšíri v zmysle čl. 189). Súhlas na pokračovanie v činnosti dá osamelému zamestnancovi dohodnutým spôsobom až vtedy, keď ohrozenie dotyčného osamelého zamestnanca pohybujúcim sa koľajovým vozidlom pominie, a predpísaný spôsob hlásenia s časovým údajom udelenia tohto súhlasu taktiež zapíše do svojho Telefónneho zápisníka napr. takto:
"Súhlas na pokračovanie v činnosti osamelého zamestnanca udelený o 11:25 h" a za takýto údaj sa podpíše.
  - bc) Upovedomiť príslušného vedúceho posunu o prítomnosti osamelého zamestnanca, ak má byť v jeho blízkosti vykonávaný posun (aj ak ide o koľaj susediacu s pracoviskom osamelého zamestnanca), a tohto vyzvať k patričnej ostražitosti; v takom prípade vedúci posunu zabezpečí, aby nebol vykonávaný posun smerom k pracovisku a cez pracovisko osamelého zamestnanca.

181. Osamelý zamestnanec sa odovzdaním bezpečnostného štítka nezbavuje zodpovednosti za seba. Ostatné ustanovenia tohto predpisu pre neho platia podľa rozsahu znalostí predpísaného pre výkon jeho činnosti.

182. V PMO, v ktorom je medzi dopravným zamestnancom a osamelým zamestnancom nemožné dorozumenie, nesmie osamelý zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť. Ak nemožné dorozumenie vznikne až vtedy, keď už osamelý zamestnanec v PMO pri splnení podmienok stanovených predpisom pracovnú činnosť vykonáva, je povinnosťou príslušného dopravného zamestnanca do pracovného miesta osamelého zamestnanca zakázať pohyb každého koľajového vozidla. To znamená, že musí zistiť, prečo nemôže s osamelým zamestnancom komunikovať (osobne, prostredníctvom posla, rušňovodičom koľajového vozidla, a. i.).

ŽSR Z 2

183. V prípadoch, keď je pracovisko osamelého zamestnanca vzdialené od dopravného zamestnanca viac ako 1 000 m, ako aj v prípadoch, keď je osamelým zamestnancom ďalší dopravný zamestnanec (podriadený zamestnanec napr. výpravcovi podriadený výhybkár a pod.), nemusí sa osamelý zamestnanec dostaviť k dopravnému zamestnancovi, ale vtedy začiatok, prerušenie a koniec práce s dopravným zamestnancom dohodne vhodným dorozumievacím prostriedkom (napr.: rozhlas, telefón, mobilný telefón, rádiostanica a i.). Vtedy osamelý zamestnanec dohodu s dopravným zamestnancom uskutočňuje telefonicky a jej obsah si každý z nich zapíše do svojho zápisníka, resp. do Záznamníka BOZP, ktorý musí osamelý zamestnanec mať pri sebe, pričom si za zápis uvedú vzájomne svoje mená a osamelý zamestnanec zapíše poradové číslo zápisu dopravného zamestnanca. V týchto prípadoch osamelý zamestnanec bezpečnostný štítok dopravnému zamestnancovi neodovzdáva. Dopravný zamestnanec hneď ako dovoľí prácu osamelému zamestnancovi použije bezpečnostný štítok, ktorým musí byť jeho pracovisko pre takéto prípady vybavené. Ostatné povinnosti dopravného zamestnanca, ako aj osamelého zamestnanca zostávajú nezmenené.

184. Ak osamelý zamestnanec ukončí prácu (či už v dohodnutom čase alebo skôr), musí dohodnutým spôsobom toto ukončenie oznámiť dopravnému zamestnancovi a čo najskôr sa musí k nemu dostaviť (pokiaľ sa nenachádza na vzdialenom pracovisku). Dopravný zamestnanec ukončenie práce osamelého zamestnanca zapíše do Telefónneho zápisníka s udaním času a zápis obidvaja zamestnanci podpíšu (osamelý zamestnanec hneď ako sa k dopravnému zamestnancovi dostaví). Zápis bude napr. takýto:

"Práca osamelého zamestnanca na výhybkách č. 14 - 20 ukončená o 12:00 h. Bezpečnostný štítok vrátený."

Po podpísaní takéhoto zápisu obidvomi zamestnancami vráti dopravný zamestnanec osamelému zamestnancovi bezpečnostný štítok.

Osamelý zamestnanec na vzdialenom pracovisku podľa čl. 183 čas ukončenia práce zapíše do Záznamníka BOZP s poradovým číslom zápisu od dopravného zamestnanca, dopravný zamestnanec napíše do Telefónneho zápisníka jeho meno a bezpečnostný štítok odloží.

185. Ak sa dopravný zamestnanec a osamelý zamestnanec dohodnú na používaní rádiostaníc ako spôsobe dorozumievania, môžu tieto používať len podľa ustanovení príslušného prevádzkového poriadku rádiostaníc a v súlade s príslušnými ustanoveniami predpisu ŽSR Z 1, pričom si ich funkčnosť vyskúšajú ešte pred tým, než sa osamelý zamestnanec odoberie na pracovisko.

186. Ak má osamelý zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť na pracovisku v stave, **v ktorom je vylúčený pohyb každého koľajového vozidla**, osobne alebo priamo telefonicky sa ohlási u dopravného zamestnanca a túto požiadavku mu oznámi. Ak dopravný zamestnanec s touto požiadavkou súhlasí, prevezme od osamelého zamestnanca bezpečnostný štítok alebo poradové číslo zápisu a do svojho Telefónneho zápisníka zapíše: meno osamelého zamestnanca, pracovné miesto, v ktorom bude osamelý zamestnanec pracovať, a vymedzenie času, počas ktorého bude vylúčený pohyb každého koľajového vozidla k pracovnému miestu osamelého zamestnanca. Zápis obidvaja zamestnanci vlastnoručne podpíšu alebo si nahlásia poradové čísla zápisov. Dopravný zamestnanec prevezme od osamelého zamestnanca jeho bezpečnostný štítok, ak je osobne prítomný, a uloží ho tak ako v prípade

podľa čl.: 179 a 180. Potom smie osamelý zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť na uvedenom pracovnom mieste, ale len v stanovenom časovom rozsahu.

Dopravný zamestnanec je zodpovedný za to, že v dohodnutom časovom rozsahu (ako aj po dohodnutom čase, ak nebolo ukončenie prác ohlásené), ktorý uviedol do svojho Telefónneho zápisníka, nebude osamelý zamestnanec ohrozený žiadnym pohybujúcim sa koľajovým vozidlom.

Pri ukončení práce osamelého zamestnanca postupujú obidvaja zamestnanci tak ako v prípade podľa čl. 184.

187. Počas tmy, počas zníženej viditeľnosti, ako aj na mieste s obmedzeným rozhľadom smie osamelý zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť počas prevádzky iba za dodržania nasledovných podmienok:

- a) musí byť funkčné telekomunikačné spojenie medzi dopravným zamestnancom a osamelým zamestnancom a zabezpečené vyrozumievanie o každom pohybe koľajových vozidiel,
- b) ihneď po oznámení dopravného zamestnanca o pohybe koľajového vozidla k jeho pracovnému miestu a cez jeho pracovné miesto, ako aj do jeho bezprostrednej blízkosti a o každej mimoriadnosti, ktorá má a môže mať vplyv na bezpečnosť osamelého zamestnanca, musí osamelý zamestnanec odstúpiť na miesto odstúpenia a v pracovnej činnosti smie pokračovať až po súhlase dopravného zamestnanca,
- c) osamelý zamestnanec je povinný vopred, skôr ako sa odoberie na pracovné miesto, oznámiť dopravnému zamestnancovi, v obvode ktorého bude pracovať, miesto, druh, čas začatia, čas prerušenia a čas ukončenia zamýšľanej pracovnej činnosti,
- d) pokiaľ je pracovné miesto vzdialené od dopravného zamestnanca menej ako 1 000 m, toto oznámenie vykoná osobne podľa čl. 179 a musí mu odovzdať svoj bezpečnostný štítok,
- e) v **ostatných prípadoch, keď je pracovisko osamelého zamestnanca vzdialené od dopravného zamestnanca viac ako 1 000 m** (automatické hradlá, návestné body automatického bloku, priecestné zabezpečovacie zariadenia a pod.), **z dôvodu eliminácie neprimeranej časovej náročnosti pri zásahoch zamestnanca údržby v rámci okamžitých opráv zariadení infraštruktúry postupuje osamelý zamestnanec v zmysle čl. 183,**
- f) v prípade, že osamelý zamestnanec vykonávajúci pracovnú činnosť nebude reagovať na oznámenia dopravného zamestnanca, alebo neoznámia dopravnému zamestnancovi v dohodnutom čase alebo pred uplynutím tohto dohodnutého času ukončenie, resp. prerušenie práce, dopravný zamestnanec nedovolí pohyb koľajových vozidiel k miestu dohodnutého ako pracovné miesto. Dopravný zamestnanec dovolí pohyb koľajových vozidiel až po opätovnom nadviazaní spojenia s osamelým zamestnancom v PMO. Ak po uplynutí dohodnutého času sa neobnoví spojenie medzi dopravným zamestnancom a osamelým zamestnancom, chod koľajových vozidiel cez alebo okolo pracovného miesta dovolí až po zabezpečení vyrozumievanie osamelého zamestnanca prostredníctvom napr.: posla, alebo preukázateľného vyrozumievanie vlaku o zastavení pred pracovným miestom a vyrozumievanie tohto zamestnanca.

188. Počas tmy, počas zníženej viditeľnosti, ako aj na mieste s obmedzeným rozhľadom nesmie osamelý zamestnanec vykonávať žiadnu pracovnú činnosť **v PMO**, pokiaľ nie je možné zabezpečiť funkčné spojenie medzi dopravným zamestnancom a osamelým zamestnancom o vyrozumievaní o každom pohybe koľajového vozidla k jeho pracovnému miestu vhodným dorozumievacím prostriedkom, ako je

ŽSR Z 2

napr.: telefón, mobilný telefón alebo rádiostanica, alebo pokiaľ nie je **vylúčený pohyb každého koľajového vozidla**.

189. Ak má osamelý zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť v **PMO** koľaje, ktorá sa nachádza medzi dvomi koľajami, po ktorých je vykonávaný pohyb koľajových vozidiel, musí byť prostredníctvom dopravného zamestnanca preukázateľne zabezpečené, že po susednej koľaji, cez ktorú bude osamelý zamestnanec prechádzať **na miesto odstúpenia**, nebude vykonaný chod žiadneho koľajového vozidla v čase, ktorý je potrebný na bezpečné odídenie osamelého zamestnanca **na miesto odstúpenia**, ako aj na jeho prečkanie prechodu koľajového vozidla a na jeho návrat na pracovné miesto. Z toho dôvodu musí dopravný zamestnanec rozšíriť hlásenie podľa čl. 180 písm. b) napr. takto: „*koľaj č. ... je pre váš prechod v čase od ... do ... bezpečná*“.

Aj v tomto prípade však musí osamelý zamestnanec plniť aj ostatné ustanovenia tohto predpisu určené pre osamelého zamestnanca.

190. Ak má osamelý zamestnanec vykonávať prevádzkovú činnosť v **PMO** koľaje vylúčenej z prevádzky v úseku, ktorý je zverený vedúcemu práce, tak sa osamelý zamestnanec u príslušného dopravného zamestnanca nezahlasuje, ale sa ohlásí u príslušného vedúceho prác vykonávaných na koľaji vylúčenej z prevádzky, ktorý je za ochranu a bezpečnosť osôb v **PMO** vylúčenej koľaje zodpovedný. Osamelý zamestnanec smie prácu vykonávať až potom, keď ho tento vedúci prác poučí a k výkonu prác na vylúčenej koľaji mu dá písomný súhlas (do Záznamníka BOZP osamelého zamestnanca). Ak také poučenie a písomný súhlas od vedúceho prác vykonávaných na vylúčenej koľaji nedostane, musí okamžite opustiť predmetný úsek **PMO**. O ďalšom postupe potom rozhodne jeho nadriadený, ktorý ho do vylúčenej koľaje poslal pracovať a ktorému túto skutočnosť musí osamelý zamestnanec neodkladne oznámiť.

Ak má osamelý zamestnanec vykonávať prevádzkovú činnosť v **PMO** koľaje vylúčenej z prevádzky v **úseku, ktorý nie je zverený vedúcemu práce**, musí postupovať tak ako v prípadoch, keď nejde o koľaj vylúčenú z prevádzky t. z., **že sa musí prihlásiť u príslušného dopravného zamestnanca a aj u vedúceho práce**. Od vedúceho práce si osamelý zamestnanec musí vyžiadať telefonický súhlas na vykonávanie pracovnej činnosti a musí mať dostupné dorozumievacie prostriedky pre vyzrozumievanie o pohybe koľajových vozidiel a traťových strojov na vylúčenej koľaji. Ak nie sú splnené všetky uvedené podmienky, nesmie osamelý zamestnanec v **PMO** pracovať a ani sa tam zdržiavať!

C. ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ĎALŠIEMU ZAMESTNANCOVI (ZABEZPEČOVANÝ ZAMESTNANEC)

191. Ak pre nejaký dôvod nie je možné, aby bezpečnosť osamelému zamestnancovi zaisťoval iba dopravný zamestnanec, alebo ak by mal osamelý zamestnanec vykonávať v **PMO** v **dopravni alebo na trati** zložitejšiu prevádzkovú činnosť alebo aj z iných dôvodov, vtedy smie osamelý zamestnanec prevádzkovú činnosť vykonávať, len ak je jeho bezpečnosť zaisťovaná ďalším osamelým zamestnancom. V takom prípade je osamelý zamestnanec, ktorý prevádzkovú činnosť vykonáva, považovaný za **zabezpečovaného (zabezpečeného)** zamestnanca a osamelý zamestnanec, ktorý mu zaisťuje bezpečnosť, je považovaný za **zabezpečujúceho** zamestnanca.

192. Typovú pozíciu zabezpečovaného zamestnanca a zabezpečujúceho zamestnanca v **PMO** smie vykonávať zamestnanec, ktorý spĺňa podmienky v zmysle čl. 176, s výnimkou čl. 176 písm. b) pri zabezpečovanom zamestnancovi. Okrem týchto podmienok musí zabezpečujúci zamestnanec spĺňať ešte nasledovné podmienky:

- a) musí byť oboznámený s ustanoveniami miestneho predpisu pracoviska, traťových pomerov a miest so zvýšeným nebezpečenstvom, v ktorom bude zabezpečovanému zamestnancovi pri jeho pracovnej činnosti zaistiť bezpečnosť a nedodržanie ktorých môže negatívne ovplyvniť bezpečnosť niektorého z nich alebo obidvoch,
- b) musí byť zrozumiteľne a preukázateľne oboznámený s povinnosťami zabezpečujúceho a zabezpečovaného zamestnanca v zmysle tohto predpisu, ako aj s ďalšími jeho ustanoveniami podľa predpísaného rozsahu znalostí pre výkon jeho typovej pozície a jeho znalosti z uvedeného musia byť preukázateľne overené,
- c) musí byť dostatočne oboznámený s príslušným zoznamom vlakov pre staničných, ako aj traťových zamestnancov, so zameraním sa najmä na časy príchodu, odchodu a prechodu vlakov, ktorých rýchlosť je vyššia ako 80 km/h, a uvedený zoznam vlakov (minimálne úplný výpis predmetných vlakov) musí mať počas výkonu pracovnej činnosti zabezpečujúceho zamestnanca pri sebe.

193. Zabezpečujúci zamestnanec je povinný vopred, skôr ako sa so zabezpečovaným zamestnancom odoberie na pracovné miesto, oznámiť dopravnému zamestnancovi, v obvode ktorého bude zabezpečovaný zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť, miesto, druh a čas trvania tejto pracovnej činnosti, ako aj druh pracovných prostriedkov, s ktorými bude pracovať. Pozri čl. 204.

194. Keď zabezpečujúci zamestnanec s dopravným zamestnancom dohodne čas, v ktorom bude zabezpečovaný zamestnanec zamýšľanú pracovnú činnosť vykonávať, musí dopravnému zamestnancovi odovzdať svoj bezpečnostný štítok (zabezpečovaný zamestnanec svoj bezpečnostný štítok neodovzdáva). O predmetnej dohode urobí dopravný zamestnanec do svojho Telefónneho zápisníka zápis s udaním vymedzeného času, miesta, činnosti, odovzdania bezpečnostného štítka a dohodnutého spôsobu vyzrozumievania o pohybe každého koľajového vozidla k ich pracovnému miestu, cez ich pracovné miesto, ako aj do bezprostrednej blízkosti a o mimoriadnostiach, ktoré majú a môžu mať vplyv na bezpečnosť zabezpečovaného a zabezpečujúceho zamestnanca napr. takto:

"V čase od 10:00 h do 12:00 h bude návestný dozorca pod dozorom zabezpečujúceho zamestnanca (meno, typová pozícia) vykonávať montáž záporníka vo výhybke číslo 10. Bezpečnostný štítok odovzdaný. Dorozumenie potrebné na zaistenie BOZP bude vykonané rádiostanicou."

Keď je zápis spísaný, vlastnoručne ho podpíše zabezpečujúci zamestnanec a dopravný zamestnanec.

195. Dopravný zamestnanec je povinný:

- a) pri preberaní bezpečnostného štítka od zabezpečujúceho zamestnanca:
  - aa) upozorniť obidvoch zamestnancov na všetky mimoriadnosti a zvláštnosti svojho obvodu (napr. rozsah a miesto posunu, chod vlakov proti správnej smeru, prekážka v koľajisku a pod.), ktoré majú a môžu mať vplyv na ich bezpečnosť,
  - ab) umiestniť bezpečnostný štítok na mieste, na ktorom dobre štítok uvidí až do ukončenia činnosti obidvoch zamestnancov,

ŽSR Z 2

b) po prevzatí bezpečnostného štítka od zabezpečujúceho zamestnanca:

ba) dohodnutým spôsobom a včas vyrozumieť zabezpečujúceho zamestnanca o pohybe každého koľajového vozidla k ich pracovnému miestu, cez ich pracovné miesto, ako aj do jeho bezprostrednej blízkosti a o každej mimoriadnosti, ktorá má a ktorá môže mať vplyv na ich bezpečnosť (napr. chod vlakov proti správne smeru a pod.); v prípade vyrozumenia staničným rozhlasom napr. takto:

„Hlásenie pre zabezpečujúceho zamestnanca. Zvýšte pozornosť! Od teraz po koľaji č. 2 budú vlaky chodiť v opačnom smere“.

bb) pohyb koľajového vozidla k pracovnému miestu (cez pracovné miesto) zabezpečeného zamestnanca dovoliť až vtedy, keď dostane od zabezpečujúceho zamestnanca dohodnutým spôsobom oznámenie, že upozorneniu porozumel. Časový údaj takéhoto spätného oznámenia dopravný zamestnanec zapíše do svojho Telefónneho zápisníka napr. takto:

" Upozorneniu o chode vlakov po koľaji č. 2 proti správne smeru zabezpečujúci zamestnanec porozumel, čo potvrdil spätným hovorom staničným rozhlasom o 11:10 h."

a napíše meno zabezpečujúceho zamestnanca.

bc) upovedomiť o prítomnosti zabezpečovaného zamestnanca príslušného vedúceho posunu v prípade, ak bude vykonávaný posun v blízkosti jeho pracoviska (aj na koľaji susediacej s jeho pracoviskom) a vyzvať tohto k patričnej ostražitosťi; v takom prípade vedúci posunu zabezpečí, aby nebol vykonávaný posun k pracovisku a cez pracovisko zabezpečujúceho zamestnanca.

196. Zabezpečujúci zamestnanec odovzdaním bezpečnostného štítka dopravnému zamestnancovi preberá zodpovednosť za bezpečnosť zabezpečovaného zamestnanca, ako aj za svoju bezpečnosť okrem prípadov podľa čl.: 199 a 202. Preto je povinný:

- a) dodržiavať pokyny dopravného zamestnanca, ktorému odovzdal svoj bezpečnostný štítok, súvisiace s bezpečnosťou osôb, ako i s bezpečnosťou železničnej prevádzky,
- b) ešte pred začatím práce nájsť pre seba a zabezpečovaného zamestnanca **miesto odstúpenia**, na ktoré musí odstupovať,
- c) zaujať čo najbezpečnejšie a najvhodnejšie miesto, z ktorého môže dobre sledovať **PMO**, v ktorom sa nachádza pracovisko zabezpečovaného zamestnanca, a to v takej vzdialenosti od zabezpečovaného zamestnanca, aby tohto mohol vždy včas a spoľahlivo ústne upozorniť na pohyb každého koľajového vozidla k jeho pracovnému miestu; pri zaisťovaní bezpečnosti tomuto zamestnancovi sa nezapodievať inou činnosťou,
- d) musí byť zreteľne vidieť približujúce sa koľajové vozidlo, resp. svetelné označenie začiatku (čela) približujúceho sa koľajového vozidla k pracovnému miestu zabezpečovaného zamestnanca z oboch smerov na vzdialenosť najmenej:
  - da) 300 m pri traťovej rýchlosti do 60 km/h,
  - db) 500 m, pri traťovej rýchlosti od 61 km/h do 100 km/h,
  - dc) 800 m, pri traťovej rýchlosti od 101 km/h do 160 km/h,
  - dd) 1 000 m, pri traťovej rýchlosti od 161 km/h do 200 km/h,

- e) bezpečnosť zabezpečovaného zamestnanca zaisťovať pozorným sledovaním **PMO**, v ktorom sa nachádza pracovisko zabezpečovaného zamestnanca, najmä v tom zmysle, či sa z jednej alebo z druhej strany k tomuto pracovisku nepribližuje (nepohybuje) koľajové vozidlo, a ak zistí, že sa koľajové vozidlo k pracovisku zabezpečovaného zamestnanca približuje (pohybuje), včas a spoľahlivo tohto zabezpečovaného zamestnanca v tom zmysle ústne varovať a vyzvať ho, aby odstúpil na **miesto odstúpenia**, a aj sám odstúpiť na **miesto odstúpenia** a to aj vtedy, ak ide o pohyb koľajového vozidla po koľaji susediacej s ich pracovným miestom,
- f) dodržať každé prerušenie práce dohodnuté s dopravným zamestnancom, ako aj dopravným zamestnancom nariadené a spolu so zabezpečovaným zamestnancom odstúpiť na **miesto odstúpenia**,
- g) vždy pri opúšťaní pracoviska sa pohľadom presvedčiť, či je na **miesto odloženia** odložený každý **predmet novej kolízie**, ktorý sa nachádzal v ich pracovnom mieste, ak nie je, musí upozorniť zabezpečovaného zamestnanca na túto skutočnosť,
- h) mať pri sebe funkčné hodinky (iné technické zariadenie) správne merajúce čas, ktorý si porovná s dopravným zamestnancom a v prípade zistenia rozdielu si čas nastaví podľa času, ktorý ukazujú hodinky dopravného zamestnanca.

197. Ak dopravný zamestnanec stratí spojenie so zabezpečujúcim zamestnancom a potrebuje tohto vyrozumieť o pohybe každého koľajového vozidla k ich pracovnému miestu, cez ich pracovné miesto, ako aj do jeho bezprostrednej blízkosti a o mimoriadnosti ovplyvňujúcej ich bezpečnosť, urobí tak iným vhodným spôsobom, to znamená, že musí zistiť, prečo nemôže so zabezpečujúcim zamestnancom komunikovať (osobne, prostredníctvom posla, rušňovodičom koľajového vozidla, a. i.).

198. Ak vznikne potreba zo strany zabezpečovaného zamestnanca prerušiť prácu, túto skutočnosť oznámi zabezpečujúcemu zamestnancovi. V práci smie zabezpečovaný zamestnanec pokračovať až vtedy, keď dá zabezpečujúci zamestnanec k tomu súhlas.

199. Zabezpečovaný zamestnanec pri chôdzi na pracovné miesto a z neho, ako aj pri činnosti, ktorá nesúvisí s činnosťou zabezpečovaného zamestnanca, za svoju bezpečnosť zodpovedá sám.

200. Z typovej pozície zabezpečujúceho zamestnanca nevyplýva služobná nadriadenosť nad zabezpečovaným zamestnancom. Zabezpečujúci zamestnanec nemusí ovládať povinnosti bezprostredne nadriadeného zamestnanca. Preto, že zabezpečujúci zamestnanec zaisťuje zabezpečovanému zamestnancovi bezpečnosť pred každým pohybujúcim sa koľajovým vozidlom počas výkonu jeho pracovnej činnosti **v PMO**, zabezpečovaný zamestnanec je povinný plniť všetky pokyny, ktoré dostane od zabezpečujúceho zamestnanca, ktoré súvisia s jeho bezpečnosťou, včas na výzvu (na upozornenie) zabezpečujúceho zamestnanca musí odstúpiť z pracoviska na **miesto odstúpenia**, pričom vždy musí včas aj každý predmet novej kolízie odložiť bezpečne na **miesto odloženia**. V práci smie pokračovať až po opätovnom súhlase zabezpečujúceho zamestnanca.

201. Ak zabezpečovaný zamestnanec prácu ukončí (či už v dohodnutom čase alebo skôr), zabezpečujúci zamestnanec musí dohodnutým spôsobom toto ukončenie oznámiť dopravnému zamestnancovi a čo najskôr sa musí k nemu spolu so zabezpečovaným zamestnancom dostaviť. Dopravný zamestnanec ukončenie práce za-

ŽSR Z 2

bezpečovaného zamestnanca zapíše do Telefónneho zápisníka s udaním času a zápis zamestnanci podpíšu (zabezpečujúci zamestnanec hneď, ako sa ku dopravnému zamestnancovi dostaví). Zápis bude napr. takýto:

"Práca zabezpečovaného zamestnanca vo výhybke č. 10 ukončená o 12:00 h. Bezpečnostný štítok vrátený."

Po vykonaní takéhoto zápisu vráti dopravný zamestnanec zabezpečujúcemu zamestnancovi bezpečnostný štítok.

202. Zabezpečovaný zamestnanec sa v čase, keď je strážený zabezpečujúcim zamestnancom, nezbavuje zodpovednosti za seba. Ostatné ustanovenia tohto predpisu pre neho platia podľa rozsahu znalostí predpísaného pre jeho typovú pozíciu.

203. Ak sa dopravný zamestnanec a zabezpečujúci zamestnanec dohodnú na používaní rádiostaníc ako spôsobu vyznievania o mimoriadnostiach, ktoré majú a môžu mať vplyv na ich bezpečnosť, môžu túto používať len podľa ustanovení príslušného prevádzkového poriadku rádiostaníc a v súlade s príslušnými ustanoveniami predpisu ŽSR Z 1, pričom si ich funkčnosť vyskúšajú ešte pred tým, než zabezpečujúci zamestnanec odovzdá bezpečnostný štítok dopravnému zamestnancovi.

204. V **PMO**, kde nie je možnosť telekomunikačného spojenia a nachádzajúcom sa:

- a) na pracovisku vzdialenom od dopravného zamestnanca viac než 1 000 m,
- b) v obvode, kde nie je možnosť dorozumenia sa s dopravným zamestnancom,
- c) v obvode, ktorý nie je obsadený dopravným zamestnancom (prevádzky niektorých zložiek ŽSR, koľajiská vlečiek a pod.),

smie zabezpečovaný zamestnanec zabezpečený zabezpečujúcim zamestnancom pracovať len z nevyhnutných prevádzkových dôvodov (čistenie, mazanie výhybiek a pod.). V takom prípade za svoju bezpečnosť a za bezpečnosť zabezpečovaného zamestnanca zodpovedá zabezpečujúci zamestnanec sám, okrem prípadov podľa čl.: 199 a 202. Ostatné príslušné ustanovenia tohto predpisu zaoberajúce sa zaistením bezpečnosti zabezpečeného zamestnanca aj v tomto prípade platia pre obidvoch zamestnancov v plnom rozsahu. V takom prípade musia byť ich mená, miesto a čas výkonu ich pracovnej činnosti zaznamenané písomne v Záznamníku BOZP ich nadriadeného zamestnanca, ktorý ich pracovnou činnosťou na predmetnom pracovisku poveril (vedúci prác), s uvedením začiatku a konca tejto činnosti a vlastnoručnými podpismi všetkých troch.

205. Ak má zabezpečovaný zamestnanec vykonávať prevádzkovú činnosť na pracovisku v stave, **v ktorom je vylúčený pohyb každého koľajového vozidla**, ohlásí sa osobne so zabezpečujúcim zamestnancom u dopravného zamestnanca, alebo mu požiadavku zabezpečujúci zamestnanec oznámi priamo telefonicky. Ak dopravný zamestnanec s touto požiadavkou súhlasí, prevezme od zabezpečujúceho zamestnanca bezpečnostný štítok alebo poradové číslo zápisu a do svojho Telefónneho zápisníka zapíše: meno zabezpečujúceho a meno zabezpečovaného zamestnanca, ich pracovné miesto, a vymedzenie času, v ktorom bude vylúčený pohyb každého koľajového vozidla k ich pracovnému miestu. Zápis zamestnanci vlastnoručne podpíšu, alebo si nahlásia poradové čísla zápisov pri telefonickom dojednaní. Potom smie zabezpečovaný zamestnanec vykonávať prevádzkovú činnosť na uvedenom pracovisku, ale len v stanovenom (dohodnutom) časovom rozsahu.

Dopravný zamestnanec je zodpovedný za to, že v dohodnutom časovom rozsahu (ako aj po dohodnutom čase, ak nebolo ukončenie prác ohlásené), ktorý uviedol do svojho Telefónneho zápisníka, nebude zabezpečujúci a ani zabezpečovaný zamestnanec ohrozený žiadnym pohybujúcim sa koľajovým vozidlom.

V uvedenom prípade pri ukončení práce zabezpečovaného zamestnanca postupujú všetci traja zamestnanci tak isto ako v prípade podľa čl. 201.

206. Ak má zabezpečovaný zamestnanec chránený zabezpečujúcim zamestnancom vykonávať pracovnú činnosť v PMO koľaje vylúčenej z prevádzky **v úseku, ktorý je zverený vedúcemu práce** (ide o úsek PMO v dĺžke, ktorý má vedúci prác zverený, v ktorom sú vykonávané práce, za výkon ktorých je on zodpovedný), tak zabezpečujúci ani zabezpečovaný zamestnanec sa u príslušného dopravného zamestnanca nezahlasujú, ale sa hlásia u príslušného vedúceho prác vykonávaných na vylúčenej koľaji, ktorý je za ochranu a bezpečnosť osôb v PMO vylúčenej koľaje zodpovedný. Zabezpečovaný zamestnanec chránený zabezpečujúcim zamestnancom smie prácu vykonávať až po poučení vedúcim práce a po vydaní písomného súhlasu vedúcim prác na výkon prác na vylúčenej koľaji (do Záznamníka BOZP zabezpečujúceho zamestnanca). Ak také poučenie a písomný súhlas od vedúceho prác vykonávaných na vylúčenej koľaji zabezpečujúci zamestnanec nedostane, musí aj so zabezpečovaným zamestnancom okamžite opustiť predmetný úsek PMO. O ďalšom postupe rozhodne ich nadriadený, ktorý týchto zamestnancov do vylúčenej koľaje poslal pracovať a ktorému túto skutočnosť musí zabezpečujúci zamestnanec neodkladne (ihneď) oznámiť.

Ak má zabezpečovaný zamestnanec chránený zabezpečujúcim zamestnancom vykonávať pracovnú činnosť v PMO koľaje vylúčenej z prevádzky **v úseku, ktorý nie je zverený vedúcemu práce**, musia postupovať tak ako v prípadoch, keď nejde o koľaj vylúčenú z prevádzky t. z., že sa musia prihlásiť u príslušného dopravného zamestnanca **a aj u vedúceho práce**. Od vedúceho práce si zabezpečujúci zamestnanec musí vyžiadať telefonický súhlas na vykonávanie pracovnej činnosti a musí mať dostupné dorozumievacie prostriedky pre vyrozumievanie o pohybe koľajových vozidiel a traťových strojov na vylúčenej koľaji. Ak nie sú splnené všetky uvedené podmienky, nesmie zabezpečovaný a ani zabezpečujúci zamestnanec v PMO pracovať a ani sa tam zdržiavať!

207. Počas tmy, počas zníženej viditeľnosti, ako aj **na mieste s obmedzeným rozhľadom** smie zabezpečovaný zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť počas prevádzky iba za dodržania nasledovných podmienok:

- a) musí byť funkčné telekomunikačné spojenie medzi dopravným zamestnancom a zabezpečujúcim zamestnancom a zabezpečené vyrozumievanie o každom pohybe koľajových vozidiel,
- b) ihneď po oznámení dopravného zamestnanca o pohybe koľajového vozidla v jeho medzistaničnom úseku, musí zabezpečovaný a aj zabezpečujúci zamestnanec odstúpiť na miesto odstúpenia a v pracovnej činnosti smú pokračovať až po prechode oznámeného koľajového vozidla,
- c) zabezpečujúci zamestnanec je povinný vopred, skôr ako sa odoberie na pracovné miesto, oznámiť dopravnému zamestnancovi, v obvode ktorého bude pracovať zabezpečovaný zamestnanec, miesto, druh, čas začatia, čas prerušenia a čas ukončenia zamýšľanej pracovnej činnosti,
- d) pokiaľ je pracovné miesto vzdialené od dopravného zamestnanca menej ako 1 000 m, toto oznámenie vykoná osobne a musí mu odovzdať svoj bezpečnostný štítok,

ŽSR Z 2

- e) v ostatných prípadoch, keď je pracovisko zabezpečujúceho zamestnanca vzdialené od dopravného zamestnanca viac ako 1 000 m (automatické hradlá, návestné body automatického bloku, priecestné zabezpečovacie zariadenia a pod.), z dôvodu eliminácie neprímeranej časovej náročnosti pri zásahoch zamestnanca údržby v rámci okamžitých opráv zariadení infraštruktúry postupuje zabezpečujúci zamestnanec v zmysle čl. 183. Zabezpečujúci zamestnanec sa v takomto prípade nemusí dostaviť k dopravnému zamestnancovi, ale vtedy začiatok, prerušenie a koniec práce s dopravným zamestnancom dohodne vhodným dorozumievacím prostriedkom ako je napr.: telefón, mobilný telefón alebo rádiostanica. V takomto prípade dopravný zamestnanec dohodu a jej obsah zapíše do svojho Telefónneho zápisníka a zabezpečujúci zamestnanec do Záznamníka BOZP, ktorý musí zabezpečujúci zamestnanec mať pri sebe, pričom si za zápis uvedú vzájomne svoje mená a poradové číslo zápisu dopravného zamestnanca. V týchto prípadoch zabezpečujúci zamestnanec bezpečnostný štítok dopravnému zamestnancovi neodovzdáva. Dopravný zamestnanec hneď, ako dovoľí prácu zabezpečujúcemu zamestnancovi, použije bezpečnostný štítok, ktorým musí byť jeho pracovisko pre takéto prípady vybavené,
- f) v prípade, že zabezpečujúci zamestnanec vykonávajúci pracovnú činnosť nebude reagovať na oznámenia dopravného zamestnanca, alebo neoznámi dopravnému zamestnancovi v dohodnutom čase alebo pred uplynutím tohto dohodnutého času ukončenie, resp. prerušenie práce, dopravný zamestnanec nedovoľí pohyb koľajových vozidiel k miestu dohodnutého ako pracovné miesto. Dopravný zamestnanec dovoľí pohyb koľajových vozidiel až po opätovnom nadviazaní spojenia so zabezpečujúcim zamestnancom v PMO. Ak sa po uplynutí dohodnutého času neobnoví spojenie medzi dopravným zamestnancom a zabezpečujúcim zamestnancom, chod koľajových vozidiel cez alebo okolo pracovného miesta dovoľí až po zabezpečení vyzrozumenia zabezpečujúceho zamestnanca prostredníctvom napr.: posla, alebo preukázateľného vyzrozumenia vlaku o zastavení pred pracovným miestom a vyzrozumenia tohto zamestnanca.

208. Počas tmy, počas zníženej viditeľnosti, ako aj na mieste s obmedzeným rozhľadom nesmie zabezpečujúci a zabezpečený zamestnanec vykonávať žiadnu pracovnú činnosť v PMO, pokiaľ nie je možné zabezpečiť funkčné spojenie medzi dopravným zamestnancom a zabezpečujúcim zamestnancom o vyzrozumievaní o každom pohybe koľajového vozidla k jeho pracovnému miestu vhodným dorozumievacím prostriedkom, ako je napr.: telefón, mobilný telefón alebo rádiostanica, alebo pokiaľ nie je **vylúčený pohyb každého koľajového vozidla.**

209. Zabezpečovaný zamestnanec so zabezpečujúcim zamestnancom nesmie vykonávať pracovnú činnosť a ani sa zdržovať v PMO koľaje, ktorá sa nachádza medzi dvomi koľajami, po ktorých je vykonávaný pohyb koľajových vozidiel, ak nie je prostredníctvom dopravného zamestnanca preukázateľne zabezpečené, že po susednej koľaji, cez ktorú budú zabezpečovaný a zabezpečujúci zamestnanec prechádzať **na miesto odstúpenia**, nebude vykonaný chod žiadneho koľajového vozidla v čase, ktorý je potrebný na ich bezpečné odídenie **na miesto odstúpenia**, ako aj na prečkanie prechodu koľajového vozidla a na ich návrat na pracovné miesto. Predmetné časové vymedzenie, ktoré dopravný zamestnanec so zabezpečujúcim zamestnancom pre uvedený účel dohodne, musí dopravný zamestnanec zaznamenať do svojho Telefónneho zápisníka (podobne ako v prípade podľa čl. 189). V uvedenom prípade musí dopravný zamestnanec včas vyzrozumievať zabezpečujúceho zamestnanca dohodnutým spôsobom o pohybe každého koľajového vozidla k pracovnému miestu zabezpečovaného zamestnanca tak, ako v prípade osamelého zamestnanca t. j.

v zmysle čl. 180. Aj v tomto prípade musí zabezpečujúci zamestnanec plniť aj ostatné ustanovenia tohto predpisu určené pre zabezpečujúceho zamestnanca.

Ak nie sú splnené všetky uvedené podmienky pre bezpečnú prácu zabezpečovaného zamestnanca, tento nesmie v **PMO** pracovať a ani sa tam zdržovať! To isté platí aj pre zabezpečujúceho zamestnanca.

D. ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ZAMESTNANCOV PRACOVNEJ SKUPINY

210. Každá pracovná skupina, ktorá má vykonávať v **PMO v dopravni, ale aj na trati** prevádzkovú činnosť, musí mať určeného svojho vedúceho, ktorý prácu organizuje, riadi a zodpovedá za bezpečnosť práce vykonávanej touto skupinou. Na vedúceho pracovnej skupiny sa v plnej miere vzťahujú aj povinnosti bezprostredne nadriadeného zamestnanca (čl. 33).

211. Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny pri výkone ich prevádzkovej činnosti v **PMO v dopravni, ale aj na trati** musí byť vykonávané niektorým z nasledovných spôsobov:

- a) vedúcim pracovnej skupiny, ktorý v prípade potreby bezpečnosť zamestnancov pracovnej skupiny zaisťuje aj pomocou bezpečnostnej hliadky,
- b) strážením strážnikom trate z dočasne zriadeného stanovišťa v spolupráci s vedúcim pracovnej skupiny v zmysle jeho povinností,

Zostavu pracovnej skupiny, jej vedúceho, ako aj to, ktorý spôsob zaistenia bezpečnosti jej zamestnancov má byť zvolený, podľa konkrétnej situácie v daných podmienkach určí vedúci zamestnanec, ktorý pracovnú skupinu poveruje výkonom prác – vedúci prác (v súlade s čl. 170).

Zabezpečenie pracoviska pracovnej skupiny sa okrem vedúceho pracovnej skupiny vykonáva ešte aj:

- c) výstražnými terčmi a bezpečnostnou hliadkou v zmysle čl. 228 až 234,
- d) výstražnými terčmi a systémom zabezpečenia automatického varovania (ktoré nahrádza základnú alebo predsunutú bezpečnostnú hliadku),
- e) strážnikom trate z dočasne zriadeného stanovišťa (ktoré nahrádza bezpečnostnú hliadku a výstražné terče),
- f) výstražným systémom (napr. DVS – 01-obsluhuje zamestnanec), ktorý nahrádza výstražné terče.

212. Pri rozsiahlejších prácach vykonávaných zamestnancami na trati musí byť zabezpečená prítomnosť zamestnanca kvalifikovaného na poskytnutie prvej zdravotnej pomoci, vybaveného k tomu účelu potrebným zdravotníckym materiálom a potrebnými prostriedkami.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny vedúcim pracovnej skupiny

213. Typovú pozíciu vedúceho pracovnej skupiny v **PMO** smie vykonávať iba vedúci zamestnanec funkčného zaradenia minimálne na úrovni bezprostredne nadriadeného zamestnanca jej zamestnancom, ktorý spĺňa nasledovné podmienky:

- a) musí vyhovovať požiadavkám podľa čl. 17 tohto predpisu a predpisu ŽSR Z 3,

ŽSR Z 2

- b) musí byť oboznámený s ustanoveniami miestneho predpisu (pracoviska, traťových pomerov a miest so zvýšeným nebezpečenstvom, v ktorom bude pracovná skupina prevádzkovú činnosť vykonávať), nedodržanie ktorých môže negatívne ovplyvniť bezpečnosť zamestnancov pracovnej skupiny alebo bezpečnosť vlastnú,
- c) musí byť držiteľom bezpečnostného štítka vydaného na jeho meno,
- d) musí byť zrozumiteľne a preukázateľne oboznámený s povinnosťami vedúceho pracovnej skupiny, ako aj s povinnosťami zamestnancov pracovnej skupiny a zamestnancov vykonávajúcich bezpečnostnú hliadku v zmysle tohto predpisu, ako aj s ďalšími jeho ustanoveniami podľa predpísaného rozsahu znalostí pre výkon jeho typovej pozície a jeho znalosti z uvedeného musia byť preukázateľne overené,
- e) musí byť zrozumiteľne oboznámený s príslušným zoznamom vlakov pre staničných, ako aj traťových zamestnancov, so zameraním sa najmä na časy príchodu, odchodu a prechodu vlakov, ktorých rýchlosť je vyššia ako 80 km/h, a uvedený zoznam vlakov (minimálne úplný výpis predmetných vlakov) musí mať počas výkonu pracovnej činnosti pri sebe.
Vykonať funkciu vedúceho pracovnej skupiny v PMO môže aj zamestnanec, ktorý nie je funkčného zaradenia minimálne na úrovni bezprostredne nadriadeného zamestnanca, ak ho poverí príslušný vedúci zamestnanec a po splnení nasledovných podmienok:
- f) v prípade, že nie je možné, aby funkciu vedúceho pracovnej skupiny v PMO vykonával vedúci zamestnanec funkčného zaradenia minimálne na úrovni bezprostredne nadriadeného zamestnanca jej zamestnancom,
- g) poverený na funkciu vedúceho pracovnej skupiny smie byť len skúsený zamestnanec, ktorý musí spĺňať vyššie uvedené podmienky písm. a) až e).

214. Vedúci pracovnej skupiny je povinný vopred (skôr ako sa s pracovnou skupinou odoberie na jej pracovné miesto) oznámiť dopravnému zamestnancovi, v obvode pôsobnosti ktorého bude pracovná skupina pracovať, miesto, druh a čas trvania plánovanej činnosti tejto skupiny, ako aj druh pracovných prostriedkov (ako napr.: hydraulický zdvihák, motorová píla, ako aj iné pracovné prostriedky), s ktorými bude pracovná skupina pracovať. Ďalej musí tomuto dopravnému zamestnancovi oznámiť spôsob krytia pracovného miesta jeho pracovnej skupiny výstražnými terčmi (podľa čl.: 228 a 229), najmä miesto a čas ich umiestnenia a ďalšie súvisiace opatrenia a okolnosti, ktoré mu pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny vyplývajú z ustanovení predpisu ŽSR Z 1.

Keď s týmto dopravným zamestnancom dohodne čas, v ktorom bude pracovná skupina zamýšľanú pracovnú činnosť vykonávať, musí tomuto dopravnému zamestnancovi odovzdať svoj bezpečnostný štítok. O predmetnej dohode urobí dotýčný dopravný zamestnanec do svojho Telefónneho zápisníka zápis s udaním vymedzeného času, miesta, činnosti, odovzdania bezpečnostného štítka a dohodnutého spôsobu včasného vyzrozumievania o pohybe každého koľajového vozidla k pracovnému miestu pracovnej skupiny a cez jej pracovné miesto, ako aj do jeho bezprostrednej blízkosti, v prípade vyzrozumienia rádiostanicou napr. takto:

"V čase od 10:00 h bude pracovná skupina Traťového obvodu Malacky pod vedením jej vedúceho p. Holého pracovať na oprave prechodového mostíka v koľaji číslo 2, v km 12,00 (oproti čakárni). Bezpečnostný štítok odovzdaný Dorozumenie potrebné na zaistenie BOZP bude vykonané rádiostanicou."

Keď je zápis spísaný, vlastnoručne ho podpíše vedúci pracovnej skupiny a dopravný zamestnanec.

215. Dopravný zamestnanec sa v každej ŽST nenachádza a jeho dostupnosť je pre vedúceho pracovnej skupiny veľmi často problematická (časová a finančná náročnosť z dôvodu prekonania väčších vzdialeností, často aj niekoľko desiatok kilometrov). Plnenie ustanovení čl. 214 a čl. 222 je preto možné vykonávať aj ohlásením sa vedúceho pracovnej skupiny oprávnenému zamestnancovi riadiacemu dopravu na dráhe (ktorý má povolenku pre príslušný smer alebo príslušnú traťovú koľaj), alebo na pridelenom úseku diaľkovo ovládanej trate aj telefonicky (telefónom alebo vysielaczkou), ak ide o pracovisko vzdialené od dopravného zamestnanca viac ako 1 000 m, alebo pracovisko dopravného zamestnanca sa nachádza na ťažko prístupných miestach. Uvedený súhlas musí byť zapracovaný v Prílohe č. 37 Prevádzkového poriadku ŽST a vedúci pracovnej skupiny musí byť zamestnancom ŽSR. Pri iných zamestnancoch než ŽSR sa pred prvým začatím výkonu prác vedúci pracovnej skupiny musí osobne hlásiť u oprávneného zamestnanca riadiaceho dopravu na dráhe. Vedúci pracoviska infraštruktúry, alebo ním poverený zamestnanec spíše dohodu, v ktorej uvedie možnosť hlásenia sa z trate a predloží dopravnému zamestnancovi menný zoznam zamestnancov, ktorí sa budú hlásiť z trate. Povinnosťou vedúceho pracoviska infraštruktúry, alebo ním povereného zamestnanca je overiť naplnenie ustanovenia čl. 213.

Dopravný zamestnanec a vedúci pracovnej skupiny uvedú do zápisu o vykonanej dohode všetko na čom sa dohodnú aj s príslušnými časovými údajmi tak, ako je to v predmetných článkoch uvedené a dopravný zamestnanec si do svojho zápisu zapíše ešte aj poradové číslo zápisu vedúceho pracovnej skupiny, vedúci pracovnej skupiny si do svojho zápisu zapíše ešte aj poradové číslo zápisu dopravného zamestnanca (čísla si navzájom obaja nahlásia). Dopravný zamestnanec je povinný plniť povinnosti stanovené v čl. 216 s tým rozdielom, že použije bezpečnostný štítok, ktorý sa musí pre tieto prípady na jeho pracovisku nachádzať, za čo zodpovedá prednosta dotknutej ŽST, resp. príslušný nadriadený zamestnanec dopravného zamestnanca.

V prípade, že sa telefonicky dopravnému zamestnancovi ohlásia vedúci pracovnej skupiny, ktorý nie je zamestnancom ŽSR (tzn. je iným zamestnancom než ŽSR, o ktorom dopravný zamestnanec nevie a ani sa nemá možnosť presvedčiť zo zoznamov od vedúceho pracoviska infraštruktúry), dopravný zamestnanec tomuto odpovie, že na vykonanie oznámenia a písomnej dohody sa musí k dopravnému zamestnancovi dostaviť on osobne, odhliadnuc od vzdialenosti, ktorú za týmto účelom musí prekonať, a upozorní ho, že ak tak neurobí, musí opustiť aj so svojimi zamestnancami okamžite priestor ŽSR.

216. Dopravný zamestnanec je povinný:

a) pri preberaní bezpečnostného štítka od vedúceho pracovnej skupiny:

- aa) upozorniť vedúceho pracovnej skupiny na všetky mimoriadnosti a zvláštnosti svojho obvodu (napr. rozsah a miesto posunu, chod vlakov proti správne smeru, prekážka v koľajisku a pod.), ktoré majú a môžu mať vplyv na ich bezpečnosť,
- ab) umiestniť bezpečnostný štítok na miesto, na ktorom dobre štítok uvidí až do ukončenia práce pracovnej skupiny,

b) po prevzatí bezpečnostného štítka od vedúceho pracovnej skupiny:

- ba) vedúceho pracovnej skupiny dohodnutým spôsobom a včas (tak včas, aby mohli zamestnanci pracovnej skupiny bezpečne odstrániť **z priechodného prierezu** koľaje **predmety novej kolízie** a aby aj sami mohli bezpečne odísť na **miesto odstúpenia**) vyrozumieť o každom pohybe koľajového vozidla k

ŽSR Z 2

pracovnému miestu a cez pracovné miesto pracovnej skupiny a v jeho blízkosti (po koľaji susediacej s ich pracovným miestom); v prípade vyrozumienia staničným rozhlasom napr. takto:

„Hlásenie pre vedúceho pracovnej skupiny. Zabezpečte uvoľnenie pracoviska pracovnej skupiny v koľaji č. 2, v mieste oproti čakárni, lebo po koľaji číslo 2 bude prechádzať vlak!“

- bb) Pohyb koľajového vozidla k pracovnému miestu (do pracovného miesta) pracovnej skupiny dovoliť až vtedy, keď dostane od vedúceho pracovnej skupiny dohodnutým spôsobom oznámenie, že on vyrozumieniu porozumel a že zabezpečí, aby pracovná skupina aj s **predmetmi nožnej kolízie** opustila pracovné miesto. Predpísaný spôsob hlásenia s časovým údajom spätného oznámenia dopravný zamestnanec zapíše do svojho Telefónneho zápisníka napr. takto:

" Pracovné miesto pracovnej skupiny v koľaji č. 2 oproti čakárni je voľné a práca pracovnej skupiny prerušená. Telefonicky oznámil vedúci pracovnej skupiny o 10:50 h."

a napíše meno vedúceho pracovnej skupiny.

- bc) Upovedomiť o prítomnosti zamestnancov pracovnej skupiny príslušného vedúceho posunu v prípade, ak bude vykonávaný posun v blízkosti pracoviska pracovnej skupiny (aj na koľaji susediacej s jej pracoviskom) a vyzvať ho k patričnej ostražitosti; v takom prípade vedúci posunu zabezpečí, aby nebol vykonávaný posun k pracovisku a cez pracovisko vedúceho pracovnej skupiny.

217. Zamestnanci pracovnej skupiny v čase, keď sú strážení, či už vedúcim pracovnej skupiny, alebo bezpečnostnou hliadkou, alebo strážnikom trate z dočasne zriadeného stanovišťa alebo systémom zabezpečenia automatického varovania, sú aj naďalej povinní plniť ustanovenia tohto predpisu, ktoré pre nich platia podľa rozsahu znalostí predpísaného pre výkon ich pracovných činností.

218. Vedúci pracovnej skupiny je povinný:

- a) ešte pred odchodom s pracovnou skupinou na pracovné miesto všetkých zamestnancov skupiny poučiť o ich povinnostiach v zmysle tohto predpisu, vyzvať ich k dodržiavaniu ustanovení bezpečnostných predpisov súvisiacich s ich činnosťou napr. **[A35, B41]**, oboznámiť ich s rozsahom a postupom práce,
- b) zabezpečiť krytie pracovného miesta pracovnej skupiny postavením výstražných terčov (tak, ako je uvedené v čl.: 228 a 229) s návesťou: „Pracovné miesto, pískajte“ v zmysle ustanovení predpisu ŽSR Z 1,
- c) po príchode na pracovné miesto určiť zamestnancom pracovnej skupiny **miesto odloženia** a **miesto odstúpenia**, na ktoré budú z jeho príkazu odstupovať (v zmysle čl.: 136, 137 a 151). Dôsledne musí trvať na tom, aby na toto miesto zamestnanci skutočne odstupovali a na ňom v čase, ktorý on určí, aj zotrvali, ako aj na tom, aby pred odchodom **na miesto odstúpenia** vždy odkladali každý predmet nožnej kolízie na **miesto odloženia**,
- d) dodržiavať pokyny dopravného zamestnanca, ktorému odovzdal svoj bezpečnostný štítok, súvisiace s bezpečnosťou zverených mu zamestnancov, ako aj svojou a s bezpečnosťou prevádzky, najmä ak mu dopravný zamestnanec nariadi prerušiť prácu z dôvodu chodu koľajového vozidla k miestu, kde pracovná skupina pracuje, vtedy musí dohodnutým spôsobom dopravnému zamestnancovi oznámiť, že

- vyrozumieniu porozumel a že zabezpečí, aby pracovná skupina aj s **predmetmi možnej kolízie** opustila pracovné miesto,
- e) do svojho Záznamníka BOZP urobiť zápis o obsahu poučenia, ktorý všetci zamestnanci pracovnej skupiny podpíšu. Do tohto záznamníka zapíše aj ďalšie dôležité okolnosti, ktoré zaisťujú bezpečnosť, napr. spôsob zabezpečenia pracoviska, určenie a poučenie bezpečnostnej hliadky, určenie **miesta odstúpenia** a **miesta odloženia** pre zamestnancov pracovnej skupiny a i.,
  - f) zamestnancom pracovnej skupiny vymedziť pracovný úsek tak, aby mal tento úsek stále pod dohľadom a aby mohol zaistiť bezpečnosť všetkým zamestnancom jeho pracovnej skupiny, nesmie sa od svojej pracovnej skupiny vzdialiť a ani nesmie túto pracovnú skupinu vôbec deliť,
  - g) zaujať čo najbezpečnejšie a najvhodnejšie miesto, z ktorého môže nepretržite pozorne sledovať **PMO**, v ktorom sa nachádza pracovné miesto pracovnej skupiny, najmä v tom zmysle, či sa z jednej alebo z druhej strany (ale aj po koľaji, ktorá s predmetným pracoviskom priamo susedí, ako aj po ďalšej, či ďalších koľajach) k tomuto pracovnému miestu nepribližuje koľajové vozidlo, a v prípadoch, keď sa koľajové vozidlo k pracovnému miestu pracovnej skupiny približuje po niektorej z koľají ako je uvedené v čl. 151, ako aj vtedy, keď sa koľajové vozidlo približuje po koľaji, na ktorej prilahlom chodníku (bankete) pracovná skupina vykonáva prácu, a tiež vtedy, keď je upozornený dopravným zamestnancom na chod koľajového vozidla k pracovnému miestu pracovnej skupiny, včas a spoľahlivo zamestnancov pracovnej skupiny varovať návěšťou na opustenie pracoviska - podľa predpisu ŽSR Z 1 "Návěsti pracovných čiat" (musí dať včas a zreteľne návěšť "Vlak sa blíži", resp. "Odídte z pracoviska"), aby mohli zamestnanci bezpečne odstúpiť z **priestoru ohrozenia** na **miesto odstúpenia**, kam aj on musí odstúpiť, a tam prechod predmetného vozidla spolu s nimi bezpečne prečkať v súlade s ustanoveniami čl.: 136, 137 a 151,
  - h) mať pri sebe funkčné hodinky (iné technické zariadenie) správne merajúce čas, ktorý si porovná s dopravným zamestnancom a v prípade zistenia rozdielu si čas nastaví podľa času, ktorý ukazujú hodinky dopravného zamestnanca,
  - i) vždy pred opustením pracoviska musí zabezpečiť odstránenie všetkých **predmetov možnej kolízie** nachádzajúcich sa v **priechodnom priereze** koľaje ich pracovného miesta, ktoré by mohli ohroziť bezpečný prechod koľajového vozidla (v súlade s čl. 140 a 152). Musí zabezpečiť, aby boli tieto predmety odložené na **miesto odloženia**, aby sa nestali zdrojom úrazu. Musí sa presvedčiť, či je **priechodný prierez** voľný, a dozerať, aby sa zamestnanci vrátili na pracovisko a v prerušenej práci pokračovali, až im dá on k tomu súhlas,
  - j) pokyn zamestnancom k vstupu na ich pracovné miesto dať až vtedy, keď sa presvedčí, že koľajové vozidlo už cez toto miesto prešlo a že za týmto vozidlom už ďalšie nejde (tento pokyn nesmie dávať návěštnou trúbkou),
  - k) mať pri sebe na svojom stanovišti príslušné návěstidlá (výstražné terče a pod.) v zmysle predpisu ŽSR Z 1 (návěštnú trúbku musí ešte pred začatím práce preskúšať) a tieto je povinný, v súlade s príslušnými ustanoveniami týchto pravidiel, aj používať,
  - l) okrem príslušných ustanovení tohto predpisu dodržiavať aj príslušné ustanovenia miestneho prevádzkového predpisu.

219. Keď dopravný zamestnanec stratí spojenie s vedúcim pracovnej skupiny, nedovolí pohyb vozidla k pracovnému miestu (do pracovného miesta) pracovnej skupiny, pokiaľ tohto vedúceho pracovnej skupiny nevyrozumie (osobne, prostredníctvom posla, rušňovodičom koľajového vozidla, a. i.) o znemožnenom dorozumení sa s ním. Až vyrozumie vedúceho pracovnej skupiny o znemožnenom dorozumení sa s ním,

ŽSR Z 2

riadi sa podľa čl. 223. Do svojho Telefónneho zápisníka uvedie čas a napíše: „dorozumenie sa s vedúcim pracovnej skupiny nie je možné“.

220. Ak vedúci pracovnej skupiny stratí spojenie s dopravným zamestnancom a tiež vtedy, keď dostane od dopravného zamestnanca vyrozumienie o tom, že sa tento s ním nemôže dorozumieť, od toho času za bezpečnosť svoju, ako aj za bezpečnosť zamestnancov pracovnej skupiny zodpovedá len on sám. Preto musí byť zvlášť opatrný a ostražitý a pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny, ale aj bezpečnosti svojej vykonať dôsledne všetky stanovené opatrenia. Musí prehodnotiť svoju činnosť vzhľadom na svoju polohu, rozhľad, dopravnú situáciu, rýchlosť vlakov a pod., až do nadviazania spojenia. Naďalej je povinný plniť ostatné povinnosti vedúceho pracovnej skupiny, ktoré pre neho z tohto predpisu vyplývajú. Priebežne sa v rámci daných možností musí snažiť o nadviazanie spojenia s dopravným zamestnancom.

221. Zamestnanci pracovnej skupiny sú povinní:

- a) plniť všetky pokyny vedúceho pracovnej skupiny súvisiace s ich bezpečnosťou, ktoré im dá dohodnutým spôsobom,
- b) na výzvu a/alebo na návesť na opustenie pracoviska danú vedúcim pracovnej skupiny alebo bezpečnostnou hliadkou včas prerušiť prácu a odstúpiť z pracoviska na **miesto odstúpenia** určené vedúcim pracovnej skupiny a odtiaľ sledovať prechádzajúce koľajové vozidlo, či nie je ohrozená ich bezpečnosť a bezpečnosť železničnej prevádzky,
- c) odložiť predmet možnej kolízie mimo priechodný prierez koľaje ich pracovného miesta,
- d) vrátiť sa na pracovisko a pokračovať v práci len na pokyn vedúceho pracovnej skupiny,
- e) okrem príslušných ustanovení tohto predpisu dodržiavať aj príslušné ustanovenia miestneho prevádzkového predpisu.

222. Ak je práca ukončená (či už v dohodnutom čase alebo skôr), vedúci pracovnej skupiny aj s jej zamestnancami ihneď opustí **PMO** a on sám sa následne dostaví k príslušnému dopravnému zamestnancovi, ktorému ukončenie práce oznámi. Dopravný zamestnanec je zodpovedný za to, že v dohodnutom časovom rozsahu (ako aj po dohodnutom čase, ak nebolo ukončenie prác ohlásené), ktorý uviedol do svojho Telefónneho zápisníka, nebudú zamestnanci ohrození žiadnym pohybujúcim sa koľajovým vozidlom. Dopravný zamestnanec ukončenie práce pracovnej skupiny zapíše do svojho Telefónneho zápisníka s udaním času a zápis obidvaja podpíšu. Následne dopravný zamestnanec vráti vedúcemu pracovnej skupiny bezpečnostný štítok. Pozri čl. 215.

223. V **PMO**, v ktorom vedúci pracovnej skupiny po vykonaní dohody v zmysle čl. 214 a 215 už nemá ďalej možnosť dorozumienia sa s dopravným zamestnancom (napr.: pri strate spojenia v niektorých úsekoch trate z dôvodu zlého signálu a i.), pri spisovaní predmetnej dohody, v časti o spôsobe dorozumievania, musí dopravný zamestnanec uviesť: „*spôsob dorozumievania nie je možný z dôvodu .....*“. Taký istý zápis musí dopravný zamestnanec svojim podpisom potvrdiť aj v Záznamníku BOZP vedúceho pracovnej skupiny. V takom prípade za bezpečnosť svoju, ako aj za bezpečnosť zamestnancov pracovnej skupiny zodpovedá vedúci pracovnej skupiny len sám. Preto musí byť zvlášť opatrný a ostražitý a pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny, ale aj bezpečnosti svojej musí vykonať všetky stanovené

opatrenia, najmä tie, ktoré sa týkajú krytia pracoviska pracovnej čaty výstražnými terčmi (čl.: 228 a 229), a tie, ktoré sa týkajú včasného upozorňovania zamestnancov pracovnej skupiny na pohyb každého koľajového vozidla k pracovnému miestu pracovnej skupiny. Týmto nie sú však dotknuté jeho ostatné povinnosti. Tento článok sa nesmie uplatňovať, ak vedúci pracovnej skupiny nemá žiadne telekomunikačné zariadenie pre spojenie s dopravným zamestnancom už pri spisovaní dohody v zmysle čl. 214 a 215.

Ak vedúci pracovnej skupiny predmetnú dohodu nemôže vykonať s dopravným zamestnancom (napr. na vlečke a pod.), tak musí túto dohodu vykonať so zamestnancom, ktorý je zodpovedný za pohyb koľajových vozidiel v úseku, v ktorom bude pracovná skupina vykonávať pracovnú činnosť. V uvedených obidvoch prípadoch musí mať však vyššie uvedený zápis o nemožnom dorozumení sa zapísaný a potvrdený vo svojom Záznamníku BOZP.

224. Pri používaní banketu na ceste na pracovisko a z neho musí túto cestu nastúpiť celá pracovná skupina spoločne pod dozorom vedúceho pracovnej skupiny. Zamestnanci musia ísť všetci len po jednom okrajovom chodníku (bankete) a to v jednom zástupe za sebou. Na čele musí ísť skúsený zamestnanec, ktorý upozorňuje ostatných zamestnancov na prípadné prekážky. Vedúci pracovnej skupiny ide posledný. **Počas tmy a počas zníženej viditeľnosti** musí mať prvý a posledný zamestnanec pri sebe rozsvietený ručný lampáš s bielym svetlom. Pomocné náradie, kapsu a pod. musia zamestnanci niesť na strane odvrátenej od **priechodného prie-rezu** koľaje. Za splnenie uvedených podmienok zodpovedá vedúci pracovnej skupiny. Chôdzu a zaistenie bezpečnosti počas chôdze je potrebné uskutočňovať v súlade s ustanovením čl.: 69, 70 a 151.

225. Ak sa dopravný zamestnanec a vedúci pracovnej skupiny dohodnú na používaní rádiostaníc ako spôsobu vyznamievania o pohybe koľajových vozidiel do pracovného miesta pracovnej skupiny a o mimoriadnostiach, ktoré majú a môžu mať vplyv na ich bezpečnosť, môžu tieto používať len podľa ustanovení príslušného prevádzkového poriadku rádiostaníc a v súlade s príslušnými ustanoveniami predpisu ŽSR Z 1, pričom si ich funkčnosť vyskúšajú ešte pred tým, než vedúci pracovnej skupiny odovzdá bezpečnostný štítok dopravnému zamestnancovi.

Ak nie sú splnené všetky vyššie aj nižšie uvedené podmienky pre bezpečnú prácu zamestnancov pracovnej skupiny, títo nesmú v PMO pracovať a ani sa tam zdržiavať!

226. Činnosť komisií vopred ustanovených pre naplánované revízie, prehliadky, vyšetrovacie pokusy a pod., ktorá má byť vykonávaná **v prevádzkovom priestore**, je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovú činnosť. Preto musí byť vykonávaná v súlade s ustanoveniami tohto predpisu platnými pre výkon prevádzkovej činnosti **v prevádzkovom priestore**, teda aj **v PMO**. Každá taká komisia musí predmetnú činnosť vykonávať ako pracovná skupina a vzťahujú sa na ňu ustanovenia tohto predpisu určené pre výkon činnosti pracovnej skupiny. Určenie vedúceho takejto pracovnej skupiny musí zabezpečiť vedúci zamestnanec, ktorý predmetnú komisiu ustanovil. Ten musí tiež zabezpečiť vykonanie primeraného poučenia o BOZP všetkých členov predmetnej komisie, ako aj to, že členovia komisie sa budú počas pobytu v **PMO** riadiť pokynmi vedúceho pracovnej skupiny, ktorý ich bude včas upozorňovať na možné ohrozenie ich bezpečnosti a vyzývať na odstúpenie **na miesto odstúpenia**.

ŽSR Z 2

Určenie vedúceho pracovnej skupiny musí byť vykonané v súlade s ustanovením čl. 170. Vedúci takejto pracovnej skupiny, ako aj všetci jej členovia, sú povinní plniť všetky príslušné ustanovenia vzťahujúce sa na činnosť pracovnej skupiny.

227. Keď má byť **v prevádzkovom priestore** pri nehode alebo mimoriadnej udalosti vykonaná činnosť spojená s riešením predmetnej situácie (napr. vyšetrowanie príčiny jej vzniku a pod.) skupinou osôb, vtedy služobne najvyššie postavený zamestnanec ŽSR alebo železničného podniku, ktorý sa prvý dostaví na predmetné miesto, sa musí ihneď postarať o bezpečnosť osôb v tomto priestore a následne neodkladne oznámiť túto skutočnosť príslušnému dopravnému zamestnancovi (ak tak neurobil ešte pred príchodom na toto miesto). Tomuto dopravnému zamestnancovi musí oznámiť približný počet osôb a činnosť, ktorú budú vykonávať, ako aj miesto, kde bude táto činnosť vykonávaná, a čas jej trvania. Zároveň s týmto zamestnancom dohodne ďalšie opatrenia na zaistenie bezpečnosti dotýčnych osôb, o čom dopravný zamestnanec urobí zápis v Telefónnom zápisníku, ktorý obidvaja podpíšu. O dohode a o spôsobe zabezpečenia dotýčny vedúci zamestnanec informuje služobne najvyššieho zamestnanca ŽSR alebo železničného podniku, ak sa na predmetné miesto dostaví, a ďalej bude skupina postupovať podľa rozhodnutia tohto služobne najvyššieho postaveného zamestnanca. Ak sa tam žiadny taký zamestnanec nedostaví, budú postupovať tak, ako sa s dopravným zamestnancom dohodol. Ukončenie činnosti musí byť dopravnému zamestnancovi oznámené neodkladne.

Zabezpečenie pracoviska pracovnej skupiny výstražnými terčmi

228. Vedúci pracovnej skupiny je povinný zabezpečiť výstražnými terčmi v zmysle príslušných ustanovení predpisu ŽSR Z 1:

- a) pracovné miesto nachádzajúce sa na trati (nezáleží na tom, či je zabezpečené vyzrozumievanie vedúceho pracovnej skupiny o chode koľajových vozidiel k pracovnému miestu pracovnej skupiny alebo či nie je), okrem prípadov ako je uvedené v čl. 229,
- b) pracovné miesto nachádzajúce sa v železničnej stanici medzi odchodovým návestidlom a príľahlým zhlavím a vyzrozumievanie vedúceho pracovnej skupiny o chode koľajových vozidiel k pracovnému miestu pracovnej skupiny nie je zabezpečené; v každom takom prípade musí byť predmetné pracovné miesto kryté výstražným terčom zo smeru od širšej trate.

229. Výstražné terče nie je treba stavať počas prevádzkovej činnosti na prevádzkovanvej koľaji, ak ide o ucelenú pracovnú skupinu najviac 5 zamestnancov (vrátane jej vedúceho a prípadnej bezpečnostnej hliadky) a táto pracovná skupina sa počas pracovnej zmeny sústavne presúva (viac pracovných miest). Ak sa pracovná skupina pri výkone svojej pracovnej činnosti sústavne presúva, môže mať aj viac ako 5 zamestnancov. Pritom musia byť splnené nasledovné podmienky:

- a) musí to byť iba v dennom čase a to iba vtedy, keď je zreteľne vidieť približujúce sa koľajové vozidlo k miestu, z ktorého sú zamestnanci vyzrozumievaní o približovaní sa koľajového vozidla (vedúcim pracovnej skupiny alebo bezpečnostnou hliadkou) na vzdialenosť najmenej:
  - aa) 300 m pri traťovej rýchlosti do 60 km/h,
  - ab) 500 m pri traťovej rýchlosti od 61 km/h do 100 km/h,
  - ac) 800 m pri traťovej rýchlosti od 101 km/h do 160 km/h,

- ad) 1 000 m pri traťovej rýchlosti od 161 km/h do 200 km/h,
- b) zamestnanci pracovnej skupiny budú používať iba také mechanizačné prostriedky, ktoré budú na danú návesť (pokyn) ľahko a bezproblémovo odstraňovať z **prie-
chodného prierezu koľaje** na príslušné **miesto odloženia**,
- c) pracovná skupina má pri sebe zdravotný materiál potrebný pre poskytnutie prvej pomoci.

Ďalej výstražné terče nie je potrebné stavať v prípadoch:

- d) vylúčenia pohybu každého koľajového vozidla,
- e) zaistenia bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny strážením strážnikom tra-
te z dočasne zriadeného stanovišťa,
- f) na vylúčenej koľaji.

Na koľajach susediacich s vylúčenou koľajou sa výstražné terče stavajú podľa požia-
daviek vedúceho prác.

Zabezpečenie pracoviska umiestnením výstražných terčov alebo iným predpísaným spôsobom nezabavuje vedúceho pracovnej skupiny povinnosti osobne nepretržite pozorovať koľajové vozidlá približujúce sa z jednej alebo z druhej strany k pracovnému miestu a následne plniť povinnosti, ktoré mu z takej situácie vyplývajú.

Bezpečnostná hliadka

230. Pod pojmom "vykonávanie bezpečnostnej hliadky", pre účely tohto predpisu, treba rozumieť spôsob zaisťovania bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny ďalším, k tomuto účelu určeným zamestnancom a to formou zisťovania nebezpečenstva a varovania pred ním.

231. Bezpečnostná hliadka, ktorá je iba jediná vykonávaná pre jedno pracovisko a stanovená (postavená) od pracoviska pracovnej skupiny na takú vzdialenosť, pri ktorej je medzi touto hliadkou a zamestnancami pracovnej skupiny nachádzajúcimi sa na predmetnom pracovisku dobrá vzájomná viditeľnosť a počuteľnosť dávaných návěstí, je považovaná za "základnú bezpečnostnú hliadku".

Každú ďalšiu bezpečnostnú hliadku, ktorá je pre jedno a to isté pracovisko vykonávaná súčasne so základnou bezpečnostnou hliadkou, pred ktorou je na určitú vzdialenosť predsunutá, treba považovať za "predsunutú bezpečnostnú hliadku".

232. Vzhľadom na zaužívanie pojmu „bezpečnostná hliadka“ možno názvom "základná bezpečnostná hliadka" pomenovať samotného zamestnanca (zamestnancov) vykonávajúceho (vykonávajúcích) základnú bezpečnostnú hliadku a názvom "predsunutá bezpečnostná hliadka" možno pomenovať samotného zamestnanca (zamestnancov) vykonávajúceho (vykonávajúcích) predsunutú bezpečnostnú hliadku.

V ďalšej časti predpisu, v prípadoch, keď nie je potrebné rozlišovať základnú bezpečnostnú hliadku od bezpečnostnej hliadky predsunutej, je použitý názov "bezpečnostná hliadka" ako jednotný názov pre obidva uvedené druhy bezpečnostných hliadok.

233. Bezpečnostnú hliadku môžu vykonávať jeden alebo dvaja zamestnanci, ktorí musia spĺňať požiadavky podľa ustanovenia čl. 213, písm.: a), b), d) a e) (pri písm. d) rozumej: oboznámení s povinnosťami bezpečnostnej hliadky) a ktorí musia byť príslušným vedúcim pracovnej skupiny v dostatočnej miere o svojich povinnostiach poučení (pozri čl. 236, písm. a)).

234. Základnú bezpečnostnú hliadku musí vedúci pracovnej skupiny stanoviť (postaviť) v prípadoch:

- a) keď je zaneprázdnený samotným riadením práce pracovnej skupiny, resp. každou inou činnosťou, ktorá by mu mohla znemožniť dostatočne sa o bezpečnosť zamestnancov pracovnej skupiny postarať,
- b) keď je potrebné pracovnú skupinu rozdeliť na dve alebo viacej skupiniek na dlhšom úseku koľaje (trate, koľajiska),
- c) vždy vtedy, keď nemôže sám vyrozumieť zamestnancov pracovnej skupiny (napr. obmedzený rozhľad, viditeľnosť ovplyvnená počasím) na každé približujúce sa koľajové vozidlo k ich pracovnému miestu, a to už v čase, v ktorom vzdialenosť medzi začiatkom (čelnou stranou) tohto koľajového vozidla a začiatkom pracovného miesta pracovnej skupiny je najmenej:
  - ca) 300 m pri traťovej rýchlosti do 60 km/h,
  - cb) 500 m pri traťovej rýchlosti od 61 km/h do 100 km/h,
  - cc) 800 m pri traťovej rýchlosti od 101 km/h do 160 km/h,
  - cd) 1 000 m pri traťovej rýchlosti od 161 km/h do 200 km/h,
- d) keď pracovná skupina pracuje **počas tmy**.

Predsunutú bezpečnostnú hliadku pred základnú bezpečnostnú hliadku (predsunuté bezpečnostné hliadky) musí vedúci pracovnej skupiny stanoviť (postaviť) v prípadoch:

- a) keď nie je možné zreteľne vidieť približujúce sa koľajové vozidlo ku stanovištiu základnej bezpečnostnej hliadky (či už z dôvodu stavu počasia alebo z dôvodu **obmedzeného rozhľadu**) na vzdialenosť:
  - aa) 300 m pri traťovej rýchlosti do 60 km/h,
  - ab) 500 m pri traťovej rýchlosti od 61 km/h do 100 km/h,
  - ac) 800 m pri traťovej rýchlosti od 101 km/h do 160 km/h,
  - ad) 1 000 m pri traťovej rýchlosti od 161 km/h do 200 km/h,
- b) keď pracovná skupina pracuje **počas tmy** (v súlade s čl. 246).

Vedúci pracovnej skupiny musí bezpečnostné hliadky (základnú, a ak je to potrebné, jednu alebo viac predsunutých) stanoviť (postaviť) vždy tak (o. i. aj v súlade s čl. 236, písm. d)), aby boli zamestnanci pracovnej skupiny vyrozumení o každom približujúcom sa koľajovom vozidle najneskôr v čase, keď sa toto koľajové vozidlo nachádza od ich pracovného miesta vzdialené ešte najmenej na vzdialenosť:

- a) 300 m pri traťovej rýchlosti do 60 km/h,
  - b) 500 m pri traťovej rýchlosti od 61 km/h do 100 km/h,
  - c) 800 m pri traťovej rýchlosti od 101 km/h do 160 km/h,
  - d) 1 000 m pri traťovej rýchlosti od 161 km/h do 200 km/h,
- teda tak včas, aby mohli následne bezpečnerobiť opatrenia na opustenie pracoviska v zmysle čl. 241.

Podávanie informácií vedúcemu pracovnej skupiny o pohybe koľajových vozidiel základnou bezpečnostnou hliadkou (predsunutou bezpečnostnou hliadkou) nesmie byť zaisťované mobilným telefónom.

235. Určenie potrebnej vzdialenosti začiatku stráženého úseku od začiatku pracovného miesta v príslušnom smere:

- a) Vo všetkých prípadoch, keď ide o stráženie pracovného miesta pracovných skupín alebo o vyrozumievanie osamelých zamestnancov, zabezpečujúcich zamestnancov či pracovných skupín, musí sa dať informácia o chode koľajových vozidiel tak včas, aby zodpovedný zamestnanec mohol dať pokyn na vypratanie pracovného

miesta skôr, než koľajové vozidlo prejde okolo bodu vzdialeného od pracovného miesta podľa nasledujúcej tabuľky – úsek trate, ktorý začína v určenej vzdialenosti a končí pracovným miestom, sa volá strážený úsek. Dĺžka stráženého úseku zodpovedá hodnote traťovej rýchlosti (vrátane prípadného prechodného obmedzenia traťovej rýchlosti) na začiatku pracovného miesta. V prípade, že v stráženom úseku je stanovených viac hodnôt rýchlosti, musí byť použitá najvyššia hodnota rýchlosti. Pre skrátenie minimálnej vzdialenosti začiatku stráženého úseku od pracovného miesta môže sa prechodne znížiť rýchlosť (zaistením prechodne obmedzenej traťovej rýchlosti).

Rýchlosť (v km/h)	Čas potrebný k vyprataniu pracovného miesta (v sekundách)									
	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
	Minimálna vzdialenosť začiatku stráženého úseku od začiatku pracovného miesta (v metroch)									
20	390	420	440	470	500	530	550	580	610	640
30	430	470	510	550	600	640	680	720	760	800
40	470	530	580	640	690	750	800	860	920	970
50	510	580	650	720	790	860	930	1000	1070	1140
60	550	640	720	800	890	970	1050	1140	1220	1300
70	800	890	990	1090	1190	1280	1380	1480	1570	1670
80	840	950	1060	1170	1280	1390	1500	1620	1730	1840
90	880	1000	1130	1250	1380	1500	1630	1750	1880	2000
100	920	1060	1200	1340	1480	1620	1750	1890	2030	2170
110	1260	1420	1570	1720	1870	2030	2180	2330	2490	2640
120	1300	1470	1640	1800	1970	2140	2300	2470	2640	2800
130	1350	1530	1710	1890	2070	2250	2430	2610	2790	2970
140	1390	1580	1780	1970	2170	2360	2550	2750	2940	3140
150	1430	1640	1850	2050	2260	2470	2680	2890	3100	3300
160	1470	1690	1920	2140	2360	2580	2800	3030	3250	3470

b) V prípade iných rýchlostí alebo iného času potrebného na vypratanie pracoviska sa použije matematický výpočet:

$$s = \frac{t}{3,6} * v + z, \text{ kde}$$

s je minimálna vzdialenosť začiatku stráženého úseku od začiatku pracovného miesta (v metroch);

t je čas potrebný na vypratanie pracoviska (s);

v je najvyššia rýchlosť v stráženom úseku (km/h);

z je vzdialenosť (m) rovná:

ba) pri rýchlosti do 60 km/h: 300

bb) pri rýchlosti od 61 km/h do 100 km/h: 500

bc) pri rýchlosti od 101 km/h do 160 km/h: 800

bd) pri rýchlosti od 161 km/h do 200 km/h: 1 000

c) V prípade, kedy príde počas výkonu práce k narušeniu bezpečnostných opatrení, musí byť bezodkladne (ihneď) pracovné miesto vypratane a zahájenie prác môže byť povolené až po odstránení chyby.

Ak je v časti stráženého úseku povolený chod koľajových vozidiel, nesmie byť povolená práca bez informácie o pohybe koľajových vozidiel.

ŽSR Z 2

236. Vedúci pracovnej skupiny je v súvislosti s určením zamestnanca na výkon bezpečnostnej hliadky povinný:

- a) poučiť každého zamestnanca, ešte pred jeho zaradením na výkon bezpečnostnej hliadky, o jeho povinnostiach v zmysle ustanovení tohto predpisu,
- b) poverenie výkonom bezpečnostnej hliadky, ako aj poučenie si dať od dotknutého zamestnanca písomne potvrdiť v Záznamníku BOZP napr. takto: *"Vedúci prác ma poučil o povinnostiach zamestnanca povereného výkonom základnej bezpečnostnej hliadky, ktorý budem uskutočňovať v čase od ... do ... v rozsahu pracoviska ..."* Podpis,
- c) určiť každému zamestnancovi vykonávajúcemu bezpečnostnú hliadku stanovište na mieste najvhodnejšom pre jej výkon, ktoré spĺňa požiadavky **miesta odstúpenia**, vždy však mimo prevádzkovaných koľají, a to tak, aby mohol tento zamestnanec z bezpečnej vzdialenosti sledovať pohyb koľajových vozidiel z každého smeru a to aj po susednej koľaji (susedných koľajach), ako aj prácu pracovnej skupiny, a aby tento zamestnanec mohol včas spozorovať blížiace sa koľajové vozidlo a to:
  - ca) v prípade základnej bezpečnostnej hliadky aspoň na vzdialenosť 300 m pri traťovej rýchlosti do 60 km/h, na vzdialenosť najmenej 500 m pri traťovej rýchlosti do 100 km/h, 800 m pri traťovej rýchlosti do 160 km/h, na vzdialenosť 1000 m pri traťovej rýchlosti do 200 km/h, alebo pri práci s mechanizmami ťažko odstrániteľnými z priechodného prierezu koľaje; v prípade, keď nie je možné zreteľne vidieť na stanovenú vzdialenosť, musí vedúci pracovnej skupiny stanoviť (postaviť) jednu alebo viac predsunutých hliadok v zmysle čl. 234,
  - cb) v prípade predsunutej bezpečnostnej hliadky na takú vzdialenosť, aby bola dosiahnutá požiadavka stanovená v čl. 234 v poslednom odseku; stanovište musí zvoliť vždy tak, aby bolo možné koľajové vozidlo zastaviť ešte pred jeho príchodom k pracovnému miestu pracovnej skupiny (v prípade viacerých skupín k pracovnému miestu prvej skupiny v smere chodu koľajového vozidla),
- d) bezpečnostné hliadky rozmiestniť tak, aby na seba vzájomne videli, a aby boli návěsti, ktoré dávajú, dobre počuteľné a dobre viditeľné,
- e) zabezpečiť, aby každý zamestnanec bezpečnostnej hliadky zaujal miesto na určenom stanovišti skôr než pracovná skupina zahájí prácu, a aby na určenom stanovišti zotrval a bezpečnostnú hliadku vykonával až do doby, kedy ho zo stanovišťa odvolá,
- f) zabezpečiť, aby zamestnanci pracovnej skupiny nevošli do **PMO**, resp. aby sa v takomto priestore nezdržovali, pokiaľ nie je vykonávaná určená bezpečnostná hliadka.

Pracovné miesto pracovnej skupiny musí byť zabezpečené bezpečnostnou hliadkou zo smeru, z ktorého je vykonávaný chod koľajových vozidiel (ak je vykonávaný chod koľajových vozidiel z obidvoch smerov, tak musí byť pracovné miesto pracovnej skupiny zabezpečené z obidvoch smerov, čo znamená, že ak nie je postačujúca jedna základná bezpečnostná hliadka pre obidva smery, tak musia byť postavené základné bezpečnostné hliadky dve (k týmto hliadkam podľa potreby potrebný počet predsunutých bezpečnostných hliadok).

237. Stanovenie (postavenie) bezpečnostnej hliadky nezavahuje vedúceho pracovnej skupiny zodpovednosti za bezpečnosť zamestnancov pracovnej skupiny a ani za bezpečnosť svoju. Naďalej musí plniť ostatné povinnosti uvedené v čl. 218. V prípade, keď je vyznamenaný dopravným zamestnancom na chod koľajového vozidla k pracovnému miestu pracovnej skupiny, musí včas vykonať v zmysle spomenuté-

ho článku opatrenia bez ohľadu na to, či bezpečnostná hliadka dáva príslušnú návesť alebo nie.

Okrem toho musí priebežne kontrolovať činnosť bezpečnostnej hliadky, a to najmä či dáva pracovnej skupine včas a správne návěsti pracovných čiat, ako aj to, či zamestnanci pracovnej skupiny správne na tieto návěsti reagujú. Každý zistený nedostatok, či porušenie predpisového ustanovenia musí okamžite riešiť a v predmetnej veci zabezpečiť nápravu.

Povinnosti zamestnancov vykonávajúcich bezpečnostnú hliadku

238. Základnou povinnosťou zamestnanca povereného vykonávaním bezpečnostnej hliadky je zaisťovať bezpečnosť zamestnancom pracovnej skupiny spôsobom ako je to uvedené v čl. 218, písm. g), to znamená zo stanovišťa určeného vedúcim pracovnej skupiny nepretržite pozorne sledovať **PMO**, v ktorom sa nachádza pracovné miesto pracovnej skupiny, najmä v tom zmysle, či sa z jednej alebo z druhej strany, ale aj po susednej koľaji, ako aj po ďalšej, či ďalších koľajach, v prípadoch ako je to uvedené v čl. 151, k tomuto pracovnému miestu nepribližuje koľajové vozidlo a v prípadoch, keď sa koľajové vozidlo k pracovnému miestu pracovnej skupiny približuje po niektorej z koľají, ako aj vtedy, keď sa koľajové vozidlo približuje po koľaji, na ktorej priľahlom chodníku (bankete) pracovná skupina vykonáva prácu, vopred dohodnutým spôsobom (napr.: varovné návěsti dávané dvojhlasnou trúbkou, vyznamovanie prostredníctvom rádiatelefonného spojenia a i.) včas a zrozumiteľne upozorňovať zamestnancov pracovnej skupiny (aj prostredníctvom predsunutej bezpečnostnej hliadky, ak je taká postavená) na približovanie sa každého tohto vozidla. Okrem uvedeného je zamestnanec poverený vykonávaním bezpečnostnej hliadky povinný:

- a) bezpečnostnú hliadku vykonávať len zo stanovišťa určeného vedúcim pracovnej skupiny a toto stanovište zaujať skôr ako zamestnanci pracovnej skupiny začnú na pracovisku pracovnú činnosť,
- b) mať pri sebe na stanovišti:
  - ba) príslušné návěstidlá na varovanie zamestnancov pracovnej čaty (funkčnú návěstnú trúbku dvojhlasnú alebo návěstnú húkačku, píšťalku a funkčný ručný lampáš s bielym svetlom),
  - bb) funkčné hodinky (iné technické zariadenie) správne merajúce čas, ako aj "Zoznam vlakov pre traťových (resp. staničných) zamestnancov",
- c) na varovanie zamestnancov pracovnej skupiny pred približujúcim sa koľajovým vozidlom používať predpísané návěstné pomôcky a týmto dávať "Návěsti pracovných čiat" uvedené v predpise ŽSR Z 1 (pred začatím výkonu bezpečnostnej hliadky správnu funkčnosť týchto overiť),
- d) na určenom stanovišti zotrvať a bezpečnostnú hliadku vykonávať, až pokiaľ mu vedúci pracovnej skupiny nenariadi stanovište opustiť.

239. Základná bezpečnostná hliadka je povinná dávať zreteľne návěsti pracovných čiat vedúcemu pracovnej skupiny a to tak včas, aby tento mohol vykonať bezpečne opatrenia na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny. Tú istú povinnosť, akú má základná bezpečnostná hliadka voči vedúcemu pracovnej skupiny, má aj predsunutá bezpečnostná hliadka (ak je táto určená) voči základnej bezpečnostnej hliadke, resp. voči ďalšej predsunutej bezpečnostnej hliadke (ak je táto určená).

240. Zamestnanec, ktorý preberá návěsti pracovných čiat (vedúci pracovnej skupiny alebo ním poverený zamestnanec), je povinný prevziať každú návěsť, ktorú zamest-

ŽSR Z 2

nancom pracovnej skupiny dáva zamestnanec vykonávajúci základnú bezpečnostnú hliadku, príjem varovnej návěsti potvrdiť zdvihnutím vystretej ruky, v ktorej musí **za tmy** držať ručný lampáš s bielym svetlom, a výstražnú návěst' musí ihneď opakovať ďalšej bezpečnostnej hliadke alebo pracovnej skupine (ak ide o základnú bezpečnostnú hliadku). Ďalej musí ihneď vykonať opatrenia na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny (vyzve zamestnancov, aby ihneď aj s **predmetmi možnej kolízie** vystúpili z **priechodného prierezu** koľaje, aby **predmety možnej kolízie** odložili na **miesto odloženia** a aby sami odstúpili na **miesto odstúpenia**).

241. Ak zamestnanec vykonávajúci základnú bezpečnostnú hliadku zistí, že ním dávaná návěst' nebola zamestnancami pracovnej skupiny spozorovaná, alebo že dávanú návěst' títo zamestnanci nerešpektujú, okamžite dá zamestnancom pracovnej skupiny návěst' "Odídte z pracoviska!" a ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, musí okamžite vykonať opatrenia na zastavenie približujúceho sa koľajového vozidla návěst'ou "Stoj, zastavte všetkými prostriedkami" spôsobom ako je uvedené v predpise ŽSR Z 1.

242. Zamestnanci pracovnej skupiny sú povinní výzvu vedúceho pracovnej skupiny alebo ním povereného zamestnanca na opustenie **priestoru ohrozenia** okamžite uposlúchnuť, s každým **predmetom možnej kolízie** ihneď vystúpiť z **priechodného prierezu koľaje**, tieto **predmety možnej kolízie** odložiť na **miesto odloženia** a sami odstúpiť na **miesto odstúpenia**.

243. Ak sa vedúci pracovnej skupiny dohodne so zamestnancom vykonávajúcim bezpečnostnú hliadku o používaní rádiostaníc ako o spôsobe vyznamenia o približovaní sa koľajových vozidiel k miestu, kde vykonávajú prevádzkovú činnosť zamestnanci pracovnej skupiny, ako aj o mimoriadnostiach, ktoré majú a môžu mať vplyv na bezpečnosť zamestnancov pracovnej skupiny, môžu tieto rádiostanice používať, pričom si ich funkčnosť vyskúšajú ešte pred začatím výkonu bezpečnostnej hliadky. V takom prípade musí byť rádiotelefónne spojenie používané v súlade s príslušným prevádzkovým poriadkom a dávanie varovných návěstí prostredníctvom rádiotelefónneho spojenia musí byť uskutočňované v súlade s príslušnými ustanoveniami predpisu ŽSR Z 1.

244. Je zakázané poverovať zamestnanca vykonávajúceho bezpečnostnú hliadku činnosťou, ktorá s výkonom takejto hliadky nesúvisí.

245. Neobsadené.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny pri výkone prevádzkovej činnosti na pracovnom mieste s vylúčeným pohybom každého koľajového vozidla

246. Ak majú zamestnanci pracovnej skupiny vykonávať prevádzkovú činnosť na pracovnom mieste s **vylúčeným pohybom každého koľajového vozidla**, ohlási sa vedúci pracovnej skupiny u dopravného zamestnanca a túto požiadavku dopravnému zamestnancovi oznámi. Ak dopravný zamestnanec s touto požiadavkou súhlasí, prevezme od vedúceho pracovnej skupiny bezpečnostný štítok a do svojho Telefónneho zápisníka a do Záznamníka BOZP vedúceho pracovnej skupiny zapíše: meno vedúceho pracovnej skupiny, pracovné miesto, v ktorom budú zamestnanci pracovnej skupiny pracovať, a vymedzenie času, **v ktorom bude vylúčený pohyb každého koľajového vozidla** k ich pracovnému miestu. Obidva zápisy vedúci pracovnej skupiny a dopravný zamestnanec vlastnoručne podpíšu. Dopravný zamestnanec

prevezme od vedúceho pracovnej skupiny jeho bezpečnostný štítok a uloží ho tak ako v prípade podľa čl. 216. Potom smie pracovná skupina odísť na pracovisko a vykonávať tam pracovnú činnosť, ale len v stanovenom časovom rozsahu.

V uvedenom prípade vedúci pracovnej skupiny nie je povinný stavať výstražné terče a ani stanoviť bezpečnostnú hliadku.

Dopravný zamestnanec je zodpovedný za to, aby v dohodnutom časovom rozsahu, ktorý uviedol do svojho Telefónneho zápisníka, nebol žiaden zamestnanec pracovnej skupiny ohrozený žiadnym pohybujúcim sa koľajovým vozidlom.

Aj v uvedenom prípade je vedúci pracovnej skupiny povinný pozorne sledovať prípadný pohyb koľajových vozidiel v blízkosti pracovného miesta pracovnej skupiny (z oboch strán) a v prípade, že pohyb koľajových vozidiel v uvedených miestach zistí, musí včas vykonať opatrenia, ktoré vyplývajú z jeho povinností vedúceho pracovnej skupiny.

V uvedenom prípade pri ukončení práce zamestnancov pracovnej skupiny postupuje vedúci pracovnej skupiny a dopravný zamestnanec tak isto ako v prípade podľa čl. 222.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny pri výkone prevádzkovej činnosti v PMO počas tmy

247. Počas tmy smie byť v **PMO** prevádzková činnosť vykonávaná pracovnou skupinou iba v prípadoch, keď je výkon tejto činnosti nevyhnutný a keď sú pre výkon tejto činnosti, okrem ostatných príslušných podmienok stanovených týmto predpisom, splnené minimálne nasledovné podmienky:

- a) musí byť dobrá viditeľnosť približujúceho sa koľajového vozidla, resp. svetelného označenia začiatku (čela) približujúceho sa koľajového vozidla k miestu predsunutej bezpečnostnej hliadky na vzdialenosť najmenej:
  - aa) 300 m pri traťovej rýchlosti do 60 km/h,
  - ab) 500 m pri traťovej rýchlosti od 61 km/h do 100 km/h,
  - ac) 800 m pri traťovej rýchlosti od 101 km/h do 160 km/h,
  - ad) 1 000 m, pri traťovej rýchlosti od 161 km/h do 200 km/h.
- b) musí byť zabezpečený vhodný a spoľahlivý spôsob dorozumenia sa dopravného zamestnanca s vedúcim pracovnej skupiny,
- c) zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny musí byť vykonávané v zmysle príslušných ustanovení tohto predpisu a vždy musí byť vykonávané za súčinnosti príslušného dopravného zamestnanca, ktorý musí vedúceho pracovnej skupiny dohodnutým spôsobom a preukázateľne vyznačovať v zmysle čl. 216 o chode každého koľajového vozidla k miestu, na ktorom sa nachádza pracovná skupina, a to aj o chode koľajového vozidla po susednej koľaji (susedných koľajach), aby tento vedúci pracovnej skupiny mohol následne včas robiť príslušné opatrenia stanovené týmto predpisom,
- d) pracovné miesto musí byť dostatočne osvetlené (napr.: elektrickými prenosnými lampami, lampami vonkajšieho osvetlenia a pod.), pričom nesmie dôjsť k oslneniu zamestnancov a rušňovodičov HKV,
- e) pracovné miesto musí byť zabezpečené výkonom základnej bezpečnostnej hliadky a predsunutej bezpečnostnej hliadky (predsunutých bezpečnostných hliadok) v dostatočnom počte z oboch strán.

Uvedenými povinnosťami nie sú dotknuté ostatné ustanovenia vyššie aj nižšie uvedené v tomto predpise platné pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny.

***Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny
pri výkone prevádzkovej činnosti v PMO počas zníženej viditeľnosti***

248. Počas zníženej viditeľnosti smú zamestnanci pracovnej skupiny pod vedením jej vedúceho vykonávať prevádzkovú činnosť iba na pracovnom mieste s **vylúčeným pohybom každého koľajového vozidla** (v zmysle ustanovení čl. 246), ale to iba vtedy, keď je výkon prevádzkovej činnosti nevyhnutný a sú splnené aj ostatné podmienky stanovené týmto predpisom.

***Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny
pri výkone prevádzkovej činnosti v PMO koľaje nachádzajúcej
sa medzi dvomi prevádzkovanými koľajami***

249. Pracovná skupina nesmie vykonávať pracovnú činnosť a ani sa zdržovať v PMO koľaje, ktorá sa nachádza medzi dvomi koľajami, na ktorých je vykonávaný pohyb koľajových vozidiel, ak nie je prostredníctvom dopravného zamestnanca preukázateľne zabezpečené, že po susednej koľaji, cez ktorú budú zamestnanci pracovnej skupiny prechádzať **na miesto odstúpenia**, nebude vykonaný chod žiadneho koľajového vozidla v čase, ktorý určí vedúci pracovnej skupiny a ktorý je potrebný na bezpečné odloženie **predmetov možnej kolízie na miesto odloženia**, na odídenie zamestnancov pracovnej skupiny **na miesto odstúpenia**, ako aj na ich prečkanie prechodu koľajového vozidla a na ich návrat na pracovné miesto. Predmetné časové údaje dohodnuté s dopravným zamestnancom si musí vedúci pracovnej skupiny zapísať do svojho Záznamníka BOZP a dopravný zamestnanec do Telefónneho zápisníka (podobne ako v prípade podľa čl.: 189, resp. 209). V uvedenom prípade musí dopravný zamestnanec včas vyzrozumievať vedúceho pracovnej skupiny dohodnutým spôsobom o pohybe každého koľajového vozidla k pracovnému miestu pracovnej skupiny tak ako v prípade osamelého zamestnanca, t. j. v zmysle čl. 180.

Uvedenými povinnosťami nie sú dotknuté ostatné príslušné ustanovenia uvedené v tomto predpise platné pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny.

250. Neobsadené.

***Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri prevádzkovej činnosti
vykonávanej v PMO koľaje vylúčenej z prevádzky***

251. Zásady a pravidlá organizácie výlukovej činnosti sú určené príslušným predpisom **[B21]**. Prevádzková činnosť v **PMO vylúčenej koľaje** musí byť vykonávaná v súlade s ustanoveniami uvedeného predpisu a v súlade s ustanoveniami všetkých príslušných opatrení vydaných pre realizáciu pracovných činností počas predmetnej výluky (napr.: rozkaz o výluke, súborný rozkaz o výlukách, rozkaz prednostu stanice a i.).

252. Keď ide o výluku koľaje (či už plánovanú alebo neplánovanú) – **PMO** v dĺžke časti koľaje, ktorá je vylúčená z prevádzky, považujeme za **PMO vylúčenej koľaje**. Ak je vylúčená z prevádzky celá koľaj, vtedy **PMO** v dĺžke celej koľaje považujeme za **PMO vylúčenej koľaje**. V uvedených prípadoch musí bezpečnosť osôb v **PMO vylúčenej koľaje** zabezpečiť príslušný vedúci prác. Ten musí pre tieto osoby zabezpečiť ochranu a zaistiť ich bezpečnosť okrem iného aj pred koľajovými vozidlami,

ktoré sa pohybujú v uvedenom **PMO vylúčenej koľaje** (napr. traťové stroje, pracovné vlaky a pod.), ako aj pred koľajovými vozidlami, ktoré sa pohybujú po koľaji susediacej s predmetnou vylúčenou koľajou. Ochrana týchto osôb musí byť zabezpečená a ich bezpečnosť musí byť zaisťovaná tak, aby nedošlo k ohrozeniu ich bezpečnosti.

Zodpovedný zástupca objednávateľa výluky alebo vedúci práce musia v zmysle predpisu ŽSR SR 1004(D) **[B21]** dohodnúť s oprávneným zamestnancom riadiacim dopravu na dráhe zníženie rýchlosti chodu (pohybu) koľajových vozidiel po susednej koľaji vedľa pracovného miesta (pracovných miest) nachádzajúceho (nachádzajúcich) sa na vylúčenej koľaji, ak je zníženie rýchlosti potrebné a toto nie je uvedené v rozkaze o výluke. Dopravný zamestnanec musí dohodnuté zníženie rýchlosti zabezpečiť v zmysle predpisu ŽSR Z 1. Zodpovedný zástupca objednávateľa výluky, ako aj vedúci práce musia zodpovedne posúdiť všetky okolnosti, ktoré môžu byť pre predmetné zníženie rýchlosti rozhodujúce ako napr.: rozsah, druh a miesto prác, počet zamestnancov, počet a druh použitej mechanizácie, počasie, a i.

253. Pracovná činnosť na vylúčenej koľaji (a v jej bezprostrednej blízkosti) smie začať až vtedy, ak dá na začatie tejto práce súhlas zamestnanec, ktorý predmetnú výluku zahájil a ktorý je oprávnený taký súhlas dať (dopravný zamestnanec – oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe).

V zmysle príslušného predpisu **[B21]** všetky práce na výlukou dotknutých stavbách a zariadeniach dopravnej cesty ŽSR riadi vedúci práce.

254. Pre výkon prevádzkovej činnosti v **PMO vylúčenej koľaje**, ktorá leží medzi dvomi prevádzkovanými koľajami, platia aj ustanovenia čl. 249, ak nie sú dodržané nižšie uvedené podmienky.

Pri práci v **PMO vylúčenej koľaje**, ktorá bezprostredne susedí s prevádzkovanou koľajou (s prevádzkovanými koľajami), je zamestnancom zakázané vstupovať, ako aj **predmetom možnej kolízie** zasahovať, do **priestoru ohrozenia** susednej prevádzkovanej koľaje.

Vedúci práce je o. i. povinný zabezpečiť ešte pred začatím prác v **PMO vylúčenej koľaje** preukázateľné poučenie všetkých zamestnancov (v zmysle čl. 33, písm. e) a čl. 146-152), ktorí budú v **PMO vylúčenej koľaje** vykonávať pracovnú činnosť, ako aj zabezpečiť ich zrozumiteľné upozorňovanie na približovanie sa každého koľajového vozidla po susednej koľaji k ich pracovnému miestu.

Pre zamestnancov vykonávajúcich pracovnú činnosť v **PMO vylúčenej koľaje** platia v plnej miere aj ustanovenia čl. 221. Okrem toho sú títo zamestnanci povinní dbať na zvýšenú opatrnosť a vždy odísť **na miesto odstúpenia** od koľaje, po ktorej sa približuje (pohybuje) koľajové vozidlo.

Ak sa zamestnanec nachádza v priestore medzi dvomi koľajnicovými pásmi vylúčenej koľaje, považuje sa toto miesto za bezpečné miesto z hľadiska chodu koľajového vozidla rýchlosťou najviac 50 km/h po susednej koľaji, ak prácu preruší, bude očakávať koľajové vozidlo a bude stáť.

Ak pracuje zamestnanec vo vylúčenej koľaji a v tejto koľaji pracuje (pohybuje sa) napr. aj traťový stroj, musí zamestnanec aj sám sledovať pohyb tohto stroja a hoci nedostal od nikoho pokyn na odstúpenie a sám vidí, že tento traťový stroj sa ku nemu približuje (napr. podbijačka podvalov a pod.), tak musí včas odstúpiť do bezpečnej vzdialenosti od tohto stroja. V koľaji vylúčenej z prevádzky sú často vykonávané rôzne pracovné činnosti a preto je potrebné, aby každý zamestnanec bol v takejto koľaji zvlášť pozorný a opatrný.

ŽSR Z 2

255. Pre výkon prevádzkovej činnosti **počas tmy** v **PMO vylúčenej koľaje**, ktorá priamo susedí s prevádzkovanou koľajou, okrem uvedených ustanovení platia aj ustanovenia čl. 247.

256. Neobsadené.

X. Kapitola

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri práci na zariadeniach odvetvia železničných tratí a stavieb**Povinnosti vedúceho prác na trati a v stanici**

257. Všetky práce na trati a v stanici pri pracovnej skupine sa musia vykonávať pod priamym dozorom vedúceho pracovnej skupiny, ktorý prácu organizuje, riadi a zodpovedá za bezpečnosť zamestnancov.

Povinnosti vedúceho pracovnej skupiny, ktoré súvisia s organizovaním práce v súčinnosti s dopravným zamestnancom na prevádzkovanvej koľaji, sú uvedené v čl. 218 – 245.

Povinnosti vedúceho pracovnej skupiny, ktoré súvisia s organizovaním práce v súčinnosti s dopravným zamestnancom pri obmedzení dopravy, počas tmy a výluky koľají, sú uvedené v čl. 246 – 255.

Pri práci na elektrifikovanej trati musí mať vedúci prác odbornú spôsobilosť v zmysle platnej legislatívy **[A3]**, **[A34]**.

258. Vedúci prác je zamestnanec zodpovedný za vykonanie prác a bezpečnosť zamestnancov pri vykonávaných prácach počas výluk.

Povinnosti vedúceho prác pri výlukách koľají väčšieho rozsahu na trati a v stanici

259. Vedúci prác sa podieľa na riadení pohybu koľajových vozidiel pri výluke. Vedúci prác v priebehu výluky riadi všetky práce na výlukou dotknutých zariadeniach dopravnej cesty ŽSR a vo vzťahu k vykonávaným prácam zodpovedá vo svojom obvode (úseku) pôsobnosti za bezpečnú prevádzku na vylúčenej koľaji, ale aj na susedných prevádzkovaných koľajach. Zodpovedá za bezpečnosť a činnosť pracovných vozňov, traťových strojov a pracovných mechanizmov na vylúčenej koľaji. Ďalej plní povinnosti, ktoré mu ukladajú prevádzkové predpisy ŽSR v súvislosti s prechodným obmedzením traťovej rýchlosti vlakov pri chode popri pracovnom mieste.

Vedúci prác je zodpovedný za ochranu a bezpečnosť osôb nachádzajúcich sa v PMO vylúčenej koľaje, ale aj v PMO koľaje susediacej s touto koľajou.

Pri rozsiahlych výlukách (napr. pri modernizácii železničných tratí), na ktorých sa podieľajú zamestnanci viacerých organizačných zložiek ŽSR a prípadne aj iných právnických osôb zhotoviteľa, je povinný vedúci prác v stanici alebo v medzistaničnom úseku zaistiť súčinnosť s dopravným zamestnancom a dohodnúť spôsob zaistenia bezpečnosti s jednotlivými vedúcimi pracovných skupín. Ak je pri výluke konanej v rámci jedného výlukového dokumentu, prípadne pri neplánovanej výluke vzhľadom na povahu a rozsah prác potrebné určiť dvoch a viac vedúcich prác, musí byť určený (objednávateľom výluky, zhotoviteľom a v „Oznámení o povolených výlukách“) koordinátor výlukových prác zhotoviteľa, ktorý bude zaisťovať koordináciu výlukových prác a pohybu koľajových vozidiel na vylúčenej koľaji a prostredníctvom vedúcich prác bude zaisťovať aj bezpečnosť zamestnancov v zmysle predpisov ŽSR.

260. Pri začatí, ako aj pri skončení samotnej výluky sa postupuje podľa ustanovení príslušných predpisov ŽSR a to Z 1 a SR 1004 (D).

Vedúci prác podlieha zodpovednému zástupcovi objednávateľa výluky.

ŽSR Z 2

Začatie a skončenie výluky pri výlukových prácach väčšieho rozsahu vykonáva zodpovedný zástupca objednávateľa výluky. Skutočnosť, že podmienky na ukončenie výluky sú splnené, zdokumentuje vedúci prác a zamestnanec pre riadenie chodu vozidiel do knihy výluk zodpovednému zástupcovi objednávateľa výluky zápisom.

261. Vedúci prác je povinný oboznámiť sa s harmonogramom prác pre čas, kedy je určený za vedúceho prác v Oznámení o povolených výlukách. Všetky nejasnosti a nezrovnalosti musí riešiť s objednávateľom výluky, ktorý musí prijať náležité a včasné opatrenia.

Vedúci prác na elektrifikovaných tratiach uvedený v „Oznámení o povolených výlukách“ pred začatím prác:

- a) požiada SMSÚ EE TV o zabezpečenie pracoviska v zmysle STN 34 3109 a vydanie príkazu „B“ pre prácu v blízkosti trakčného vedenia,
- b) vyžiada si poučenie od dozoru odvetvia EE a podpíše príkaz „B“ pre prácu v blízkosti trakčného vedenia.

262. Pred začatím prác sú jednotliví vedúci pracovných skupín (pracovísk) povinní ohlásiť sa u určeného vedúceho prác dostatočne včas pre splnenie svojich úloh. Bez splnenia tejto povinnosti nesmie vedúci pracovnej skupiny začať svoju činnosť.

263. Vedúci prác pred začatím prác:

- a) určí jednotlivým vedúcim pracovných skupín (pracovísk) hranice obvodov (úsekov) ich pôsobnosti,
- b) dohodne spôsob zaistenia bezpečnosti jednotlivých pracovných skupín (pracovísk),
- c) na elektrifikovanej trati vykoná preukázateľné poučenie vedúceho pracovnej skupiny, vypíše „Záznam o poučení“, poučí všetkých vedúcich pracovných skupín v zmysle STN 34 3109 a následne vedúci pracovnej skupiny poučí zamestnancov svojej čaty,
- d) dá písomný súhlas (do „Záznamníka BOZP“ vedúceho pracovnej skupiny) na výkon prác na vylúčených koľajach,
- e) osobne sa dostaví k dopravnému zamestnancovi, ktorému oznámi hranice obvodov jednotlivých pracovísk a spôsob zaistenia bezpečnosti ich zamestnancov, odovzdá dopravnému zamestnancovi bezpečnostný štítok, dohodne spôsob včasného dorozumievania o pohybe každého koľajového vozidla vzhľadom na ohrozenie zamestnancov chodom vlakov (PMD) na prevádzkovanom koľaji,
- f) ak je to potrebné pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov, zabezpečí podľa zásad stanovených predpisom ŽSR Z 1 umiestnenie výstražných terčov pri prevádzkovanom koľaji, ktorá susedí s vylúčenou koľajou. V prípade, že je potrebné znížiť rýchlosť okolo pracovného miesta, zabezpečí označenie tohto miesta návěstidlami pre prechodné obmedzenie traťovej rýchlosti a zabezpečí, aby sa písomným rozkazom nariadilo dávať v predmetnom úseku návěst „Pozor“ v súlade s čl. 303 písm. i) predpisu ŽSR Z 1,
- g) všetky hore uvedené skutočnosti zapíše a nechá dotknutými zamestnancami podpísať vo svojom, za týmto účelom založenom „Záznamníku BOZP“.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny strážením strážnikom trate z dočasne zriadeného stanovišťa

264. Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny pri ich výkone prevádzkovej činnosti, ktorých pracovisko sa nachádza na širej trati a má dlhšiu dobu trvania

(napr. pri rekonštrukcii tunela, pri sanácii zárezov a pod.), je možné zabezpečiť aj ich strážením na tento účel určeným spôsobilým zamestnancom - strážnikom trate. Táto forma stráženia nahrádza typovú pozíciu bezpečnostnej hliadky.

Toto stanovište musí byť zriadené v bezprostrednej blízkosti predmetného pracoviska a jeho zriadenie má len dočasný charakter.

265. Strážnik trate na dočasne zriadenom stanovišti (ďalej len strážnik trate) musí spĺňať podmienky zamestnanca vykonávajúceho bezpečnostnú hliadku a musí mať odbornú spôsobilosť pre pracovnú činnosť závorár. Nezatvára však závory a nestráži priecestie. Jeho hlavnou povinnosťou je návěstami pracovných čiat, ktoré zabezpečí vedúci pracovnej skupiny, „Vlak sa blíži“, resp. „Odídte z pracoviska“, zreteľne a včas upozorniť zamestnancov pracovnej skupiny na každé blížiac sa koľajové vozidlo, aby mohli včas aj s náradím a s mechanizáciou opustiť **priestor ohrozenia**. Návěst „Vlak sa blíži“ musí dať v rovnaký čas, ako keby mal inak zatvárať závory nachádzajúce sa na mieste pracoviska pracovnej čaty. Ak je potrebné, aby táto návěst bola dávaná skôr (v zmysle čl. 235), musí sa o tom vedúci pracovnej skupiny vopred so strážnikom trate dohodnúť (napr. v prípade ťažšieho/náročnejšieho odstúpenia zamestnanca z **priestoru ohrozenia** so zreteľom na použitú mechanizáciu, čas potrebný na vypratanie pracovného miesta, terén a pod.).

266. Dočasne zriadené stanovište strážnika trate musí byť telefonicky spojené so susednými železničnými stanicami a za zriadené sa považuje okamihom, keď strážnik trate ohlásí nástup služby a kilometrickú polohu stanovišťa výpravcom susedných staníc. Zrušené je okamihom, keď im ohlásí ukončenie služby.

267. V súvislosti so zriadením dočasného stanovišťa strážnika trate je vedúci pracovnej skupiny okrem iného povinný:

- a) pred začatím práce sa presvedčiť, či sa strážnik trate nachádza na zriadenom stanovišti a či má pri sebe predpísané zápisníky, návěstidlá, najmä funkčnú návestnú trúbku,
- b) v prípade, keď sa v medzistaničnom úseku smerom k pracovnému miestu pohybuje koľajové vozidlo, dať príkaz na začatie pracovnej činnosti zamestnancov pracovnej skupiny až vtedy, keď toto koľajové vozidlo pracovné miesto minie,
- c) prevziať každú návěst pracovných čiat, ktorú strážnik trate dá, a vykonať včas opatrenia na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny v zmysle čl. 218, písm. g) (vyzve zamestnancov, aby ihneď aj s každým **predmetom možnej kolízie** opustili **priestor ohrozenia**).

268. Okrem uvedeného je strážnik trate povinný:

- a) stráženie vykonávať len zo zriadeného stanovišťa,
- b) mať pri sebe na stanovišti:
  - ba) príslušné návěstidlá na varovanie pracovnej skupiny v zmysle predpisu ŽSR Z 1,
  - bb) funkčné hodinky (iné technické zariadenie) správne merajúce čas, ako aj "Zoznam vlakov pre traťových zamestnancov",
  - bc) funkčnú návestnú trúbku dvojhlasnú alebo návestnú húkačku dvojhlasnú a písťalku,
- c) pred začatím služby overiť správnu funkčnosť návestnej trúbky,
- d) na varovanie zamestnancov pracovnej skupiny pred približujúcim sa koľajovým vozidlom používať predpísané návěstidlá a týmto dávať "Návesti pracovných čiat" uvedené v predpise ŽSR Z 1,

ŽSR Z 2

e) na stanovišti zotrvať a stráženie vykonávať v čase určenom vedúcim pracovnej skupiny.

269. Ak strážnik trate zistí, že sa po koľaji susediacej s pracoviskom pohybuje koľajové vozidlo, ktorého predvídaný odchod mu nebol ohlásený, dá ihneď návesť "Odídte z pracoviska"; ak hrozí nebezpečenstvo, že sa nepodarí zamestnancom pracovnej skupiny opustiť **priestor ohrozenia susediacej koľaje s pracoviskom**, strážnik trate beží podľa možnosti v ústrety koľajovému vozidlu a rušňovodičovi dáva návesť "Stoj, zastavte všetkými prostriedkami!" (v zmysle predpisu ŽSR Z 1).

270. Zamestnanci pracovnej skupiny sú povinní výzvu vedúceho pracovnej skupiny alebo ním povereného zamestnanca na opustenie **priestoru ohrozenia** okamžite uposlúchnuť a ihneď aj s **predmetmi možnej kolízie** vystúpiť z **priechodného prie-rezu koľaje**, tieto **predmety možnej kolízie** odložiť na **miesto odloženia** a sami odstúpiť na **miesto odstúpenia**.

271. Zamestnanci pracovnej skupiny v čase, keď sú strážení strážnikom trate z dočasne zriadeného stanovišťa, sa nezbavujú zodpovednosti za seba. Ostatné ustanovenia tohto predpisu pre nich platia podľa rozsahu znalostí predpísaného pre výkon ich pracovných činností.

272. Vedúci pracovnej skupiny je povinný plniť aj ďalšie povinnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia jemu zverených zamestnancov a bezpečnosti jeho vlastnej (ktoré vyplývajú z ustanovení tohto predpisu na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny – podľa rozsahu znalostí predpísaných pre výkon jeho typovej pozície).

273. Pri tomto spôsobe zabezpečenia pracoviska nie je potrebné stavať výstražné terče. Vedúci pracovnej skupiny oznámi výpravcom susedných staníc údaje o polohe pracoviska (napr. v prvej traťovej koľaji + km poloha, pri druhej traťovej koľaji + km poloha) a o mieste, odkiaľ sa má dávať návesť „Pozor“, prípadne potrebné zníženie rýchlosti koľajových vozidiel v súvislosti s ich neohláseným chodom.

274. Dočasné stanovište strážnika trate musí byť zriadené a prevádzkované v súlade s príslušnými ustanoveniami predpisu ŽSR Z 1.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny systémom zabezpečenia automatického varovania

275. Na sieti ŽSR je možné prevádzkovať systém automatického varovania schválený ŽSR, ktorý nahradzuje typovú pozíciu základnej a predsunutej bezpečnostnej hliadky. Takýto systém je dovolené prevádzkovať len v súlade s návodom na jeho obsluhu a podľa vopred stanovených podmienok overených bezpečnostno-technickou službou.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovných činností v tuneli

276. V novovybudovaných tuneloch bez výklenkov sa pri výkone pracovných činností v tuneli musia zamestnanci riadiť ustanoveniami pravidiel užívania tunela.

Na pohyb a prácu v tuneli s výklenkami sa vzťahujú príslušné ustanovenia platné pre pohyb a prácu v **prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO** a ďalšie nasledujúce ustanovenia.

277. Prevádzková činnosť v prevádzkovanom tuneli s výklenkami smie byť vykonávaná len za podmienky, že je zaistená bezpečnosť zamestnancov najmä v súvislosti s včasným vyzvedávaním zamestnancov o chode koľajových vozidiel spôsobom, ako je to uvedené v predchádzajúcich ustanoveniach tejto kapitoly.

Pri práci v tuneli elektrifikovanej trate je potrebné postupovať aj v zmysle príslušných ďalších predpisov a noriem **[B13]**, **[B22]**.

278. V súvislosti s prípravou na vykonávanie prác v tuneli s výklenkami a s vlastným výkonom týchto prác (prípravné práce je z hľadiska zaistenia bezpečnosti zamestnancov treba považovať už za práce v tuneli) je príslušný vedúci prác povinný zabezpečiť:

- a) vypracovanie technologického postupu prác (pre každé pracovisko v tuneli), ktorého neoddeliteľnou súčasťou vzhľadom na individuálny charakter a stav tohto pracoviska musí byť riešenie zaistenia bezpečnosti zamestnancov a železničnej prevádzky v tuneli; musí zabezpečiť, aby tieto technologické postupy boli na pracovisku na vhodnom, dostupnom mieste pre zamestnancov,
- b) preukázateľné oboznámenie sa s predmetným technologickým postupom do úvahy prichádzajúcim zamestnancom,
- c) ešte pred začatím prác v tuneli určenie najbezpečnejšieho spôsobu, akým bude riešené zaistenie bezpečnosti zamestnancov v tuneli (spôsob v zmysle ustanovenia čl.: 170 a 211 vzhľadom na miestne pomery); v prípadoch, keď sa pracovisko nachádza v tuneli, ktorého dĺžka je väčšia ako 500 m, musí byť zriadené dočasné stanovište strážnika trate (v zmysle čl.: 264-274),
- d) v prípade, keď sa tunel nachádza v oblúku, resp. keď je tunel dlhší ako 500 m, musí zabezpečiť telefónne spojenie predmetného pracoviska s najbližšími železničnými stanicami (umiestnenie pred portálmi tunela) z dôvodu možnosti urýchleného získania informácií o dopravnej situácii potrebných pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pracovnej skupiny (pre včasné dosiahnutie najbližšieho výklenku tunela pred príchodom koľajového vozidla - pozri čl. 80),
- e) aby prívody a rozvody elektrickej energie v tuneli zodpovedali ustanoveniam príslušných bezpečnostných predpisov platných pre elektromontážne práce v tunelovom prostredí (najmä, aby boli použité len izolované kryté vodotesné káble a aby bolo vykonané predpísané istenie, keď druh práce vyžaduje rozvody s predpísaným napätím),
- f) aby všetky elektrické spínače v tuneli boli zakryté a aby podlaha nachádzajúca sa pred nimi a pod nimi mala suchý drevený, gumený alebo iný nevodivý povrch a aby elektrické osvetlenie pracoviska určené na trvalú manipuláciu malo predpísané napätie,
- g) primerané orientačné osvetlenie v tuneli v priebehu výkonu prác,
- h) aby boli okraje pracovných podláh, pod vrchnou časťou klenby a v oporách, vybašené obrubnou doskou na zabránenie prípadného pádu horniny alebo rôznych predmetov do **priechodného prierezu** koľaje,
- i) aby pojazdné tunelové lešenie s pracovnou dlážkou, nachádzajúcou sa vo výške 3 m a viac nad temenom koľajnice, ktoré bude v tuneli používané, bolo označené tabuľkou s dobre viditeľným nápisom: *"Pozor výška len ..... cm pod hornou časťou obrysu priechodného prierezu,*

ŽSR Z 2

- j) aby všetky mechanizmy, ktoré budú v tuneli používané (napr. pri injektážnych, torkretovacích a podobných prácach), boli vybavené príslušným ochranným krytom, sieťou, resp. inou ochranou,
- k) umiestnenie motorov, ktoré počas ich činnosti (chodu) vylučujú výfukové plyny, mimo tunela, resp. čo najďalej od pracoviska v smere prirodzeného prievanu v prípade, keď je tunel dlhý,
- l) aby pri vrtacích prácach boli používané len vrtáčky s funkčným zariadením na odsávanie prachu alebo vrtáčky na vodný výplach,
- m) také odsávanie prachu a vetranie pracovísk, pri ktorom nebude koncentrácia škodlivín v ovzduší prevyšovať maximálne hodnoty stanovené príslušnými hygienickými predpismi,
- n) aby zamestnanci pri výkone práce v dlhom prašnom alebo nedostatočne vetrateľnom tuneli používali respirátory s vhodnou vložkou,
- o) včasné zisťovanie kvality vzduchu nachádzajúcim sa v tuneli príslušným meracím prístrojom (zamestnanec poverený týmto meraním musí mať tento prístroj v tuneli stále pri sebe),
- p) aby zamestnanci pri zistení znečistenia vzduchu pracovali s nasadenými príslušnými ochrannými maskami (z dôvodu nedostatočného vetrania alebo pre značnú dĺžku tunela), resp. ak zistí, že sa v tuneli nachádzajú plyny vo väčšej koncentrácii ako je prípustné; z uvedeného dôvodu sa vedúci prác sám pred začiatkom prác, ako aj počas ich výkonu musí presvedčiť a priebežne presvedčovať o kvalite/stave vzduchu v tuneli,
- q) aby zamestnanci počas chodu koľajového vozidla nezotrávali v tuneli v prípade, keď v tuneli nie je dostatok priestoru pre ich ukrytie a ak nie je istota, že zdravie zamestnancov nebude ohrozené splodinami koľajového (hnacieho) vozidla pohybujúceho (nachádzajúceho) sa v tuneli,
- r) dodržiavanie ustanovení príslušných bezpečnostných predpisov, keď sú práce v tuneli vykonávané v blízkosti trakčného vedenia alebo v blízkosti oznamovacieho a zabezpečovacieho zariadenia napr. **[B23]**,
- s) odstraňovanie cencúľov z líca tunelovej rúry a námrazkov z koľajiska za mrazivého počasia; cencúle v klenbe elektrifikovaných tunelov možno odstraňovať len počas napäťovej výluky trakčného vedenia a pri zvýšenej opatrnosti (aby sa predišlo poškodeniu trakčného vedenia, najmä izolátorov),
- t) pri odmäku a v daždivom období zabezpečiť každodennú kontrolu, resp. čistenie zavodnených skalných partií tunelovej rúry,
- u) každodenné sledovanie stavu tunelovej rúry pri pravidelných trhacích prácach, kedy je zvýšené nebezpečenstvo samovoľného uvoľňovania horniny v tuneli,
- v) sám kontrolovať po každom odstrele stav koľajnicových skruží zabudovaných v tuneli v blízkosti miesta odstreľu a výsledky týchto kontrol značiť do stavebného denníka.

279. V súvislosti so začatím a s vykonávaním prác v tuneli s výklenkami je vedúci pracovnej skupiny, poverenej výkonom týchto prác, povinný:

- a) v prípade riešenia bezpečnosti zamestnancov výkonom bezpečnostných hliadok a postavením výstražných terčov zabezpečiť správne postavenie predmetných terčov na predpísanú vzdialenosť a oznámenie kilometrickej polohy týchto terčov výpravcom susedných železničných staníc (pri dlhých tuneloch, kde by predpísaná vzdialenosť pre postavenie výstražných terčov zasiahla do tunelovej rúry, zabezpečiť postavenie terčov pri portáli tunela); výkon bezpečnostných hliadok zabezpečiť z oboch smerov a zabezpečiť sústavnú kontrolu **priechodného prierezu** koľaje v tuneli z jeho oboch strán,

- b) zabezpečiť, aby každý zamestnanec vykonávajúci bezpečnostnú hliadku (či základnú alebo predsunutú) a ktorého stanovište sa nachádza v tuneli, mal pri sebe okrem návestnej trúbky aj ručný lampáš s bielym svetlom svietiacim do strán,
- c) postavenie výstražných terčov zabezpečiť aj vtedy, keď tunel alebo jeho časť zasahuje do obvodu železničnej stanice,
- d) určiť zamestnancom pracovnej skupiny konkrétne výklenky, do ktorých sa budú ukrývať pred príchodom koľajového vozidla (úkryt musí byť umiestnený tak, aby bola vždy zachovaná bezpečnosť zamestnancov - aby nemohli byť ohrození prípadným strhnutím stavebných zariadení inštalovaných v blízkosti **priechodného prierezu** koľaje), a uvedené skutočnosti zapísať do Záznamníka BOZP a nechať zamestnancami podpísať. V novovybudovaných tuneloch bez výklenkov pri chôdzi v tuneli sa zamestnanci musia riadiť ustanoveniami pravidiel užívania tunela,
- e) mať jeden ručný lampáš s bielym svetlom svietiacim do strán pre vedúceho pracovnej skupiny a pre každých päť zamestnancov ďalší taký lampáš a okrem toho pre každého zamestnanca pracovnej skupiny osobné svietidlo.

Zákazy

280. V súvislosti s výkonom pracovných činností v tuneli s výklenkami je zakázané:

- a) vykonávať bez prerušenia a uvoľnenia priechodného prierezu koľaje v tuneli akúkoľvek činnosť, ak tunelom prechádza koľajové vozidlo (tento zákaz neplatí pre činnosť v dvojkolajnom tuneli pri chode koľajového vozidla po susednej koľaji zníženou rýchlosťou a dodržania ustanovení čl. 254),
- b) zostupovať alebo vystupovať pod strop tunela po súčastiach výstroja tunela,
- c) ukladať do bezpečnostných výklenkov akýkoľvek materiál alebo náradie a umiesťovať akékoľvek zariadenie,
- d) uvoľňovať injektážne ihly z vrtu, pokiaľ sú pod tlakom (pri prečisťovaní upchatých hadíc tlakovou vodou musí byť zachovaná čo najväčšia opatrnosť a nesmie sa pripustiť prítomnosť ostatných zamestnancov),
- e) pri používaní vŕtacieho kladiva usmerňovať vrták rukou pri navrtávaní vrtu (pred napojením hadice na vŕtacie kladivo je potrebné hadicu prefúknuť; pred odpojením hadice od vŕtacieho kladiva musí byť najprv uzavretý ventil na rozvádzači).

281. Správca tunela je povinný zabezpečiť meranie dostatočnej kvality ovzdušia v tuneli v zmysle § 4 NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov (Na základe posúdenia rizika je zamestnávateľ povinný vypracovať posudok o riziku. Posúdenie rizika, ktorého súčasťou je objektivizácia chemických faktorov vyskytujúcich sa v pracovnom prostredí, sa musí aktualizovať pri každej zmene, ktorá môže ovplyvniť riziko, alebo ak závery zdravotného dohľadu preukážu, že je to potrebné.) cestou príslušného orgánu hygienickej služby s príslušným dokladovaním výsledkov (zápisom do stavebného denníka).

282. Ak sú práce v tuneli vykonávané počas výluky koľaje, príslušné ustanovenia tohto predpisu pre zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri ich pohybe a práci v tuneli platia aj vtedy. V prípade, ak ide o jednokolajný tunel, a ak počas výluky koľaje nie je bezpečnosť zamestnancov ohrozená pohybom koľajového vozidla, vždy si treba uvedomiť, že aj naďalej ostáva ohrozenie ich bezpečnosti a zdravia z ostatných negatívnych faktorov, ktoré sa môžu vyskytnúť pri práci v tuneli (zapríčinené plynom, elektrinou, tmou a pod.), a preto musí byť ochrana zamestnancov pred týmito faktormi aj naďalej zabezpečovaná.

**Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone
ich pracovných činností na mostoch**

283. Prácou vo výškach a nad voľnou hĺbkou sa zaoberajú príslušné bezpečnostné predpisy napr. **[A18]**. Ich ustanovenia pre výkon takejto činnosti v podmienkach ŽSR platia prednostne.

284. Na pohyb a prácu na moste sa vzťahujú príslušné ustanovenia platné pre pohyb a prácu v **prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO** a ďalšie nasledujúce ustanovenia.

285. Prevádzková činnosť (ďalej len pracovná činnosť) na prevádzkovanom moste smie byť vykonávaná len za podmienky, že je primerane zaistená bezpečnosť zamestnancov, najmä v súvislosti s pohybujúcimi sa koľajovými vozidlami, včasným a správnym (zreteľným) vyzumením zamestnancov o chode týchto koľajových vozidiel z oboch strán tak ako je to v predchádzajúcich ustanoveniach tejto kapitoly uvedené.

286. Pracovnú činnosť na mostoch (napr.: na nosných konštrukciách, podperách a na iných častiach stavieb), ktorých spodná hrana konštrukcie sa nachádza vyššie ako 5 m nad zemou alebo nad hladinou vody, treba vykonávať z revízných lávok, pojazdných revízných vozíkov, prípadne z visutých kliebok.

Opustiť podlahu takýchto zariadení (z dôvodu priblíženia sa k miestu prehliadky a pod.) smie zamestnanec len vtedy, keď je proti pádu dobre zabezpečený prostriedkami osobného zabezpečenia.

287. Pre práce väčšieho rozsahu je potrebné zostrojiť lešenie napr. **[B24]**, na ktorom musí byť zabezpečený voľný pohyb zamestnancov (bez pripútania) dokonalým zábradlím na okraji tohto lešenia alebo jednoduchou zábranou (lata, lano) umiestnenou najmenej 1,5 m od okraja lešenia. Za takúto zábranu smie vstúpiť len zamestnanec bezpečne pripútaný prostriedkami osobného zabezpečenia napr. **[A18]**, **[B18]**.

Ochranné siete musia byť zavesené tam, kde nie je možné alebo účelné zriaďovať na lešení zábradlie a vzhľadom na povahu pracovných úkonov nie je vhodné pripútanie zamestnanca prostriedkami osobného zabezpečenia.

288. Ochrana zamestnancov proti pádu sa musí vykonať kolektívnym alebo osobným zabezpečením nezávisle od výšky na všetkých pracoviskách a komunikáciách nad vodou alebo inými látkami, kde hrozí nebezpečenstvo poškodenia zdravia, a od výšky 1,5 m na všetkých ostatných pracoviskách a komunikáciách.

Kolektívnym zabezpečením sú ochranné a záchytné konštrukcie (ochranné zábradlie, ochranné ohradenie, lešenie, poklopy, záchytné ohradenie, záchytné lešenie, záchytné siete), ktoré musia byť dostatočne pevné a odolné proti vonkajším silám a nepriaznivým vplyvom a upevnené tak, aby bezpečne uniesli predpokladané namáhanie.

Osobné zabezpečenie zamestnancov pri prácach nad voľnou hĺbkou a vo výškach sa musí použiť v prípadoch, keď nemožno použiť kolektívne zabezpečenie. Na osobné zabezpečenie sa používajú prostriedky osobného zabezpečenia (bezpečnostné lano, bezpečnostný stroj, skracovač lana, samonavíjacia kladka, bezpečnostná brzda).

Ak zabezpečenie proti pádu podľa predchádzajúcich odsekov nie je ešte vykonané, prípadne sa len chystá, pri výkone činností na mostoch preklenujúcich vodné toky s hĺbkou 1,5 m a väčšou musí byť pracovisko vybavené záchrannými kole-

sami umiestnenými na ľahko prístupnom mieste v pohotovostnom stave vybavené lanami odolnými voči nasiaknutiu vodou (ktorých pevnosť a súdržnosť je vo vode nenarušiteľná) a to v dostatočnom počte.

Keď je šírka vodného toku väčšia ako 50 m a hĺbka väčšia ako 1,5 m, musí byť okrem záchranných kolies k dispozícii ešte aj záchranný čln (kapacita člna, resp. počet člnov, musí zodpovedať ich prípadnej potrebe) v pohotovostnom stave, ak zabezpečenie proti pádu podľa predchádzajúcich odsekov nie je ešte vykonané, prípadne sa len chystá.

V čase, kedy pracovisko ešte alebo už nie je zabezpečené (je ešte bez ochrannej siete, pri jej napínaní, pri montáži, demontáži a premiestňovaní lešenia), musí byť záchranný čln obsadený primeraným počtom zamestnancov schopných poskytnúť záchranu. Na veľkých alebo prudkých tokoch riek (s rýchlosťou väčšou ako 1 m/s) musí byť na tento čas zabezpečený motorový čln.

289. Pri výkone pracovných činností na mostoch nad prevádzkovanou koľajou (koľajami) musí vedúci prác vykonať príslušné opatrenia na zaistenie bezpečnosti prevádzky v koľaji.

Na mostoch nad pozemnými komunikáciami musí vedúci prác vykonať opatrenia na zabránenie pádu predmetov a určí zamestnanca ako hliadku na upozornenie užívateľov pozemnej komunikácie.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri zemných a pri stavebných prácach

290. Podrobnosti o zemných a stavebných prácach (napr.: prieskum staveniska, vyznačenie inžinierskych sietí, výkopové práce a ich zabezpečenie, zabezpečenie stability stien výkopov, svahovanie výkopov, podzemné práce, vrtné práce, razenie pretláčaním, zemné práce v zime, ručná doprava zemín, ako aj doprava železničnou dráhou a i.) riešia príslušné všeobecne záväzné predpisy napr. **[A18]**, ktorých ustanovenia aj v podmienkach ŽSR platia v plnom rozsahu a prednostne.

291. Ešte pred začatím zemných, resp. stavebných prác (napr. kopania jám na osadenie pätiiek stožiarov, návěstidiel, úprava terénu pri svahu trate a pod.) je príslušný vedúci prác povinný:

- a) oznámiť postup práce vedúcemu (správcovi) dotknutého pracoviska, v prípade, že sa zemné, či stavebné práce majú vykonávať v obvode železničnej dráhy; v obvode železničnej stanice aj prednostovi tejto železničnej stanice, resp. jeho zástupcovi (ktorým býva zväčša oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe) a dohodnúť s týmto opatrenia na bezpečný výkon predmetnej činnosti,
- b) ak sa pracovné miesto nachádza v ochrannom pásme elektrických, plynových alebo iných nebezpečných vedení, vykonať opatrenia zabráňujúce nebezpečnému priblíženiu zamestnancov a strojov k týmto vedeniam.

292. Na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone zemných, ako aj stavebných prác **v prevádzkovom priestore** sa vzťahujú príslušné ustanovenia platné pre pohyb a prácu **v prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO** a ďalšie nasledujúce ustanovenia.

293. Vedúci prác je povinný zabezpečiť výkon zemných, ako aj stavebných prác v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[A18]**. Okrem iného musí tiež zabezpečiť, aby žiaden zamestnanec vykonávajúci zemné, či sta-

ŽSR Z 2

vebné práce nezasiahol ani svojím telom a ani žiadnym **predmetom možnej kolízie** do žiadneho **priestoru ohrozenia** (pozri čl. 139).

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone prác vo výške a nad voľnou hĺbkou

294. Podrobnosti o zaistení bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovných činností vykonávaných vo výške (základné ustanovenia, zabezpečenie proti pádu, kolektívne zabezpečenie, osobné zabezpečenie, zabezpečenie proti pádu predmetov a materiálu, zabezpečenie miesta pod prácou vo výške a jeho okolia, práca na streche, konštrukcie na zvyšovanie miesta práce, odovzdanie a prevzatie konštrukcie, výstupy, práce nad sebou, práce na vysokých objektoch, zhadzovanie predmetov a materiálu, prerušenie práce vo výške ako aj krátkodobé práce vo výške) riešia príslušné všeobecne záväzné predpisy napr. **[A18]**, ktorých ustanovenia aj v podmienkach ŽSR platia v plnom rozsahu a prednostne.

295. Ešte pred začiatkom práce vo výške (napr. oprava strechy prevádzkovej budovy, náter stožiarov návestidiel, náter stožiarov elektrického osvetlenia, čistenie skalných svahov a pod.) je vedúci prác povinný oznámiť postup práce vedúcemu dotknutého pracoviska, v prípade, že sa práca vo výške vykonáva v obvode železničnej dráhy; v obvode železničnej stanice vždy aj prednostovi železničnej stanice, resp. jeho zástupcovi (ktorým býva zväčša oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe) a dohodnúť s týmto opatrenia na bezpečný výkon predmetnej činnosti.

296. Vedúci prác je povinný zabezpečiť výkon práce vo výške v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[A18]**.

Na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone práce vo výške a nad voľnou hĺbkou **v prevádzkovom priestore** sa vzťahujú o. i. aj príslušné ustanovenia platné pre pohyb a prácu v **prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO**.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri vŕtaní koľajníc a pri priváraní pozdĺžnych koľajnicových prepojk

297. Vŕtať koľajnice v **PMO** a privárať koľajnicové prepojky smie len pracovná skupina (pozri čl.: 162, 165, 210-256). Pozdĺžne koľajnicové prepojky smú privárať len zamestnanci s príslušným platným oprávnením pre takúto činnosť uvedeným vo zväračskom preukaze.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri meračských a pri geodetických prácach

298. Predpísané alebo inak potrebné meranie (napr. rozchodkou, pojazdnou rozchodkou, defektoskopom, meračským pásmom a pod.), tiež práce geodetické, ako aj ostatné práce s takýmto meraním súvisiace (ďalej len meračské práce), ak sú vykonávané **v prevádzkovom priestore**, sú pre účely tohto predpisu považované za prevádzkovú činnosť a preto sa na tieto práce o. i. vzťahujú aj ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti **v prevádzkovom priestore** a teda aj **v PMO** (ustanovenia platné pre prácu: osamelého zamestnanca, zabezpečeného zamestnanca, zabezpečujúceho zamestnanca, zamestnancov pracovnej skupiny a i.).

Meračské práce, ako aj defektoskopickú kontrolu smú vykonávať len zamestnanci na výkon takejto činnosti oprávnení.

299. Na elektrifikovaných tratiach a na tratiach vybavených automatickým zabezpečovacím zariadením je na meranie dovolené používať len nevodivé meračské pásmo.

Na elektrifikovaných tratiach s koľajovými obvodmi možno výnimočne použiť vodivé meračské pásmo (oceľové, plátené s kovovou vložkou a pod.), ale to len vtedy, keď je zabezpečené vylúčenie prepojenia koľajníc toho istého alebo susedného koľajového obvodu, resp. len vtedy, keď je zabezpečené vylúčenie vzniku poruchy činnosti zabezpečovacieho zariadenia.

Rozvinuté meračské pásmo je zakázané odkladať do koľaje medzi koľajnice alebo v ich blízkosti.

Pojazdná rozchodka, merací vozík KRAB

300. Pojazdnu rozchodkou a s meracím vozíkom KRAB smie merať oprávnený zamestnanec zabezpečený zabezpečujúcim zamestnancom (v súlade s čl.: 191-209). V prípade, keď je potrebné pojazdnú rozchodku alebo merací vozík KRAB ako **predmet možnej kolízie** odstrániť z **priechodného prierezu**, túto činnosť vykonávajú dotyční zamestnanci spoločne.

Elektronická pojazdná rozchodka EPR III. – minimálna obsluha počas merania – 3 zamestnanci. Zamestnanec vykonávajúci meranie musí byť zabezpečovaný vedúcim pracovnej skupiny počas merania a na odstránenie elektronickej pojazdnej rozchodky EPR III. z koľaje sú potrební minimálne 2 zamestnanci.

Práca s defektoskopom

301. Prácu s defektoskopom smie vykonávať zabezpečovaný zamestnanec so zabezpečujúcim zamestnancom, prípadne pracovná skupina. Zabezpečovaný zamestnanec a zabezpečujúci zamestnanec sa pri práci s defektoskopom musia striedať ako v obsluhu defektoskopu, tak aj v typovej pozícii zabezpečovaného, resp. zabezpečujúceho zamestnanca. Pokiaľ má defektoskopická skupina viac ako dvoch členov vtedy vedúci defektoskopickú skupiny vykonáva vedúceho pracovnej skupiny.

302. Na dvojkolejných a viackolejných tratiach je dovolené defektoskopickú kontrolu vykonávať vždy len v smere proti chodu koľajového vozidla. Tento smer si musia obaja zamestnanci overiť u dopravného zamestnanca v čase, keď u neho vybavujú súhlas na výkon práce (v súlade s čl.: 193 a 194).

Na jednokolejných tratiach a v koľajach s obojsmernou prevádzkou je dovolené defektoskopickú kontrolu vykonávať vždy len v smere, ktorý určí príslušný vedúci zamestnanec (podľa čl.: 211). V oboch prípadoch však zabezpečujúci zamestnanec je povinný sledovať trať (koľaj) v oboch smeroch.

303. V miestach s nepriaznivými rozhľadovými pomermi (napr.: zárez, vysoký porast, budovy a pod.), ako aj na mostoch a konštrukciách podobných mostom, musí prácu s defektoskopom vykonávať pracovná skupina. Vedúci takejto pracovnej skupiny musí na zaistenie bezpečnosti jej zamestnancov stanoviť (postaviť) bezpečnostnú hliadku.

304. V tuneli je prácu s defektoskopom dovolené vykonávať len v čase, keď je v ňom **vylúčený pohyb každého koľajového vozidla**.

305. Počas tmy a počas zníženej viditeľnosti je potrebné postupovať v zmysle čl. 207.

306. So stabilnými sieťovými defektoskopmi musia obsluhujúci zamestnanci zaobchádzať ako s elektrickými prístrojmi (v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov) **[B25]**.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri čistení skál

307. Na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri čistení skál **v prevádzkovom priestore** sa vzťahujú o. i. aj príslušné ustanovenia platné pre pohyb a prácu v **prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO** a ďalšie nasledujúce ustanovenia.

Pokiaľ majú byť práce na svahoch skalných stien, na ich okrajoch a pod. vykonávané v takej výške, ktorá je príslušnými bezpečnostnými predpismi napr. **[A18]** považovaná za výšku, pri ktorej je zamestnanec ohrozený pádom, musia byť tieto práce vykonávané v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov zaoberajúcich sa prácami vo výškach, resp. prácami nad voľnou hĺbkou napr. **[A18]**. Zamestnanci, ktorí vykonávajú alebo riadia práce vo výškach a nad voľnou hĺbkou, musia byť v zmysle spomenutých predpisov pre výkon takejto činnosti odborne i zdravotne spôsobilí.

308. Čistenie skál smú vykonávať len zamestnanci v pracovnej skupine (v súlade s čl.: 210-255). Vedúci takejto pracovnej skupiny je povinný okrem iného zabezpečiť:

- a) aby zo strany zamestnancov pracovnej skupiny boli dodržiavané ustanovenia tohto predpisu zakazujúce vstup osôb do **priestoru ohrozenia**, ako aj zasahovanie do **priechodného prierezu predmetom možnej kolízie**,
- b) aby práca na čistení skál bola vykonávaná v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[A18]**,
- c) aby zamestnanci čistili skalú v takom rozostavení, pri ktorom je vylúčené, že by sa dvaja alebo viacerí nachádzali nad sebou,
- d) bezodkladné nahlásenie akéhokoľvek poškodenia časti elektrotechnického zariadenia prevádzkovateľovi.

309. Ak má byť čistenie skál vykonávané v prípade, v ktorom nie je vylúčený pád skaly, dreva a pod. z predmetného pracoviska do **priechodného prierezu** prevádzkovej koľaje, smie byť táto činnosť vykonávaná len v čase, keď je na tejto koľaji **vylúčený pohyb každého koľajového vozidla**, resp. len v **PMO vylúčenej koľaje**. V takom prípade je vedúci pracovnej skupiny ešte povinný zabezpečiť:

- a) stráženie úseku trate ohrozeného padajúcimi kameňmi,
- b) aby spadnuté kamene, drevo a pod. zasahujúce do **priechodného prierezu** koľaje boli následne bezpečne odstraňované minimálne na **miesta odloženia**, touto úlohou už pri začatí prác vedúci pracovnej skupiny poverí niektorého zamestnanca pracovnej skupiny (v prípade potreby aj viacej zamestnancov) tak, aby sa nestalo, že by sa zamestnanec poverený odstraňovaním uvedených prekážok dostal pod zamestnanca vykonávajúceho čistenie skaly (čl. 308, písm. c)),
- c) aby mal zamestnanec poverený strážením na svojom stanovišti príslušné návěstidlo pre prípadné zastavenie koľajového vozidla, resp. návěstidlo na krytie náhle vzniknutej prekážky.

310. V súvislosti s čistením skál sú zamestnanci, ktorí túto činnosť vykonávajú, povinní okrem iných zásad dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) dodržiavať ustanovenia tohto predpisu zakazujúce vstup osôb do **priestoru ohrozenia**, ako aj zasahovanie do **priechodného prierezu predmetom možnej kolízie**,
- b) čistenie skál vykonávať v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[A18]**,
- c) na skalnú stenu zostupovať a skalnú stenu čistiť v smere zhora nadol,
- d) pred každým novým zostupom na skalnú stenu presvedčiť sa o vlastnom bezpečnom zaistení (najmä o správnom a bezpečnom upnutí postroja a lana),
- e) uvoľnené kamene zhadzovať sochorom, ktorý pri tom páčiť vždy len ťahom smerom k sebe,
- f) nižšie zostúpiť až vtedy, keď majú skalú, na ktorú zostupujú, očistenú,
- g) nikdy nečistiť stenu nachádzajúcu sa nad sebou.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri ničení buriny postrekmi

311. Pre manipuláciu s nebezpečnou látkou platia ustanovenia príslušných predpisov napr. **[A30, A31]**.

Zamestnanci vykonávajúci ničenie buriny postrekovými látkami sú okrem iných zásad povinní dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) postrekovú zmes pripravovať len v predpísanej koncentrácii,
- b) pri manipulácii s týmito látkami (napr. pri príprave postrekovej zmesi, vlastnom postreku), ako aj pri údržbe a opravách aplikačných zariadení, musia používať predpísané OOPP (tieto musia byť denne ošetrované, kontrolované a chybné vyradované),
- c) zaobchádzať s týmito látkami tak, aby tieto nespôsobili znečistenie povrchových alebo spodných vôd,
- d) jesť, piť a fajčiť až po skončení práce a po dostatočnom umytí rúk, tváre (teplou vodou a mydlom),
- e) nenechať tieto látky voľne prístupné a druhotne nepoužívať prázdne nádoby po predmetných koncentrátoch,
- f) s prázdnyimi obalmi naložiť predpísaným spôsobom.

Okrem uvedeného aspoň jeden zamestnanec musí byť odborne vyškolený pre poskytovanie prvej pomoci.

312. Vedúci prác zameranej na ničenie burín je okrem iného povinný zabezpečiť:

- a) aby predmetnú činnosť vykonávali len zamestnanci, ktorí spĺňajú pre výkon takejto činnosti stanovené podmienky, a aby títo zamestnanci boli ešte pred začatím predmetných prác preukázateľne poučení o správnom zaobchádzaní s takýmito látkami,
- b) aby postrekové práce boli vykonávané len za bezvetria alebo pri miernom vetre a to tak, aby nedošlo k poškodzovaniu susedných rastlinných kultúr (striedanie pri silnejšom vetre je zakázané),
- c) aby predmetné práce boli vykonávané v súlade aj s príslušnými predpismi pre likvidáciu burín na železničných tratiach napr. **[B20]**, **[B35]**,
- d) aby bol výkon postreku pri chode kropiacej súpravy cez stavby železničného spodku (priepusty a mosty cez vodné toky a pod.) a cez pozemné komunikácie prerušený,

ŽSR Z 2

- e) písomnú evidenciu (evidenčný zošit) použitia chemických prípravkov; uvedie v ňom dátum, trať, koľaj, použitý prípravok, dávku, koncentráciu, nastavenú šírku záberu v metroch a celkovú dĺžku úseku ošetrenej trate v metroch,
- f) aby počas výkonu práce zameranej na ničenie buriny bola kropiaca súprava vybavená aj príručnou lekárničkou, dostatočným množstvom pitnej vody, príslušným hasiacim prístrojom a príslušným bezpečnostným predpisom zaoberajúcim sa ničéním burín,
- g) náležitú opatrnosť v železničných staniciach a zastávkach, aby nedošlo k zasiahnutiu cestujúcich (najmä v blízkosti nástupíšť).

313. Neobsadené.

314. Na elektrifikovanej trati smie byť ničenie buriny chemickým postrekom vykonávané len v súlade s príslušnými bezpečnostnými predpismi **[B26]**.

315. Na elektrifikovaných tratiach, pokiaľ je trakčné vedenie pod napätím, je zakázané vystupovať na zásobníky. Zbrojenie a opravy sú dovolené na týchto tratiach len počas napäťovej výluky trakčného vedenia. Zamestnanec riadiaci postrekové práce je povinný dbať o to, aby nedošlo k rozstreknutiu zmesi na trakčné vedenie. Počas postreku je zakázané vystupovať na hornú časť kropiacej súpravy. Pri výstupe na zásobník musia byť na viditeľnom mieste umiestnené príslušné bezpečnostné tabuľky s uvedením značky podľa príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[B8]**.

316. Zamestnanec riadiaci postrekové práce je povinný zabezpečiť, aby o činnosti kropiacej súpravy boli vopred vyznení všetci obyvatelia strážnych domčekov na ošetrovanej trati, zamestnanci zastávok, hradiel, železničných staníc, ako aj ostatné osoby, ktoré by mohol vykonávaný predmetný postrek ohroziť na zdraví. Vedúci príslušných pracovísk, v ktorých obvode má byť postrek vykonaný, sú povinní upozorniť zamestnancov nachádzajúcich sa na trati, aby sa bezdôvodne ku kropiacej súprave nepribližovali, aby neboli zasiahnutí rozstrekovanou látkou alebo aby túto látku nevdychovali.

Zaistenie bezpečnosti kontrolórov (trate) – pochôdzkarov pri výkone kontrolnej činnosti

317. Na základe zohľadnenia miestnych pomerov a posúdenia rizík navrhnu jednotlivé oblastné riaditeľstvá zoznam ŽST, kde je účelné, aby boli rádiostanice kontrolórmí (trate) – pochôdzkarmi využívané, a tento zoznam musí byť prehodnotený pri každej zmene GVD alebo zmene rozsahu vykonávaného posunu v ŽST.

V zmysle príslušných predpisov pre rádiovú prevádzku na ŽSR musia vedúci dotknutých SMSÚ ŽTS **spracovať Rádiový prevádzkový poriadok v navrhutej ŽST** a zaradiť ho ako súčasť Prílohy č. 11 Prevádzkového poriadku ŽST.

Postup pracovnej činnosti kontrolóra (trate) – pochôdzkara vo vybraných zriaďovacích staniciach a železničných uzloch (vlakotvorných staniciach), v ktorých je vybavený rádiostanicou:

- a) Rádiostanica má kontrolórovi (trate) – pochôdzkarovi pri výkone kontrolnej činnosti zjednodušiť dostupnosť informácií. Umožňuje mu pri vstupe do obvodu ŽST, ako aj v prípade potreby sa spojiť s dopravným zamestnancom v zmysle čl. 168 a vyžiadať si pre seba potrebné informácie o aktuálnej dopravnej situácii, o posune, atď. Neprenáša sa tým zodpovednosť za zaistenie bez-

pečnosti kontrolóra (trate) – pochôdzkara na dopravného zamestnanca. Dopravný zamestnanec nemá povinnosť pri výkone kontrolnej činnosti ho pri každej následnej zmene dopravnej situácie volať.

- b) Prácu kontrolórov (trate) – pochôdzkarov je potrebné prednostne organizovať vo vlakových (resp. technologických) prestávkach, resp. v dňoch, kedy sa posun podľa objednávky nevykonáva.
- c) Kontrolór (trate) – pochôdzkar, ktorý vchádza pri pochôdzkovej činnosti zo širšej trate do vybranej zriaďovacej a vlakovotvornej stanice podľa zoznamu ŽST, musí sa pri vchodovom návestidle alebo v úrovni vchodového návestidla spojiť rádiostanicou (v prípade problému s nadviazaním spojenia je možné použiť všetky dostupné dorozumievacie prostriedky) s dopravným zamestnancom za účelom zistenia dopravnej situácie v stanici alebo v jej časti, ktorá prislúcha dopravnému zamestnancovi.

Ak riadenie posunu v určitom obvode stanice vykonáva iný zamestnanec ako je zamestnanec ŽSR, napr. dopravný dispečer ZSSK Cargo, tak spojenie sa s týmto zamestnancom rádiostanicou (v prípade problému s nadviazaním spojenia je možné použiť všetky dostupné dorozumievacie prostriedky) za účelom zistenia dopravnej situácie v jeho obvode musí byť riešené v zmysle príslušnej platnej „Zmluvy o prístupe k železničnej infraštruktúre“ v príslušnom Rádiovom prevádzkovom poriadku.

- d) Po nadviazaní spojenia s dopravným zamestnancom kontrolór (trate) – pochôdzkar oznámi svoju polohu (t.j. kde sa nachádza), predpokladaný čas trvania pracovnej činnosti, číslo dopravnej, prípadne manipulačnej koľaje, na ktorej musí vykonať predpísanú činnosť podľa grafu alebo rozvrhu pochôdzkarskej služby.
- e) Dopravný zamestnanec rádiostanicou (v prípade problému s nadviazaním spojenia je možné použiť všetky dostupné dorozumievacie prostriedky) oboznámi kontrolóra (trate) – pochôdzkara s aktuálnou dopravnou situáciou v stanici, pričom tohto zamestnanca informuje v nasledovnom poradí o:
  - ea) pohybe koľajových vozidiel po dopravných koľajach smerujúcich k jeho miestu, z ktorého nadviazal rádiové spojenie,
  - eb) chode vlakov po dopravných koľajach a výkone posunu po dopravných a manipulačných koľajach podľa ním oznámeného miesta predpísanej (predpokladanej) činnosti,
  - ec) o prípadných mimoriadnostiach v stanici (výluky koľaje, trakčného vedenia a podobne).
- f) Bez spojenia sa s dopravným zamestnancom a informovania sa o dopravnej situácii pri pochôdzke zo širšej trate do stanice nesmie kontrolór (trate) – pochôdzkar vykonávať kontrolnú činnosť v priechodnom priereze (v priestore ohrozenia) koľajiska príslušnej ŽST.
- g) Ak pracovnú činnosť začína v stanici, skôr než ju začne vykonávať, musí sa informovať u dopravného zamestnanca na dopravnú situáciu. V prípade mimoriadností v zmysle čl. 7 predpisu ŽSR Z 1 informuje dopravný zamestnanec kontrolóra (trate) – pochôdzkara o tejto skutočnosti. Dopravnému zamestnancovi kontrolór (trate) – pochôdzkar oznámi predpokladaný čas trvania pracovnej činnosti, číslo dopravnej prípadne manipulačnej koľaje, po ktorej plánuje vykonať kontrolnú činnosť pochôdzkou. Dopravný zamestnanec informuje kontrolóra (trate) – pochôdzkara podľa odseku e).

ŽSR Z 2

- h) Podľa informácie dopravného zamestnanca o posune alebo chode vlakov po danej koľaji kontrolór (trate) – pochôdzkar túto situáciu vyhodnotí a sám na základe predložených informácií posúdi, či bude ďalej pokračovať v kontrolnej činnosti, pretože on sám stále zodpovedá za svoju bezpečnosť. Má možnosť vykonať túto pochôdzku buď ako **kontrolnú činnosť** alebo pri chode vlakov, resp. posune ako **prevádzkovú činnosť**.
- ha) Pri výkone pochôdzky v obvode stanice **kontrolnou činnosťou** (za takúto sa považuje len vizuálna kontrolná činnosť, pri ktorej nemôže prísť k obmedzeniu schopnosti sledovať približujúce sa koľajové vozidlo) kontrolór (trate) – pochôdzkar zodpovedá sám za svoju bezpečnosť, preto počas pobytu v prevádzkovom priestore si túto skutočnosť musí neustále uvedomovať, musí byť náležite pozorný a ostražitý. Ak spozoruje alebo zistí zmenu dopravnej situácie oproti informácii od dopravného zamestnanca, je povinný on sám sa na túto zmenu znovu informovať u dopravného zamestnanca.
- hb) Ak sa dopravná situácia v stanici zmení natoľko, že kontrolórovi (trate) – pochôdzkarovi sa bude javiť ako neprehľadná, a sám usúdi, že môže byť ohrozená jeho bezpečnosť, alebo zistí poruchu, ktorú bude potrebné odstrániť, prípadne sa rozhodne vykonávať údržbu, musí výkon svojej činnosti riešiť ako pri **prevádzkovej činnosti**. Ďalej postupuje len za podmienok zaistenia bezpečnosti ako pri osamelom zamestnancovi v zmysle čl. 175 až 190.
- i) Kontrolór (trate) – pochôdzkar, ktorý vychádza pri pochôdzkovej činnosti do širšej trate z obvodu vybranej zriaďovacej a vlakotvornej stanice podľa zoznamu ŽST, sa musí pri vchodovom návěstidle pre opačný smer alebo v úrovni vchodového návěstidla spojiť rádiostanicou (v prípade problému s nadviazaním spojenia je možné použiť všetky dostupné dorozumievacie prostriedky) s dopravným zamestnancom za účelom oznámenia dopravnému zamestnancovi, že ukončil pochôdzkovú činnosť v stanici.

ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI S TRAŤOVÝMI STROJMI, STROJMI NA ZEMNÚ A STAVEBNÚ PRÁCU A S NIEKTOROU ĎALŠOU MECHANIZÁCIOU POTREBNOU PRE VÝKON PREVÁDZKOVEJ ČINNOSTI

Všeobecné podmienky

318. Traťovými strojmi sú napríklad:

- a) stroje na čistenie štrkového lôžka (napr. strojová čistička a strojová čistička za hlavami podvalov),
- b) stroje pre kladenie koľají, výhybiek a mostných konštrukcií (napr. vozňové žeriavy, motorové plošinové vozne, pokladače koľajových polí, dvojkonzolové mostné žeriavy, otočné žeriavy),
- c) stroje pre úpravu smeru a výšky koľaje (napr. strojná podbíjačka podvalov, automatická strojná podbíjačka, smerovací stroj, a i.),
- d) stroje pre dovoz štrku a pre odpratávanie odpadového materiálu a snehu (napr. samovýšpné vozne - dozátory, odpratávacie súpravy, snehové pluhy, prúdové rozmrazovače a i.),

- e) stroje pre zemné práce, stroje pre urovanie a zhutnenie štrkového lôžka (napr. zhutňovače štrkového lôžka, zhutňovače štrku medzi podvalmi, ľahké zaštrkovacie súpravy, stroje na úpravu pláne štrkového lôžka a i.),
- f) súpravy a zariadenia na vyvážanie dlhých koľajnicových pásov (súpravy, resp. zariadenia rôznych typov),
- g) motorové vozíky (napr. motorový univerzálny vozík, motorový pracovný vozeň),
- h) montážny vozeň pre kontrolu a údržbu trakčného vedenia (MVTV) a iné.

319. Každý traťový stroj musí zodpovedať požiadavkám právnych predpisov týkajúcich sa bezpečnosti a hygieny práce. Všeobecné podmienky prevádzky sú stanovené predpisom ŽSR VM 1 „Prevádzkové činnosti zamestnancov ŽSR so železničnými vozidlami“. Podmienky pre jednotlivé typy strojov sú riešené pridruženými predpismi (ŽSR S 8/1 „Smernice pre nákup a zavádzanie železničných stavebných strojov do prevádzky“ atď.) a predpisom ŽSR D 2/81 "Doprava traťových strojov podľa typov". Pre každý stroj sa musí prednostne dodržiavať príslušná technická dokumentácia (technické podmienky, návod k obsluhu, mazacie plány a pod.) a príslušné technické normy.

Pracovná činnosť traťových strojov vykonávaná **v prevádzkovom priestore** je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti **v prevádzkovom priestore**.

Bezpečnostno-technické podmienky

320. Všetky traťové stroje musia spĺňať okrem iných aj nasledovné bezpečnostné podmienky:

- a) každá časť stroja, ktorá by svojím tvarom alebo činnosťou mohla spôsobiť poranenie, musí byť zabezpečená tak, aby nemohla ohroziť bezpečnosť osôb, musí byť vybavená bezpečnostným označením,
- b) elektrické zariadenie stroja, ako aj krytie jeho elektrických častí musí zodpovedať príslušným normám,
- c) všetky ovládacie prvky (páky, spínače, tiahla a pod.) musia byť označené podľa spôsobu použitia trvalým a prehľadným označením podľa príslušných noriem,
- d) signalizačné zariadenie a svetlá musia byť označené podľa účelu a podľa použitia,
- e) osvetlenie pracoviska obsluhy a pracoviska stroja musí zodpovedať čo do intenzity a druhu požiadavkám na osvetlenie,
- f) stroj musí byť vybavený lekárničkou a potrebným počtom vhodných hasiacich prístrojov,
- g) zamestnanec obsluhujúci stroj má pri práci sedieť, ak je k tomu stroj vybavený (sedadlo musí byť pevne spojené s konštrukciou stroja a musí byť odpružené).

Obsluha traťových strojov

321. Počet zamestnancov potrebných k obsluhu stroja je uvedený v predpise ŽSR VM 1, resp. je určený technickými podmienkami stroja.

322. Stroj smú obsluhovať len zamestnanci (strojníci (rušňovodiči)) odborne, zdravotne a psychicky spôsobilí v zmysle zákona NR SR č. 513/2009 Z. z. § 25 s platným preukazom pre obsluhu a vedenie príslušného typu stroja. Preukaz je strojník (rušňovodič) povinný mať počas výkonu práce pri sebe a preukázať sa ním pri kontrole.

ŽSR Z 2

323. Keď stroj obsluhujú viacerí zamestnanci, musí byť menovite určený vedúci stroja. **Vedúci stroja** je odborne spôsobilý zamestnanec (v zmysle predpisu ŽSR Z 3), ktorému sú podriadení všetci strojníci (rušňovodiči) určení k obsluhu stroja. Vedúci stroja zodpovedá za bezpečnosť týchto zamestnancov ako v čase, keď obsluhujú stroj, tak aj v čase, keď vykonávajú jeho opravu, resp. počas dopravy stroja. Zodpovedá taktiež za riadnu prípravu stroja na činnosť, za jeho vyhovujúci stav a za odstavenie a zaistenie stroja, resp. mechanizmu po skončení jeho činnosti. Riadi sa pokynmi vedúceho pracoviska stroja.

Pred začatím práce je vedúci stroja povinný:

- a) vykonať prehliadku stroja a presvedčiť sa, či je stroj vybavený predpísaným bezpečnostným zariadením a či je v prevádzkyschopnom stave,
- b) poučiť ostatných strojníkov o správnej a bezpečnej obsluhu stroja a upozorniť ich na osobitné nebezpečenstvo pri práci,
- c) kontrolovať, či títo zamestnanci dodržiavajú ustanovenia bezpečnostných predpisov a či správne používajú predpísané OOPP,
- d) dbať na udržiavanie poriadku na stroji a na pracovisku,
- e) oboznámiť obsluhu stroja s pracovnými príkazmi, ktoré dostane od vedúceho pracoviska stroja.

Keď stroj pracuje samostatne bez pomocných zamestnancov, vtedy je vedúci stroja súčasne aj vedúcim pracoviska stroja.

324. Vedúci pracoviska stroja je zamestnanec určený ako vedúci prác, ktorý je zodpovedný za splnenie úlohy, ktorý zodpovedá aj za bezpečnosť zamestnancov obsluhujúcich traťový stroj a za pomocných zamestnancov pridelených k traťovému stroju z hľadiska železničnej prevádzky. Zodpovedá i za uvedenie koľaje do prevádzkyschopného stavu po ukončení prác (smie ním byť iba zamestnanec s odbornou spôsobilosťou v zmysle predpisu ŽSR Z 3 – majster železničných tratí a stavieb, pri traťových strojoch MVTV s odbornou spôsobilosťou v zmysle predpisu ŽSR Z 3 u odvetvia OZT s odbornou skúškou č. 18, 46 alebo 47 a u odvetvia EE s odbornou skúškou č. 18, 61, 64 alebo 66 a pod.). Plní aj typovú pozíciu posunovača. Na vedúceho stroja sa vzťahujú aj povinnosti bezprostredne nadriadeného zamestnanca.

Vedúci pracoviska stroja môže byť určený aj pre viacero strojov (pre viacero ich pracovísk), pokiaľ tieto stroje pracujú sústredene na jednom úseku. Ak má vedúci pracoviska stroja plniť aj povinnosti vedúceho pracovnej skupiny, vtedy sa na neho vzťahujú aj príslušné ustanovenia určené pre prácu pracovnej skupiny a pre vedúceho pracovnej skupiny.

Vedúci pracoviska stroja zaistenie BOZP zamestnancom v prípade potreby (napr.: pohyb koľajových vozidiel po susednej koľaji a i.) zabezpečí výkonom bezpečnostnej hliadky (v súlade s čl.: 230-245; zamestnancov na jej výkon si v prípade potreby vyžiada). Vedúci pracoviska stroja podľa miestnych podmienok určuje počet a stanovište bezpečnostných hliadok v prípadoch, keď na jednom úseku pracuje sústredene viacej strojov.

325. Vedúci stroja i vedúci pracoviska stroja musia ešte pred nasadením stroja na výkon práce zistiť miestne aj pracovné podmienky a dohodnúť sa o spôsobe zaistenia BOZP, ako aj o spôsobe vykonávania vlastných prác. Pred nasadením stroja a začatím jeho pracovnej činnosti musí vedúci pracoviska stroja všetky potrebné opatrenia dohodnúť s príslušným dopravným zamestnancom, v tomto prípade len s oprávneným zamestnancom riadiacim dopravu na dráhe (v zmysle čl. 168), resp. so zamestnancom zodpovedným za výlukové práce (za priebeh, výkon výlukových

prác), prednostne napr. spôsob vyrozumievania o pohybe každého koľajového vozidla k ich pracovnému miestu, resp. po susednej koľaji a i.

Pracovnú činnosť s traťovým strojom začína vedúci pracoviska stroja až vtedy, keď dostane na jej začatie súhlas od príslušného dopravného zamestnanca, resp. od príslušného oprávneného zamestnanca riadiaceho dopravy na železničnej dráhe (ktorý povolil výluku predmetnej koľaje).

Pracovisko stroja musí byť kryté v zmysle ustanovení predpisu ŽSR Z 1.

326. Zamestnanci podieľajúci sa na obsluhu stroja sú povinní, v rámci svojich možností, dbať pri obsluhu strojov o svoju bezpečnosť a vedúcemu stroja oznámiť každú zistenú poruchu. Vedúci stroja je povinný zabezpečiť odstránenie takto nahlásenej poruchy.

Hlavné zásady pre prevádzku, dopravu a opravu strojov

327. Pracovná činnosť traťových strojov vykonávaná v **PMO** je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti **v prevádzkovom priestore**.

328. Zamestnanci zodpovední za prevádzku, dopravu a opravu strojov (obsluha strojov – strojník (rušňovodič), vedúci stroja, vedúci pracoviska stroja, ako aj vedúci prác) sú povinní okrem iných zásad dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) neprevádzkovať stroje:
  - aa) ktorých brzdy nevykazujú správnu činnosť,
  - ab) ktorých zariadenia pre dávanie návěstí nevykazujú správnu činnosť,
  - ac) ktoré nemajú platný doklad o určenej prehliadke a odbornej skúške,
- b) prácu stroja začať, resp. zmenu smeru jeho pohybu signalizovať návěstou "Pozor", ktorú musí dať vedúci predmetného stroja všetkým zamestnancom nachádzajúcim sa v najbližšom okolí stroja,
- c) **počas tmy** a **počas zníženej viditeľnosti** pracovať v súlade ustanoveniami čl.: 247 a 248 a to len so strojmi, ktoré majú v poriadku všetky svetlá, ak nemajú výslovne stanovené, že **počas tmy**, resp. **počas zníženej viditeľnosti** pracovať nesmú; pracovisko pri práci stroja **počas tmy**, ako aj **počas zníženej viditeľnosti** musí byť osvetlené,
- d) vykonávať opravu alebo ošetrovanie stroja len vtedy, keď je tento obojstranne zabezpečený proti samovoľnému pohybu a proti nabehnutiu iného stroja alebo vozidla naň.

Práce strojov na elektrifikovaných tratiach

329. Pri práci strojov na elektrifikovaných tratiach musia byť dodržiavané podmienky bezpečnej práce podľa príslušných noriem napr. **[B29]**.

Vedúci pracoviska stroja je povinný po ukončení prác uviesť pracovisko z hľadiska elektrotechnického do pôvodného stavu (ukoľajňovacie vodiče).

Ukončenie prác vykonávaných za napäťovej výluky trakčného vedenia je povinný vedúci prác oznámiť príslušnému poverenému zamestnancovi odvetvia EE.

330. Chod koľajového (vozňového) žeriava v medzistaničnom úseku je dovolený, len ak je tento v prepravnej polohe. Miestny posun a chod na pracovisko po koľaji vylúčenej z prevádzky je dovolený aj v pracovnej polohe. Pod trakčným vedením,

ŽSR Z 2

ktoré je pod napätím, sa so žeriavom smie posunovať iba vtedy, keď má tento žeriav spustený výložník.

331. Zdvíhanie výložníka žeriava, vystupovanie na konštrukciu žeriava, do vyvýšených kabín strojníkov a na konštrukciu stroja, ako aj začatie práce stroja je dovolené len na príkaz vedúceho stroja. Vedúci stroja smie taký príkaz dať až vtedy, keď s istotou vie, že pracovisko je zabezpečené v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov najmä **[B29]** a keď sa o uvedenom dohodne s vedúcim pracoviska stroja.

332. Keď má koľajový žeriav (napr. vozňový žeriav UK 25) pri práci na elektrifikovanej trati (koľaji) namontované trolejové opierky, musia byť tieto vodivo spojené s kostrou stroja. Po skončení práce musia byť demontované alebo otočené súbežne s osou trolejového vedenia a upravené tak, aby pri chode nedošlo k zachyteniu o trolejový drôt alebo o inú časť trakčného vedenia.

333. Vedúci stroja je povinný zabezpečiť, v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov **[B17]**, aby sa žiadna časť stroja ani premiestňovaného bremena vodivo nespojeného s trakčnou koľajnicou pri práci i v pokoji nepriblížila k trakčnému vedeniu pod napätím bližšie než 2 metre, ako aj ďalšie bezpečnostné požiadavky stanovené týmito predpismi.

334. Pred spustením hrabacieho zariadenia strojovej čističky štrkového lôžka vedúci pracoviska stroja a aj vedúci stroja sú povinní sa presvedčiť, že ukoľajnenie trakčných stožiarov a iných kovových konštrukcií je odpojené a nezasahuje do pracovného priestoru strojovej čističky.

335. Vedúci stroja a vedúci pracoviska stroja sú povinní sa pred začatím práce stroja presvedčiť, či nebude potrebná napäťová výluka trakčného vedenia, ako aj o tom, či práci stroja nebudú brániť vodivé koľajnicové prepojky, ukoľajnenie trakčných stožiarov a kovových konštrukcií, lana tlmiviek a pod., aby nedošlo k ich poškodeniu.

336. Pre upozornenie zamestnancov obsluhujúcich stroje na nebezpečenstvo priblíženia sa k častiam trakčného vedenia pod napätím musia byť na stroji pri všetkých výstupoch na konštrukciu alebo do kabíny vo výške 3,5 m nad temenom koľajnice vyznačené obojstranne červenou farbou dva vodorovné pruhy a bezpečnostná tabuľka č. 0111 podľa STN EN 61 3101-1 s nápisom „Výstraha – životu nebezpečné približovať sa k trakčnému vedeniu“.

Stroje pre zemné práce a stavebné stroje

337. Pracovná činnosť strojov pre zemné práce a stavebných strojov vykonávaná **v prevádzkovom priestore** je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti **v prevádzkovom priestore**.

338. Stroje pre zemné práce a stavebné stroje, ktoré sa pohybujú po koľajach, považujeme za stroje železničné. Pre ne platia všetky uvedené ustanovenia, ktoré sú určené pre traťové stroje.

339. Ak sú v **prevádzkovom priestore** používané stroje pre zemné práce alebo stavebné stroje nekoľajové ako napr.: dozéry, skrejpre, zrovnávače - grejdery, rýpadlá, bagre, vŕtacie súpravy na automobilovom podvozku, ale aj nákladné automobily, traktory a iné dopravné prostriedky určené na prepravu nákladov, v plnej miere sa na tieto vzťahujú ustanovenia č.: 320-329, 331, 333-335. Pre ich pohyb a činnosť platia aj ustanovenia príslušných bezpečnostných predpisov určených a používaných pre stavebnú činnosť napr. **[A18]**, **[A24]**, **[B10]**, **[B25]**, pre prevádzku motorových vozidiel napr. **[A22]**, **[A25]** a pre pohyb a prácu v **prevádzkovom priestore** elektrifikovanej trate, koľaje aj ustanovenia príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[B29]** a i.

Každý nekoľajový stroj musí mať určeného aj **vedúceho pracoviska stroja** (v zmysle čl. 324), na ktorého sa v plnej miere vťahujú ustanovenia platné pre vedúceho pracoviska stroja traťových strojov. Obsluha nekoľajového stroja nesmie bez prítomnosti a súhlasu vedúceho pracoviska stroja **v prevádzkovom priestore** s nekoľajovým strojom vykonávať pracovnú činnosť a ani s ním pohybovať.

Každý nekoľajový dopravný prostriedok (napr. nákladný automobil, traktor a i.) musí mať určeného aj **vedúceho vozidla**. Vedúci vozidla plní úlohy vedúceho pracoviska stroja. Obsluha nekoľajového dopravného prostriedku (vodič prípadne ďalšia určená osoba) nesmie bez prítomnosti a súhlasu vedúceho vozidla **v prevádzkovom priestore** s nekoľajovým dopravným prostriedkom vykonávať pracovnú činnosť a ani s ním pohybovať.

340. Ak je pohyb a pracovná činnosť strojov na zemné alebo stavebné práce alebo nekoľajového dopravného prostriedku vykonávaná mimo **prevádzkového priestoru**, musí byť táto činnosť vykonávaná v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov pre stavebnú činnosť napr. **[A18]**, resp. pre prevádzku motorových vozidiel napr. **[A25]**.

V prevádzkovom priestore, v blízkosti **priechodného prierezu** koľaje (najkratšia dovolená vzdialenosť od osi najbližšej prevádzkovej koľaje je 2500 mm za podmienok stanovených v čl. 341), je dovolené vykonávať prácu so strojom pre zemné alebo stavebné práce, ako aj manipulovať s dopravným prostriedkom (napr.: vysýpanie zemin a pod.) len pod dozorom vedúceho pracoviska stroja, resp. vedúceho vozidla, ktorý dobre pozná miestne pomery a ktorý sa musí postarať o. i. aj o to, aby nebola ohrozená bezpečnosť osôb a bezpečnosť prevádzky na prevádzkovej koľaji.

341. Vedúci pracoviska stroja (vedúci vozidla v prípade nekoľajového dopravného prostriedku) pred začatím prác stroja v blízkosti **priechodného prierezu koľaje** a počas ich trvania je povinný zabezpečiť:

- a) začatie prác v súlade s ustanovením čl. 290-293 a 325 tohto predpisu,
- b) po dohode s príslušným dopravným zamestnancom (čl.: 168 a 325) zníženie rýchlosti koľajových vozidiel pohybujúcich sa vedľa pracoviska, ak je to potrebné,
- c) umiestnenie pevnej pásky výraznej (bezpečnostnej) farby vo výške 1 000 mm nad temenom koľajnice vo vzdialenosti minimálne 2 500 mm od osi najbližšej koľaje,
- d) stráženie pracoviska (z každého smeru) výkonom bezpečnostných hliadok (čl. 230-245),
- e) dodržiavanie ustanovení príslušných bezpečnostných, ako aj prevádzkových predpisov napr. **[A18]**, **[A24]**, **[B6]**, **[B10]**, **[B25]**, **[B37]** podriadenými zamestnancami, aby bolo vylúčené ohrozenie ich bezpečnosti, ako aj ohrozenie plynulosti a bezpečnosti dopravy na prevádzkovej koľaji,

ŽSR Z 2

- f) prerušenie práce stroja po dobu prechodu každého koľajového vozidla po najbližšej koľaji (susediacej s pracoviskom stroja),
- g) aby žiaden zamestnanec vykonávajúci zemné práce nezasiahol ani svojím telom a ani žiadnym **predmetom možnej kolízie** do žiadneho **priestoru ohrozenia**.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri prevádzkovaní ostatnej mechanizácie

342. Ostatnú mechanizáciu potrebnú ku stavbám a obnovám zariadení železničnej infraštruktúry (napr. navijak pre nakladanie koľajníc, maderon a diplora, kozlíkový žeriav, rôzne druhy podvozkov, ohýbačka koľajníc, vrtačka podvalov, elektrické a motorové píly, elektrické a motorové zatáčačky skrutiek a upevňovadiel, elektrická ručná úderová podbíjačka, hydraulický vyťahovák podvalov a i.) smú obsluhovať len zamestnanci, ktorí sú s jej obsluhou zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení, zacičení a v prípadoch, v ktorých to ustanovenie príslušného predpisu vyžaduje, sú držiteľmi platného oprávnenia na obsluhu tejto mechanizácie.

Vlastnú obsluhu predmetnej mechanizácie smú vykonávať len v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov (návodov na obsluhu, technických podmienok, mazacích plánov, technických noriem, miestnych bezpečnostných predpisov a i.).

Títo zamestnanci pri výkone prác so spomenutou mechanizáciou, pokiaľ to príslušný predpis neurčuje inak, zodpovedajú za bezpečnosť svoju, ako aj za bezpečnosť všetkých zamestnancov, ktorí môžu byť činnosťou tejto mechanizácie ohrození (ďalšia obsluha mechanizácie, zamestnanci vykonávajúci činnosť v blízkosti tejto mechanizácie, ako aj osoby nachádzajúce sa v blízkosti tejto mechanizácie).

343. Ak je s ostatnou mechanizáciou vykonávaná pracovná činnosť **v prevádzkovom priestore**, je pre účely tohto predpisu táto pracovná činnosť považovaná za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti **v prevádzkovom priestore** a teda aj **v PMO**.

344. V prípade, že správnosť a bezpečnosť obsluhy mechanizačného prostriedku neurčuje žiaden predpis, resp. návod na obsluhu, je prevádzkovateľ takéhoto mechanizačného prostriedku povinný zabezpečiť vypracovanie miestneho bezpečnostného, resp. miestneho prevádzkového predpisu pre bezpečnú prevádzku takéhoto prostriedku.

XI. Kapitola

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri práci na zariadeniach odvetvia OZT

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich činností na zabezpečovacej, oznamovacej a telekomunikačnej technike

A. VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

345. Každý zamestnanec, ktorý vykonáva činnosť spojenú s montážou, údržbou, opravou, či demontážou zabezpečovacej, oznamovacej a telekomunikačnej techniky, ako aj elektrotechnického a energetického zariadenia, je povinný postupovať o. i. aj v zmysle ustanovení príslušných predpisov platných pre jeho konkrétnu činnosť napr. **[B23]**, **[B27-B30]**.

346. Pracovná činnosť vykonávaná na zabezpečovacej, oznamovacej a telekomunikačnej technike, ako aj na elektrotechnickom a na energetickom zariadení vykonávaná **v prevádzkovom priestore** je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti **v prevádzkovom priestore**, teda aj **v PMO**.

Vzhľadom na špecifickosť činností, ktorú si vyžaduje povaha väčšiny druhov zabezpečovacieho, oznamovacieho, telekomunikačného, elektrotechnického a energetického zariadenia, najmä pri jeho montáži, údržbe, oprave, či demontáži, resp. pri každej inej manipulácii s ním, opatrenia na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri vykonávaní predmetnej činnosti musia vyplývať z hodnotenia rizík a zodpovedať ohrozeniu, ktoré pri takejto činnosti môže vzniknúť.

Za vykonanie a dodržanie opatrení vyplývajúcich z hodnotenia rizík ako aj príslušných opatrení predpísaných v tomto predpise sú zodpovední ako príslušní vedúci prác, tak aj samotní zamestnanci a to každý v rozsahu predpísaných príslušných znalostí a kompetencií a v rozsahu svojej zodpovednosti vyplývajúcej mu z jeho typovej pozície. Vedúci prác sa svojich povinností nemôže zbaviť ani v prípade, keď výkonom predmetných prác poverí pracovnú skupinu na čele s vedúcim pracovnej skupiny.

Povinnosti vedúceho prác

347. Vedúci prác pri výkone pracovných činností, ktoré majú byť vykonávané zamestnancami na elektrickom zariadení alebo v jeho blízkosti, je okrem iného povinný:

- a) určiť v zmysle tohto predpisu a bezpečnostného predpisu **[B31]** pre každú samostatne pracujúcu skupinu vedúceho pracovnej skupiny, ktorý zabezpečí preukázateľné poučenie (do Záznamníka BOZP) zamestnancov poverených výkonom takejto činnosti o bezpečnom pracovnom postupe a o zaistení pracoviska vždy:
  - aa) pred každým začatím pracovnej činnosti na elektrickom zariadení, ktorá nie je obvyklou pracovnou činnosťou aj v prípade, že táto činnosť bola prerušená,
  - ab) pred výkonom každej inej než obvyklej pracovnej činnosti,
  - ac) pred každou zmenou pracovného postupu.

ŽSR Z 2

- b) oboznámiť o dôvode, obsahu a rozsahu plánovanej pracovnej činnosti (tam, kde je to potrebné) príslušného zamestnanca zodpovedného za prevádzku na pracovisku, v obvode ktorého má byť táto činnosť vykonávaná (napr. prednostu železničnej stanice, oprávneného zamestnanca riadiaceho dopravu na železničnej dráhe a i.), a s týmto zamestnancom dohodnúť postup prác a podmienky, za akých môže byť predmetná činnosť vykonávaná,
- c) vopred zabezpečiť výluku koľaje, ak je potreba použiť mechanizačný prostriedok (koľajový alebo automobilový žerjav napr. pri montáži, či pri demontáži stožiarového návěstidla a pod.), činnosťou ktorého dôjde k zasiahnutiu do **priechodného prierezu** koľaje,
- d) vopred zabezpečiť výluku trakčného vedenia, ak je táto potrebná pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov, ktorí majú vykonávať pracovnú činnosť v nedovolennej blízkosti tohto trakčného vedenia **[B29]**,
- e) zabezpečiť, aby pri výkone pracovnej činnosti na zabezpečovacej, oznamovacej a telekomunikačnej technike, na elektrotechnickom a energetickom zariadení podriadenými zamestnancami nedošlo k ohrozeniu bezpečnosti osôb, resp. k ohrozeniu železničnej prevádzky,
- f) začať dohodnutú pracovnú činnosť až vtedy, keď dá príslušný zodpovedný zamestnanec, ako aj zamestnanec, ktorý predmetné zariadenie obsluhuje, a tiež zamestnanec riadiaci jeho činnosť (oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe a pod.) na začatie takejto činnosti súhlas (ak je tento súhlas nevyhnutný); s týmto zamestnancom udržiavať spojenie za účelom koordinácie prevádzkovej činnosti a prevádzky,
- g) vopred zabezpečiť príslušné technologické postupy a následne ich dodržiavanie.

B. ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ZAMESTNANCOV PRI VÝKONE ICH PRACOVNÝCH ČINNOSTÍ NA ZABEZPEČOVACEJ TECHNIKE

Návěstidlá, návěstné lávky a konzoly

348. Zamestnanci pri výkone ich pracovnej činnosti na návěstidlách, na návěstných lávkach, ako aj na konzolách, sú povinní dodržiavať okrem iných zásad najmä nasledovné zásady:

- a) manipulovať so stožiarovým návěstidlom, s návěstnou lávkou alebo s konzolou v súlade so zásadami platnými pre manipuláciu s bremenami a to s takým počtom zamestnancov, pri ktorom bude vylúčené ohrozenie ich bezpečnosti, a to aj v prípade použitia mechanizačného prostriedku,
- b) zabezpečiť, aby návěstidlo, návěstná lávka, konzola, ani ich žiadna časť nijako nezasiahli do **priestoru ohrozenia**,
- c) práce na návěstidlách (mechanických i svetelných) sa môžu začať až po predchádzajúcom súhlase zamestnanca, ktorý návěstidlo obsluhuje,
- d) ručne vztyčovať alebo skladať stožiarové návěstidlo najmenej so štyrmi zamestnancami tak, aby nedošlo k jeho zvrtnutiu alebo k pádu,
- e) drôtové ťahadlá, ako aj závažia mechanického stožiarového návěstidla pred jeho montážou či demontážou zabezpečiť tak, aby neohrozili osoby nachádzajúce sa v blízkosti návěstidla a aby ani nezasiahli do **priechodného prierezu** (to platí aj pri rozvesovaní poistného zariadenia),
- f) pracovnú činnosť na stožiarových návěstidlách, na návěstných lávkach a na konzolách vykonávať v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov zaoberajúcimi sa prácami vo výškach, resp. zabezpečením zamestnancov

- proti pádu z výšky (okrem iného na návestných lávkach a na konzolách, na ktorých je nutné vykláňať sa cez zábradlie, je potrebné byť zabezpečený prostriedkom osobného zabezpečenia proti pádu) napr. **[A18]**, **[B18]**,
- g) ak má byť vykonávaná práca na návestidlách nachádzajúcich sa v blízkosti trakčného vedenia v menšej vzdialenosti než je stanovené príslušným bezpečnostným predpisom **[B31]**, pracovať len v súlade s príslušným bezpečnostným predpisom napr. **[B17]**, **[B31]**, **[B37]** (napätová výluka trakčného vedenia),
  - h) pri práci na mechanickom aj svetelnom stožiarovom návestidle mať na hlave riadne nasadenú a zapnutú predpísanú ochrannú prilbu,
  - i) nevystupovať na stožiar návestidla, ak je jeho päta zhrdzavená, nalomená, inak poškodená (pred výstupom je potrebné päť stožiara dôkladne prezrieť, ak je to možné, poklepaním zistiť, či nie je hrdzou narušená a pod.), resp. ak sú priečky jeho rebríka zamastené (olejom, vazelínou alebo iným mazadlom),
  - j) pri výstupe na stožiarové návestidlo, návestnú lávku, či na konzolu chrániť sa proti pádu prostriedkom osobného zabezpečenia napr. **[A18]**, **[B18]** a nevynášať so sebou nič, čo by mohlo prekážať v bezpečnom výstupe (náradie, súčiastky a pod.); ťažké náradie a súčiastky sa musia vytriahnuť po lane až po dosiahnutí pracovného miesta zamestnanca a bezpečnom zaistení sa proti pádu,
  - k) nevyhadzovať náradie alebo materiál do výšky, ani tieto z výšky nezhadzovať,
  - l) ničím nezasahovať do **priestoru ohrozenia**,
  - m) prostriedky určené na čistenie, masenie a natieranie návestidla alebo jeho častí zabezpečiť proti pádu a vyliatiu,
  - n) byť vzdialený od stožiara návestidla, na ktorom sa pracuje, tak, aby nemohlo dôjsť k ohrozeniu osobnej bezpečnosti pri prípadnom páde akéhokoľvek predmetu (náradia, súčastí návestidla a pod.),
  - o) návestné žiarovky vymieňať v nepoškodených kožených suchých rukaviciach určených zamestnávateľom.

349. Pracovnú činnosť na jednom stožiarovom návestidle vykonáva len jeden zamestnanec. V nevyhnutných prípadoch smú pracovnú činnosť na jednom stožiarovom návestidle vykonávať súčasne najviac dvaja zamestnanci. Vtedy musia byť rozmiestnení tak, aby sa nenachádzali jeden nad druhým.

Vystupovať na návestidlo, ako aj vykonávať pracovnú činnosť na návestidle počas búrky musí byť v súlade s čl. 376 a 377.

Prestavníky, záporníky a výkoľajky

350. Zamestnanci pri výkone ich pracovnej činnosti na prestavníkoch, na záporníkoch, na výkoľajkách alebo na elektricky osvetľovaných telesách výhybkových a výkoľajkových návestidlách sú povinní vykonať také opatrenia, aby pred začatím a počas trvania výkonu pracovnej činnosti na tomto zariadení nedošlo k nežiaducej manipulácii s týmto zariadením, počas dopravnej prevádzky postupovať ako pri prevádzkovej činnosti a ďalej sú povinní dodržiavať okrem iných zásad najmä nasledovné zásady:

- a) zvlášť byť opatrní pri výkone pracovnej činnosti na a pri pohybujúcich sa častiach týchto zariadení (meranie ich chodu a pod.),
- b) pri výkone pracovnej činnosti na elektromotorických prestavníkoch alebo na elektromotorických záporníkoch nedotýkať sa živých častí elektrického zariadenia.

Drôtovody

ŽSR Z 2

351. Zamestnanci pri výkone ich pracovnej činnosti na drôtovodoch sú povinní dodržiavať okrem iných zásad najmä nasledovné zásady:

- a) pri údržbe drôtovodov musí byť materiál uložený tak, aby nezasahoval do priechodného prierezu. Pri kladení žľabov v koľajisku pozdĺž chodníkov a na pracovisku pre posun musí byť výkop aj materiál zaistený proti zosunutiu a za tmy osvetlený. Po skončení pracovnej zmeny musí byť výkop zaistený proti pádu osôb,
- b) ručnú manipuláciu s drôtom vykonávať v príslušných ochranných rukaviciach,
- c) pred rozvinovaním drôtu jeho jeden koniec zabezpečiť proti vymršteniu,
- d) drôt natočený do kruhu neodvíjať z ramena,
- e) nikdy nepriväzovať drôt k telu,
- f) pri výkone pracovnej činnosti na drôtových ťahadlách nachádzajúcich sa na elektrifikovaných tratiach postupovať v zmysle ustanovení príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[B17]**.

Priecestné zabezpečovacie zariadenie, koľajové obvody

352. Zamestnanci pri výkone ich pracovnej činnosti na priecestnom zabezpečovacom zariadení sú povinní dodržiavať okrem iných zásad najmä nasledovné zásady:

- a) pracovnú činnosť na priecestnom zabezpečovacom zariadení vykonávať až po dohode s obsluhujúcim zamestnancom, resp. po dohode so zamestnancom dozeraujúcim na indikáciu stavu kontrolného zariadenia PZZ, prípadne s výpravcami susedných železničných staníc (ak je táto dohoda nutná),
- b) pri výkone pracovnej činnosti na PZZ so závorami byť zvlášť opatrní najmä pri pohyblivých častiach takéhoto zariadenia, pričom veľkú pozornosť venovať tomu, aby závory neboli spustené pred prichádzajúcim cestným vozidlom bez výstrahy, resp. aby závory neboli otvorené (výstražné svetelné zariadenie vypnuté z činnosti) v čase, keď sa k priecestiu približuje koľajové vozidlo.

Pri zriaďovaní alebo pri obnove stykových transformátorov (tlmiviek) alebo ich pripojovacích lán **koľajového obvodu**, resp. koľajnicového pásu na elektrifikovanej trati dodržať postup a spôsob činnosti podľa zvlášť vypracovaných technologických postupov práce v súlade s príslušným bezpečnostným predpisom **[B17, B31]**.

Koľajové brzdy

353. Zamestnanci pri výkone ich pracovných činností na koľajových brzdách sú povinní dodržiavať okrem iných zásad najmä nasledovné zásady:

- a) pracovná činnosť na koľajových brzdách smie byť v **PMO** vykonávaná len v prípade, keď je v tomto **PMO vylúčený pohyb každého koľajového vozidla**,
- b) pracovnú činnosť na zariadení nachádzajúcom sa v koľajisku, ale mimo vlastnej koľajovej brzdy (mimo **PMO**, v ktorej sa predmetná brzda nachádza) smie vykonávať zabezpečený zamestnanec, ktorého zabezpečuje zabezpečujúci zamestnanec, alebo pracovná skupina, vždy však až po dohode aj so zamestnancom, ktorý predmetné zariadenie obsluhuje. V tom prípade musí zabezpečujúci zamestnanec alebo vedúci pracovnej skupiny zaujať také postavenie, aby bol z dosahu ohlušujúceho hluku koľajovej brzdy a aby mal možnosť spoľahlivo varovať zabezpečeného zamestnanca alebo zamestnancov pracovnej skupiny pred pohybom každého koľajového vozidla,

- c) zabezpečiť znemožnenie napustenia stlačeného pracovného média oddelením časti zariadenia uzavretím uzatváracieho kohúta a odpojením ovládacích ventilov ešte pred začatím pracovnej činnosti na výmene tesnenia, výmene upchávok, výmene tlakových hadíc, ako aj pred začatím prevádzkovej činnosti na iných častiach rozvodu; z gumových hadíc na rozvode je dovolené použiť len hadice vysokotlakové, s predpísaným skrutkovaním,
- d) obsluhu kompresorov a hydraulických agregátov smie vykonávať len zamestnanec spĺňajúci podmienky na takúto obsluhu,
- e) na kompresore a hydraulickom agregáte je dovolené vykonávať prevádzkovú činnosť len pokiaľ tento nie je v činnosti,
- f) tlakové nádoby musia byť v určených lehotách podrobené predpísaným prehliadkam a predpísaným tlakovým skúškam (predpísaným prehliadkam a predpísaným tlakovým skúškam musia byť podrobené aj opravené tlakové nádoby pred ich prvým použitím); je zakázané používať tlakové nádoby s neplatnou (uplynulou) lehotou predpísanej prehliadky alebo predpísanej tlakovej skúšky, ako aj tlakové nádoby poškodené,
- g) zamestnanec nachádzajúci sa v dosahu vyfukovaného vzduchu z koľajových bŕzd je povinný chrániť svoj zrak predpísanými OOPP (ochranné okuliare),
- h) zamestnanec nachádzajúci sa v priestore so zvýšenou hladinou hluku je povinný chrániť svoj sluch predpísanými OOPP (tlmič hluku).

Oznamovacie, zabezpečovacie a telekomunikačné vedenie

354. Pracovná činnosť vykonávaná na oznamovacom, zabezpečovacom a telekomunikačnom vedení, vykonávaná **v prevádzkovom priestore**, je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti **v prevádzkovom priestore**, teda aj **v PMO**.

Na sieti ŽSR sú telekomunikačné, oznamovacie a zabezpečovacie vedenia inštalované ako nadzemné vedenia alebo ako káblové vedenia.

355. Pri práci na ohrozených oznamovacích vedeniach treba okrem Smernice Op 16/41 dodržiavať všetky bezpečnostné predpisy pre daný druh oznamovacieho vedenia a pre príslušnú prácu. Prácu je nevyhnutné vykonávať na základe príkazu „B“ alebo podľa miestnych pracovných a bezpečnostných predpisov, z ktorých musí byť zrejmé, že nahrádzajú príkaz „B“ (podľa STN 34 3100).

Nadzemné vedenie

356. Zamestnanci pri výkone ich pracovných činností na nadzemnom vedení sú povinní dodržiavať okrem iných zásad najmä nasledovné zásady:

- a) manipulovanie so stĺpmi je dovolené len s takým počtom zamestnancov, ktorý zodpovedá ustanoveniam o manipulácii s bremenami a použitým mechanizačným prostriedkom,
- b) pri skladaní stĺpov alebo betónových pätičiek zo železničných vozňov alebo z cestných motorových vozidiel musí vedúci pracovnej skupiny zaistiť, aby železničné vozidlo (koľajové vozidlo) bol zabrzdzený a zabezpečený zádržkami proti samovoľnému pohybu a cestné motorové vozidlo zabrzdzené. Pred uvoľnením klaníc (reťazí) na koľajových vozidlách a pri ich odstraňovaní sa musí vedúci pracovnej skupiny presvedčiť, či nehrozí zosunutie tohto nákladu, ak náklad nie je dostatočne zaistený a hrozí zosunutie, musia sa vykonať také opatrenia, aby bol náklad zaiste-

ŽSR Z 2

- ný. Náklad sa musí začať skladať z hornej časti a zamestnanci sa môžu pohybovať len pri koncoch stĺpov alebo betónových pätiiek, pri ukladaní betónových pätiiek na seba sa musia použiť medzi vrstvami drevené hranoly. Pri skladaní stĺpov alebo betónových pätiiek z cestných motorových vozidiel sa zamestnanci musia riadiť ustanoveniami VI. Kapitoly,
- c) stavať alebo snímať stĺpy pomocou rumpálu, resp. iného mechanizačného zariadenia je dovolené len s obsluhou najmenej troch zamestnancov (za sťažených podmienok musí byť počet zamestnancov úmerne zvýšený),
  - d) pri stavbe stĺpov (jednoduchých alebo združených), kozlíkov, či pätiiek je nutné stĺp, kozlík, či pätku prisunúť k vykopanej jame, oprieť o pomocnú dosku postavenú do jamy a dvíhaním ju opatrne vsúvať do jamy; pri snímaní stĺpov, kozlíkov, či pätiiek treba postupovať opačne,
  - e) stavbu alebo snímanie stĺpov, kozlíkov či pätiiek, ako aj posunovanie podávok, či kríža treba vykonávať s primeranou opatrnosťou na príkaz vedúceho zodpovedného za vykonanie tejto práce a dbať, aby nedošlo k vychýleniu stĺpa, kozlíka či pätky z roviny dvíhania,
  - f) nevystupovať na drevený stĺp, ktorého pevnosť je narušená (nalomením, hnilobou a pod.), ani na stĺp, na ktorom by mohla byť bezpečnosť zamestnanca neistá (napr. stĺp nebezpečne naklonený a pod.); preto sa pred výstupom na stĺp presvedčiť o jeho dostatočnej pevnosti, zvlášť sa zamerať na miesto, kde stĺp prechádza zo zeme nad terén,
  - g) pri výstupe na stĺp chrániť sa proti pádu prostriedkom osobného zabezpečenia a nevynášať so sebou nič, čo by mohlo prekážať v bezpečnom výstupe (náradie, súčiastky a pod.); ťažšie náradie a súčiastky vytiahnuť po lane až po dosiahnutí pracovného miesta a po bezpečnom zaistení sa (závesy kladiek kladkostrojov musia byť dostatočne pevné a bezpečne zaistené proti vyšmyknutiu a proti vytiahnutiu sa),
  - h) zakazuje sa odviazať naraz všetky vodiče z jednej strany stĺpa, strihajú sa na oboch stranách postupne, najlepšie z montážnej plošiny alebo z pojazdného rebrika,
  - i) ak sa vo výnimočných prípadoch v blízkosti vedení vn, alebo vvn pod napätím napínajú vodiče, musí sa dbať na rovnaké opatrenia ako pri práci v dosahu častí pod napätím, aby vodiče neboli bližšie, ako dovolené vzdialenosti podľa čl. 7.4.2.4 STN 34 3100. Vodiče sa počas rozvíjania a montáže musia uzemniť,
  - j) pracovnú činnosť na stĺpoch vykonávať v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov zaoberajúcimi sa prácami vo výškach, resp. zabezpečením zamestnancov proti pádu z výšky (povinnosť používania stúpadiel, prostriedku osobného zabezpečenia a i.,) napr. **[A18]**, **[B18]**,
  - k) ničím nezasahovať do priechodného prierezu; nevyhadzovať náradie alebo materiál do výšky, ani tieto z výšky nezhadzovať; čistiace, mazacie a náterové prostriedky zabezpečiť proti pádu a proti vyliatiu,
  - l) byť vzdialený od stĺpa, na ktorom sa pracuje, tak, aby nemohlo dôjsť k ohrozeniu osobnej bezpečnosti pri prípadnom páde náradia alebo materiálu, aj keď zamestnanec má povinnú ochrannú prilbu.

357. Pracovnú činnosť na jednom stĺpe smie zásadne vykonávať iba jeden zamestnanec.

V nevyhnutných prípadoch, ďalej pri demontáži všetkých vodičov, resp. v prípadoch, v ktorých to technológia prác vyžaduje, smú pracovnú činnosť na jednom drevenom stĺpe vykonávať súčasne najviac dvaja zamestnanci rozmiestnení tak, aby sa nenachádzali jeden nad druhým, ale aby boli v postavení proti sebe. Stĺp však

musí byť najmenej z troch strán bezpečne ukotvený. Vlastné ukotvenie priamo na stĺpe smie vykonávať iba jeden zamestnanec.

358. Vystupovať do blízkosti nadzemného vedenia, resp. vykonávať tam pracovnú činnosť počas trvania búrky musí byť v súlade s čl. 377. Ak má byť pracovná činnosť na nadzemnom vedení vykonávaná mimo **PMO**, táto smie byť **počas zníženej viditeľnosti** vykonávaná iba vtedy, keď je bezpečnosť zamestnancov dostatočne zaistená.

359. Pracovná činnosť na nadzemnom vedení, ktoré kríži železničnú trať, smie byť vykonávaná len vtedy, keď je na predmetnej trati **vylúčený pohyb každého koľajového vozidla**. V takom prípade musí byť zabezpečené krytie pracovného miesta v zmysle predpisu ŽSR Z 1.

360. Odvíjanie a opravy vodičov nadzemného vedenia križujúceho verejnú komunikáciu musia byť vykonávané tak, aby nedošlo k previsu vodiča pod úroveň stanovenu pre príslušnú komunikáciu. Pokiaľ nie je možné túto podmienku splniť vzhľadom na miestnu komunikáciu, musí byť spôsob a postup práce prerokovaný v zmysle príslušných pravidiel pre cestnú prevádzku **[A25]**. V prípade hroziaceho nebezpečenstva z oneskorenia (odstránenie chýb na vedení) musí byť zaistené krytie pracovného miesta bezpečnostnou hliadkou ustanovenou pre tento účel.

Povinnosť zamestnanca vykonávajúceho predmetnú hliadku spočíva:

- a) v nepretržitom sledovaní cestnej komunikácie,
- b) vo včasnom zastavení každého cestného vozidla blížiaceho sa k pracovnému miestu (vozidlá zastavuje červenou návestnou zástavkou – **počas tmy a počas zníženej viditeľnosti** červeným svetlom),
- c) v povinnosti hliadku vykonávať bez prerušenia až do doby, pokiaľ nie je chyba odstránená (pokiaľ nie je vodič nahodený a v križujúcom poli zabezpečený proti nežiaducemu previsu).

361. Pri výkone pracovnej činnosti s vodičmi sú zamestnanci povinní dodržiavať okrem iných zásad najmä nasledovné zásady:

- a) zamestnanec nesmie mať uviazaný začiatok odvíjaného vodiča k ochrannému pásu alebo k telu; vodič musí byť pripevnený na kolíku, ktorým zamestnanec vodič odvíja, a to tak, že tento vodič za sebou ťahá, pričom koniec vodiča musí byť na odvíjacom zariadení zabezpečený proti vyšmyknutiu, resp. proti jeho prudkému stočeniu, aby bolo vylúčené ohrozenie bezpečnosti zamestnanca,
- b) podpery, na ktoré sa vodiče napínajú, treba starostlivo zakotviť, pričom zamestnanci musia na seba vidieť, alebo sa musia vedieť rýchlo a spoľahlivo dorozumieť. Drôt treba odvíjať zo zvinutého kolesa pomocou točne, nikdy nie z pleca,
- c) napínanie vodiča v oblúku trate alebo na nerovnom teréne treba vykonávať so zvýšenou opatrnosťou tak, aby nebol nikto ohrozený pri náhodnom vyšmyknutí sa vodiča alebo vytrhnutí sa izolátora,
- d) zachytávať (kotviť) laná, vodiče a kladkostroje na železničný zvršok je zakázané,
- e) pri demontáži vodiča postupovať tak ako pri jeho napínaní a okrem toho zabezpečiť, aby:
  - ea) uvoľnené vodiče pri znášaní neohrozovali žiadne osoby,
  - eb) nedošlo k vyšmyknutiu odväzovaného vodiča,
- f) okrem uvedeného dodržiavať aj ustanovenia čl. 351.

ŽSR Z 2

362. Pracovná činnosť na anténach, ako aj na rádiových staniciach umiestnených na trakčných koľajových vozidlách smie byť vykonávaná len vtedy, ak sa uvedené vozidlo nachádzajú na koľajach bez trolejového vedenia. Pracovná činnosť na vonkajších anténach základňových rádiových staníc na elektrifikovaných tratiach smie byť vykonávaná len v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov **[B32]**. Táto činnosť smie byť vykonávaná len vtedy, keď je trakčné vedenie vypnuté, uzemnené a skrátované. Pred výstupom na vysielaciu anténu je zamestnanec povinný presvedčiť sa o dobrom stave kotvových lán. Pri výstupe na anténu musí používať prostriedky osobného zabezpečenia a kožené rukavice.

Počas zníženej viditeľnosti a počas tmy je výkon pracovnej činnosti na anténach zakázaný.

Káblové vedenie uložené v zemi

363. Za prácu na kábloch sa pokladajú všetky úkony na káblových súboroch a práce, pri ktorých sa poruší plášť kábla a pri ktorých sa musí s káblami pohybovať. Práce na vypnutých kábloch vn a vvn môžu vykonávať podľa príkazu „B“ poučené osoby, znalé osoby a znalé osoby s vyššou kvalifikáciou.

Práce na kábloch vn a vvn pod napätím sú zakázané. Povrchové úpravy káblov (napr. natieranie, čistenie a pod.) sa nepokladajú za prácu na kábloch.

364. Druh kábla musí zodpovedať prostrediu, do ktorého sa uloží; ak sa na trase vyskytujú rôzne prostredia, rozhodne najnepriaznivejší prípad. Kábel sa ukladá do zeme alebo na konštrukcie, lávky, do rúr, kanálov a pod. Na nepriaznivých miestach sa kábel chráni proti mechanickému poškodeniu a nesmie sa ohýbať pod dovolený polomer, ktorý sa pohybuje v medziach od 5-násobku do 15-násobku jeho priemeru – na ohyb sú osobitne citlivé káble vn. Pri prechádzaní stien sa dbá na protipožiarne utesnenie kábla. Zásadne sa označia káble, ako aj miesta odbočiek a križovatiek.

Káble nn a vn sa ukladajú oddelene; ak sú nad sebou, tak nn káble sa dajú pod vn káble. Medzery medzi jednotlivými káblami sa rovnajú približne ich priemeru, ale káble nad 10 kV sa uložia s dvojnásobnou medzerou, ale najmenej 10 cm. Vzďialenosť káblov nn a vn má byť aspoň 25 cm, inak sa musí medzi ne vložiť izolačná priehradka.

Umiestnenie a uloženie káblových vedení pozdĺž koľají v železničnom spodku sa vykonáva s ohľadom na stavby a zariadenia železničného spodku a železničných priecostí tak, aby umožňovalo aj mechanizovanú strojnú údržbu železničného spodku, stavieb železničného spodku a zariadení železničného spodku. Pre umiestnenie káblových vedení uložených v zemi musia byť dodržané bezpečnostné predpisy napr.: **[B43, B44]**.

365. Zamestnanci pri výkone ich pracovných činností na káblvom vedení sú povinní dodržiavať okrem iných zásad najmä nasledovné zásady:

- a) ručnú manipuláciu s betónovými žľabmi vykonávať vo dvojiciach,
- b) ak je nutné ručne prevažovať káblový bubon, treba tak vykonať so zvýšenou opatrnosťou, ale len vtedy, keď je istota, že pohyb bubna je bezpečný a bezpečne ovládateľný,
- c) neklásť kábel z káblového bubna odvažovaním tohto bubna,
- d) snímanie pancierovej ochrany z kábla vykonávať v ochranných rukaviciach a tak opatrne, aby nedošlo k poraneniu oddeleným (odrezaným) pancierom,

e) pri manipulácii s káblami obsahujúcimi olovo dodržiavať ustanovenia príslušných predpisov napr. **[A30, A31]**.

366. Nakoľko poškodený kábel káblového vedenia je možným zdrojom úrazu, väčšina káblových vedení je proti náhodnému poškodeniu kábla chránená súvislou vrstvou na plochu položených tehál alebo výstražnou fóliou. Ak však k poškodeniu kábla predsa len dôjde, je nutné túto poruchu neodkladne odstrániť. Preto zamestnanec, ktorý poškodený kábel nájde, ako aj zamestnanec, ktorý kábel nejakým spôsobom poškodí, je povinný túto skutočnosť bezodkladne oznámiť svojmu bezprostredne nadriadenému zamestnancovi. Ak tak nemôže urobiť, prípad oznámi zamestnancovi uvedenému v čl. 347.

367. Zamestnanci pri výkone ich pracovných činností na káblovom vedení nachádzajúcim sa v káblovej komore sú povinní dodržiavať okrem iných zásad najmä nasledovné zásady:

- a) počas celého pobytu v káblovej komore byť zabezpečený bezpečnostným lanom pripnutým na bezpečnostný postroj zamestnanca,
- b) potrebný otvorený oheň (fajčenie je zakázané) použiť len v dobre vyvetranej komore,
- c) vystúpiť ihneď z komory alebo dať dohodnuté znamenie na vytiahnutie z komory pri zaregistrovaní príznakov dráždenia zraku, čuchu alebo hučania v ušiach súčasne s pocitom dýchacích ťažkostí.

368. Do káblovej komory sa smie vstúpiť a pracovnú činnosť v nej vykonávať len vtedy, keď je v komore vylúčená prítomnosť plynu (CO), resp. keď je komora dostatočne vyvetraná (zisťuje sa príslušným meracím prístrojom). Pracovnú činnosť na káblovom vedení v káblovej komore smie zamestnanec vykonávať len vtedy, keď jeho bezpečnosť zaisťuje minimálne ďalší zamestnanec poverený vedúcim práce, ktorý sa nachádza pri otvorenom vchode do predmetnej komory z jej vonkajšej strany. Tento zamestnanec zaisťuje bezpečnosť zamestnanca nachádzajúceho sa v káblovej komore tak, že pozorne sleduje jeho činnosť a pri podozrení ohrozenia bezpečnosti sledovaného zamestnanca zabezpečuje jeho záchranu (pomôže zamestnancovi vystúpiť z káblovej komory, resp. vytiahne zamestnanca z komory bezpečnostným lanom pripnutým na bezpečnostný postroj zamestnanca pracujúceho v komore).

369. Práce s asfaltom (asfaltová zmes a pod.) na káblovom vedení smú vykonávať len zamestnanci na takúto činnosť preukázateľne vyškolení a pri práci s asfaltom (asfaltová zmes a pod.) sú povinní používať predpísané OOPP (ochranné rukavice, impregnované zástery, vysokú koženú obuv, okuliare, prípadne iné).

370. Ak zamestnanci pri výkone ich pracovnej činnosti na káblovom vedení, ktoré sa nachádza v nedostatočne vetraných priestoroch (šachty, výkopy a pod.), používajú roztavený asfalt, musia sa chrániť OOPP predpísanými pre predmetnú činnosť (správne nasadené plynové masky s priemyselným filtrom alebo s predĺženou hadicou) a musia mať na dosah pripravené funkčné hasiace prostriedky (príslušný hasiaci prístroj, piesok a pod.).

371. Pracovná činnosť na káblovom vedení nachádzajúcim sa v oblasti nebezpečných vplyvov vedenia vn, vvn a trakčného vedenia smie byť začatá až vtedy, keď je pancier a kovový plášť kábla uzemnený, v prípade delenia kábla musia byť vopred

ŽSR Z 2

prepojené obe jeho časti pre zachovanie kontinuity plášťa a panciera tohto kábla. V takom prípade musí byť pracovná činnosť vykonávaná aj v súlade s príslušným bezpečnostným predpisom **[B30]**.

Oznamovacie a telekomunikačné zariadenia

372. Pracovná činnosť na vnútornom oznamovacom a telekomunikačnom zariadení musí byť vykonávaná v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov platných pre výkon činnosti na jednotlivých zariadeniach **[B32]**.

373. Ak je zariadenie umiestnené v takej výške od zeme (od podlahy), že pracovnú činnosť na ňom nemožno zo zeme (z podlahy) vykonávať, je dovolené na výstup k takto umiestnenému zariadeniu použiť drevený alebo kovový rebrík s možnosťou jeho bezpečného zavesenia alebo opretia, resp. dvojité rebrík s plošinou. Pohyb a činnosť na rebríku (plošine) musia byť vykonávané v súlade s príslušnými bezpečnostnými predpismi napr. **[A18, A19]**.

374. Pri čistení súčastí a zariadení ústredne určenými chemickými prípravkami (napr. perchlóretylén a pod.) musia byť dodržané hygienické opatrenia stanovené príslušnými predpismi (pracovisko musí byť dostatočne vetrané) napr. **[A30, A31]**.

375. Oprava rádiových zariadení, prijímačov, vysielačov, zosilňovačov a pod. smie byť vykonávaná na pracovisku vybavenom s ochranou elektrickým oddelením obvodov, prípadne s ochrannou doplnkovou izoláciou v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov **[B32]**. Týmto predpisom musia vyhovovať aj použité oddeľovacie ochranné transformátory a ich napojenia.

376. Práca na prvkoch elektrických rozvodov, do ktorých môže preniknúť atmosférická elektrina sa pri búrke vykonáva v súlade s čl. 377.

377. Počas búrky, ktorá môže nepriaznivo ovplyvniť zdravie a bezpečnosť pri práci, ktorá trvá, priblížila sa na vzdialenosť menšiu ako 3 km (medzi zablysnutím a príslušným hromom uplynie čas menší ako 10 s) alebo ktorá sa nevzdialila najmenej na vzdialenosť 10 km (medzi zablysnutím a príslušným hromom uplynie čas menší ako 35 s) je výkon pracovnej činnosti zakázaný.

XII. Kapitola

**Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri práci
s elektrickými inštaláciami a na zariadeniach odvetvia EE****ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ZAMESTNANCOV PRI VÝKONE
ICH PRACOVNÝCH ČINNOSTÍ S ELEKTRICKÝMI INŠTALÁCIAMI**

378. Pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri činnostiach vykonávaných na elektrických inštaláciách a v ich blízkosti platia bezpečnostné predpisy **[B33]**. Pracovnú činnosť v tejto oblasti smú vykonávať iba zamestnanci, ktorí spĺňajú požiadavky odborného vzdelania, odbornej praxe na základe legislatívy, s ktorými sú zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení, a výkon ich pracovnej činnosti smie byť len v rozsahu ich vydaného dokladu o odbornej spôsobilosti.

Pracovná činnosť vykonávaná v **prevádzkovom priestore** v oblasti elektrotechniky a energetiky (na elektrotechnickom a energetickom zariadení) je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti v **prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO**.

379. Práce na elektrickom zariadení sa vykonávajú na základe pracovného príkazu po predchádzajúcich náležitých technicko-organizačných opatreniach na zaistenie bezpečnosti pri práci, akými sú zaistenie pracoviska, označenie a ohradenie pracoviska, poučenie o postupe prác, časový rozvrh a pod. Pre práce na elektrických inštaláciách vn, vvn a zvn a v ich blízkosti sa vydá príkaz „B“ v zmysle STN 34 3100. Príkaz „B“ vydáva a podpisuje odborne spôsobilá osoba s vyššou kvalifikáciou zodpovedná za prevádzku príslušnej elektrickej inštalácie, ktorá môže poveriť ďalších zamestnancov, ak títo spĺňajú predpísanú kvalifikáciu. Odborne spôsobilí zamestnanci musia mať kvalifikáciu minimálne podľa § 25 vyhlášky MDPT SR č. 205/2010 Z. z.

380. Technické a organizačné opatrenia pre prácu na elektrických zariadeniach a vlastné práce na týchto zariadeniach (podľa čl. 379) sa vykonávajú na **príkaz „B“**. Príkaz „B“ je písomný doklad o nariadení technických a organizačných opatreniach slúžiacich na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri práci na elektrickej inštalácii alebo v jej blízkosti (B znamená bezpečnosť). Príkaz „B“ sa skladá z originálu a kópie s rovnakým číslom. Všetky technicko-organizačné opatrenia pre činnosti na elektrických zariadeniach a v ich blízkosti sa vykonávajú v zmysle STN 34 3100 a STN 34 3109. Ak zamestnanec, ktorý je oprávnený vydať príkaz „B“, bude pracovať na zariadení sám osobne (kvalifikácia ho na to oprávňuje), tak si vystaví príkaz „B“ sám pre seba.

381. Pre obsluhu elektrického zariadenia platia všeobecné zásady v zmysle **[A34]** a Miestnych pracovných bezpečnostných predpisov.

382. Každý zamestnanec, ktorý vykonáva pracovnú činnosť na elektrifikovanej trati, ako aj každý zamestnanec, ktorý pri výkone pracovnej činnosti na elektrifikovanú trať prichádza, musí mať platnú kvalifikáciu minimálne poučenej osoby **[A34]**. Tento zamestnanec sa nesmie priblížiť (telom alebo predmetom) k častiam trakčného vedenia pod napätím na vzdialenosť kratšiu ako 1,5 m. Pre priblíženie sa do kratšej vzdialenosti ako 1,5 m od častí trakčného vedenia pod napätím musia byť splnené požiadavky uvedené v príslušných bezpečnostných predpisoch napr. **[A34]**.

ŽSR Z 2

383. Keď sa pracovisko, na ktorom má byť vykonávaná pracovná činnosť, nachádza v blízkosti elektrického vedenia, pracovný postup a pracovná činnosť musia byť vykonávané v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov **[B34]**.

384. Z hľadiska bezpečnosti práce je potrebné poznať výšku napätia elektrického zariadenia. Schéma napájania a delenia trakčného vedenia podľa skutočného vyhotovenia sa musí nachádzať:

- a) v opravovniach trakčného vedenia, v napájacích a spínacích staniciach, v dopravných kanceláriách,
- b) v motorovom vozidle pre údržbu, opravy a meranie trakčného vedenia (schéma trakčného vedenia obvodu vlastnej opravovne i príslušných opravovní trakčného vedenia),
- c) v pracovnom vlaku na údržbu a opravy trakčného vedenia (schéma trakčného vedenia celého obvodu Sekcie EE),
- d) v prílohe prevádzkových poriadkov (schéma trakčného vedenia stanice a príslušných medzistaničných úsekov),
- e) v prílohe prevádzkových poriadkov ŽST (výhybne), trate s diaľkovo obsluhovaným zabezpečovacím zariadením, trate so zjednodušeným riadením dopravy, odbočky, hradla, hlásnice, nákladiska,
- f) v prílohe prevádzkových poriadkov depa a dielní (schéma trakčného vedenia depa alebo dielní).

Každý vedúci prác na údržbu a opravy trakčného vedenia, ako aj zamestnanec poverený dozorom musí mať pri práci schému napájania a delenia trakčného vedenia podľa skutočného stavu. Takisto na každom pracovisku elektrodispečera musí byť schéma napájania a delenia trakčného vedenia v obvode jeho pôsobnosti, v ktorom musí vykonávať všetky zmeny polôh vypínačov a odpájačov a ostatné zmeny v napájaní a delení.

385. Práce v blízkosti trakčného vedenia (zóne priblíženia) **pod napätím** sú tie, ktoré sa vykonávajú, alebo pri ktorých je možnosť vniknutia do priestoru vo vzdialenosti 0,9 m až 1,5 m od živých častí vedenia časťou tela, nástrojom, alebo mechanizmom. Pri práci sa musia dodržiavať tieto pravidlá:

- a) pre práce musí byť vydaný „Záznam o poučení“ a/alebo príkaz „B“. Pracovníci s elektrotechnickou kvalifikáciou podľa § 23 vyhlášky MDPT SR č. 205/2010 Z. z. (poučená osoba) smú takéto práce vykonávať, len ak je dozorom poverený zamestnanec s odbornou spôsobilosťou minimálne podľa § 24 vyhlášky MDPT SR č. 205/2010 Z. z. (elektrotechnik); pre práce na železničnom zvršku a spodku a na ukolajnení na elektrifikovaných tratiach a na spätnom koľajnicovom vedení na koľajach, ktoré sú súčasťou obvodov elektrického vykurovania vlakov, smú zamestnanci vykonávať práce pod dozorom odborne spôsobilej osoby minimálne podľa § 23 ods. (1) písm. c) vyhlášky MDPT SR č. 205/2010 Z. z. **[A34]**,
- b) pred začatím prác na železničnom zvršku a spodku vedúci prác vykoná potrebné bezpečnostné opatrenie, vymedzí pracovisko, poučí všetkých členov pracovnej skupiny a vypíše záznam o poučení,
- c) pri výmene a čistení svetelných zdrojov vonkajšieho osvetlenia sa postupuje takto:
  - ca) ak je vzdialenosť osvetľovacieho telesa po spustení za bezvetria väčšia ako 1,5 m od živých častí vedenia, práca sa môže vykonávať bez príkazu „B“,
  - cb) ak je táto vzdialenosť v rozmedzí 0,9 m až 1,5 m, práca sa môže vykonávať bez príkazu „B“. Prácu vykonávajú minimálne dve osoby, z ktorých jedna musí mať elektrotechnickú kvalifikáciu aspoň podľa § 24 vyhlášky MDPT SR č. 205/2010 Z. z. (elektrotechnik). Pri výmene je nutné použiť predpísané osobné ochranné pracovné prostriedky,

- cc) ak je vzdialenosť osvetľovacieho telesa menšia ako 0,9 m od živých častí vedenia alebo ak fúka vietor, pri ktorom hrozí vniknutie do priestoru na vzdialenosť menšiu ako 0,9 m od živých častí vedenia, takéto práce sa vykonávajú s vypísaním príkazu „B“, po vypnutí trakčného vedenia a zaistení pracoviska.
- d) ostatné zásady sú špecifikované v STN 34 3100.

386. Bez výluky TV a koľají je možné vykonávať práce pri údržbe TV za dodržania bezpečných vzdialeností od živých častí TV (napr. bezpečnostné nátery, kontrola napínaných zariadení, prierazky a podobne).

387. Pri pohybe a práci v blízkosti elektrického zariadenia (pri stavbách a opravách budov, v blízkosti káblov a pod.) sa nesmie zamestnanec bez elektrotechnickej spôsobilosti (laik) **[B17, B31]** priblížiť k jeho nekrytým živým častiam, ktoré sú pod napätím, bližšie ako na vzdialenosť:

- a) 1 m pri napätí do 1 kV,
- b) 2 m pri napätí nad 1 kV do 35 kV,
- c) 3 m pri napätí nad 35 kV do 110 kV,
- d) 4 m pri napätí nad 110 kV.

XIII. Kapitola

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone obslužnej činnosti v PMO (čl. 159, písm. b)

A. VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

388. Obslužná činnosť musí byť v **PMO** vykonávaná v súlade s ustanoveniami príslušných prevádzkových predpisov **[B27]** a v súlade s príslušnými ustanoveniami tohto predpisu.

Zamestnanci uvedení v čl. 9 tohto predpisu smú obslužnú činnosť v **PMO** vykonávať až vtedy, keď sú pre takúto činnosť splnené podmienky v súlade s ustanovením uvedeného článku.

389. Počas tmy, počas zníženej viditeľnosti, ako aj **na mieste s obmedzeným rozhľadom** musí byť obslužná činnosť vykonávaná so zvýšenou pozornosťou a opatnosťou primeranou stavu viditeľnosti a počuteľnosti.

B. ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ZAMESTNANCOV PRI POSUNOVACÍCH PRÁČACH

Všeobecné zásady pre vykonávanie posunovacích prác

390. Zamestnanci vykonávajúci posunovacie práce (posunovanie s koľajovými vozidlami a s tým súvisiace činnosti, v ďalšom texte uvádzame skráteno len posun - o posune pojednáva predpis ŽSR Z 1) sú vo väčšej miere vystavení ohrozeniu vyplývajúcejmu z charakteru prevádzky a z toho dôvodu pre zaistenie svojej bezpečnosti, ako aj pre zaistenie bezpečnosti svojich spoluzamestnancov a ďalších osôb, ktoré sa v priestore výkonu posunu nachádzajú, sú, okrem príslušných povinností vyplývajúcich pre nich z ustanovení tohto predpisu, povinní dodržiavať aj zásady uvedené v tejto kapitole.

391. Zamestnanci vykonávajúci posun sú povinní:

- a) na vykonávanie posunu mať oblečený priliehavý pracovný odev bez odstávajúcich častí (rukávy aj nohavice musia byť na koncoch zapnuté alebo inak pritiahnuté, nesmú odstávať); pri výkone posunu používať predpísané príslušné OOPP, nesmú mať oblečený pracovný odev premastený olejom, vazelínou alebo nasiaknutý inou horľavinou a nesmú mať na krku viazanku.
Toto neplatí, ak je posun vykonávaný sprevádzajúcim personálom vlaku osobnej dopravy a ak návesti sú dávané rádiostanicou (pri rádiovej prevádzke) z predstavku vozňa.
- b) prípravu a vlastný posun vykonávať v zmysle príslušných ustanovení predpisu ŽSR Z 1,
- c) posun vykonávať len s koľajovými vozidlami (v ďalšom texte uvádzame skrátený názov - vozidlá) spôsobilými na posun a na posun pripravenými (odbrzdené, po odstránení zarážok, so zabezpečeným nákladom, ak sa na nich a v ich tesnej blízkosti nezdržiavajú osoby, ktoré by mohli byť posunom ohrozené a pod.),
- d) pred začatím posunu a počas jeho vykonávania pohľadom okrem iného zisťovať aj:
  - da) či sú v poriadku stúpadlá a držadlá vozidiel a či z vozidiel nevyčnieva a neprečnieva náklad alebo vozňové príslušenstvo,

- db) či je dobrý a bezpečný stav ťahadlového a narážacieho ústrojenstva vozidiel a ich brzd,
- dc) či je dobrá použiteľnosť zarážok a ak majú byť použité aj sochory, či je aj ich stav dobrý a bezpečný,
- dd) či nič neohrozuje bezpečnosť začatia, resp. priebehu predmetného posunu,
- e) byť osobitne opatrní a ostrážití pri posune s nádržkovými a nádobovými vozidlami, pri ktorých môže dôjsť k vystreknutiu nebezpečnej látky (napr.: kyseliny, jedu, horľaviny a pod.)

Ak je vykonávaná oprava koľajového vozidla (priamo na trati alebo na koľaji v železničnej stanici a pod.) a niektoré jeho diely sú demontované (napr. nárazníky a pod.), vtedy je posun s takýmto koľajovým vozidlom dovolený len za splnenia podmienok určených napr. miestnym predpisom alebo len podľa pokynov zamestnanca, ktorý opravu vykonáva (ktorý opravu riadi, ktorý je za opravu zodpovedný), a za jeho účasti a pod. Svojoľný posun s takýmto koľajovým vozidlom nie je dovolený.

C. SPÔSOB VÝKONU ČINNOSTÍ SÚVISIACICH S POSUNOM

Používanie zarážok a sochorov

392. Zamestnanci sú pri používaní zarážok a sochorov povinní:

- a) pri posune používať len nepoškodené zarážky a sochory v súlade s príslušnými ustanoveniami predpisu ŽSR Z 1 a miestnych predpisov,
- b) pri kladení zarážky zaujať postoj vždy čelom k približujúcemu sa vozidlu,
- c) zarážky klásť na koľajnice len na vzdialenosť väčšiu ako 10 m pred približujúce sa vozidlo,
- d) po položení zarážky odstúpiť nabok od predmetnej koľajnice, t.j. smerom von z koľaje, do priestoru medzi priechodným prierezom koľaje, na koľajnici ktorej je zarážka položená, a priechodným prierezom koľaje susednej (resp. na priestranstvo susediace s predmetnou koľajnicou, ak sa už vedľa tejto žiadna ďalšia koľaj nenachádza), a to vždy smerom proti chodu očakávaného vozidla a do bezpečnej vzdialenosti od neho tak, aby pri prípadnom odhodení zarážky nedošlo ku zraneniu,
- e) v mieste, kde sa nachádza rampa, zarážku klásť vždy na koľajnicu vzdialenejšiu od tejto rampy,
- f) dbať na zvýšenú opatrnosť pri rozpájaní vozidiel sochormi v miestach, kde sa nachádzajú stĺpy, stožiare, výhybky a iné prekážky.

Spájanie a rozpájanie vozidiel

393. Vozidlá je dovolené vzájomne spájať a rozpájať len vtedy, keď sa nepohybujú, s výnimkou ich rozpájania sochorom pri posune odrazom, pri posune trhnutím, na spádovisku a na miestach, kde je rozpájanie vozidiel sochorom dovolené miestnym predpisom. Zamestnanec, ktorý vozidlá spája alebo rozpája, smie vstúpiť medzi tieto vozidlá až vtedy, keď sa nepohybujú a keď sa narážacie plochy ich nárazníkov vzájomne dotýkajú.

394. Pri spájaní a rozpájaní vozidiel sú zamestnanci povinní:

- a) pred ich spojením, aj pred ich rozpojením sa vždy presvedčiť o riadnom zabezpečení prechodových mostíkov, mechov, ochranných zábradlí vozidiel pre prepravu cestujúcich a sklopných čelných stien nákladných vozidiel,

ŽSR Z 2

- b) do priestoru medzi vozidlami pre ich spájanie alebo rozpájanie vstupovať a z tohto priestoru vystupovať vždy na tej strane, kde sú dávané návesti, pričom sa pridržáť držadla,
- c) pri spájaní a rozpájaní vozidiel dodržať postup stanovený predpisom ŽSR Z 1,
- d) pri spájaní a rozpájaní vozidiel na výhybkách, na piecestiach, na križovatkách a medzi vyvýšenými nástupišťami pracovať so zvýšenou opatrnosťou,
- e) po vstupe zamestnanca medzi stojace vozidlá, keď je stlačenie vozidiel pre ich spojenie alebo pre ich rozpojenie potrebné, dávať návesť "Stlačiť!" len vtedy, keď sa narážacie plochy nárazníkov predmetných vozidiel vzájomne dotýkajú, a keď sú vozidlá, na ktoré sa bude tlačiť, zabezpečené proti samovoľnému pohybu,
- f) pred rozpojením spojok brzdového potrubia uzatvoriť príslušné ventily tohto potrubia nachádzajúce sa na čelných stranách predmetných vozidiel v priestore ich spájania; pri rozpájaní vozidiel dodržať opačný postup,
- g) pred rozpojením spojok parného kúrenia dopytom u rušňovodiča overiť, či je ventil parného kúrenia uzavretý,
- h) postaviť sa tak, aby nedošlo k poraneniu nohy spriahadlom vyveseným z ťahadlového háka alebo spojovacou hadicou brzdového potrubia,
- i) používať dostatočne dlhé spriahadlá a rukami ich uchopiť vždy tak, aby nedošlo k zachyteniu prstov medzi strmeň spriahadla (ohnivkovou záveskou) a ťahadlový hák.

395. Pri vykonávaní posunu je dovolené zachádzať len na vozidlá, ktoré sú zabezpečené proti samovoľnému pohybu v zmysle príslušných ustanovení predpisu ŽSR Z 1.

396. Pri zachádzaní na stojacie vozidlá je vedúci posunu (zamestnanec vykonávajúci posun) na strane, kde sa dávajú návesti, povinný vždy pozorne sledovať, či zamestnanec, ktorý vozne spája alebo rozpája, nevstúpil do koľaje skôr, než posunujúci diel zastavil. Rovnakú povinnosť má aj rušňovodič, keď zo svojho stanovišťa vidí na miesto, kde sú vozidlá spájané alebo rozpájané. Keď vedúci posunu (zamestnanec vykonávajúci posun) zistí nesprávny a nebezpečný postup pri činnosti so spájaním alebo s rozpájaním vozidiel, dá ihneď návesť „Stoj, zastavte všetkými prostriedkami!“. Keď nesprávny a nebezpečný postup zistí rušňovodič, je povinný ihneď posunujúci diel zastaviť. Ďalší posun smie byť v takom prípade uskutočnený až po vystúpení dotknutého zamestnanca z priestoru medzi vozidlami a na príslušnú návesť.

397. Podmienky pre vykonávanie posunu vzhľadom na osobitné miestne pomery musia byť stanovené v miestnom predpise, za čo zodpovedá príslušný vedúci zamestnanec dotknutého pracoviska.

Vykonávanie posunu elektrickým navijakom (vrátkom)

398. Posun vykonávaný elektrickým navijakom musí byť vykonávaný len v zmysle ustanovení príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[B38]**. Vykonávať a riadiť takýto posun smie len zamestnanec s týmito predpismi preukázateľne oboznámený s overením znalostí. Použitý smie byť len taký navijak a také ťažné lano, ktoré spĺňajú bezpečnostné podmienky (technické podmienky výrobcu a i.).

Vykonávanie posunu cestnými vozidlami

399. Posun vykonávaný cestným vozidlom (ďalej len posun cestným vozidlom) smie riadiť iba zamestnanec na predmetné riadenie oprávnený v zmysle predpisu ŽSR Z 3.

400. Zamestnanci vykonávajúci posun cestným vozidlom sú povinní, okrem príslušných ustanovení uvedených v tomto predpise, dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) na ťahanie vozidla smú byť použité len laná alebo reťaze dlhé minimálne 3 m,
- b) lano alebo reťaz umiestniť len na miesto na to určené,
- c) cestné vozidlo musí jazdiť vždy mimo koľaje.

401. Vodič cestného vozidla, ktoré vykonáva posun, nesmie byť súčasne zamestnancom oprávneným tento posun riadiť.

Ručné vykonávanie posunu

402. Zamestnanci vykonávajúci posun ručne (ďalej len ručný posun) sú povinní, okrem príslušných ustanovení uvedených v tomto predpise, dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) vozidlo tlačiť len z bočnej strany,
- b) pri ručnom posune je nevyhnutné mať pripravené zarážky na včasné zastavenie posunovaného vozidla,
- c) nekráčať v koľaji medzi nárazníkmi, netlačiť vozidlo chrbtom za nárazníky alebo za jeho pohyblivé časti a vozidlo neťaháť,
- d) osobitne opatrne posunovať s nádržkovým a cisternovým vozidlom, pri ktorom je nebezpečenstvo vystreknutia kyseliny, jedu, horľaviny alebo iných nebezpečných látok,
- e) sochor na pohnutie vozidla použiť len na suchej koľajnici zbavenej masných nečistôt,
- f) nepodkladať sochor kameňom alebo podobným krehkým, resp. labilným materiálom, ale vždy používať vhodné podložky určené na tento účel,
- g) pri práci so sochorom nestúpať, resp. nezavesovať sa na tento sochor pre dosiahnutie väčšieho tlaku.

Používanie ochrannej prilby pri posune

403. Pri posune je zamestnanec vykonávajúci túto činnosť za určitých okolností vystavený nebezpečenstvu, okrem iného aj poranenia hlavy najmä úderom, resp. nárazom, ktorý môže spôsobiť vozidlo, prípadne prepravovaný náklad.

Bezpečnostným predpisom **[A11]** je preto stanovená povinnosť používania ochrannej prilby pri posunovaní na železnici. Z uvedeného vyplýva povinnosť používať (mať na hlave nasadenú a zaistenú) ochrannú prilbu pre zamestnancov:

- a) ktorí posun v bezprostrednej blízkosti pohybujúceho sa vozidla alebo pohybujúcich sa vozidiel (vzdialenosť, pri ktorej môže dôjsť zo strany posunujúceho dielu k ohrozeniu ich bezpečnosti) **v PMO** priamo riadia,
- b) ktorí pohybujúce sa vozidlá pri posune sprevádzajú (návesťami usmerňujú ich pohyb - stojac na ich stúpačkách, schodíkoch, v predstavku vozňa, či brzdových plošinách alebo idú vedľa týchto vozidiel, resp. zastavujú tieto vozidlá zarážkami, ako posunovači, sprievodcovia, ale aj ostatní zamestnanci vykonávajúci túto činnosť).
- c) ktorí koľajové vozidlá spájajú alebo rozpájajú,
- d) ktorým to vyplýva na základe hodnotenia rizík **[A1], [A11]**.

ŽSR Z 2

404. Povinnosť používania ochrannej prilby sa nevzťahuje na zamestnancov vykonávajúcich len ručný posun, posun cestným vozidlom alebo posun traťových strojov, ktoré nie sú vybavené narážacím a ťahadlovým ústrojenstvom klasickej konštrukcie (napr.: prívesné vozíky k MUV, prázdne: podvozky na prepravu koľajových polí, vozíky na prepravu koľajníc a i.), a posun koľajových vozidiel so samočinným spriahadlom (ozubnicová železnica, TEŽ a pod.).

405. Neobsadené

D. ZAKÁZANÉ ČINNOSTI A ZAKÁZANÉ POSTUPY A SPÔSOBY VÝKONU POSUNU

406. Zamestnanci pri vykonávaní posunu majú, okrem už zakázaných činností, zakázané aj nasledovné činnosti:

- a) nastupovať na bočný schodík posunovaného vozidla, ako aj stáť na tomto schodíku, ak už na ňom stojí jeden zamestnanec,
- b) stáť na schodíkoch vozidiel pri vchádzaní do hál, rotúnd a pod. a pri vychádzaní z nich (podrobnosti rieši miestny predpis),
- c) pri sprevádzaní hnacích koľajových vozidiel stáť na schodíkoch vedúcich priamo do kabíny rušňovodiča, ako aj kdekoľvek na ochodze rušňa; ak nemožno z akýchkoľvek dôvodov zaujať miesto na schodíkoch určených pre posunovačov, treba zaujať miesto v kabíne rušňovodiča,
- d) zdržiavať sa na ložnej ploche vozidla,
- e) obsluhovať ručnú brzdu určenú len pre obsluhu zo zeme z hocikakého miesta na vozidle,
- f) zdržiavať sa na nákladoch a strechách pohybujúcich sa vozidiel,
- g) spájať a rozpájať vozidlá pri spustených prechodových mostíkoch,
- h) spájať a rozpájať vozidlá na hranici izolovaného úseku,
- i) rozpájať vozidlá sochorom, keď sa pohybujú tak rýchlo, že im nemožno stačiť krokom,
- j) rozpájať vozidlá pri posune trhnutím nohou alebo rukou alebo hocičím iným okrem stanoveného sochora,
- k) ručne tlačiť alebo ťahať vozidlá na ich čelných stranách,
- l) posunovať vozidlá drapákovou lyžicou žeriava,
- m) vkladať zarážky medzi osi pohybujúcich sa vozidiel, ako aj klásť zarážky na vzdialenosť menšiu ako 10 m pred približujúcim sa vozidlom,
- n) manipulovať na pohybujúcom sa koľajovom vozidle s jeho ručnou brzdou určenou len pre obsluhu zo zeme,
- o) pri použití sochora na rozpojenie vozidla zavesovať sa na tento sochor z dôvodu dosiahnutia potrebného momentu sily.

407. Pre vykonávanie posunu na koľajach nachádzajúcich sa mimo obvodu železničných staníc (vlečky a pod.) platia príslušné ustanovenia vzťahujúce sa na posun, ako aj ďalšie príslušné bezpečnostné predpisy napr. **[B6]**.

408. Neobsadené.

E. POVINNOSTI ZAMESTNANCOV VYKONÁVAJÚCICH NIEKTORÉ ŠPECIFICKÉ ČINNOSTI

409. Ustanovenia uvedené v tejto časti sa vzťahujú na činnosti vykonávané zamestnancami nasledovných profesií:

- a) vlakvedúci,
- b) sprievodcovia,
- c) staniční robotníci (dopravní robotníci),
- d) zamestnanci vykonávajúci prepravnú a špedičnú činnosť,
- e) zamestnanci vykonávajúci odpratávanie snehu,
- f) zamestnanci vykonávajúci údržbu výhybiek,
- g) zamestnanci vykonávajúci manuálne osvetľovanie návěstidiel,
- h) zamestnanci vykonávajúci upratovacie práce a i,
- ch) dozorcovia dopravní na diaľkovo ovládanej trati.

Povinnosti vlakvedúcich

410. Vlakvedúci (osobnej dopravy aj nákladnej dopravy) je povinný, okrem dodržiavania príslušných ustanovení tohto predpisu, plniť aj nasledovné povinnosti:

- a) dbať, aby sa členovia jeho sprevádzajúceho personálu zdržiavali v obvode pridelených vozňov, pokiaľ im osobne nedal povolenie na vzdialenie,
- b) plniť povinnosti uvedené v čl. 411, ktoré pre neho platia v plnej miere, okrem povinností uvedených pod písm. a) a písm. j).

Povinnosti sprievodcov (vlakvedúcich vykonávajúcich činnosť s povinnosťami sprievodcu)

411. Sprievodca (vlakvedúci vykonávajúci činnosť s povinnosťami sprievodcu) je povinný, okrem dodržiavania príslušných ustanovení tohto predpisu, dodržiavať ešte nasledovné zásady:

- a) po príchode vlaku do stanice alebo po skončení posunu zdržiavať sa v obvode pridelených vozňov a bez súhlasu vlakvedúceho sa nevzďaľovať,
- b) návesti pri výprave vlaku smie dať až vtedy, keď vystúpi na stúpadlo železničného vozňa pri otvorených dverách (resp. z okienka služobného vozňa) a keď všetky dvere na ostatných železničných vozňoch sú zatvorené,
- c) neotvárať predčasne dvere koľajového vozidla; dvere otvoriť a vystúpiť až vtedy, keď vlak zastaví,
- d) za chodu vlaku nezotrávať v koľajovom vozidle pri otvorených dverách alebo na schodíkoch,
- e) pri otváraní a zatváraní dvier koľajových vozidiel venovať zvýšenú pozornosť tomu, aby nedošlo k privretiu prstov rúk alebo k inému zraneniu,
- f) dbať o bezpečnosť cestujúcich pri ich nastupovaní a vystupovaní do a z koľajových vozidiel, ktoré má pridelené na sprevádzanie,
- g) pri posune s koľajovým vozidlom dodržiavať príslušné ustanovenia tohto predpisu, ktoré sa zaoberajú posunom (pre účely tohto predpisu má vlakvedúci v plnom rozsahu rovnaké povinnosti ako vedúci posunu),
- h) prepravovaný tovar zabezpečiť tak, aby jeho uvoľnením počas chodu vlaku alebo pri posune nedošlo k úrazu osôb,
- i) nemanipulovať s tovarom v koľajovom vozidle, s ktorým sa posunuje,
- j) nevzďaľovať sa z koľajového vozidla, v ktorom je prepravovaný tovar, bez povolenia vlakvedúceho a otvárať dvere takéhoto vozňa, pokiaľ je tento vozeň v pohybe.

ŽSR Z 2

Povinnosti staničných robotníkov (dopravných robotníkov) a zamestnancov riadiacich akumulátorový alebo motorový vozík

412. Staniční robotníci (dopravní robotníci) sú povinní, okrem dodržiavania príslušných ustanovení tohto predpisu, dodržiavať ešte nasledovné zásady:

- a) uposlúchnuť rozkazy zamestnancov vlakového personálu, ako aj príslušného dopravného zamestnanca pri nakladaní a vykladaní tovaru,
- b) pri použití vozíka tento odstaviť v dostatočnej vzdialenosti od okraja nástupišťa (od **priechodného prierezu** koľaje), spoľahlivo tento zabezpečiť proti náhodnému pohybu, aby nemohol byť zachytený koľajovým vozidlom,
- c) upraviť prepravovaný tovar na vozíku tak, aby počas jeho prepravy tento nespadol a neohrozil bezpečnosť osôb (prevádzky),
- d) nepohybovať s vozíkom na nástupišti v čase, kedy sa po koľaji bezprostredne s nástupišťom susediacej koľaje pohybuje koľajové vozidlo,
- e) neprechádzať s vozíkom cez priechod pred blížiacim sa koľajovým vozidlom,
- f) neprechádzať koľaj s vozíkom mimo určeného priechodu,
- g) nestáť pred vozíkom stojacim na nástupišti susediacom bezprostredne s koľajou v smere chodu blížiaceho sa koľajového vozidla,
- h) pohyb s vozíkom na nástupišti vykonávať s najvyššou opatrnosťou, a to predovšetkým vo vzťahu k fyzickej prítomnosti tu nachádzajúcich sa osôb (cestujúcich a i.), aby tento pohyb za žiadnych okolností neohrozil ich bezpečnosť, resp. bezpečnosť prevádzky.

Povinnosti zamestnancov vykonávajúcich prepravnú a špedičnú činnosť

413. Zamestnanci vykonávajúci prepravnú a špedičnú činnosť sú povinní, okrem dodržiavania príslušných ustanovení tohto predpisu, dodržiavať ešte nasledovné zásady:

- a) komerčné prehliadky vozňov vykonávať v súlade s ustanoveniami príslušných predpisov, resp. pri dodržaní príslušných bezpečnostných opatrení napr. **[B27]**; komerčné prehliadky prázdnych vysokostenných vozňov preberaných od prepravcov a od susedných železničných správ vykonávať otvorením ich dverí alebo použitím špeciálnej plošinky,
- b) pri spisovaní, resp. pri popisovaní vozňov skontrolovať, či stav vozňa alebo jeho nákladu zjavne neohrozuje bezpečnosť osôb alebo prevádzky.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri odpratávaní snehu

414. Odpratávanie snehu v **PMO** je pre účely tohto predpisu považované za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na tieto práce vzťahujú aj ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti v **prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO**.

415. V prípade, keď sneh odpratávajú zamestnanci pracovnej skupiny, je vedúci tejto skupiny povinný okrem iného zabezpečiť primerané rozostavenie zamestnancov skupiny, pri ktorom zamestnanci bezpečne dosiahnu určené **miesto odstúpenia** pred príchodom koľajového vozidla.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri údržbe výhybiek

416. Údržba výhybiek (napr.: čistenie, mazanie a pod.) v **PMO** je pre účely tohto predpisu považované za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na tieto práce vzťahujú aj ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti v **prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO**.

417. Pri práci na výhybkách (čistenie alebo mazanie výmen a pod.) je zakázané do priestoru medzi jazyk a opornicu vkladať nohu alebo ruku, dokiaľ náhodnému prestaveniu výmeny nie je zabránené výmenovou zámkou alebo na to určeným klinom. Taktiež je zakázané vkladať prsty do otvoru medzi spojku a opornicu pri zisťovaní presnosti krytia tohto otvoru (pri údržbe výhybiek v prípade montáže spojky).

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov vykonávajúcich manuálne osvetľovanie návestidiel a návestných telies

418. Manuálne osvetľovanie návestidiel a návestných telies v **prevádzkovom priestore** je pre účely tohto predpisu považované za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na tieto práce vzťahujú aj ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti v **prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO**. Zamestnanci vykonávajúci manuálne osvetľovanie návestidiel a návestných telies sú povinní, okrem dodržiavania príslušných ustanovení tohto predpisu, dodržiavať ešte nasledovné zásady:

- a) pri obsluhu výťahu mechanických stožiarových návestidiel a osvetľovacích telies sa postaviť tak, aby pri náhodnom páde závažia alebo osvetľovacieho telesa neboli týmto zasiahnutí,
- b) pri výmene svetelného zdroja osvetľovacieho telesa pri koľaji s trolejovým vedením (v blízkosti trolejového vedenia) pod napätím postupovať podľa ustanovení príslušného bezpečnostného predpisu **[B26]**,
- c) pri vykonávaní manipulácie v blízkosti návestného telesa výhybky byť pripravení na náhly pohyb telesa,
- d) pred približujúcim sa koľajovým vozidlom včas odstúpiť na **miesto odstúpenia**.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri upratovacích prácach

419. Zamestnanci poverení vykonávaním upratovacích prác sú povinní tieto vykonávať v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných, ako aj miestnych predpisov.

Záleží na druhu upratovacej činnosti; ak je pre túto činnosť vypracovaný technologický postup alebo je táto činnosť popísaná v návode a pod., sú zamestnanci povinní tieto postupy a návody dodržiavať.

420. Zamestnanci vykonávajúci upratovacie práce sú povinní tieto práce vykonávať s použitím príslušných predpísaných OOPP (zvlášť pri akejkoľvek manipulácii s odpadkami, so smetím, pri čistení WC, pri manipulácii s chemickými prostriedkami a pod.).

421. Je zakázané čistiť poškodené (napr. vypadaný tmel a pod.) a rozbité okná, rozbité zariadenie WC a pod. Taktiež je zakázané vykonávať čistenie z nebezpečných vyvýšených plošín, ako aj zo všetkých miest, kde je bezpečnosť zamestnanca ohrozená (napr. čistiť okná z okenných parapetných dosiek a pod.).

422. Upratovacie práce vykonávané v **prevádzkovom priestore** sú pre účely tohto predpisu považované za prevádzkovú činnosť (čl. 159, písm. a)) a preto sa na tieto práce vzťahujú aj ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti v **prevádzkovom priestore**, teda aj v **PMO**.

Ak sa však upratovacie práce vykonávajú len z vnútra stojaceho koľajového vozidla, nepovažuje sa to za prevádzkovú činnosť. Povinnosťou zamestnávateľa v takomto prípade je vypracovať technologický postup prác vykonávaných len vo vnútri koľajového vozidla (kde musí byť uvedené, ako bude zaistená bezpečnosť zamestnancov vykonávajúcich upratovacie práce v prípade potreby uvedenia vozidla do pohybu).

Zaistenie bezpečnosti dozorcov dopravne na diaľkovo ovládanej trati

423. Pri dennej prehliadke výhybiiek (pohľadom) a vonkajšieho zabezpečovacieho zariadenia v PMO dozorca dopravne na diaľkovo ovládanej trati (ďalej len dozorca dopravne) postupuje ako pri kontrolnej činnosti.

Počas obsluhy pomocných stavadiel pri posune a pri mimoriadnostiach a pri obsluhu priecestných zabezpečovacích zariadení pri poruchách postupuje dozorca dopravne ako pri obslužnej činnosti.

Čistenie a mazanie výhybiiek, čistenie od snehu a námrazy je považované za prevádzkovú činnosť a dozorca dopravne postupuje ako pri osamelom zamestnancovi.

F. TECHNICKÁ SLUŽBA VOZŇOVÁ

Hlavné zásady pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri ich činnostiach v oblasti technickej služby vozňovej

424. Zamestnanci, ktorí majú vykonávať pracovnú činnosť, resp. ktorí vykonávajú pracovnú činnosť v oblasti technickej služby vozňovej (vozmajstri, vozňoví zámočníci, elektromechanici, čističi vozňov a i.), sú povinní, okrem ostatných príslušných ustanovení uvedených v tomto predpise, dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) pred začatím pracovnej činnosti v **prevádzkovom priestore** zaistiť vlastnú bezpečnosť prostredníctvom príslušných dopravných zamestnancov, resp. prostredníctvom príslušných vedúcich pracovísk v súlade s ustanoveniami miestneho predpisu, v prípadoch zamestnancov železničných podnikov na ŽSR (čl. 9) v súlade s ustanoveniami príslušnej zmluvy,
- b) postupovať v zmysle príslušných ustanovení predpisu ŽSR Z 1, ak sa na koľaji nachádzajú vozne, na ktorých je vykonávaná oprava,
- c) pri pohybe a pri výkone ich pracovnej činnosti v **prevádzkovom priestore** venovať zvýšenú pozornosť pohybu koľajových vozidiel v **PMO** a v prípadoch, v ktorých môžu byť pohybom koľajových vozidiel ohrození, postupovať v súlade s príslušnými ustanoveniami tohto predpisu, ako napr. ustanoveniami čl.: 69, 146, 151 a i.,
- d) dôsledne dodržiavať určené technologické postupy prác,
- e) pri zistení poruchy na koľajovom vozidle, ktorá môže ohroziť bezpečnosť osôb alebo bezpečnosť prevádzky, je zamestnanec, ktorý túto poruchu zistí, povinný zabezpečiť jej odstránenie; uvoľnené súčasti vozňa musí bezpečne upevniť ešte pred jeho ďalším pohybom (preprava tohto vozňa na miesto opravy, resp. na miesto úpravy nákladu); v prípade, že takéto zabezpečenie nie je možné, prepra-

vu voźňa je dovolené uskutočniť, len ak túto bude sprevádzať príslušný odborný zamestnanec, a to len po dohode s príslušným dopravným zamestnancom a s vedúcim posunu, ktorý bude predmetnú prepravu riadiť,

- f) pred výmenou spojového kohúta tlakovej brzdy priebežné potrubie brzdy odpojiť od zdroja napájania a vzduch z potrubia vypustiť.

Ak je potrebné, aby vozmajster odstránil poruchu na vozni zaradenom vo vlaku, musí najprv dohodnúť podmienky k takejto činnosti s príslušným dopravným zamestnancom.

425. Z pohľadu BOZP postup pri zaistovaní práce vozmajstrov, ako aj ostatných zamestnancov vykonávajúcich úkony, ktoré sú obsahom technologických postupov v zmysle osnovy uvedenej v príslušnom predpise **[B39]** pri vlakoch v obvode železničnej stanice, musí byť stanovený v Prevádzkovom poriadku ŽST (v prípadoch zamestnancov železničného podniku v súlade s príslušnou zmluvou v zmysle čl. 452).

V služobnej rukoväti SR 1022 (D) sa o. i. nachádza aj osnova technologických postupov úkonov pri vlakoch nákladnej a osobnej dopravy. Ide o úkony, ktoré je potrebné vykonať pri vlakoch východiskových, tranzitných, končiacich a i. Zamestnanci, ktorí sú poverení plnením týchto úkonov, musia byť oboznámení o situácii v prevádzkovom priestore, musia sa hlásiť u dopravného zamestnanca, musia byť vyrozumení o mimoriadnostiach, ktoré sa v prevádzkovom priestore vyskytli a mohli by ohroziť ich bezpečnosť. Tieto zásady, ako aj ďalšie na podmienky železničnej stanice, musia byť zapracované v Prevádzkovom poriadku ŽST.

426. V prípadoch, keď vozmajster alebo iný zamestnanec (napr. voźňový zámočník a i.) vykonáva pracovnú činnosť pri koľajových vozidlách s priveseným hnacím vozidlom na takom mieste alebo takým spôsobom, pri ktorom by pohybom tohto koľajového vozidla mohla byť ohrozená jeho bezpečnosť, musí zaistiť vlastnú bezpečnosť prostredníctvom výstražného štítka „NEPOHYBOVAŤ!“ tak, že tento štítok odovzdá rušňovodičovi predmetného koľajového vozidla. Ako dôkaz o tom, že rušňovodič koľajového vozidla predmetný štítok prevzal, odovzdá zamestnancovi, od ktorého štítok prevzal, štítok s číslom svojho hnacieho vozidla alebo odovzdávajúcemu zamestnancovi svojim čitateľným podpisom prevzatie štítka podpíše v jeho „Záznamníku BOZP“. Po skončení práce si obaja štítky navzájom vrátia, resp. rušňovodič koľajového vozidla zápis o prevzatí štítka zruší tak, že pôvodný zápis prečiarkne a napíše: „Štítok vrátený“ a podpíše sa. Každý zo zápisov musí obsahovať aj dátum a čas.

Výstražný štítok si zabezpečí každý železničný podnik na ŽSR sám na vlastné náklady. Doporučeným vzorom výstražného štítka je vzor bezpečnostného štítka v zmysle čl. 169 tohto predpisu s rozdielnym nápisom: „NEPOHYBOVAŤ!“.

Pre zamestnancov ŽSR je pri zabezpečovaní predmetných štítkov potrebné postupovať tak isto ako pri zabezpečovaní bezpečnostných štítkov, t. j. v zmysle čl. 170.

G. ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ZAMESTNANCOV PRI VÝKONE ICH ČINNOSTÍ POTREBNÝCH NA ZAISTENIE PREVÁDZKYSCHOPNOSTI A OBSLUHY KOĽAJOVÝCH VOZIDIEL

Všeobecné ustanovenia

427. Pod pojmom „činnosť potrebná na zabezpečenie prevádzkyschopnosti koľajových vozidiel“ rozumieme pre účely tohto predpisu činnosti ako napr. prehliadka, čerpanie pohonných, chladiacich látok, mazív, údržba, oprava koľajových vozidiel, ob-

ŽSR Z 2

sluha a činnosti s nimi súvisiace. Vzhľadom na špecifickosť týchto činností opatrenia na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri ich výkone musia byť adekvátne riziku ohrozenia, ktoré pri týchto činnostiach môžu vzniknúť.

Za vykonanie takýchto opatrení sú zodpovední ako príslušní vedúci zamestnanci, tak aj samotní zamestnanci, a to každý v rozsahu svojich povinností vyplývajúcich z jeho typovej pozície.

428. V miestnom predpise domovského pracoviska koľajového vozidla ŽSR (domovská železničná stanica, domovské mechanizačno-dopravné stredisko a i.) musia byť okrem iného určené aj:

- a) podmienky na vykonávanie posunu s koľajovými vozidlami (maximálna dovolená rýchlosť koľajových vozidiel v takomto areáli je 5 km/h), spôsob ich pristavenia a odovzdania, ako aj spôsob zabezpečovania odstavených koľajových vozidiel,
- b) bezpečný pracovný postup podľa druhu stroja na prevádzku, údržbu a opravy stroja a koľajového vozidla,
- c) protipožiarne opatrenia,
- d) opatrenia pre prípad ropnej havárie a iné.

429. Pre vykonávanie posunu v domovských pracoviskách koľajových vozidiel ŽSR platia príslušné ustanovenia tohto predpisu stanovené pre vykonávanie posunu. Navyše je povinnosťou zamestnancov vykonávajúcich tu posunovacie práce zastaviť posunujúci diel pred vchodom do hál, remíz, ako aj pred každým zúženým voľným schodným a manipulačným priestorom a v posune pokračovať až vtedy, keď je vylúčené ohrozenie osôb a zaistená bezpečnosť zamýšľanej posunovacej cesty.

430. Z dôvodu zaistenia bezpečnosti zamestnancov vykonávajúcich pracovnú činnosť potrebnú na zabezpečenie prevádzkyschopnosti koľajových vozidiel je zakázané:

- a) uskutočniť chod s koľajovým vozidlom, pokiaľ sú otvorené jeho čelné alebo bočné dvere,
- b) vykláňať sa z okien koľajového vozidla mimo príslušného **priechodného prierezu**,
- c) upevňovať na stúpačky koľajového vozidla rôzne textilie a prípravky na čistenie alebo iný materiál či predmety,
- d) ukladať dosky alebo iný materiál cez nárazníky koľajových vozidiel a vystupovať na ne (napr. za účelom doplnenia zásobníkov pieskom, čistenia okien a iné),
- e) pri čistení používať prúd vody z hadice pripojenej na zdroj vody tam, kde je nebezpečie postreku častí trakčného vedenia pod napätím,
- f) pri čistení používať zmetáky, metly a iné predmety, ktorými by mohlo dôjsť k priblíženiu sa k trakčnému vedeniu na nebezpečnú blízkosť (vzdialenosť menšia ako 1,5 m pre minimálne poučenú osobu),
- g) stáť na stúpačke koľajového vozidla pri jeho vchode do hál a pri jeho východe z hál.

431. Vystupovať na strechu, resp. na hornú plošinu koľajového vozidla (napr. plošina na cisternovom vozni, na traťovom stroji určenom na opravu a údržbu trolejového vedenia a pod.) a pohybovať sa na nej smú len zamestnanci, ktorí výstup a pohyb na streche, resp. na hornej plošine koľajového vozidla, majú v popise prác. Vystúpiť na strechu koľajového vozidla alebo na jeho hornú plošinu však smú len vtedy, ak sú v potrebnom rozsahu preukázateľne vyškolení pre takúto činnosť (vyškolení pre prácu vo výškach napr. **[A18]**, **[B18]**, resp. pre prácu na elektrickom zariadení a v jeho

blízkosti napr. **[A34]**, **[B22]**, **[B34]**, keď sa toto koľajové vozidlo nachádza na koľaji s trolejovým vedením), a tento výstup a pohyb (činnosť na streche, či plošine koľajového vozidla) smú uskutočniť len na miestach určených pre výkon ich práce príslušným vedúcim zamestnancom a za podmienok určených príslušným miestnym predpisom, resp. v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[A18]**, **[A34]**, **[B17]**, **[B22]**, **[B34]**. Ostatným zamestnancom je výstup na strechu, resp. na hornú plošinu koľajového vozidla zakázaný.

432. Pripájať a odpájať vykurovacie spojky vlakového elektrického kúrenia na elektrické a motorové hnacie vozidlá a na elektrické predkurovacie zariadenie a manipulovať s týmto zariadením smie rušňovodič a zamestnanec oprávnený na používanie záverného kľúča, ktorý má odbornú spôsobilosť najmenej "poučená osoba" **[A34]**. Každý zamestnanec je povinný mať toto oprávnenie pri vykonávaní uvedených činností vždy pri sebe.

Hlavné zásady pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri údržbe a pri opravách koľajových vozidiel

433. Zamestnanci vykonávajúci údržbu alebo opravy koľajových vozidiel sú povinní pre zaistenie bezpečnosti svojej, ako aj bezpečnosti ostatných osôb, okrem iných zásad dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) pri nebezpečných a zložitých prácach na koľajových vozidlách, ktoré je potrebné vykonávať vo výške a to v mieste, kde je zamestnanec nútený meniť svoju pracovnú polohu, je povinnosťou tohto zamestnanca zabezpečiť sa proti pádu z výšky v zmysle ustanovení príslušných bezpečnostných predpisov napr. **[A18]**, **[B18]**,
- b) na výstup na koľajové vozidlá a pre zostup z koľajových vozidiel používať stúpačky, rebríky alebo schodíky,
- c) staré a poškodené časti koľajových vozidiel (plech, dosky a i.) prepravovať tak, aby nedošlo k zraneniu osôb,
- d) tvrdý materiál odsekať, resp. zvráť tak, aby odsekuté úlomky nezranili spolupracovníkov, prípadne iné osoby (z toho dôvodu treba vhodne umiestniť zásteny),
- e) nezhadzovať pružnice a nárazníky demontované z podvozkov na zem (zabezpečiť ich odobratie žeriavom alebo vozíkom upraveným na tento účel),
- f) pri oprave koľajových vozidiel bez demontáže pružníc tieto pružnice spoľahlivo zabezpečiť proti vymršteniu (dvoma alebo niekoľkými drždami zhotovenými na tento účel),
- g) dodržať bezpečnú vzdialenosť od miest, na ktorých sú vykonávané opravy súčastí vystavených tlaku pružín (oprava nárazníkov), aby náhlym vymrštením súčastí nedošlo k zraneniu osôb,
- h) opravy a údržbu vzduchového okruhu koľajových vozidiel vykonávať len po vypustení stlačeného vzduchu,
- i) opravy elektrických zariadení koľajových vozidiel vykonávať po zabezpečení beznapätového stavu predmetných obvodov s výnimkou uvedenou v STN EN 50 153 v napäťovom pásme I a II pre minimálne poučené osoby.

Hlavné zásady pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovných činností potrebných na vykonanie obsluhy koľajových vozidiel

434. Zamestnanci vykonávajúci pracovnú činnosť potrebnú na vykonanie obsluhy hnacích vozidiel (čistenie hnacieho vozidla, nástup a výstup do a z hnacieho vozidla,

ŽSR Z 2

riadenie hnacieho vozidla a i.) sú povinní okrem dodržiavania povinností vyplývajúcich im z ustanovení príslušných prevádzkových a bezpečnostných predpisov dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) pohyb hnacích vozidiel vykonávať v súlade s ustanoveniami príslušných prevádzkových predpisov napr. **[B6]**, **[B37]**,
- b) dvere do kabíny hnacieho vozidla zo schodíkov k nim vedúcich odomykať, otvárať, zatvárať a zamykať opatrne, pevne sa držiac pritom jednou rukou príslušného držadla,
- c) do kabíny hnacieho vozidla nastupovať a z kabíny hnacieho vozidla vystupovať opatrne: držať sa obidvomi rukami držiadiel, nastupovať a vystupovať vždy obrátený tvárou ku schodíkom vedúcim do kabíny hnacieho vozidla, nevynášať, resp. z kabíny hnacieho vozidla neznášať von žiadne bremeno (vystupovať a nastupovať podľa možnosti s voľnými rukami, tašky a podobné bremená nakladať na podlahu kabíny, ak je to možné ešte pred výstupom do kabíny, a bremená vykladať z kabíny až po zostúpení na zem - stojac na zemi),
- d) stúpačky a držadlá hnacích vozidiel udržiavať v dobrom technickom stave a v čistote,
- e) pri vstupe do strojovne motorových hnacích vozidiel a určených traťových strojov, ak je naftový motor v chode, používať chrániče sluchu,
- f) pri čistení hnacích vozidiel používať pomôcky a ochranné prostriedky v dobrom technickom stave (je zakázané používať napr. poškodené rebríky s priečkami pribíjacími klincami a pod.),
- g) zbrojenie hnacieho vozidla pieskom cez plniace otvory piesočníkov, nachádzajúce sa v hornej časti hnacieho vozidla, smie vykonávať iba zamestnanec, ktorý je zabezpečený proti pádu z výšky (v súlade s čl.: 431),
- h) každý posun s hnacím vozidlom vykonať iba na základe súhlasu príslušného zamestnanca oprávneného riadiť posun a zodpovedajúceho za bezpečnosť zamestnancov, ktorí sa na vozidle, resp. v jeho bezprostrednej blízkosti zdržiavajú.

Zákazy

435. Z dôvodu zamedzenia ohrozenia bezpečnosti zamestnancov vykonávajúcich pracovnú činnosť potrebnú na zabezpečenie prevádzkyschopnosti hnacích vozidiel je zakázané:

- a) uskutočniť chod s hnacím vozidlom, pokiaľ sú dvere do jeho kabíny alebo do jeho strojovne otvorené,
- b) vstupovať do strojovne elektrických hnacích vozidiel, ktoré sú pod napätím,
- c) ponechávať čistiacu bavlnu alebo iné textilie alebo horľavý materiál na hnacom vozidle mimo určeného miesta (použitie textilie treba odkladať len do určených nádob),
- d) zbrojiť hnacie vozidlo palivom, keď je jeho spaľovací motor v činnosti,
- e) ľahnúť si pod hnacie vozidlo za účelom plnenia piesočníkov pri jeho zbrojení pieskom,
- f) pieskom zbrojiť hnacie vozidlo, ktoré má plniaci otvor piesočníka v streche, ak by bola ohrozená bezpečnosť zamestnancov v blízkosti trolejového vedenia pod napätím,
- g) vystupovať na hnacie vozidlo (pri jeho čistení a pod.) do väčšej výšky ako je jeho plošina, resp. podlaha jeho kabíny,
- h) čistiť rukou upchaté potrubia dopravníka, prípadne jeho časti, pri sušení piesku alebo pri jeho doprave mechanizačnými prostriedkami; ak sa dopravník zastaví, je

nutné tento ihneď vypnúť a až potom možno upchatie odstrániť príslušnou pomôckou.

436. Pri čistení čelných okien hnacieho vozidla sú zamestnanci povinní okrem iných zásad dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) nevystupovať na hnacie vozidlo (ako aj na zariadenie vedľa neho) do väčšej výšky ako je jeho plošina, resp. podlaha jeho kabíny,
- b) stáť obidvomi nohami na stúpačke predmetného hnacieho vozidla, na jeho stupienku, či ochodze, resp. na plošine určenej pre tento účel a stále sa jednou rukou pridržiavať držadla pod čelným oknom,
- c) byť zvlášť opatrní a dostatočne si uvedomovať skutočnosť na akom mieste činnosť vykonávajú, resp. skutočnosť, že sa hnacie vozidlo nachádza pod trolejovým vedením, a svoj pohyb a svoju činnosť tejto skutočnosti prispôbiť.

XIV. Kapitola

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone kontrolnej činnosti v PMO (čl. 159, písm. c)

437. Kontrolnú činnosť smú v **PMO** vykonávať iba zamestnanci oprávnení na výkon tejto činnosti v zmysle písomného dokumentu (napr.: pracovné zaradenie uvedené v služobnom preukaze, pracovný príkaz, popis činnosti vyplývajúci z náplne práce a i.). Títo zamestnanci sa musia v **PMO** o svoju bezpečnosť postarať sami a preto musia dobre ovládať ustanovenia tohto predpisu v zmysle stanoveného rozsahu znalostí. Počas pobytu v **prevádzkovom priestore** si túto skutočnosť musia neustále uvedomovať, musia byť náležite pozorní a ostražití a kontrolnú činnosť vykonávať v súlade s príslušnými ustanoveniami tohto predpisu.

Počas zníženej viditeľnosti smú kontrolnú činnosť v **prevádzkovom priestore** vykonávať iba v prípadoch, ak je výkon tejto činnosti nevyhnutný (napr.: zistenie príčiny vzniku nehody, úrazu a i.).

XV. Kapitola

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone neprevádzkovej činnosti v PMO (čl. 159, písm. d)

438. Neprevádzková činnosť smie byť v **PMO** vykonávaná len pri splnení nasledovných podmienok:

- a) jej výkon musí byť zmluvne dohodnutý a povolený príslušným orgánom oprávneným predmetné povolenie vydať,
- b) pre takú pracovnú činnosť musí byť vypracovaný bezpečný pracovný postup,
- c) v súlade s príslušným bezpečnostným predpisom napr. **[A1]**, **[B35]** musí byť stanovený spôsob zaistenia BOZP, ktorý musí byť posúdený a v prípade potreby upravený bezpečnostnotechnickou službou (v osobe autorizovaného bezpečnostného technika),
- d) predmetná činnosť musí byť vykonávaná v súlade so stanoveným pracovným postupom, ako aj v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov **[A35]**.

ŽSR Z 2

Počas zníženej viditeľnosti nesmie byť neprevádzková činnosť v **PMO** vykonávaná.

ŠIESTA ČASŤ

ZAISTENIE BEZPEČNOSTI ZAMESTNANCOV
PRI VÝKONE OSTATNÝCH PRACOVNÝCH ČINNOSTÍ
A NA PRACOVNÝCH CESTÁCH

XVI. Kapitola

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone ostatných pracovných činností

A. OSTATNÉ PRACOVNÉ ČINNOSTI

439. Pod pojmom ostatná pracovná činnosť pre účely tohto predpisu rozumieme každú pracovnú činnosť vykonávanú zamestnancom mimo prevádzkového priestoru a priestoru susediaceho s prevádzkovým priestorom nachádzajúceho sa v ostatnom pracovnom priestore v zmysle čl. 2 tohto predpisu.

Spôsob zaistenia bezpečnosti zamestnancov

440. Zaistenie bezpečnosti zamestnancov v prevádzkovom priestore upravujú ustanovenia **PIATEJ ČASTI** tohto predpisu.

441. S odkazom na čl. 3 a vychádzajúc zo základných bezpečnostných predpisov **[A1, A2]** sú zamestnanci pri ich pohybe a práci aj v ostatných pracovných priestoroch povinní dodržiavať povinnosti ustanovené bezpečnostnými predpismi včítane stanovených zásad bezpečného správania sa na pracovisku vzťahujúce sa na tieto priestory a práce. Osobitnú pozornosť treba pritom venovať pohybu a práci v dielenských priestoroch, kde podrobnejšie zaistenie bezpečnosti zamestnancov riešia miestne predpisy.

442. Ostatnú pracovnú činnosť, ako aj každú pracovnú činnosť vôbec (napr.: obsluhovanie strojov a zariadení, používanie náradia, látok a ostatných prostriedkov) sú zamestnanci povinní vykonávať v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov a podľa návodu na obsluhu, s ktorými boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení, alebo ktoré sú súčasťou vedomostí v rámci získanej odbornej spôsobilosti. Na obsluhu vybraných strojov a zariadení podľa osobitných predpisov musia mať preukaz obsluhy.

B. BEZPEČNOSŤ ZAMESTNANCOV V KANCELÁRSKYCH PRIESTOROCH

443. Administratívne práce sa všeobecne zaraďujú medzi práce s vysoko nepravdepodobným rizikom úrazu pri dodržiavaní zásad BOZP zamestnancami.

444. Vedúci zamestnanci zodpovední za bezpečnosť zamestnancov vykonávajúcich pracovnú činnosť v kancelárskych priestoroch sú okrem iného povinní v rámci svojich kompetencií zabezpečiť usporiadanie a zariadenie kancelárií tak, aby boli splnené minimálne nasledovné požiadavky:

- a) rozmiestnenie pracovísk v súlade s pracovnou náplňou jednotlivých zamestnancov (zohľadniť charakter administratívnej práce, prijímanie stránok, návštev a pod.),

ŽSR Z 2

- b) pracovné miestnosti musia mať dostatočnú podlahovú plochu, výšku a voľný priestor, aby sa zamestnancom umožnilo vykonávať prácu bez ohrozenia ich bezpečnosti, zdravia alebo pracovnej pohody **[A20]**,
- c) pre jedného zamestnanca má byť na pracovisku voľná podlahová plocha najmenej 2 m² okrem zariadení a spojovacej cesty **[A20]**,
- d) svetlá výška pracovísk, na ktorých sa vykonáva dlhodobá práca, má byť pri ploche do 50 m² najmenej 2,6 m **[A20]**,
- e) na pracoviskách má na jedného zamestnanca pripadnúť najmenej 12 m³ vzdušného priestoru pri práci vykonávanej v sede **[A20]**,
- f) pripojenie každého pracoviska na vnútornú komunikáciu (chodieb, schodíšť),
- g) vybavenie každého pracoviska potrebným kancelárskym nábytkom a potrebným technickým zariadením (bežná kancelárska technika),
- h) umiestnenie spoločného zariadenia (kuchynka, hygienické zariadenie a pod.) najbližšie k tomu pracovisku, ktorým je najviac využívané,
- i) umiestnenie základného zariadenia (pracovného stola) tak, aby zdroje svetla (okná, svietidlá) nespôsobovali priame oslnenie zamestnanca, a ak je to možné, nevyvolávali na obrazovke odrazy svetla,
- j) umiestnenie pomocného zariadenia (skrinky, kartotéky, trezoru a pod.) po hranicu maximálnej zóny dosahu,
- k) zafixovaná stabilita kancelárskeho nábytku a zariadenia,
- l) vylúčenie používania poškodeného nábytku,
- m) neskladovanie debien, skriniek, prístrojov alebo iného materiálu v prechodových miestach alebo v uličkách,
- n) čisté, nešmykľavé a neporušené podlahy (bez hrboľov, dier) v kancelárskych priestoroch a na vnútorných komunikáciách (chodby, schodišťa),
- o) schodišťa bez zrkadiel, dekorácií a plagátov,
- p) označenie prvého a posledného schodu schodišťového ramena bezpečnostným značením **[A23]**.

Povinnosti zamestnancov v kancelárskych priestoroch

445. Zamestnanci vykonávajúci pracovnú činnosť v kancelárskych priestoroch sú okrem iných zásad BOZP povinní dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) nestúpať na stoličky a na iný kancelársky nábytok,
- b) s ostrými a so špicatými pracovnými pomôckami pracovať opatrne, aby zamestnanec neohrozil seba, ani svojich spolupracovníkov,
- c) obsluhovať elektrické zariadenia (písacie stroje, svietidlá, variče, ventilátory a pod.) a vykonávať udržiavacie práce (čistenie a pod.) smú zamestnanci len v súlade s návodom výrobcu,
- d) nepoužívať poškodené spotrebiče (napr. elektrické, plynové a i.) a poškodený nábytok, ako sú stoly a stoličky.

C. BEZPEČNOSŤ ZAMESTNANCOV NA PRACOVNÝCH CESTÁCH

446. Každý zamestnanec ŽSR poverený zabezpečením pracovných úloh mimo svojho pravidelného pracoviska, pri absolvovaní predmetnej pracovnej cesty, je povinný dodržiavať ustanovenia príslušných bezpečnostných predpisov **[A37]** v dopravných prostriedkoch, ako aj v priestoroch, do ktorých bol vyslaný.

447. Zamestnanec má zakázané použiť iný dopravný prostriedok ako ten, ktorý mu nariadil použiť vedúci zamestnanec, ktorý zamestnanca na pracovnú cestu vyslal.

448. Pri absolvovaní pracovnej cesty pešo sú zamestnanci povinní používať chodníky pre chodcov, označené priechody cez cestné komunikácie, nadchody, podchody, ako aj riadiť sa svetelnými signalizačnými zariadeniami.

V prípade použitia cestnej komunikácie mimo uzavretej obce sú zamestnanci povinní ísť po ľavej krajnici alebo ľavom okraji vozovky, ak pôjde viac zamestnancov, musia ísť v rade za sebou. V oboch prípadoch musia venovať primeranú pozornosť premávke vozidiel na dotknutej komunikácii **[A25]**.

449. Počas výkonu pracovnej cesty je zakázané chodiť po iných ako po verejných komunikáciách, resp. po verejných priestoroch, pokiaľ tieto nie sú predmetom pracovnej cesty.

450. Počas výkonu pracovnej cesty v zariadeniach slúžiacich cestujúcej verejnosti, v ubytovacích, v stravovacích a v iných zariadeniach sú zamestnanci povinní riadiť sa pokynmi a nariadeniami verejne prístupnými a platnými pre tieto zariadenia.

V prípade použitia mechanických, elektrických a iných technických zariadení (výtahy, elektrospotrebiče, a i.) v uvedených priestoroch a objektoch sú zamestnanci povinní riadiť sa návodmi na obsluhu týchto zariadení.

XVII. Kapitola

Bezpečnosť zamestnancov iných zamestnávateľov, cestujúcich a ostatných osôb

A. BEZPEČNOSŤ ZAMESTNANCOV INÝCH ZAMESTNÁVATEĽOV

451. Na pracoviskách ŽSR a v jej priestoroch môžu za stanovených podmienok (čl.: 452-459) vykonávať činnosť alebo s vedomím príslušných zodpovedných zástupcov ŽSR sa zdržiavať okrem zamestnancov ŽSR aj zamestnanci železničných podnikov, ktorí majú so ŽSR podpísanú príslušnú „Zmluvu o prístupe k železničnej infraštruktúre“, a ich zákazníci (prepravcovia), ďalej zamestnanci právnických osôb, fyzické osoby a ich zamestnanci, ktorí vykonávajú dohodnutú činnosť na základe zmluvných vzťahov, prípadne zamestnanci subdodávateľských subjektov uvedených osôb. Uvedené železničné podniky, prepravcovia, právnické osoby, ako aj fyzické osoby sú v ďalšom texte tejto kapitoly pomenovaní ako iní zamestnávatelia a uvedení zamestnanci sú v ďalšom texte tejto kapitoly pomenovaní ako zamestnanci iných zamestnávateľov.

Písomná dohoda

452. Zamestnanci iného zamestnávateľa sa smú pohybovať a vykonávať pracovnú činnosť v priestoroch ŽSR len na základe písomnej dohody, ktorá musí obsahovať formu spolupráce ŽSR so zamestnávateľom týchto zamestnancov pri prevencii, príprave a vykonávaní opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, koordináciu činností a vzájomnú informovanosť v zmysle príslušného zákona **[A1]**, **[A36]**. Táto dohoda musí byť súčasťou uzavretej príslušnej zmluvy.

V zmysle uvedeného zákona dohoda musí vymedzovať najmenej zodpovednosť ŽSR a uvedeného zamestnávateľa, rozsah tejto zodpovednosti za vykonanie

ŽSR Z 2

potrebných pracovných podmienok a za prípravu a vykonanie preventívnych a ochranných opatrení.

Dohoda musí obsahovať spôsob zabezpečenia pracoviska, resp. nebezpečných pracovných priestorov, používania strojov a mechanizmov, vybavenia pracoviska na bezpečný výkon práce (pre práce opravárenské, montážne, stavebné a iné), označenia a zabezpečenia zdrojov ohrozenia, vstupu a pohybu zamestnancov ŽSR a zamestnancov iného zamestnávateľa na spoločnom pracovisku, udržiavanie poriadku a pod.

Pre oblasť koordinácie musí dohoda obsahovať popis koordinácie činností, nadväznosť pracovných úloh a vykonávanie preventívnych opatrení.

V oblasti informovanosti musí byť dohodnuté vzájomné náležité informovanie zamestnancov o všetkých aspektoch BOZP, najmä o možných ohrozeniach (situáciách, v ktorých môže dôjsť za určitých okolností k poškodeniu zdravia), o preventívnych opatreniach (akýchkoľvek technických, organizačných a personálnych na zabránenie vzniku ohrozenia), o opatreniach na poskytnutie prvej pomoci, na zvládanie požiarov, na vykonávanie záchranných prác a na realizáciu evakuácie.

Právnické osoby a fyzické osoby, ktoré vykonávajú dohodnutú činnosť pre ŽSR na základe zmluvných vzťahov alebo objednávok, musia byť v predmetnej zmluve zaviazané zodpovednosťou za to, že ich zamestnanci, ako aj zamestnanci ich prípadných subdodávateľských subjektov vykonávajúci pracovnú činnosť v priestoroch ŽSR spĺňajú pre výkon tejto pracovnej činnosti stanovené podmienky.

Železničné podniky musia byť v predmetnej dohode zaviazané zodpovednosťou za to, že ich zákazníkom (prepravcom, resp. zamestnancom prepravcov) ešte pred tým, než títo budú vykonávať nakládku alebo vykládku vozňových zásielok v priestoroch ŽSR, budú poskytnuté všetky informácie potrebné pre zachovanie ich bezpečnosti z pohľadu železničnej prevádzky (s dôrazom na nakládku a vykládku vozňových zásielok na elektrifikovaných koľajach a v ich blízkosti).

Lekárske preventívne prehliadky

453. Zamestnanci iného zamestnávateľa, ktorí sa majú pohybovať a vykonávať pracovnú činnosť **v prevádzkovom priestore a v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR**, musia ešte pred ich zaradením na výkon predmetnej činnosti absolvovať lekársku preventívnu prehliadku v rozsahu stanovenom predpisom o zdravotnej, resp. psychickej spôsobilosti pre výkon pracovných činností pri prevádzkovaní dráhy a dopravy na dráhe **[A10]** v zdravotníckom zariadení poverenom na výkon takejto prehliadky.

Za lekársku preventívnu prehliadku **v ostatnom priestore** zodpovedá zamestnávateľ v zmysle právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP.

Školenie a poučovanie

454. Zamestnanci iného zamestnávateľa, ktorí sa budú pohybovať v prevádzkovom priestore a v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR, sa musia pred zaradením na výkon činnosti na ŽSR (v prípadoch prepravcov nejde o zaradenie na výkon činnosti na ŽSR, ale ide o výkon činnosti nakladania a vykladania železničných vozňov pre účely prepravcu) podrobiť preukázateľnému poučeniu a overeniu z predpisov o BOZP v PVZ na ŽSR v zmysle ustanovení príslušného zákona **[A1]** a

musia spĺňať aj podmienky odbornej, zdravotnej a psychickej spôsobilosti v zmysle ustanovení príslušného zákona **[A3, A10]**.

Zamestnanci iného zamestnávateľa, ktorí sa budú pohybovať v ostatnom priestore ŽSR, sa musia pred zaradením na výkon činnosti podrobiť oboznamovaniu a informovaniu v oblasti BOZP v zmysle ustanovení príslušného zákona **[A1, A2]** a oboznámenia sa s miestnymi podmienkami a rizikami na danom pracovisku príslušným vedúcim pracoviska.

Oboznamovanie a informovanie v oblasti BOZP v zmysle uvedeného zákona so zohľadnením miestnych podmienok s overením znalostí pre zamestnancov subdodávateľských subjektov zabezpečia tí zamestnávateľa, ktorí si tieto subdodávateľské subjekty na výkon prác v priestoroch ŽSR najali.

Používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov

455. Zamestnanci iného zamestnávateľa sú povinní používať OOPP stanovené príslušným bezpečnostným predpisom **[A11]** pri výkone pracovnej činnosti na pracoviskách a v priestoroch ŽSR.

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov iných zamestnávateľov

456. Zamestnanci iného zamestnávateľa vykonávajú na ŽSR pracovnú činnosť prakticky v priestoroch každého druhu: v nezastavaných voľných priestoroch, v budovách, v koľajisku, na trati a i., teda **v prevádzkových priestoroch, v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom, ale aj v ostatných priestoroch.** Pre určenie spôsobu ich ochrany rozlišujeme miesta, kde sa ich pracovisko nachádza.

Keď zamestnanci iného zamestnávateľa vykonávajú pracovnú činnosť **v prevádzkovom priestore ŽSR alebo v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom,** vtedy ich bezpečnosť musí byť zaisťovaná tak isto ako aj zamestnancom ŽSR, teda v zmysle príslušných ustanovení tohto predpisu, čo musí byť zohľadnené aj v písomnej dohode (čl. 452).

Vyššie uvedené je dodržané aj v stanovenom „Rozsahu znalostí“. S ustanoveniami tohto predpisu v zmysle spomenutého rozsahu znalostí musia byť zamestnanci iného zamestnávateľa pravidelne, zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení v súlade s príslušnými ustanoveniami predpisu ŽSR Z 3. Za splnenie tejto povinnosti zodpovedá zamestnávateľ, ktorý týchto zamestnancov vysiela pracovať do prevádzkového priestoru alebo do priestoru susediaceho s prevádzkovým priestorom ŽSR.

Iný zamestnávateľ je povinný písomne požiadať poverené vzdelávacie zariadenie ŽSR o vykonanie zrozumiteľného a preukázateľného oboznámenia zamestnancov, za ktorých je zodpovedný (svojich zamestnancov, ako aj zamestnancov jeho prípadného subdodávateľského subjektu), ešte pred tým, než poverí týchto zamestnancov vykonávať na ŽSR pracovnú činnosť v prevádzkovom priestore a v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom. V požiadavke musí byť uvedený menný zoznam týchto zamestnancov. Títo zamestnanci musia tak isto spĺňať podmienku absolvovania uvedeného zrozumiteľného a preukázateľného oboznámenia. **Vedúci prác vydáva zamestnancom, ktorých poveruje výkonom práce, bezpečnostný štítok.**

ŽSR Z 2

457. Povinnosti vyplývajúce z tohto predpisu pre zamestnancov ŽSR v prípadoch, v ktorých sú v rozsahu znalostí určené zamestnancom iných zamestnávateľov, sú pre týchto zamestnancov záväzné.

458. Vlastnú pracovnú činnosť zamestnanci iného zamestnávateľa vykonávajú v zmysle príslušných odborných predpisov a v zmysle príslušných interných predpisov, pokynov a nariadení ich zamestnávateľa.

459. Ak zamestnanci iných zamestnávateľov nevykonávajú činnosť v priestoroch ŽSR, smú na pracoviská a do priestorov ŽSR neprístupných verejnosti vstupovať len v sprievode určeného zamestnanca ŽSR zodpovedného za ich bezpečnosť, pokiaľ spĺňajú podmienky stanovené predpisom ŽSR Z 9.

B. BEZPEČNOSŤ CESTUJÚCICH A OSTATNÝCH OSÔB

460. Voči cestujúcej verejnosti, ako aj voči ostatným osobám, ktoré sa pohybujú a zdržujú v priestoroch ŽSR (či sa jedná o priestory prístupné alebo neprístupné verejnosti), sa zamestnanci ŽSR musia správať tak, aby im nespôsobili ujmu na zdraví a aby nijako neohrozili ich bezpečnosť alebo zdravie.

461. Zamestnanci, ktorí sa nepohybujú, resp. ktorí nevykonávajú pracovnú činnosť **v prevádzkovom priestore alebo v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR**, smú na chôdzu na pozemku ŽSR používať len verejne prístupné cesty, resp. cesty určené Prevádzkovým poriadkom ŽST alebo miestnym predpisom.

Ak je z prevádzkových alebo z iných dôvodov (napr. pri živelní pohrome, pri nehode, pracovnej brigáde, výkone pracovnej činnosti na základe nariadenia štátnych orgánov, pri poplachových cvičeniach a pod.) nevyhnutne potrebné, aby títo zamestnanci pracovali alebo sa pohybovali **v prevádzkovom priestore alebo v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR**, musí im príslušný vedúci zamestnanec zabezpečiť, ešte pred ich vstupom na takéto pracoviská, vykonanie preukázateľného poučenia v zmysle ustanovení tohto predpisu a títo zamestnanci smú pracovať len pod priamym dozorom zamestnanca zodpovedného za ich bezpečnosť.

Pracovnou brigádou sa rozumie iba vyhlásená a organizovaná akcia, práce, činnosti pod vedením ŽSR, resp. vedené organizačnými jednotkami ŽSR, ktoré sú oprávnené takéto pracovné brigády vyhlasovať a organizovať.

Pre zaistenie bezpečnosti zamestnancov iných zamestnávateľov v prevádzkovom priestore alebo v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR platia, okrem iných ustanovení, prednostne ustanovenia čl. 451 - 459, čo znamená, že stavebná činnosť, ktorá má byť vykonávaná v prevádzkovom priestore alebo v priestore susediacom s prevádzkovým priestorom ŽSR zamestnancami iného zamestnávateľa, nesmie byť vykonávaná formou brigády.

462. Pracovníci, resp. príslušníci zložiek integrovaného záchranného systému, ktorí vykonávajú záchranné práce v PMO na mieste nehody alebo mimoriadnej udalosti, môžu vykonávať potrebné práce aj bez preukázateľného poučenia s podmienkou, že budú pod dozorom alebo s vedomím zamestnanca ŽSR znalého miestnych pomerov (napr. výpravca, prednosta a pod.), ktorý ich na možné nebezpečenstvá upozorní a v prípade potreby zabezpečí vykonanie opatrení na ochranu života a zdravia (napr. vypnutie napätia trakčného vedenia). Tento zamestnanec ŽSR spravidla komunikuje s veliteľom zásahu a je s ním v neustálom kontakte.

SIEDMA ČASŤ ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Bezpečnostnotechnická služba

463. ŽSR má zriadenú bezpečnostnotechnickú službu (v osobách autorizovaných bezpečnostných technikov a bezpečnostných technikov, ďalej len BTS), ktorá v zmysle zákona **[A1]** poskytuje zamestnávateľovi poradenské služby v oblasti BOZP. Keďže v zmysle tohto zákona úlohy zamestnávateľa v oblasti starostlivosti o BOZP sú povinní zabezpečovať vedúci zamestnanci na všetkých stupňoch riadenia v rozsahu úloh vyplývajúcich z ich typových pozícií, predmetná BTS poradenské služby poskytuje týmto vedúcim zamestnancom.

Ustanovením BTS nie je dotknutá zodpovednosť vedúcich zamestnancov za bezpečnosť a zdravie zamestnancov.

Príkladom k tomuto ustanoveniu je situácia, keď vznikne potreba napr. vypracovať bezpečný pracovný postup pre pracovnú činnosť alebo zmluvné zaistenie BOZP v prípade výkonu pracovných činností zamestnancov viacerých zamestnávateľov na jednom pracovisku a pod. Zamestnanec BTS nebude predmetný pracovný postup alebo predmetnú zmluvu vypracovávať, ale na požiadanie poskytne odbornú radu alebo usmernenie príslušnému vedúcemu zamestnancovi, ktorý predmetný pracovný postup alebo predmetnú zmluvu vypracováva.

Poznámky

464. Predpis neprešiel gramatickou úpravou.

PREBERANÉ PRÁVNE DOKUMENTY

- [A1]** Zákon NR SR č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [A2]** Zákon NR SR č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.
- [A3]** Zákon NR SR č. 513/2009 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [A4]** Zákon NR SR č. 514/2009 Z. z. o doprave na dráhach v znení neskorších predpisov.
- [A5]** Vyhláška MDPaT SR č. 350/2010 Z. z. o stavebnom a technickom poriadku dráh.
- [A6]** Vyhláška MDPaT SR č. 351/2010 Z. z. o dopravnom poriadku dráh v znení neskorších predpisov.
- [A7]** Vyhláška MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.
- [A8]** Ustanovenia predpisov vzťahujúcich sa na pracovisko, kde budú pracovnú činnosť vykonávať, a na pracovnú činnosť, ktorú budú vykonávať, ako napr.: Zákon NR SR č. 124/2006 Z. z. o BOZP v znení neskorších predpisov, Vyhláška SÚBP č. 59/1982 Zb., ktorou sa určujú základné požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a technických zariadení v znení neskorších predpisov, Vyhláška MPSVR SR č. 147/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností, Vyhláška SÚBP č. 25/1984 Zb. na zaistenie bezpečnosti práce v nízkotlakových kotolniciach v znení neskorších predpisov, Vyhláška SÚBP a SBÚ č. 208/1991 Zb. o bezpečnosti práce a technických zariadení pri prevádzke, údržbe a opravách vozidiel, predpis ŽSR Z 2, prevádzkový poriadok ŽST a pracoviska, kde budú pracovnú činnosť vykonávať, miestny bezpečnostný predpis a i.
- [A9]** Zákon NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [A10]** Vyhláška MDPT SR č. 245/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti, zdravotnej spôsobilosti a psychickej spôsobilosti osôb pri prevádzkovaní dráhy a dopravy na dráhe v znení neskorších predpisov.
- [A11]** Nariadenie vlády SR č. 395/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov.
- [A12]** Vyhláška SÚBP č. 25/1984 Zb. na zaistenie bezpečnosti práce v nízkotlakých kotolniciach v znení neskorších predpisov.
- [A13]** Zákon NR SR č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- [A14]** Nariadenie vlády SR č. 272/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám, zoznam prác a pracovísk spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní týchto žien v znení neskorších predpisov.

- [A15]** Nariadenie vlády SR č. 286/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov v znení neskorších predpisov.
- [A16]** Vyhláška MZ SR č. 544/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci.
- [A17]** Vyhláška MZ SR č. 541/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci v znení neskorších predpisov. Podrobnosti o osvetleniach a svetlách sú uvedené v STN triedy 36, skupiny 00 – 09, Osvetľovanie železničného priestranstva je uvedené v STN 36 0061.
- [A18]** Vyhláška MPSVR SR č. 147/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností.
- [A19]** Vyhláška SÚBP 59/1982 Zb., ktorou sa určujú základné požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a technických zariadení v znení neskorších predpisov.
- [A20]** Nariadenia vlády SR č. 391/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.
- [A21]** Nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.
- [A22]** Vyhláška SÚBP a SBÚ č. 208/1991 Zb. o bezpečnosti práce a technických zariadení pri prevádzke, údržbe a opravách vozidiel.
- [A23]** Nariadenie vlády SR č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci.
- [A24]** Nariadenie vlády SR č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov.
- [A25]** Zákon NR SR č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Vyhláška MV SR č. 9/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [A26]** Zákon NR SR č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [A27]** Zákon NR SR č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [A28]** Nariadenie vlády SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.
- [A29]** Vyhláška MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.
- [A30]** Zákon NR SR č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) v znení neskorších predpisov.
- [A31]** NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.
- [A32]** Nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.
- [A33]** Nariadenie vlády SR č. 115/2006 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení neskorších predpisov a Vyhláška MZ SR

ŽSR Z 2

č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších predpisov.

- [A34]** Vyhláška MDPT SR č. 205/2010 Z. z. o určených technických zariadeniach a určených činnostiach a činnostiach na určených technických zariadeniach, STN 34 3100 – Bezpečnostné požiadavky na obsluhu a prácu na elektrických inštaláciách, STN 34 3108 – Elektrotechnické predpisy. Bezpečnostné predpisy o zaobchádzaní s elektrickým zariadením laikmi, STN 34 3109 - Elektrotechnické predpisy. Bezpečnostné predpisy pre činnosť na trakčnom vedení a v jeho blízkosti.
- [A35]** Príslušné, podľa druhu vykonávanej činnosti. Napr. pre stavebnú činnosť najmä Vyhláška MPSVR SR č. 147/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností, Vyhláška SÚBP č. 59/82 Zb., ktorou sa určujú základné požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a technických zariadení v znení neskorších predpisov, Nariadenie vlády SR č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov a i.
- [A36]** Nariadenie vlády SR č. 396/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko.
- [A37]** Tie, ktoré sa na absolvovanie pracovnej cesty vzťahujú (Zákonník práce v znení neskorších predpisov, Zákon NR SR č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).
- [A38]** Vyhláška MV SR č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov.
- [A39]** Vyhláška MDPaT SR č. 464/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevádzke vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov.

PREDPISY A NORMY, NA KTORÉ SA ODKAZUJE

- [B1]** Predpis ŽSR Z 4 Posudzovanie psychologickkej spôsobilosti.
- [B2]** Predpis ŽSR Z 3 Odborná spôsobilosť na ŽSR.
- [B3]** „Smernica pre vyšetovanie úrazov, nebezpečných udalostí a chorôb z povolania“, č. 10466/2012/O440, ktorá nadobudla účinnosť dňa 01.02.2012.
- [B4]** Predpis ŽSR Ok 6 Poskytovanie osobných ochranných pracovných prostriedkov zamestnancom ŽSR.
- [B5]** Predpis ŽSR Ok 5 Predpis pre poskytovanie umývacích a čistiacich prostriedkov zamestnancom ŽSR.
- [B6]** Miestny prevádzkový predpis (napr. prevádzkový poriadok príslušného pracoviska).
- [B7]** Predpis ŽSR SR 11 (E) Predpis pre plánovanie, realizáciu údržby a diagnostiky zariadení elektrotechniky.
- [B8]** STN EN ISO 7010, STN 01 8012-1:2000-12.
- [B9]** STN 73 6380.
- [B10]** Predpis ŽSR S 4 Železničný spodok, príslušné vzorové listy a i.
- [B11]** Pre prevádzkovanie motorových vozíkov platia okrem iného hlavne normy STN 26 8800, STN 26 8805 a STN ISO 3691 a i.
- [B12]** Predpis ŽSR S 5 Správa železničných mostných objektov.
- [B13]** Predpis ŽSR TS 6 Správa a údržba železničných tunelov.
- [B14]** STN 27 0143, STN 27 0144 a i.
- [B15]** Ide o predpisy platné určené pre železničné podniky na ŽSR týkajúce sa prepravy tovaru a i.
- [B16]** Technický preukaz príslušného vozidla.
- [B17]** STN 34 3109.
- [B18]** O prostriedkoch osobného zabezpečenia proti pádu z výšky pojednávajú o. i. aj nasledovné STN: STN EN 365 (83 2623), STN EN 363 (83 2621), STN EN 358 (83 2617), STN EN 361 (83 2614), STN EN 354 (83 2615), STN EN 353-1 (83 2619), STN EN 360 (83 2618), STN EN 341:2011-12, STN EN 362 (83 2620), STN EN 355 (83 2616).
- [B19]** STN 26 9010.
- [B20]** Predpis ŽSR TS 3 Železničný zvršok.
- [B21]** Predpis ŽSR SR 1004 (D) Výluková činnosť Železníc Slovenskej republiky.
- [B22]** Najmä podľa STN 34 3100, STN 34 3108, STN 34 3109, podľa technologických postupov prác a i.
- [B23]** Najmä podľa: Vyhl. č. 205/2010 Z. z. a STN 34 3109, STN 34 3108, STN 34 3100, STN 34 3101, STN 34 3103, STN 34 3104, STN 34 2600 a i.
- [B24]** Najmä STN: 73 8101, 73 8105, 73 8107; STN EN: 1004 (73 8115), 13374 (73 8106), 12812 (73 8108) a i.
- [B25]** Napr. návod na obsluhu, miestny bezpečnostný predpis, miestny prevádzkový predpis technologický postup konkrétnej činnosti, príslušné STN a i.
- [B26]** Napr. miestny prevádzkový predpis, technologický postup konkrétnej činnosti, príslušné STN (napr. STN 34 3109 a i.) a i.
- [B27]** Príslušné odborné predpisy, z ktorých vykonal úspešne skúšku ale aj ďalšie súvisiace predpisy (napr.: miestny prevádzkový predpis predpisy vzťahujúce sa na údržbu, opravu koľajových vozidiel, prepravné predpisy, predpisy železničného podniku a i.).
- [B28]** STN 34 2600.
- [B29]** Napr.: STN 34 3100, 34 3109, technologické postupy prác, miestny bezpečnostný predpis a i.

ŽSR Z 2

- [B30]** Napr.: Predpis ŽSR Op 16/41 Smernica o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci na železničných oznamovacích vedeniach, ktoré sú v oblasti nebezpečných vplyvov silových vedení a i.
- [B31]** STN 34 3100.
- [B32]** Najmä STN platné pre príslušné zariadenia a i.
- [B33]** Napr. predpisu ŽSR Z 2-1, technických noriem (STN, STN EN, TNŽ), interných predpisov, smerníc pokynov a i.
- [B34]** Podľa druhu elektrického vedenia (vysoké napätie, veľmi vysoké napätie, ďalej ak ide o vedenie vzdušné, káblové vedenie uložené v zemi a pod.) najmä v zmysle príslušných elektrotechnických noriem (napr. STN: 34 3100, 34 3101, 34 3103, 34 3104, 34 3108, 34 3109 a i.), podľa ustanovení miestnych bezpečnostných predpisov, miestneho prevádzkového poriadku a pod.
- [B35]** Miestny bezpečnostný predpis a i.
- [B36]** STN 01 8012-1, STN EN ISO 7010:2012-11
- [B37]** Predpis ŽSR Z 1 Pravidlá železničnej prevádzky.
- [B38]** Napr.: návod na obsluhu konkrétneho vrátka, miestny prevádzkový, resp. bezpečnostný predpis a i.
- [B39]** Predpis ŽSR SR 1022(D) Pravidlá pre vypracovanie prevádzkových poriadkov.
- [B40]** Predpis ŽSR Op 15 Prevádzka cestných vozidiel.
- [B41]** Predpis ŽSR TS 3-1 Práce na železničnom zvršku.
- [B42]** Predpis ŽSR Z 9 Povoľovanie vstupu do obvodu dráhy v správe ŽSR.
- [B43]** STN 37 5711
- [B44]** STN 37 5715
- [B45]** STN 28 0315
- [B46]** STN 28 0326
- [B47]** STN 28 0328

Názvy vzťahujúcich sa STN :

(uvedené v poradí podľa poradia odkazov z textu predpisu)

- STN 01 8012-1 - Bezpečnostné farby a značky. Časť 1: Definície a požiadavky na vyhotovovanie.
- STN EN ISO 7010:2012-11 – Grafické symboly. Bezpečnostné farby a značky. Registrované bezpečnostné značky.
- STN 73 6380 - Železničné priecestia a priechody.
- STN 36 0061 - Osvetľovanie železničného priestranstva.
- STN 26 8800 - Motorové vozíky.
- STN 26 8805 - Motorové vozíky. Základné požiadavky. Požiadavky na kvalifikáciu.
- STN ISO 3691+
- Amd 1 (26 8811) - Motorové vozíky. Bezpečnostné predpisy.
- STN 27 0143 - Zdvíhacie zariadenia. Prevádzka, údržba a opravy.
- STN 27 0144 - Zdvíhacie zariadenia. Prostriedky na viazanie, zavesenie a uchopenie bremien.
- STN 34 3109 - Elektrotechnické predpisy. Bezpečnostné predpisy pre činnosť na trakčnom vedení a v jeho blízkosti.
- STN EN 365

- (83 2623) - Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Všeobecné požiadavky na návody na použitie, údržbu, periodické skúšanie, opravu, označovanie a balenie.
- STN EN 363
(83 2621) - Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Systémy na zabránenie pádu.
- STN EN 358
(83 2617) - Osobné ochranné prostriedky zabezpečujúce pracovnú polohu a zachytávajúce pád z výšky. Systémy na zabezpečenie pracovnej polohy.
- STN EN 361
(83 2614) - Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Nosné popruhy.
- STN EN 354
(83 2615) - Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Záchytné laná.
- STN EN 353-1
(83 2619) - Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Časť 1: Záchytné zariadenia vedeného typu na pevnom kotviacom vedení.
- STN EN 360
(83 2618) - Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Zaťahovacie zachytávače pádu.
- STN EN 341 - Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Zlaňovacie záchranné zariadenie.
- STN EN 341:2011-12 – Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Zlaňovacie záchranné zariadenie.
- STN EN 362
(83 2620) - Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Karabíny.
- STN EN 355
(83 2616) - Osobné ochranné prostriedky proti pádu z výšky. Tlmiče pádu.
- STN 26 9010 - Manipulácia s materiálom. Šírky a výšky ciest a uličiek.
- STN 34 3100 - Bezpečnostné požiadavky na obsluhu a prácu na elektrických inštaláciách.
- STN 34 3108 - Elektrotechnické predpisy. Bezpečnostné predpisy o zaobchádzaní s elektrickým zariadením laikmi.
- STN 34 3101 - Elektrotechnické predpisy. Bezpečnostné požiadavky na obsluhu a prácu na elektrických vedeniach.
- STN 34 3103 - Elektrotechnické predpisy. Bezpečnostné predpisy pre obsluhu a prácu na elektrických prístrojoch a rozvádzačoch.
- STN 34 3104 - Elektrotechnické predpisy. Bezpečnostné predpisy pre obsluhu a prácu v elektrických prevádzkárňach.
- STN 73 8101 - Lešenie. Spoločné ustanovenia.
- STN EN 1004
(73 8115) - Pojazdné pracovné dielcové lešenia. Materiály, rozmery, návrhové zaťaženia a bezpečnostné požiadavky.
- STN 73 8105 - Drevené lešenia.
- STN EN 13374
(73 8106) - Dočasné bočné ochranné a záchytné systémy. Špecifikácia výroby a skúšobné metódy.
- STN 73 8107 - Rúrkové lešenia.
- STN EN 12812
(73 8108) - Podporné lešenia. Požiadavky, dimenzovanie a všeobecný návrh.
- STN 34 2600 - Elektrické železničné zabezpečovacie zariadenia.

ŽSR Z 2

- STN 34 3085 - Predpisy na zaobchádzanie s elektrickým zariadením pri požiaroch a zátopách.
- STN EN 61310-1 (33 2200) - Bezpečnosť strojových zariadení. Indikácia, označovanie a ovládanie.
Časť 1: Požiadavky na vizuálne, akustické a dotykové signály.
- STN 33 1600 - Elektrotechnické predpisy. Revízie a kontroly elektrického ručného náradia počas používania.
- STN 28 0315 - Priechodové prierezy celoštátnych tratí a vlečiek s rozchodom koľají 1435 mm a 1520 (1524) mm. Základné ustanovenia.
- STN EN 50 153 - Dráhové aplikácie. Dráhové vozidlá. Ochranné opatrenia vzťahujúce sa na elektrické ohrozenia.
- STN 37 5711 - Križovanie káblov so železničnými dráhami.
- STN 37 5715 - Silnoprúdové káblové vedenia celoštátnych a regionálnych dráh.
- STN 28 0326 - Koľajové vozidlá. Priechodný prierez a obrys pre vozidlá s rozchodom 760 mm.
- STN 28 0328 - Koľajové vozidlá. Priechodný prierez a obrys pre vozidlá s rozchodom 1 000 mm.

Gestorský útvar: Odbor bezpečnosti a inšpekcie GR ŽSR
Vydaný: v elektronickej aj tlačenej podobe
Počet vydaných výtlačkov: 6 545
Umiestnený: IP ŽSR
Rok vydania: 2013
© GR ŽSR